ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

20 Ιουλίου 2017 | ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ | Αρ. Φύλλου **2510**

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 610/2015*

Λήψη απόφασης επί της αυτεπάγγελτης έρευνας, κατόπιν της υπ' αριθμ. 453/V/2009 προδικαστικής απόφασης της Ε.Α., για την εξέταση τυχόν παραβάσεων των άρθρων 1 και 2 του ν. 703/1977 (πλέον άρθρων 1 και 2 του ν. 3959/2011) καθώς και των άρθρων 81 και 82 ΣυνθΕΚ (πλέον άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ), από τις εταιρίες «COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) A.B.E.E.» και «COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ» και από επιχειρήσεις λιανικής και χονδρικής πώλησης ειδών σούπερ μάρκετ. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Εμπιστευτική Έκθεση, οι εταιρίες «COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) A.B.E.E.», «COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ» και «COLGATE-PALMOLIVE COMPANY» έχουν παραβεί τα άρθρα 1 και 2 του ν. 703/1977 (πλέον ν. 3959/2011) και 81 και 82 της ΣυνθΕΚ (πλέον 101 και 102 της ΣΛΕΕ), κατά την περίοδο 1999-2008. Επίσης, σύμφωνα με την Εμπιστευτική Έκθεση, τα άρθρα 1 του ν. 703/1977 (πλέον ν. 3959/2011) και 81 της ΣυνθΕΚ (πλέον 101 της ΣΛΕΕ) έχουν αποτελέσει αντικείμενο παράβασης εκ μέρους των αλυσίδων σουπερμάρκετ ΚΥΨΕΛΗ Α.Ε. (2001-2004), ΑΛΦΑ-ΒΗΤΑ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε. (2006-2007), ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Ι.&Σ. Α.Ε.Ε. (2006), ΜΑΚΡΟ ΚΑΣ & ΚΑΡΥ ΧΑΕΕ Α.Ε. (2006-2008) και ΠΕΝΤΕ Α.Ε. (2006-2007).

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτιρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 9η Φεβρουαρίου 2015, ημέρα Δευτέρα και ώρα 10:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Δημήτριος Κυριτσάκης
Μέλη: Δημήτριος Λουκάς (Αντιπρόεδρος)
Βικτωρία Μερτικοπούλου,
Λευκοθέα Ντέκα,
Νικόλαος Νικολαΐδης (Εισηγητής)
Δημήτριος Δανηλάτος και
Ιωάννης Αυγερινός
Γραμματέας: Ηλιάνα Κούτρα.

Το Μέλος/Εισηγητής Φραγκίσκος Αρμάος απουσίαζε, λόγω δικαιολογημένου κωλύματος.

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της αυτεπάγγελτης έρευνας, κατόπιν της υπ' αριθμ. 453/V/2009 προδικαστικής απόφασης της Ε.Α., για την εξέταση τυχόν παραβάσεων των άρθρων 1 και 2 του ν. 703/1977 (πλέον άρθρων 1 και 2 του ν. 3959/2011) καθώς και των άρθρων 81 και 82 ΣυνθΕΚ (πλέον άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ), από τις εταιρίες «COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) A.B.E.E.» και «COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ» και από επιχειρήσεις λιανικής και χονδρικής πώλησης ειδών σούπερ μάρκετ. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Εμπιστευτική Έκθεση, οι εταιρίες «COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) A.B.E.E.», «COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ» και «COLGATE-PALMOLIVE COMPANY» έχουν παραβεί τα άρθρα 1 και

Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε οκτώ (8) επιπλέον εκδόσεις με τα διακριτικά: (1) «Προς Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως», (2) «Έκδοση για τις εταιρίες COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) A.B.E.E, COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΛΛΑΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ε.Π.Ε. και COLGATE-PALMOLIVE COMPANY», (3) «Έκδοση για την αλυσίδα Σ/Μ ΑΛΦΑ ΒΗΤΑ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΑΕ», (4) «Έκδοση για την αλυσίδα Σ/Μ ΜΕΤΡΟ ΑΕΒΕ», (5) «Έκδοση για την αλυσίδα Σ/Μ ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Ι.&Σ. Α.Ε.Ε», (6) «Έκδοση για τον Όμιλο Κοινών Αγορών ΚΥΨΕΛΗ ΑΕ», (7) «Έκδοση για την ΠΕΝΤΕ Α.Ε. - ΓΑΛΑΞΙΑΣ» και (8) «Έκδοση για την ΜΑΚΡΟ CASH AND CARRY HELLAS». Από τις παραπάνω εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη […]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ Α΄ 93/20.4.2011), όπως ισχύει και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ Β΄ 54/16.1.2013).

2 του ν. 703/1977 (πλέον ν. 3959/2011) και 81 και 82 της ΣυνθΕΚ (πλέον 101 και 102 της ΣΛΕΕ), κατά την περίοδο 1999-2008. Επίσης, σύμφωνα με την Εμπιστευτική Έκθεση, τα άρθρα 1 του ν. 703/1977 (πλέον ν. 3959/2011) και 81 της ΣυνθΕΚ (πλέον 101 της ΣΛΕΕ) έχουν αποτελέσει αντικείμενο παράβασης εκ μέρους των αλυσίδων σουπερμάρκετ ΚΥΨΕΛΗ Α.Ε. (2001-2004), ΑΛΦΑ-ΒΗΤΑ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε. (2006-2007), ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Ι.&Σ. Α.Ε.Ε. (2006), ΜΑΚΡΟ ΚΑΣ & ΚΑΡΥ ΧΑΕΕ Α.Ε. (2006-2008) και ΠΕΝΤΕ Α.Ε. (2006-2007).

Πριν από την έναρξη της συνεδρίασης, ο Πρόεδρος της Επιτροπής όρισε Γραμματέα της συζητήσεως την Ηλιάνα Κούτρα με αναπληρώτρια αυτής τη Ευγενία Ντόρντα.

Η υπόθεση συζητείται μετά από αναβολές των αρχικά προγραμματισμένων συνεδριάσεων για την υπόθεση, της 16ης Οκτωβρίου 2014 (οίκοθεν) και της 26ης Ιανουαρίου 2015, κατόπιν αιτήματος της εταιρίας «GOLGATE PALMOLIVE COMPANY».

Η συζήτηση της υπόθεσης συνεχίσθηκε κατά τις συνεδριάσεις της Επιτροπής την 10η Φεβρουαρίου 2015, ημέρα Τρίτη και ώρα 9:30 και 17η Φεβρουαρίου 2015, ημέρα Τρίτη και ώρα 14:00, οπότε και ολοκληρώθηκε.

Στη συνεδρίαση οι νομίμως κλητευθείσες εταιρίες παραστάθηκαν ως εξής: α) η εταιρία «COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ» με τον νόμιμο εκπρόσωπό της εταιρίας, […] μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων Ευάγγελου Τριανταφύλλου, Βασιλείου Αντωνίου και Ευθυμίας Κινινή, β) η εταιρία «COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) Α.Β.Ε.Ε.» διά των πληρεξουσίων δικηγόρων Ευάγγελου Τριανταφύλλου, Γιολάντας Αντωνίου και Γρηγόρη Χριστοδουλέλη, γ) η εταιρία «GOLGATE PALMOLIVE COMPANY» διά των πληρεξουσίων δικηγόρων Σταμάτη Δρακακάκη και Βασιλικής Μπιρσίμη, δ) η «ΚΥΨΕΛΗ ΑΕ» διά των πληρεξουσίων δικηγόρων Δημητρίου Παπαιωάννου και Αναστασίου Χριστιανόπουλου, ε) η εταιρία «ΑΛΦΑ-ΒΗΤΑ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΑΕ» διά των πληρεξουσίων δικηγόρων, Αναστασίας Δρίτσα, Ιωάννας Βουρβούλια, Ελένης Προβίδη και Βιολέττας Παναγιωτοπούλου, στ) η εταιρία «Ι. & Σ. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Α.Ε.Ε.» διά των πληρεξουσίων δικηγόρων Ανδρέα Ζαγγανά, Αθανασίας Ντούμα και Ευαγγελίας Τσινίδου, ζ) η εταιρία «ΜΑΚΡΟ CASH & CARRY ΑΕ» διά των πληρεξουσίων δικηγόρων Εμμανουήλ Μαστρομανώλη, Ηλία Κοϊμτζόγλου, Αγγελικής Βαρελά και Στέφανου Χαρακτινιώτη, η) η εταιρία «ΠΕΝΤΕ ΑΕ» διά των πληρεξουσίων δικηγόρων Γρηγορίου Βυτινίδη, Νικολάου Κιουρκτσή και Ρεκατσίνας Κερατσούλα και θ) η εταιρία «ΜΕΤΡΟ ΑΕΒΕ» διά του πληρεξουσίου δικηγόρου Δημητρίου Σμυρνή.

Στην αρχή της συζήτησης ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στον αρμόδιο Εισηγητή Νικόλαο Νικολαΐδη, ο οποίος ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 4937/3.7.2014 γραπτή εισήγησή του, και λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρονται αναλυτικά στην εισήγηση, πρότεινε, τα εξής:

i. Να διαπιστωθεί η παράβαση των άρθρων 1 του ν. 703/1977 (νυν 1 του ν. 3959/2011) και 81 ΣυνθΕΚ (νυν 101 ΣΛΕΕ) από την COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) Α.Β.Ε.Ε., την COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΕΠΕ, την COLGATE-PALMOLIVE COMPANY, την ΚΥΨΕΛΗ Α.Ε., την ΑΛΦΑ-ΒΗΤΑ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε., την ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Ι.&Σ. Α.Ε.Ε., την ΜΑΚΡΟ ΚΑΣ & ΚΑΡΥ ΧΑΕΕ Α.Ε. και την ΠΕΝΤΕ Α.Ε.

ii. Να διαπιστωθεί η παράβαση των άρθρων 2 του ν. 703/1977 (νυν 2 ν. 3959/2011) και 82 ΣυνθΕΚ (νυν 102 ΣΛΕΕ) από την COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) Α.Β.Ε.Ε., την COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΕΠΕ, την COLGATE-PALMOLIVE COMPANY.

iii. Να επιβληθεί πρόστιμο εις ολόκληρον και αλληλεγγύως στις εταιρίες COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) Α.Β.Ε.Ε., COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΕΠΕ, COLGATE-PALMOLIVE COMPANY, και αυτοτελώς στις εταιρίες ΚΥΨΕΛΗ Α.Ε., ΑΛΦΑ-ΒΗΤΑ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε., ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Ι.&Σ. Α.Ε.Ε., ΜΑΚΡΟ ΚΑΣ & ΚΑΡΥ ΧΑΕΕ Α.Ε., ΠΕΝΤΕ Α.Ε., οι οποίες έχουν υποπέσει σε παράβαση των άρθρων 1 του ν. 703/1977 (νυν 1 του ν. 3959/2011) και 81 ΣυνθΕΚ (νυν 101 ΣΛΕΕ), υπολογιζόμενο επί των ετησίων ακαθάριστων εσόδων των επιχειρήσεων για κάθε έτος της παράβασης αθροιστικά, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που παρατίθενται στην παρούσα εισήγηση αναφορικά με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης.

iv. Να επιβληθεί πρόστιμο εις ολόκληρον και αλληλεγγύως στις εταιρίες COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) Α.Β.Ε.Ε., COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΕΠΕ, COLGATE-PALMOLIVE COMPANY, οι οποίες έχουν υποπέσει σε παράβαση των άρθρων 2 του ν. 703/1977 (νυν 2 του ν. 3959/2011) και 82 ΣυνθΕΚ (νυν 102 ΣΛΕΕ), υπολογιζόμενο επί των ετησίων ακαθάριστων εσόδων των επιχειρήσεων για κάθε έτος της παράβασης αθροιστικά, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που παρατίθενται στην παρούσα εισήγηση αναφορικά με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης.

v. Να απειληθούν οι εταιρίες COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) Α.Β.Ε.Ε., COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΕΠΕ, COLGATE-PALMOLIVE COMPANY, ΚΥΨΕΛΗ Α.Ε., ΑΛΦΑ-ΒΗΤΑ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε., ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Ι.&Σ. Α.Ε.Ε., ΜΑΚΡΟ ΚΑΣ & ΚΑΡΥ ΧΑΕΕ Α.Ε., ΠΕΝΤΕ Α.Ε. με πρόστιμο, εάν με απόφαση της Επιτροπής βεβαιωθεί η επανάληψη των διαπιστωθεισών παραβάσεων στο μέλλον.

vi. Να επιβληθεί πρόστιμο εις ολόκληρον και αλληλεγγύως στις εταιρίες COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) Α.Β.Ε.Ε., COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΕΠΕ, για παράβαση του άρθρου 25 παρ. 2 του ν. 703/1977.

Κατόπιν, τον λόγο έλαβαν οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των εταιριών και ο νόμιμος εκπρόσωπος […] της εταιρίας «COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ», οι οποίοι τοποθετήθηκαν επί της προαναφερόμενης εισήγησης, ανέπτυξαν τις απόψεις τους, έδωσαν διευκρινίσεις και απάντησαν σε ερωτήσεις που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής.

Για τη θεμελίωση των ισχυρισμών τους οι πληρεξούσιοι δικηγόροι ζήτησαν την εξέταση μαρτύρων. Η Επιτροπή, αποδεχόμενη το σχετικό αίτημά τους, εξέτασε τους μάρτυρες: 1)[…], 2) […], 3) […], 4) […], 5) […], 6) […], 7) […] και 8) […].

Με την ολοκλήρωση της ακροαματικής διαδικασίας και την εξέταση των μαρτύρων οι πληρεξούσιοι δικηγόροι ζήτησαν και ο Πρόεδρος της Επιτροπής χορήγησε

προθεσμία τριών (3) εργάσιμων ημερών μετά την παραλαβή των πρακτικών από το ενδιαφερόμενο μέρος, προκειμένου να υποβάλει το συμπληρωματικό υπομνήματά του.

Η Επιτροπή συνήλθε σε διάσκεψη την 1η Απριλίου 2015 (ημέρα Τετάρτη και ώρα 12:00 μ.μ.), η οποία συνεχίσθηκε την 21η Απριλίου 2015, ημέρα Τρίτη και ώρα 14:30 μ.μ. και ολοκληρώθηκε την 27η Απριλίου 2015 (ημέρα Δευτέρα και ώρα 13:00 μ.μ.) στην ως άνω αίθουσα συνεδριάσεων του 1ου ορόφου των Γραφείων της, με τη συμμετοχή του Εισηγητή Νικολάου Νικολαΐδη, ο οποίος δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία και αφού έλαβε υπόψη τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, την Εισήγηση, τις απόψεις που διατύπωσαν προφορικώς τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη συζήτηση της υπόθεσης και με τα υπομνήματά τα οποία υπέβαλαν, καθώς και τα όσα κατέθεσαν οι μάρτυρες κατά την ακροαματική διαδικασία, σκέφθηκε ως έξης:

I ΙΣΤΟΡΙΚΟ

1. Σε συνέχεια δημοσιευμάτων και διαμαρτυριών καταναλωτών σχετικά με τη σημαντική διαφορά τιμών μεταξύ των σούπερ μάρκετ (εφεξής αναφερόμενα και ως σ/μ) της Ελλάδας και άλλων χωρών της Ε.Ε. στα απορρυπαντικά προϊόντα, καθώς και του υπ' αριθμ. πρωτ. 1373/18.3.2005 έγγραφου του τότε Υπουργού Ανάπτυξης[1], η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού (εφεξής ΓΔΑ) ξεκίνησε αυτεπάγγελτη έρευνα για την εξέταση των συνθηκών ανταγωνισμού στην αγορά απορρυπαντικών προϊόντων / καθαριστικών οικιακής χρήσης, προκειμένου να διαπιστώσει τυχόν παράβαση των άρθρων 1 και 2 του ν. 703/1977, όπως ίσχυε (πλέον άρθρα 1 και 2 του ν. 3959/2011) και των άρθρων 81 και 82 της ΣυνθΕΚ [πλέον 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ (ΣΛΕΕ)].

2. Για τους σκοπούς της εν λόγω έρευνας στάλθηκαν αρχικά επιστολές για παροχή στοιχείων σε εταιρίες του εν λόγω κλάδου στις 5.9.2005, μεταξύ των οποίων και στην COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) A.B.E.E (εφεξής C-P ABEE)[2]. Ειδικότερα, κατά την εν λόγω έρευνα εξετάστηκαν οι όροι των συμβάσεων της ανωτέρω εταιρίας αφενός μεν με εταιρίες που δραστηριοποιούνται στη λιανική και χονδρική πώληση[3] ειδών σούπερ μάρκετ καθώς και ομίλους αγορών αυτών, αφετέρου δε με Ειδικούς Συνεργάτες - Χονδρεμπόρους, οι οποίοι αναλάμβαναν τη διανομή-μεταπώληση των προϊόντων τους σε καταστήματα λιανικής και χονδρικής πώλησης.

3. Στη συνέχεια, η ΓΔΑ απέστειλε το έτος 2006 συμπληρωματικό ερωτηματολόγιο στην C-P ABEE[4]. Αναφορικά με τα σ/μ, ζήτησε και έλαβε από την εν λόγω εταιρία[5], αντίγραφα και στοιχεία συμβάσεων με πελάτες, οι οποίοι αντιπροσώπευαν μερίδιο μεγαλύτερο του […] του κύκλου εργασιών της στα απορρυπαντικά / καθαριστικά οικιακής χρήσης κατά την περίοδο 2000-2004. Όσον αφορά στις συμβάσεις με Ειδικούς Συνεργάτες - Χονδρεμπόρους, ζήτησε και έλαβε από την C-P ABEE[6] αντίγραφα συμβάσεων για το έτος 2004, ενώ παράλληλα πραγματοποίησε στις 13.9.2006 και 15.9.2006 επιτόπιους ελέγχους σε δύο από τους Ειδικούς Συνεργάτες - Χονδρεμπόρους της C-P ABEE[7].

4. Μετά την προκαταρκτική επεξεργασία των προσκομισθέντων στοιχείων από τη ΓΔΑ, προέκυψαν ενδείξεις παράβασης των διατάξεων του ν. 703/1977, όπως ίσχυε και της ΣυνθΕΚ (νυν 101 και 102 της ΣΛΕΕ) από την εταιρία C-P ABEE και τον όμιλο αγορών σ/μ ΚΥΨΕΛΗ ΑΕ όσον αφορά στη δυνατότητα του τελευταίου να πραγματοποιεί παράλληλες εισαγωγές απορρυπαντικών / καθαριστικών προϊόντων οικιακής χρήσης. Ακολούθως, για την περαιτέρω διερεύνηση και αξιολόγηση των ανωτέρω πρακτικών, η ΓΔΑ ζήτησε[8] τις ισχύουσες (πιο πρόσφατες) συμβάσεις της C-P ABEE με τα σ/μ (ενώ στην περίπτωση που δεν διατηρούσε έγγραφη συμφωνία με αλυσίδες σ/μ, ζήτησε να περιγραφούν λεπτομερώς οι όροι συνεργασίας). Στη συνέχεια, η C-P ABEE έστειλε, με την υπ' αριθμ. πρωτ. 2722/16.5.2007 απαντητική της επιστολή, τις αντίστοιχες συμβάσεις με τα σ/μ[9]: […] και ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Ι.&Σ. Α.Ε.Ε. (εφεξής ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ) για το έτος 2006 και ΑΛΦΑ-ΒΗΤΑ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε. (εφεξής ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ) για τα έτη 2006 και 2007. Τον Ιούνιο του 2007 απεστάλησαν νέες αιτήσεις παροχής πληροφοριών προς τα σ/μ Δ. ΜΑΣΟΥΤΗΣ Α.Ε.[10] (εφεξής ΜΑΣΟΥΤΗΣ) και ΑΤΛΑΝΤΙΚ SUPER MARKET Α.Ε.Ε. (εφεξής ΑΤΛΑΝΤΙΚ)[11], καθώς και στην ΚΥΨΕΛΗ Α.Ε.[12] (εφεξής ΚΥΨΕΛΗ) προκειμένου να συλλεχθούν τυχόν ισχύουσες

[1] Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 703/1977, όπως ίσχυε: «Η Επιτροπή Ανταγωνισμού αν, μετά από σχετική έρευνα που διεξάγεται είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν καταγγελίας ή αίτησης του Υπουργού Ανάπτυξης, διαπιστώσει παράβαση της παρ. 1 του άρθρου 1 και των άρθρων 2, 2α και 5 ή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, μπορεί με απόφασή της […]».

[2] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ 5434/5.9.2005 επιστολή της ΓΔΑ.

[3] Βλ. ενδεικτικά απόφαση συγκέντρωσης της ΕΑ αριθμ. 381/V/2008: «Όσον αφορά την αγορά χονδρικής πώλησης ειδών σούπερ μάρκετ αυτή αποτελεί το ενδιάμεσο στάδιο μεταξύ του προμηθευτή (παραγωγού ή εισαγωγέα) και του λιανοπωλητή και λαμβάνει χώρα είτε μέσω των παραδοσιακών πρατηρίων - αποθηκών χονδρεμπορίου είτε μέσω των αποκαλούμενων "cash & carry" υπεραγορών, στις οποίες διενεργούνται σχεδόν αποκλειστικά χονδρικές πωλήσεις προϊόντων, απευθυνόμενες κυρίως σε επαγγελματίες».

[4] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 682/6.2.2006 επιστολή της ΓΔΑ και την υπ' αριθμ. πρωτ. 1232/2.3.2006 απαντητική επιστολή της C-P ABEE.

[5] Βλ. σχετικά τις υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005 και 1232/2.3.2006 απαντήσεις της C-P ABEE.

[6] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 1232/2.3.2006 απαντητική επιστολή της C-P ABEE.

[7] Βλ. τις υπ' αριθμ. πρωτ. 5623/7.9.2006 και 5620/7.9.2006 εντολές για τη διενέργεια επιτόπιου ελέγχου στις εταιρίες «[…]» και «[…]» αντίστοιχα.

[8] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 2075/13.4.2007 επιστολή της Υπηρεσίας προς τη C-P ABEE.

[9] Σημειώνεται ότι η C-P ABEE τελικά απέστειλε τις πιο πρόσφατες συμβάσεις με τα σ/μ για τα οποία είχε υποβάλει συμβάσεις για τα παλιότερα έτη με το υπ' αριθμ. πρωτ. 1232/2.3.2006 έγγραφό της.

[10] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 3279/7.6.2007 επιστολή της ΓΔΑ.

[11] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 3280/7.6.2007 επιστολή της ΓΔΑ.

[12] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 3278/7.6.2007 επιστολή της ΓΔΑ.

συμβάσεις-συμφωνίες μεταξύ αυτών και της C-P ΑΒΕΕ. Όπως προέκυψε από τις απαντήσεις τους δεν διατηρούσαν έγγραφη συμφωνία με την εν λόγω εταιρία.

5. Στις 20.7.2007[13] ακολούθησε αίτηση παροχής πληροφοριών της ΓΔΑ προς την C-P ΑΒΕΕ με την οποία ζητήθηκαν στοιχεία και για τα οικονομικά έτη 2005-2007, στην οποία η εταιρία απάντησε με την υπ' αριθμ. πρωτ. 5079/7.9.2007 επιστολή της. Τέλος, κατόπιν και σχετικής διευκρίνισης της ίδιας της εταιρίας, C-P ΑΒΕΕ[14], λόγω του ότι από 1.1.2005 αποκλειστικά υπεύθυνη για την εμπορία των προϊόντων της στην Ελληνική αγορά είναι η εταιρία «COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ» (εφεξής C-P ΜΕΠΕ), η ΓΔΑ απέστειλε στις 5.9.2007 ερωτηματολόγιο και στην τελευταία[15].

6. Η ΓΔΑ επανήλθε στις 3.10.2008 με νέο ερωτηματολόγιο[16] παροχής στοιχείων προς την C-P ΜΕΠΕ ζητώντας περαιτέρω διευκρινίσεις και στοιχεία. Μεταξύ άλλων, ζητήθηκαν και αντίγραφα συμβάσεων που έχει υπογράψει η εν λόγω εταιρία για συγκεκριμένα έτη με συγκεκριμένους πελάτες - αλυσίδες σ/μ[17] (καθώς και σε περίπτωση που η εταιρία δεν διατηρούσε έγγραφη συμφωνία με τις αλυσίδες σ/μ ζήτησε να περιγραφούν λεπτομερώς οι όροι συνεργασίας που έχουν συμφωνηθεί προφορικά). Η C-P ΜΕΠΕ προσκόμισε τα εν λόγω στοιχεία, καθώς και τα αντίγραφα των συμβάσεων που διέθετε με την υπ' αριθμ. πρωτ. 8221/21.11.2008 απαντητική της επιστολή.

7. Στις 11.11.2008 η ΓΔΑ υπέβαλε προς στην Επιτροπή Ανταγωνισμού (εφεξής ΕΑ) την υπ' αριθμ. πρωτ. 6370 παραπεμπτική εισήγηση στις εταιρίες C-P-ΑΒΕΕ και C-P-ΜΕΠΕ και στις αλυσίδες σ/μ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΜΕΤΡΟ, ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, καθώς και στον Όμιλο Κοινών Αγορών ΚΥΨΕΛΗ, για παραβίαση των διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 και 81 της ΣυνθΕΚ, καθώς οι συμβάσεις που είχαν συνάψει οι εν λόγω εταιρίες περιελάμβαναν μεταξύ άλλων όρους, οι οποίοι αφορούσαν στον περιορισμό της δυνατότητας των εν λόγω λιανέμπορων να πραγματοποιούν παράλληλες εισαγωγές.

8. Στις 14.1.2009, η ΓΔΑ απέστειλε επιστολή πρόσθετων διευκρινιστικών στοιχείων (υπ' αριθμ. πρωτ. 200) προς την C-P ΜΕΠΕ, προκειμένου να αποσαφηνιστούν κάποια από τα προσκομισθέντα στοιχεία με την υπ' αριθμ. πρωτ. 8221/21.11.2008 επιστολή της τελευταίας προς τη ΓΔΑ, στην οποία η εταιρία απάντησε με την υπ' αριθμ. πρωτ. 1465/16.2.2009 επιστολή. Παράλληλα, στις 21.1.2009 απεστάλησαν επιστολές παροχής στοιχείων και σε μεγάλες αλυσίδες σ/μ[18], στις οποίες, μεταξύ άλλων ζητήθηκε από τη ΓΔΑ η αποστολή α) των συμβάσεων που είχαν συνάψει και με την C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ, για τα έτη 2000-2009 και β) τυχόν στοιχείων αναφορικά με τυχόν παράλληλες εισαγωγές που έχουν πραγματοποιήσει στην αντίστοιχη χρονική περίοδο.

9. Στις 16.3.2009 η ΓΔΑ υπέβαλε την υπ' αριθμ. πρωτ. 2246 εισήγηση για την παραπομπή των εταιρειών C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ και της ΜΑΚΡΟ ΚΑΣ & ΚΑΡΥ ΧΑΕΕ ΑΕ (εφεξής ΜΑΚΡΟ) στην ΕΑ, για πιθαναλογούμενες παραβάσεις των διατάξεων των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 και 81 της ΣυνθΕΚ, καθώς οι συμβάσεις (2006 και 2008) που είχαν συνάψει οι εν λόγω εταιρίες περιελάμβαναν μεταξύ άλλων όρους[19], οι οποίοι αφορούσαν στον περιορισμό της δυνατότητας της ΜΑΚΡΟ να πραγματοποιεί παράλληλες εισαγωγές. Στην εν λόγω εισήγηση, η ΓΔΑ παρέπεμψε την C-P ΑΒΕΕ και για παροχή «ανακριβών ή ελλιπών» στοιχείων, καθώς εκτίμησε ότι η C-P ΑΒΕΕ δεν είχε προσκομίσει στη ΓΔΑ τη σύμβαση που είχε υπογράψει με την αλυσίδα σούπερ μάρκετ ΜΑΚΡΟ το έτος 2006, ως όφειλε, δεδομένου ότι η ΓΔΑ με την με αριθμ. πρωτ. 2075/13.4.2007 επιστολή της προς την C-P ΑΒΕΕ ζήτησε τις ισχύουσες (πιο πρόσφατες) συμβάσεις που η τελευταία είχε συνάψει με το σύνολο των σ/μ, ενώ στην περίπτωση δε που δεν υπήρχαν έγγραφες συμφωνίες ζητούσε λεπτομερή περιγραφή των όρων συνεργασίας της C-P ΑΒΕΕ με τις αλυσίδες σ/μ.

10. Στη συνεδρίαση της 26.2.2009, παρουσία των εταιριών C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ, η ΕΑ εξέτασε το υπ' αριθμ. πρωτ. 1631/20.2.2009 αίτημα της ΓΔΑ και αποφάσισε ομόφωνα τη συνεξέταση των παραπάνω υποθέσεων.

11. Επίσης, κατά τη συνεδρίαση της 25.6.2009 εξετάσθηκαν οι προτεινόμενες δεσμεύσεις σύμφωνα με το άρθρο 13 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΑ των εταιριών: α) C-P ΑΒΕΕ, β) C-P ΜΕΠΕ, γ) ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, δ) ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, ε) ΚΥΨΕΛΗ και στ) ΜΑΚΡΟ. Η ΕΑ σε διάσκεψη, αφού έλαβε υπόψη της τα στοιχεία του φακέλου, τις εισηγήσεις της ΓΔΑ[20], τις απόψεις που διατύπωσαν προφορικώς τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη συζήτηση και εγγράφως με τα υπομνήματά τους επί των ως άνω

[13] Βλ. σχετικά το υπ' αριθμ. πρωτ. 4339/20.7.2007 ερωτηματολόγιο της ΓΔΑ.

[14] Συγκεκριμένα στην υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005 επιστολή της αναφέρει ότι «… Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι από 1.1.2005 η COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) ΑΒΕΕ παράγει προϊόντα νοικοκυριού για λογαριασμό της COLGATE-PALMOLIVE EUROPE Sarl, …. Για την Ελλάδα και Κύπρο η διανομή έχει ανατεθεί στην COLGATE-PALMOLIVE Εμπορική (ΕΛΛΑΣ) Μονοπρόσωπη Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης..».

[15] Βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. 5059/5.9.2007. Στο εν λόγω ερωτηματολόγιο απάντησε με την υπ' αριθμ. πρωτ. 5080/7.9.2007 επιστολή της.

[16] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. 6787/3.10.2008 επιστολή της ΓΔΑ.

[17] Συγκεκριμένα ζητήθηκαν οι συμβάσεις για: […], ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ: 2003, 2005, 2007-2008, ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ: 2005, 2008, […], ΚΥΨΕΛΗ: 2007-2008, ΑΤΛΑΝΤΙΚ: 2000-2008, […], ΜΑΚΡΟ ΚΑΣ & ΚΑΡΥ ΧΑΕΕ ΑΕ: 2000-2008 και […].

[18] Συγκεκριμένα απεστάλησαν επιστολές σε: ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 451/21.1.2009), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 450/21.1.2009), ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 454/21.1.2009), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 453/21.1.2009), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 443/21.1.2009), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 447/21.1.2009), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 448/21.1.2009), ΠΕΝΤΕ (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 445/21.1.2009), ΑΤΛΑΝΤΙΚ (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 449/21.1.2009), ΜΑΚΡΟ (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 446/21.1.2009), […](υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 452/21.1.2009) και […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 444/21.1.2009). Σημειώνεται ότι οι προηγούμενες εισηγήσεις (υπ' αριθμ. πρωτ. 6370/11.11.2008 και οικ. 2246/16.3.2009, βλ. παρακάτω για την τελευταία) αναφέρουν την εξής «επιφύλαξη»: «Όσον αφορά τους λοιπούς όρους των συμβάσεων της εταιρίας με τις αλυσίδες σούπερ μάρκετ και τους διανομείς της, η ΓΔΑ αφού ολοκληρώσει τη συγκέντρωση των απαραίτητων στοιχείων, θα μελετήσει και επεξεργαστεί τους λοιπούς όρους των συμβάσεων της εταιρίας και τα λοιπά στοιχεία και και εφόσον διαπιστωθούν παραβάσεις των άρθρων διατάξεων του ν. 703/1977 όπως ισχύει καθώς και των άρθρων 81 και 82 της ΣυνΕΚ θα συντάξει νέα εισήγηση προς την Επιτροπή Σας».

[19] Βλ. και Ενότητα IV.2 παρακάτω.

[20] Βλ. σχετικά τις υπ' αριθμ. πρωτ. 1597/20.2.2009, 1598/20.2.2009, 1599/20.2.2009, 1600/20.2.2009, 1601/20.2.2009 και 4600/4.6.2009 εισηγήσεις της Υπηρεσίας επί των προτεινόμενων δεσμεύσεων.

προτεινόμενων δεσμεύσεων αποφάσισε ομόφωνα και ο Πρόεδρός της ανακοίνωσε στα ενδιαφερόμενα μέρη, την απόρριψη των προτεινόμενων από τις ανωτέρω εταιρίες δεσμεύσεων. Ειδικότερα, η ΕΑ αποφάσισε ότι οι εν λόγω δεσμεύσεις κρίνονται μη επαρκείς, διότι η παράβαση που τους αποδίδεται στη σχετική εισήγηση της ΓΔΑ ανάγεται στον «σκληρό πυρήνα» του δικαίου του ανταγωνισμού και των σκοπών που ικανοποιούνται με τις διατάξεις του. Επομένως, η αποδιδόμενη παράβαση πρέπει να τύχει περαιτέρω εξέτασης, οι δε προτεινόμενες δεσμεύσεις κρίθηκαν και ανεπαρκείς εξ απόψεως της αποτελεσματικότητάς τους[21].

12. Με την υπ' αριθμ. 453/V/2009 απόφασή της, η ΕΑ εξέδωσε - σύμφωνα με το άρθρο 25 παράγραφος 4 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 1890/Β΄/29.12.2006) - προδικαστική απόφαση. Ειδικότερα, η ΕΑ λαμβάνοντας υπόψη της τις απόψεις που εξέφρασαν προφορικώς (κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων της ΕΑ[22]) και εγγράφως τα ενδιαφερόμενα μέρη στα υπομνήματά τους, καθώς και τα όσα κατέθεσαν οι μάρτυρες που εξετάστηκαν κατά την ακροαματική διαδικασία, έκρινε ότι η υπόθεση χρήζει επανεξέτασης, προκειμένου να ληφθεί υπόψη το πραγματικό εύρος της διερευνώμενης ρήτρας, καθώς κατά την ακροαματική διαδικασία και ειδικότερα από καταθέσεις μαρτύρων, προέκυψε ότι η επίμαχη ρήτρα απαγόρευσης παράλληλων εισαγωγών αφορά όχι μόνο τα απορρυπαντικά αλλά και τα υπόλοιπα προϊόντα των C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ που αποτελούν αντικείμενο των υπό εξέταση συμβάσεων αυτής της εταιρίας με τα εν λόγω σ/μ, cash & carry και όμιλο αγορών, καθώς και να αξιολογηθούν οι συνέπειες στον ανταγωνισμό της εν λόγω υπόθεσης υπό τις νέες αυτές διαστάσεις. Για τους λόγους αυτούς, η ΕΑ εξέδωσε προδικαστική απόφαση, με την οποία ζήτησε από την ΓΔΑ να διερευνήσει ζητήματα για το εύρος της επίμαχης ρήτρας απαγόρευσης παράλληλων εισαγωγών στις υπό εξέταση συμβάσεις των εταιριών C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ με τις αλυσίδες σ/μ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΜΕΤΡΟ, ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, της ΜΑΚΡΟ καθώς και του Ομίλου Κοινών Αγορών ΚΥΨΕΛΗ και να υποβάλει νέα σχετική εισήγηση.

13. Παράλληλα, σημειώνεται ότι, προκειμένου να συλλεχθούν στοιχεία που αφορούν στην υπόθεση, στις 13.7.2009 διενεργήθηκε και νέος επιτόπιος έλεγχος[23] σε εταιρία που δραστηριοποιείται στο χονδρικό εμπόριο απορρυπαντικών, χαρτικών και καλλυντικών και εδρεύει [...]. Η εν λόγω εταιρία εισάγει απορρυπαντικά και καλλυντικά ευρείας κατανάλωσης από ευρωπαϊκές χώρες και κυρίως από την Ιταλία.

14. Μετά την έκδοση της ανωτέρω προδικαστικής απόφασης, η ΓΔΑ συνέχισε την έρευνα στις εταιρίες C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ και στην αγορά καλλυντικών προϊόντων ζητώντας στοιχεία σχετικά τόσο με το εύρος της επίμαχης ρήτρας στο σύνολο των προϊόντων Colgate-Palmolive (απορρυπαντικά - καθαριστικά οικιακής χρήσης, καλλυντικά και είδη ατομικής υγιεινής), όσο και με την επίδραση (effect) του περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών από άλλες χώρες στην Ελληνική αγορά. Επίσης, ζήτησε τις συμβάσεις των τελευταίων ετών προκειμένου να διαπιστωθεί αν έχουν εξαλειφθεί οι επίμαχοι όροι που εμπεριέχονταν σε κάποιες από αυτές τα προηγούμενα έτη[24], [25]. Η ΓΔΑ επανήλθε, επίσης, με συμπληρωματικό αίτημα παροχής στοιχείων τον Οκτώβριο του 2013 προς την C-P ΜΕΠΕ[26], αλλά και τον Φεβρουάριο και Μάρτιο του 2014 με ερωτηματολόγια προς τις C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ[27].

15. Σχετικά ερωτηματολόγια για την παροχή στοιχείων, απέστειλε η ΓΔΑ και στα σ/μ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ[28], ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ[29], ΜΕΤΡΟ[30], ΜΑΚΡΟ[31] καθώς και στον όμιλο αγορών ΚΥΨΕΛΗ[32], στις συμβάσεις των οποίων με τις ελεγχόμενες είχαν εντοπιστεί, καταρχήν, προβληματικοί όροι, προκειμένου αφενός να αναζητηθούν συμβάσεις με τις ελεγχόμενες και αφετέρου να διερευνηθεί η πολιτική τους απέναντι στις παράλληλες εισαγωγές την περίοδο 2000-2010, αλλά και σε άλλους πελάτες των C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ: ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ[33], [...][34], ΠΕΝΤΕ[35], [...][36], [...][37], και [...][38]. Οι εν λόγω εταιρίες συμπεριλαμ-

[21] Βλ. σχετικά και απόφαση ΕΑ με αριθμ. 453/V/2009. Σημειώνεται ότι οι εταιρίες C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ προσέφυγαν στο ΔΕφΑθ κατά της απορριπτικής των δεσμεύσεων απόφασης της ΕΑ. Το ΔΕφΑθ με τις αποφάσεις του με αριθμ. 1552/2012 και 1554/2012 απέρριψε τις προσφυγές των εν λόγω εταιριών.

[22] Οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις 11.6.2009, στις 25.6.2009, στις 7.7.2009, στις 14.7.2009 και στις 16.7.2009. Στην εν λόγω απόφαση αναφέρεται επίσης ότι: «Ένα από τα βασικά επιχειρήματα που προέταξε το σύνολο των ενδιαφερομένων μερών τόσο στα υποβληθέντα υπομνήματά τους, όσο και στην προφορική ανάπτυξη των θέσεων τους για να αμφισβητήσουν την σημασία αυτή της ρήτρας στο πλαίσιο των οικονομικών συναλλαγών και σχέσεων υπό το πρίσμα του δικαίου του ανταγωνισμού, ήταν η επίκληση του εθνικού κανονιστικού πλαισίου που διέπει την κυκλοφορία των απορρυπαντικών και καθιστά κατ' αυτούς, πρακτικά αδύνατη την πραγματοποίηση παράλληλων εισαγωγών».

[23] Στην εταιρία [...], βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ.5567/10.7.2009 εντολή ελέγχου.

[24] Βλ. σχετικά τις υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 687/3.2.2011, οικ. 688/3.2.2011, και οικ. 6376 - οικ.6377/9. 8.2013 επιστολές της ΓΔΑ.

[25] Οι απαντήσεις από τις C-P ΜΕΠΕ και C-P ΑΒΕΕ προσκομίστηκαν με τα υπ' αριθμ. πρωτ. 1900/28.3.2011, 1901/28.03.2011, 7522/30.9.2013, 7521/30.9.2013, 8876 και 8877/12.11.2013 έγγραφα.

[26] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 8236/22.10.2013 επιστολή της ΓΔΑ.

[27] Βλ. σχετικά τις υπ' αριθμ. πρωτ. οικ.1188 και οικ.1187/04.2.2014 καθώς και τις υπ' αριθμ. πρωτ οικ.1945 και οικ.1946/04.3.2014 επιστολές της ΓΔΑ. Τα οποία απαντήθηκαν με τις υπ' αριθμ. πρωτ. 1862 και 1861/27.02.2014 επιστολές των C-P ΜΕΠΕ και C-P ΑΒΕΕ αντίστοιχα και υπ' αριθμ. πρωτ. 3580 και 3581/19.05.2014 επιστολές των C-P ΜΕΠΕ και C-P ΑΒΕΕ αντίστοιχα.

[28] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 723/4.2.2011 και οικ. 7108/16.9.2013 επιστολές της ΓΔΑ.μ

[29] Βλ. σχετικά την υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 727/4.2.2011 και οικ. 7106/16.9.2013 επιστολές της ΓΔΑ.

[30] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 724/4.2.2011 και οικ. 7107/16.9.2013 επιστολές της ΓΔΑ.

[31] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 725/4.2.2011 και οικ. 7109/16.9.2013 επιστολές της ΓΔΑ.

[32] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 726/4.2.2011 επιστολή της ΓΔΑ.

[33] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7102/16.9.2013 επιστολή της ΓΔΑ.

[34] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7104/16.9.2013 επιστολή της ΓΔΑ.

[35] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7110/16.9.2013 επιστολή της ΓΔΑ..

[36] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7103/16.9.2013 επιστολή της ΓΔΑ.

[37] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7105/16.9.2013 επιστολή της ΓΔΑ.

[38] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7101/16.9.2013 επιστολή της ΓΔΑ.

βάνονταν στους πελάτες που αντιπροσώπευαν κατά την περίοδο 2000-2010 άνω του […] του κύκλου εργασιών των εταιριών C-P (ΑΒΕΕ και ΜΕΠΕ) στα καλλυντικά και προϊόντα ατομικής υγιεινής.

16. Στις 5 και 6.3.2014, η ΓΔΑ πραγματοποίησε νέο επιτόπιο έλεγχο, στην έδρα των εταιριών C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ[39], στον Πειραιά Αττικής[40], [41]. Αφού ελέγχθηκε και αξιολογήθηκε το σύνολο του υλικού, έντυπου και ηλεκτρονικού, που συλλέχθηκε κατά τον προαναφερόμενο επιτόπιο έλεγχο, κρίθηκε αναγκαίο να αποσταλούν εκ νέου επιστολές παροχής συμπληρωματικών στοιχείων τόσο στις C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ[42], [43] όσο και σε […][44] - με σκοπό την περαιτέρω διερεύνηση θεμάτων σχετικών με τους όρους των συμβάσεων περί παράλληλων εισαγωγών[45].

17. Ακολούθως, συντάχθηκε η υπ' αριθμ. πρωτ. 4937/3.7.2014 παραπεμπτική εισήγηση, η οποία και εξετάζεται στην παρούσα διαδικασία.

II ΤΑ ΜΕΡΗ

II.1 Οι Εμπλεκόμενες Επιχειρήσεις

II.1.1 Οι επιχειρήσεις του ομίλου COLGATE-PALMOLIVE[46]

18. Η εταιρία C-P ΑΒΕΕ ιδρύθηκε[47] το 1962, και ελέγχεται κατά […], η οποία με την σειρά της ανήκει στην COLGATE-PALMOLIVE COMPANY, με έδρα στις ΗΠΑ (μητρική C-P)[48].

19. Κατά την περίοδο 2000-2004[49], η C-P ΑΒΕΕ είχε δικαίωμα χρήσης των εμπορικών σημάτων της Colgate Palmolive Company για την παραγωγή και διανομή στη Ελλάδα και Κύπρο των καταναλωτικών προϊόντων της τελευταίας στις ειδικότερες κατηγορίες καθαριστικών, απορρυπαντικών και καλλυντικών προϊόντων. […].

20. Η ανάγκη αυτή οδήγησε στην απόφαση δημιουργίας της Colgate Palmolive Europe Sarl, με έδρα στη Γενεύη (Ελβετία). Η νεοσυσταθείσα εταιρία ανέλαβε από 1.1.2005 την ευθύνη της συνολικής δραστηριότητας του ομίλου COLGATE PALMOLIVE στην Ευρώπη […][50]. […].

21. Επίσης, στο πλαίσιο αναδιοργάνωσης, […] C-P ΜΕΠΕ[51] και της C-P Υπηρεσίες[52]. Η C-P ΜΕΠΕ είναι […]% θυγατρική της C-P ΑΒΕΕ, […][53]. […][54]. […]).

22. Το Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα υπό την Ελβετική Colgate Palmolive Europe Sarl[55], καλύπτει τις χώρες […] (Ελλάδα- […]). Εκτός από την Ελλάδα, ο όμιλος COLGATE-PALMOLIVE διαθέτει βιομηχανικές εταιρίες στη Δυτική Ευρώπη, οι οποίες διαθέτουν παραγωγικές μονάδες, με έδρα […].

23. Οι εταιρίες C-P ΑΒΕΕ και ΜΕΠΕ (εφεξής καλούμενες από κοινού και ως ο όμιλος C-P Ελλάδος ή ελληνικές θυγατρικές C-P) στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και διανομή απορρυπαντικών ρούχων και πιάτων, μαλακτικών για τα ρούχα, καθαριστικών προϊόντων, σαπουνιών, καλλυντικών και προϊόντων για την ατομική - στοματική υγιεινή. Ορισμένα από τα σήματα που διαθέτει στην Ελληνική αγορά είναι το: Soflan, Soupline, Azax, Palmolive, Colgate, Oulodent, Plax κ.λπ. [56], [57]. Σύμφωνα με την C-P ΑΒΕΕ[58] τα προϊόντα των κατηγοριών που αναφέρονται ανωτέρω και αφορούν στα απορρυπαντικά - καθαριστικά οικιακής χρήσης παράγονται […] από την ίδια την εταιρία σε δικές της εγκαταστάσεις, ενώ ένα […] μέρος αυτών εισάγεται […]. Αναφορικά

[39] Έλεγχος πραγματοποιήθηκε και στην εταιρία COLGATE-PALMOLIVE Υπηρεσίες (ΕΛΛΑΣ) ΕΠΕ (βλ και παρ. 21).

[40] Σύμφωνα με τις υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 1805/26.2.2014, 1806/26.2.2014, 1807/26.2.2014, 2014/6.3.2014, 2015/6.3.2014, 2016/6.3.2014 εντολές για τη διενέργεια επιτόπιου ελέγχου. Τέλος, με τις υπ' αριθμ. πρωτ. 2133/12.3.2014 και 2134/12.3.2014 επιστολές απέστειλαν τα στοιχεία που είχαν επιφυλαχθεί να προσκομίσουν κατά την ανωμοτί κατάθεσή τους τα προαναφερόμενα στελέχη των εταιριών C-P.

[41] Κατά τη διενέργεια του ανωτέρω επιτόπιου λήφθηκε και ανωμοτί κατάθεση που αφορούσε στο αντικείμενο της έρευνας από τους κκ […] (Πρόεδρος ΔΣ της C-P ΑΒΕΕ), […] (Δ/ντής και Νόμιμος Εκπρόσωπος της C-P ΜΕΠΕ) και […] (Δ/ντής εργοστασίου και Νόμιμος Εκπρόσωπος της C-P ΑΒΒΕ).

[42] Βλ. σχετικά τις οικ.3192 και οικ.3193/6.5.2014 υπομνηστικές επιστολές της ΓΔΑ.

[43] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 4109/4.6.2014 απαντητική επιστολή των εταιριών C-P (ΑΒΕΕ και ΜΕΠΕ).

[44] Βλ. σχετικά τις υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 3263/9.5.2014 και υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 3758/23.5.2014 επιστολές της ΓΔΑ.

[45] Τα μέλη […] στα οποία εστάλησαν επιστολές παροχής στοιχείων είναι οι αλυσίδες: […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 3338/13.5.2014), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 3337/13.5.2014), ΤΡΟΦΙΝΟ (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 3360/13.5.2014), […](υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 3356/13.5.2014), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 3357/13.5.2014), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 3355/13.5.2014), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 3359/13.5.2014), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 3352/13.5.2014), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 3354/13.5.2014), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 3351/13.5.2014), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 3350/13.5.2014), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 3353/13.5.2014), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 3358/13.5.2014).

[46] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005 απαντητική επιστολή της C-P ΑΒΕΕ.

[47] Βλ. σχετικά την ιστοσελίδα http://www.colgate.com.gr/about/history.shtml.

[48] Από το 1950 τα προϊόντα COLGATE-PALMOLIVE, εισάγονταν και διανέμονταν στην Ελληνική αγορά από την εταιρία «ΟΛΥΜΠΙΑ», η οποία συνέχισε να διανέμει και να διακινεί προϊόντα Colgate-Palmolive και μετά την ίδρυση της ελληνικής εταιρίας και την εγχώρια παραγωγή αυτών, μέχρι το 1974. Η εταιρία C-P Hellas ΑΒΕΕ από το 1974 μέχρι το 2004 ανέλαβε και τη διακίνηση και διανομή των προϊόντων της στην Ελλάδα, ενώ από 1.1.2005 την εμπορία και διανομή των προϊόντων του ομίλου COLGATE-PALMOLIVE για την Ελλάδα και την Κύπρο ανέλαβε η θυγατρική εταιρία C-P-ΜΕΠΕ. Τέλος το 2012 ιδρύθηκε στην Κύπρο η Colgate Palmolive Cyprus LTD, η οποία αποτελεί […]% θυγατρική της C-P ΑΒΕΕ.

[49] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 4109/4.6.2014 απαντητική επιστολή της C-P ΑΒΕΕ.

[50] Βλ. και την υπ' αριθμ. πρωτ. 5079/7.9.2007 επιστολή της.

[51] Η εν λόγω εταιρία συστάθηκε στις 15.11.2004 (ΦΕΚ ΑΕ-ΕΠΕ 14029/23.11.2004).

[52] Η εν λόγω εταιρία ιδρύθηκε για την καλύτερη εξυπηρέτηση των επιχειρησιακών αναγκών στην Ελλάδα, και η οποία παρέχει διοικητικές, οικονομικές κ.λπ. υπηρεσίες στις άλλες εταιρίες του Ομίλου στην Ελλάδα.

[53] Σχετικά με τη σύνθεση των ΔΣ των εν λόγω εταιριών βλ. σχετικά ΦΕΚ εκπροσώπησης και ετήσιες εκθέσεις.

[54] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 5080/7.9.2007 επιστολή της C-P ΜΕΠΕ και την ανωμοτί κατάθεση του […] της 5.3.2014 κατά τη διάρκεια του ελέγχου στις εγκαταστάσεις της εταιρίας.

[55] Η οποία είναι […]% θυγατρική της COLGATE-PALMOLIVE (AMERICA) INC (USA), η οποία είναι […]% θυγατρική της NORWOOD INTERNATIONAL INC (USA), η οποία με τη σειρά της είναι […]% θυγατρική της COLGATE- PALMOLIVE COMPANY (USA), ως είχε από 31.12.2011.

[56] Βλ. επιστολές υπ' αριθμ. πρωτ. 8220 και 8221/21.11.2008 (C-P ΜΕΠΕ), 1900 και 1901/28.03.2011 (C-P ΜΕΠΕ και ΑΒΕΕ αντίστοιχα) και 7521 και 7522/30.09.2013 (C-P ΑΒΕΕ και ΜΕΠΕ αντίστοιχα).

[57] Τις συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων διακινούσε μέχρι και το 2004 C-P ΑΒΕΕ.

[58] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005 επιστολή της.

με τα καλλυντικά και προϊόντα ατομικής υγιεινής, ο όμιλος C-P αναφέρει ότι […][59], […].

24. Ο συνολικός κύκλος εργασιών της εταιρίας C-P ΑΒΕΕ και της C-P ΜΕΠΕ στην Ελλάδα, όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω Πίνακα, κυμάνθηκε για την περίοδο 2000-2008 από 106,6 εκ. ευρώ (2005) έως 126,8 εκ. ευρώ (2008). Οι πωλήσεις απορρυπαντικών και καθαριστικών οικιακής χρήσεως για τις συγκεκριμένες εταιρίες για την ίδια χρονική περίοδο κυμάνθηκαν […], ενώ οι πωλήσεις καλλυντικών και προϊόντων ατομικής υγιεινής ευρείας διανομής κινήθηκαν […] (βλ. παρακάτω Πίνακα). Η συνεισφορά των πωλήσεων απορρυπαντικών / καθαριστικών οικιακής χρήσεως στο συνολικό κύκλο εργασιών (εφεξής αναφερόμενος και ως κ.ε.) του ομίλου C-P […] κατά τη διάρκεια των οικονομικών ετών 2000-2008 (βλ. παρακάτω Πίνακα). […] κινήθηκαν οι πωλήσεις καλλυντικών και προϊόντων ατομικής υγιεινής ευρείας διανομής, καθώς αποτέλεσαν […].

Πίνακας 1: Κύκλος εργασιών ομίλου C-P*

Έτος	Κύκλος εργασιών (€)	Αξία πωλήσεων σε απορρυπαντικά / καθαριστικά οικιακής χρήσης (% στο σύνολο πωλήσεων)	Αξία πωλήσεων καλλυντικών και προϊόντων ατομικής υγιεινής ευρείας διανομής** (% στο σύνολο πωλήσεων)
2000	108.469.708	[…]	[…]
		[65-75]%	[25-35]%
2001	112.237.647	[…]	[…]
		[65-75]%	[25-35]%
2002	118.724.380	[…]	[…]
		[65-75]%	[25-35]%
2003	121.732.787	[…]	[…]
		[65-75]%	[25-35]%
2004	124.581.625	[…]	[…]
		[55-65]%	[25-35]%
2005	106.611.177	[…]	[…]
		[65-75]%	[25-35]%
2006	112.465.838	[…]	[…]
		[55-65]%	[35-45]%
2007	118.563.162	[…]	[…]
		[55-65]%	[25-35]%
2008	126.822.184	[…]	[…]
		[55-65]%	[35-45]%
2009	128.423.571	[…]	[…]
		[55-65]%	[35-45]%
2010	122.213.184	[…]	[…]
		[55-65]%	[35-45]%

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία απαντήσεων εταιριών. Συνολικός Κύκλος εργασιών από τις υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005, και 7522/3.9.2013 απαντητικές επιστολές, Αξία πωλήσεων απορρυπαντικών από τις υπ' αριθμ. πρωτ. 7521/30.9.2013 και 7522/3.9.2013 απαντητικές επιστολές. Αξία πωλήσεων καλλυντικών ευρείας διανομής από τις υπ' αριθμ. πρωτ. 7522/3.9.2013 και 1901/28.3.2011 απαντητικές επιστολές.

*Ο κ.ε. για την περίοδο 2000-2004 αφορά στην C-P ΑΒΕΕ και για την περίοδο 2005-2010 αφορά στην C-P ΜΕΠΕ. Το συνολικό ποσοστό υπολείπεται του 100%, καθώς μικρό ποσοστό του κύκλου εργασιών των εταιριών αποτελούσαν, οι πωλήσεις των προϊόντων: […], τα οποία πωλούνται στο κανάλι των φαρμακείων.

** Επισήμανση: Τα καλλυντικά φαρμακείου δεν περιλαμβάνονται στη μέτρηση των παραπάνω ποσοστών, […].

25. Όσον αφορά στη διανομή των προϊόντων Colgate-Palmolive, τόσο η C-P ΑΒΕΕ[60] όσο και η C-P ΜΕΠΕ αναφέρουν ότι […][61]. Συγκεκριμένα, τα προϊόντα τους πωλούνται σε όλα τα καταστήματα λιανικής (σ/μ μεγάλου ή μικρού μεγέθους, π.χ. ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ, ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ) όπου φτάνουν είτε απευθείας, είτε μέσω δικτύου ειδικών συνεργατών - χονδρεμπόρων (οι οποίοι στη συνέχεια πωλούν για λογαριασμό τους προς τους εμπόρους του λιανεμπορίου)[62] και καταστημάτων cash & carry[63].

26. Οι πωλήσεις απορρυπαντικών / καθαριστικών της C-P ΑΒΕΕ και της C-P ΜΕΠΕ[64], κατά την περίοδο 2000-2004 και το έτος 2006, αντίστοιχα, στα σ/μ και στα καταστήματα cash & carry αντιπροσώπευαν το […]% και το […] % των συνολικών πωλήσεων τους, ενώ οι πωλήσεις προς τους Ειδικούς Συνεργάτες - Χονδρεμπόρους το υπόλοιπο […]% - […]% και […]% αντίστοιχα. Για τα καλλυντικά και τα προϊόντα ατομικής υγιεινής τα ποσοστά κυμαίνονται κατά μέσο όρο περίπου στο […]%-[…]% στα σ/μ και Cash & Carry και περίπου στο […]% στους Ειδικούς Συνεργάτες - Χονδρεμπόρους για το σύνολο των ετών 2000-2006[65]. Εν γένει, το κανάλι διανομής των λιανέμπορων (για τα έτη 2002- 2005) αποτελούσε το

[59] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 1900/31.03.2011 επιστολή της.

[60] Βλέπε την υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005 επιστολή της.

[61] Η διακίνηση των καλλυντικών προϊόντων στα φαρμακεία πραγματοποιούνταν αρχικά μέσω της […] και στη συνέχεια από το 2001 έως και το 2006 από την […]. Από το 2007 και μετά τα εν λόγω προϊόντα διανέμονται από την […]. Η […] διένειμε στο δίκτυο των φαρμακείων και κάποια από τα καλλυντικά προϊόντα ευρείας διανομής της εταιρίας. Η εταιρία απέστειλε τη σύμβαση που είχε συνάψει με την εταιρία […] για το έτος 2005. Σύμφωνα με αυτή, η […] είναι ο αποκλειστικός αντιπρόσωπος της CP-ΜΕΠΕ για τη διανομή σε φαρμακεία, φαρμακαποθήκες και αποθήκες οδοντιατρικών ειδών για το σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας.

[62] Βλ. σχετικές συμβάσεις με τους Ειδικούς ΣυνεργάτεςError! Reference source not found..

[63] Η διάθεση των καλλυντικών και προϊόντων ατομικής υγιεινής ευρείας διανομής, σύμφωνα με τα υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005, 5080/7.9.2007, 1901/28.3.2011 και 1900/28.3.2011 έγγραφα των εταιριών C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ πραγματοποιείται με το ίδιο δίκτυο διανομής με εκείνο των καθαριστικών / απορρυπαντικών προϊόντων. Επομένως, οι όροι των συμβάσεων προμήθειας και διανομής που ίσχυαν για τα απορρυπαντικά ίσχυαν και για τα καλλυντικά ευρείας διανομής.

[64] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 4729/26.7.2006 επιστολή της C-P ΜΕΠΕ.

[65] Βλ. απάντηση C-P με υπ' αριθμ. πρωτ. 1900/28.3.2011 και 1978/31.3.2011.

[…]% των πωλήσεων της C-P ABEE, ενώ το κανάλι διανομής των Ειδικών Συνεργατών και των καταστημάτων Cash & Carry το […]% ([…]% και […]% έκαστο) των πωλήσεων της[66].

27. Τέλος, η C-P ABEE […] κατά την περίοδο 2000-2004 εξαγωγές […]. Κατά την περίοδο μετά το 2005 η εταιρία C-P ΜΕΠΕ αναφέρει ότι […] εξαγωγές […][67].

II.1.2 Η εταιρία ΚΥΨΕΛΗ Α.Ε.

28. Η εταιρία ΚΥΨΕΛΗ[68], η οποία έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών «marketing» και «logistics» σε σ/μ ειδών διατροφής και λοιπών συναφών ειδών, ιδρύθηκε το 2000[69] και αποτελεί όμιλο κοινών αγορών με σκοπό την παροχή πάσης φύσεως υπηρεσιών σε σ/μ ειδών διατροφής, σύναψη συμφωνιών με τους προμηθευτές για τις αγορές των μελών της κ.λπ.

29. Η μετοχική σύνθεσή της έως το Σεπτέμβριο του 2008[70] είχε ως ακολούθως: Ατλάντικ ΑΕ […]%, […], Δημήτριος Θανόπουλος Α.Ε. […], Δούκας ΑΕ […]. Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρίας ήταν ο […] της ΑΤΛΑΝΤΙΚ, […]. Την 28.12.2010 η ΑΤΛΑΝΤΙΚ ενημέρωσε με δελτίο τύπου ότι πώλησε τη συμμετοχή της στη θυγατρική εταιρία ΚΥΨΕΛΗ (ήτοι ποσοστό […]% ή 31.800 μετοχές) στους λοιπούς μετόχους της, δηλαδή στις εταιρίες ΤΡΟΦΙΜΑ ΔΟΥΚΑΣ ΑΕ (ποσοστό […] ή […] μετοχές) και ΘΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΕ (ποσοστό […]% ή […] μετοχές).

30. Ο κύκλος εργασιών της εταιρίας καθώς και των εταιριών - μελών της για την περίοδο 2000-2009 παρουσιάζονται στον παρακάτω Πίνακα.

Πίνακας 2: Κύκλος εργασιών της ΚΥΨΕΛΗ και των μελών της (σε χιλ. €)

Έτος	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ΚΥΨΕΛΗ Α.Ε*	19,08		215,93	132,85	21,00	15,00	20,99	10,00	18,00	60,00
[…]	[…]									
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]		[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]

Πηγή: Δημοσιευμένοι Ισολογισμοί και ICAP

* Διευκρινίζεται ότι η ΚΥΨΕΛΗ συστάθηκε στις 17.2.2000 (ΦΕΚ ΑΕ-ΕΠΕ/1504/24.2.2000), και ως εκ τούτου οι οικονομικές καταστάσεις του 2001 αφορούν στην περίοδο 17.2.2000-31.12.2001

** […].

*** […].

**** […].

31. Στις 3.10.2012 αποφασίστηκε η λύση της εν λόγω εταιρίας και η θέση της σε εκκαθάριση σύμφωνα με τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920[71]. Σε σχετικό ερώτημα της ΓΔΑ η ΚΥΨΕΛΗ απάντησε[72] ότι η εταιρία «έχει τεθεί σε εκκαθάριση από την 1-9-2012, λειτουργούσα μόνο για τους σκοπούς και στα πλαίσια αυτής (εκκαθαρίσεως), η οποία αμέσως μόλις επιστραφούν από το Ελληνικό Δημόσιο σχετικές οφειλές επιστροφής φόρου και Φ.Π.Α., θα περαιωθεί».

II.1.3 Η εταιρία ΑΛΦΑ-ΒΗΤΑ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.

32. Η ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ[73] ιδρύθηκε το Δεκέμβριο 1969 και δραστηριοποιείται στον τομέα της εκμετάλλευσης καταστημάτων αυτοεξυπηρέτησης (σ/μ) λιανικής πώλησης, σ' όλη την ελληνική επικράτεια. Το 1990 εισήχθηκε στο Χρηματιστήριο Αθηνών και το 2001 εξαγόρασε τις εταιρίες Τροφό ΑΕ[74] και Ένα Α.Ε. Η πλειοψηφία των μετοχών της από

[66] Βλ. σχετικά Error! Reference source not found. (από ηλ/κά αρχεία C-P) και ευρήματα ελέγχου Ε2Β, Ε11, Ε43 τα οποία αφορούν στο κανάλι διανομής Έμμεσου Εμπορίου (Indirect Trade).

[67] Βλ. σχετικά προσκομισθέντων στοιχείων του ομίλου C-P από τη ΓΔΑ (υπ' αριθμ. πρωτ. 7521 και 7522/30.9.2013) αναφορικά με Εξαγωγές Απορρυπαντικών Καλλυντικών και προϊόντων ατομικής υγιεινής των εταιριών C-P.

[68] Βλ. μελέτη ICAP, Σούπερ Μάρκετ, Σεπτέμβριος 2007.

[69] Βλ. και σημειώσεις πίνακα που ακολουθεί σχετικά με την ημερομηνία καταχώρισης της εταιρίας στο μητρώο των Α.Ε και την πρώτη οικονομική χρήση.

[70] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 6369/19.9.2008 επιστολή της ΚΥΨΕΛΗ προς τη ΓΔΑ.

[71] Βλ. σχετικά ΦΕΚ ΑΕ-ΕΠΕ/11165/10.10.2012.

[72] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 4167/5.6.2014 απαντητική επιστολή της.

[73] Βλ. μελέτη της ICAP, Σούπερ Μάρκετ, Σεπτέμβριος 2007.

[74] Βλ. Απόφαση Επιτροπής Ανταγωνισμού υπ' αριθμ. 176/ΙΙΙ/2001.

το 1992 ανήκει στην Delhaize «"The Lion" Netherland B.V.», η οποία ελέγχεται από […]. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ICAP[75], η ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ήταν 2η μεταξύ των 100 μεγαλύτερων εμπορικών εταιριών βάσει πωλήσεων για τα έτη 2002-2006. Ο όμιλος ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ είναι μία από τις μεγαλύτερες αλυσίδες στο χώρο εμπορίας τροφίμων, και σήμερα έχει 216 σ/μ, 166 εταιρικά, 11 Cash & Carry, 39 franchise καταστήματα[76]. Ο κύκλος εργασιών της ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ την περίοδο 1999-2010 παρουσίασε αυξητική τάση. Πιο συγκεκριμένα, το 1999 ανήλθε σε 436,6 εκ. ευρώ, το 2004 σε 847,5 εκ. ευρώ, το 2007 σε 1.174,8 εκ. ευρώ και το 2010 σε 1.574,4 εκ. ευρώ. Η αλυσίδα ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ κατείχε το 2010 το 16,7% της Ελληνικής αγοράς[77].

ΙΙ.1.4 Η εταιρία ΜΕΤΡΟ ΑΕΒΕ

33. Η εταιρία ΜΕΤΡΟ[78] ιδρύθηκε το 1976 και προήλθε από το συνεταιρισμό οκτώ παντοπωλών, ο οποίος ονομάστηκε όμιλος Παντελιάδη και είναι γνωστός στην ελληνική αγορά με τα σήματα METRO Cash & Carry (χονδρικής) και My Market (λιανικής). Η εταιρία αποτελεί μέρος του Όμιλου Παντελιάδη[79]. Οι πωλήσεις της εταιρίας προέρχονται αφενός από τις λιανικές πωλήσεις των καταστημάτων My Market και αφετέρου από τις πωλήσεις χονδρικής των καταστημάτων METRO Cash & Carry. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ICAP[80], η ΜΕΤΡΟ ήταν 6η μεταξύ των 100 μεγαλύτερων εμπορικών εταιριών βάσει πωλήσεων για τα έτη 2002-2006. Η εταιρία διέθετε το 2010, 37 καταστήματα χονδρικής (METRO Cash & Carry) και 48 καταστήματα λιανικής πώλησης (My Market) στην Ελληνική επικράτεια. Το 70% των καταστημάτων αυτών είναι ιδιόκτητα[81]. Ο κύκλος εργασιών της εταιρίας αυξήθηκε σημαντικά κατά την περίοδο 2000-2010. Πιο συγκεκριμένα, το 2000 ανήλθε σε 268,9 εκ. ευρώ, το 2004 σε 464,3 εκ. ευρώ, το 2008 σε 650,6 εκ. ευρώ και το 2010 σε 676,6 εκ. ευρώ.

ΙΙ.1.5 Η εταιρία ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Ι.&Σ. Α.Ε.Ε.

34. Η ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ[82] είναι ελληνική αλυσίδα σ/μ που ξεκίνησε να λειτουργεί στις αρχές τις δεκαετίας του 1950[83] και έχει έδρα στο νομό Αττικής, στον οποίο και αποκλειστικά δραστηριοποιείται. Σύμφωνα με στοιχεία της ICAP, ήταν 3η μεταξύ των 100 μεγαλύτερων εμπορικών εταιριών βάσει πωλήσεων για τα έτη 2002-2006. Το 2007 εξαγόρασε την εταιρία Παπαγεωργίου Α.Ε., προσθέτοντας 18 νέα καταστήματα στην αλυσίδα της. Το 2010 η εταιρία διέθετε δίκτυο με 71 καταστήματα, όλα στην ευρύτερη περιοχή της Αττικής. Ο κύκλος εργασιών της εταιρίας αυξήθηκε σημαντικά την εξεταζόμενη περίοδο. Πιο συγκεκριμένα, το 2000 ανήλθε σε 590,8 εκ. ευρώ, το 2004 σε 800,2 εκ. ευρώ, το 2007 σε 912,5 εκ. ευρώ, το 2008 σε 1.088,6 εκ. ευρώ, το 2009 σε 1.153,5 εκ ευρώ και το 2010 σε 1.191,2 εκ. ευρώ.

ΙΙ.1.6 Η εταιρία ΜΑΚΡΟ CASH AND CARRY HELLAS[84]

35. Η ΜΑΚΡΟ ιδρύθηκε το 1988, αποτελεί μέλος του Γερμανικού Ομίλου METRO GROUP, ασχολείται με το χονδρικό εμπόριο ειδών σ/μ και ως εκ τούτου απευθύνεται μόνο σε εμπόρους και επαγγελματίες. Η ΜΑΚΡΟ λειτουργεί στην Ελλάδα από το 1992 με 9 καταστήματα, τα οποία βρίσκονται στην Αττική, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Λάρισα, Βόλο, Ξάνθη, Καλαμαριά και Ηράκλειο. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ICAP[85], η ΜΑΚΡΟ ήταν μέσα στις πρώτες δέκα θέσεις των 100 μεγαλύτερων εμπορικών εταιριών βάσει πωλήσεων για τα έτη 2002-2006. Ο κύκλος εργασιών[86] της ανήλθε σε 364,9 εκ. € το 1999, 389,7 εκ. € το 2000, 392,8 εκ. € το 2001, 415,6 εκ. € το 2002, 443,4 εκ. € το 2003, 457,1 εκ. € το 2004, 442,6 εκ. € το 2005, 438,3 εκ. €, το 2006, 456,6 εκ. €[87], το 2007, 472,2 εκ. € το 2008, 419,6 εκ. €, το 2009 και 379,6 εκ. € το 2010.

ΙΙ.1.7 Η εταιρία ΠΕΝΤΕ ΑΕ.- «Σ/Μ ΓΑΛΑΞΙΑΣ»

36. Η ΠΕΝΤΕ Α.Ε., σ/μ ΓΑΛΑΞΙΑΣ (εφεξής ΠΕΝΤΕ) ξεκίνησε τη λειτουργία της το 1971, οπότε και ιδρύθηκε το πρώτο κατάστημα. Η εταιρία ΠΕΝΤΕ και η θυγατρική της, ΑΡΓΩ ΜΑΡΚΕΤ Α.Ε.Ε., στην οποία η πρώτη συμμετέχει με ποσοστό 99,83%, διαθέτουν 137 Σούπερ Μάρκετ με 13 Cash & Carry[88]. Στην ιστορία της εταιρίας, από το 1971 μέχρι σήμερα, οι μέτοχοι του ΓΑΛΑΞΙΑ έφτασαν τους 177, η πλειοψηφία των οποίων εργάζεται στην εταιρία. Ο κύκλος εργασιών του ομίλου ΠΕΝΤΕ ΑΕ ανήλθε σε: 189,9 εκ. € το 2000, 230,8 εκ. € το 2001, 257,9 εκ. € το 2002, 283, 2 εκ. € το 2003, 303,0 εκ. € το 2004, 320,7 εκ. € το 2005, 355,7 εκ. € το 2006, 381, 2 εκ. € το 2007, 401,2 εκ. € το 2008, 413,2 εκ. € το 2009 και 413,5 εκ. € το 2010.

ΙΙ.2 Λοιπές Επιχειρήσεις

ΙΙ.2.1 […][89]

37. […][90]. […][91].

ΙΙΙ ΥΠΟΒΛΗΘΕΙΣΕΣ ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ

ΙΙΙ.1 Προσβολή αρχών χρηστής διοίκησης και των δικαιωμάτων άμυνας

38. Στα υπομνήματά της και στη συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής, οι εταιρίες C-P ισχυρίστηκαν ότι προσβλήθηκαν εν προκειμένω οι αρχές της χρηστής διοίκησης, με την έκδοση της υπ' αριθμ. 453/V/2009 προδικαστικής απόφασης για τη διεξαγωγή περαιτέρω έρευνας. Στην ουσία η προβαλλόμενη ένσταση εδράζεται στην πεποίθηση της C-P ότι η έκδοση της προδικαστικής απόφασης και η συνακόλουθη διεξαγωγή περαιτέρω έρευνας ήταν

[75] Βλ. μελέτη της ICAP, Σούπερ Μάρκετ, Σεπτέμβριος 2007.
[76] Βλ. σχετικά www.ab.gr, ως είχε την 5.6.2014.
[77] Βλ. πίνακα 5 κατωτέρω.
[78] http://www.metro.com.gr/index.php.
[79] Όλες οι εταιρίες του Ομίλου Παντελιάδη: ΜΕΤΡΟ, ΟΠΤΙΜΑ, ΗΠΕΙΡΟΣ.
[80] Βλ. μελέτη της ICAP, Σούπερ Μάρκετ, Σεπτέμβριος 2007.
[81] Βλ. σχετικά http://www.casss.gr/PressCenter/Articles/2318.aspx.
[82] Βλ. μελέτη της ICAP, Σ/Μ, Σεπτέμβριος 2007.
[83] Η ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Ι.&Σ. Α.Ε.Ε προήλθε στην ουσία από τη συγχώνευση των εταιριών Σκλαβενίτης Σπύρος & Σία ΟΕ και Σκλαβενίτης Ιωάννης & Σία ΟΕ, το 1971. Το 1985 απορρόφησε την Σκλαβενίτης Ελληνικά Σουπερμάρκετ Α.Ε.
[84] Βλ. σχετικά http://www.makro.gr/pages/makro_hellas-member_metro_group.cfm.
[85] Βλ. μελέτη της ICAP, Σούπερ Μάρκετ, Σεπτέμβριος 2007.
[86] Βλ. μελέτη της ICAP, Σούπερ Μάρκετ, Σεπτέμβριος 2007.
[87] Βλ. Πανόραμα των Ελληνικών Σ/Μ, No.12-Φθινόπωρο 2008.
[88] Βλ. ιστοσελίδα: http://www.5ae.gr/?q=etairia, ως είχε την 5.6.2014.
[89] Βλ. μελέτη της ICAP, Σούπερ μάρκετ, Νοέμβριος 2005.
[90] Βλ. ιστοσελίδα www.elomas.gr
[91] Βλ. σχετ. επιστολή υπ' αριθμ. πρωτ. 4031/2.6.2014.

καταχρηστική και διενεργήθηκε «ως εκ του περισσού»[92]. Συναφώς, η C-P προσάπτει στη ΓΔΑ τη διενέργεια πολλαπλών, διαδοχικών (και άσκοπων κατά την εκτίμησή της) ερευνητικών πράξεων μετά την έκδοση της υπ' αριθμ. 453/V/2009 προδικαστικής απόφασης[93], συμπεριλαμβανομένης της διερεύνησης τυχόν παραβάσεων στο κανάλι του έμμεσου εμπορίου (ειδικοί συνεργάτες)[94].

39. Η ως άνω ένσταση είναι απορριπτέα ως αβάσιμη. Και τούτο, διότι η Επιτροπή κινήθηκε εντός του πλαισίου που ορίζει ο νόμος, αποσκοπώντας στην πληρέστερη διερεύνηση της υπόθεσης. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 4 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΑ[95] (νυν άρθρο 27 παρ. 5 του ισχύοντος Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΑ[96]) σε περίπτωση που ανακύψουν ζητήματα, για την επίλυση των οποίων απαιτείται να προσκομιστούν από τα μέρη περισσότερα στοιχεία ή να διεξαχθεί από τη ΓΔΑ περαιτέρω έρευνα, η Επιτροπή εκδίδει σχετική (προδικαστική) απόφαση. Η διενέργεια περαιτέρω έρευνας ήταν ακριβώς και το αντικείμενο της σχετικής (προδικαστικής) απόφασης, όπως προκύπτει με σαφήνεια από το περιεχόμενο της 453/V/2009.

40. Επαφίεται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, όπως και σε άλλες ελεγκτικές αρχές που διενεργούν έρευνες κατά το ανακριτικό σύστημα, να καθορίζει η ίδια τόσο την προτεραιοποίηση των υποθέσεων και των ερευνών της, όσο και τη στόχευση, το περιεχόμενο, το εύρος, τον τρόπο και το ρυθμό των επιμέρους μέτρων έρευνας που εκείνη διενεργεί προς διερεύνηση τυχόν παραβάσεων. Και οι εξουσίες της αυτές, οι οποίες ασκούνται στο πλαίσιο σχετικών διατάξεων του νόμου, περιλαμβάνουν ρητώς και τη δυνατότητα έκδοσης προδικαστικής απόφασης για τη διενέργεια περαιτέρω έρευνας. Η άσκηση των εν λόγω ελεγκτικών εξουσιών δεν εξαρτάται από την εκάστοτε βούληση ή/και προσδοκία των ελεγχόμενων επιχειρήσεων, ούτε βεβαίως και από την εκ των υστέρων εκτίμηση του εάν συγκεκριμένες επιμέρους ερευνητικές πράξεις απέδωσαν τελικά τους αναμενόμενους καρπούς ή ήταν εν γένει εύστοχες. Στο πλαίσιο των ερευνών της, ορισμένα μέτρα έρευνας ενδέχεται πράγματι να μην αποδώσουν τα αναμενόμενα, χωρίς τούτο να σημαίνει ότι η Αρχή κωλύεται από το να διενεργήσει συμπληρωματικά μέτρα έρευνας (τόσο στο στάδιο μέχρι τη ολοκλήρωση σχετικής εισήγησης όσο και στο στάδιο μέχρι την ολοκλήρωση της εισήγησης που συντάσσεται κατόπιν προδικαστικής απόφασης). Ούτε και περιορίζεται ή δεσμεύεται η Αρχή από το περιεχόμενο ή την υποκείμενη διερευνώμενη θεωρία ενδεχόμενης βλάβης τυχόν μέτρων έρευνας που διεξάγει ή/και προκαταρκτικών εκτιμήσεων επί αυτών. Εξάλλου, από καμία διάταξη του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΑ δεν προβλέπεται ότι η Επιτροπή δεσμεύεται από τις εκτιμήσεις και τον νομικό χαρακτηρισμό των διαπιστώσεων της ΓΔΑ[97], ούτε βεβαίως και η ΓΔΑ δεσμεύεται από τυχόν προκαταρκτικές εκτιμήσεις της ιδίας κατά το στάδιο διερεύνησης μιας υπόθεσης και πριν αποκρυσταλλωθεί η προκαταρκτική θέση της (με την ολοκλήρωση σχετικής εισήγησης ή την ολοκλήρωση εισήγησης που συντάσσεται κατόπιν προδικαστικής απόφασης). Αντίθετη ερμηνεία θα ήταν, άλλωστε, μη συμβατή με τις ελεγκτικές αρμοδιότητες της Επιτροπής κατά το ανακριτικό σύστημα, αλλά και με τα δικαιώματα άμυνας των εμπλεκόμενων μερών κατά τη διοικητική διαδικασία.

41. Σε κάθε περίπτωση, η περαιτέρω έρευνα που διενήργησε η υπηρεσία στην υπό κρίση υπόθεση κατόπιν της προδικαστικής απόφασης ήταν πρόσφορη και αναγκαία για τη πλήρη διερεύνηση της υπόθεσης, αλλά και απολύτως εύστοχη. Κατέδειξε δε, μεταξύ άλλων, το μεγαλύτερο εύρος της διερευνώμενης παραβατικής συμπεριφοράς, αναφορικά ιδίως με τις σχετικές αγορές που αυτή αφορούσε, το πραγματικό οικονομικό πλαίσιό της καθώς και την άμεση εμπλοκή της μητρικής εταιρίας C-P σε αυτή, αξιολογώντας ακολούθως τις συνέπειες στον ανταγωνισμό της υπόθεσης υπό τις νέες διαστάσεις και στοιχειοθετώντας έτι περαιτέρω την αποδιδόμενη παράβαση (αποσαφηνίζοντας, μάλιστα, ορισμένα κενά που είχαν προκληθεί από την ίδια την παροχή ανακριβών και ελλιπών στοιχείων των ελεγχόμενων επιχειρήσεων του ομίλου C-P και με ευθύνη τους).

42. Αβάσιμος είναι και ο ισχυρισμός ότι η υπό κρίση υπόθεση ξεκίνησε (δήθεν) ως κλαδική έρευνα. Επισημαίνεται, σχετικώς, ότι ούτε στην επιστολή του υπουργού Ανάπτυξης[98] που επικαλούνται οι ελεγχόμενες εταιρίες C-P, ούτε και στο κείμενο των εισηγήσεων της ΓΔΑ το 2008, 2009 και 2014[99] γίνεται κάποια αναφορά σε κλαδική έρευνα. Η υπό κρίση υπόθεση βασίζεται σε αυτεπάγγελτη έρευνα της υπηρεσίας, με αντικείμενο τυχόν αντι-ανταγωνιστικές συμφωνίες των εταιριών C-P με αντισυμβαλλόμενους πελάτες τους, όπως σαφώς προκύπτει από τις εν λόγω εισηγήσεις.

43. Απορριπτέος είναι και ο συναφής ισχυρισμός περί δήθεν καταχρηστικής διεύρυνσης του κατηγορητηρίου. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις εταιρίες C-P[100], η έρευνα της ΓΔΑ, όπως αποτυπώθηκε στην Εισήγηση, δεν περιορίστηκε στο αντικείμενο της προδικαστικής απόφασης, αλλά διευρύνθηκε ratione materiae και ratione personae. Συνέπεια αυτού ήταν, πάντοτε σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της C-P, να μην γνωρίζει αυτή με ακρίβεια το αντικείμενο της έρευνας, τις ενδεχόμενες παραβάσεις και τις επηρεαζόμενες αγορές, με αποτέλεσμα να στερείται και της δυνατότητας προσδιορισμού και συλλογής απαλλακτικών αποδεικτικών στοιχείων.

44. Κατά πρώτον, ο εν λόγω ισχυρισμός εδράζεται επί εσφαλμένης παραδοχής, ότι, δηλαδή, η Αρχή δεν δικαιούται να επανέλθει και να διευρύνει ενδεχομένως το «κατηγορητήριο» που έχει πιθανώς ήδη κοινοποιήσει

[92] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 3

[93] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 3 και 8.

[94] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 9.

[95] κοινή υπουργική απόφαση 8275/2006 (ΦΕΚ Β' 1890/29.12.2006).

[96] κοινή υπουργική απόφαση 117/2013 (ΦΕΚ Β' 54/16.1.2013).

[97] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 3807/2014, σκ. 10.

[98] Βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. 1373/18.03.2005 επιστολή.

[99] Εισήγηση με αριθμ. πρωτ. 6370/11.11.2008, Εισήγηση με αριθμ. πρωτ. 2246/16.3.2009, Έκθεση του Εισηγητή Ν. Νικολαΐδη με αριθμ. πρωτ. 4937/3.7.14

[100] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 4 και 10-11, Υπόμνημα CPC, σημ. 8επ.

στα εμπλεκόμενα μέρη, διενεργώντας συμπληρωματική έρευνα ή/και αξιολογώντας νέα αποδεικτικά στοιχεία. Τουναντίον, η Αρχή μπορεί να το πράξει, υπό την προϋπόθεση βεβαίως ότι θα δώσει ακολούθως στα εμπλεκόμενα μέρη τη δυνατότητα να τοποθετηθούν πλήρως επί των συμπληρωματικών αυτών τυχόν αποδιδόμενων παραβάσεων, πραγματικών γεγονότων ή/και νέων αποδεικτικών στοιχείων, προκειμένου να ασκήσουν αποτελεσματικά τα δικαιώματα άμυνάς τους - διαδικαστικές εγγυήσεις που πληρούνται, σε κάθε περίπτωση, με την έκδοση συμπληρωματικής εισήγησης. Κατά πάγια ενωσιακή πρακτική και νομολογία, ακόμη κι αν αποδιδόμενες αιτιάσεις δεν συμπεριλαμβάνονταν στην αρχική ανακοίνωση αιτιάσεων (κατ' αναλογία, εισήγηση), η αρχή ανταγωνισμού δύναται να κοινοποιήσει στα εμπλεκόμενα μέρη συμπληρωματική εισήγηση και να τους δώσει εκ νέου τη δυνατότητα να τοποθετηθούν επί αυτών, ιδίως εάν νέα πραγματικά περιστατικά υπέπεσαν εντωμεταξύ στην αντίληψη της αρχής ή/και εάν πραγματικά περιστατικά κατατείνουν στη διαπίστωση ότι το αντικείμενο, η διάρκεια και η φύση/σοβαρότητα των αποδιδόμενων παραβάσεων μπορεί να διευρυνθεί (και, επομένως, στα εμπλεκόμενα μέρη θα πρέπει να παρασχεθεί εκ νέου η δυνατότητα να εκφέρουν τις απόψεις επί αυτών)[101]. Δεν κωλύεται, επομένως, η ελεγκτική αρχή από το να συμπληρώσει την ανακοίνωση αιτιάσεων (κατ' αναλογία, εισήγηση) προς τα εμπλεκόμενα μέρη, προκειμένου να συμπεριλάβει νέα αποδεικτικά στοιχεία ή να διευρύνει τις αποδιδόμενες σε αυτήν αιτιάσεις, τηρουμένων βεβαίως των διαδικαστικών εγγυήσεων που προαναφέρθηκαν. Πολλώ δε μάλλον, όταν η κοινοποίηση μια τέτοιας εισήγησης γίνεται κατόπιν έκδοσης προδικαστικής απόφασης με το αυτό αντικείμενο, όπως στην υπό εξέταση περίπτωση.

45. Περαιτέρω, και σε αντίθεση με όσα υπολαμβάνουν οι ελεγχόμενες εταιρίες C-P, είναι ακριβώς η εν λόγω εισήγηση (ή η εισήγηση που συνάσσεται κατόπιν προδικαστικής απόφασης) που αποτελεί τη βάση των αποδιδόμενων παραβάσεων, και μέσω της οποίας τα εμπλεκόμενα μέρη καθίστανται κοινωνοί του αντικειμένου της έρευνας και των ενδεχόμενων παραβάσεων, ώστε να ασκήσουν αποτελεσματικά τα δικαιώματά τους, και όχι τυχόν προγενέστερα έγγραφα της υπηρεσίας στο πλαίσιο διερεύνησης της υπόθεσης. Ούτε και υφίσταται υποχρέωση της Αρχής να κοινολογεί στον ελεγχόμενο τυχόν αποδεικτικά στοιχεία ή προκαταρκτικές εκτιμήσεις της επί αυτών, σε προγενέστερο της εισήγησης στάδιο (όπως αβασίμως υπολαμβάνει στα υπομνήματά της)[102]. Εν προκειμένω, η διαπιστωθείσα παράβαση αφορά εξ ολοκλήρου σε συμπεριφορές που περιεγράφηκαν αναλυτικά στην υπ' αριθμ. πρωτ. 4937/3.7.2014 εισήγηση, για τις οποίες οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις παρείχαν λεπτομερείς εξηγήσεις κατά τις κείμενες διατάξεις, και ως εκ τούτου καμία παραβίαση των δικαιωμάτων άμυνας των μερών δεν συντρέχει[103].

46. Σε κάθε περίπτωση, ακόμη κι αν ήθελε υποτεθεί ότι οι ως άνω ισχυρισμοί προβάλλονται λυσιτελώς ή έχουν νομικό έρεισμα (εκδοχή που η Επιτροπή δεν αποδέχεται κατά τα προεκτεθέντα), η αριθμ. πρωτ. 4937/03.07.2014 εισήγηση κινήθηκε εντός των «υποκειμενικών» και «αντικειμενικών» ορίων της προδικαστικής απόφασης ΕΑ 453/V/2009[104]. Και τούτο, διότι η επανεξέταση της υπόθεσης και η περαιτέρω διερεύνηση του πραγματικού

[101] Βλ. ενδεικτικά ΓενΔΕΕ T-67/01 JCB Service κατά Επιτροπής, σκ. 52, καθώς και Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές για τη διεξαγωγή των διαδικασιών που αφορούν τα άρθρα 101 και 102 της ΣΛΕΕ, ΕΕ C306/6, 2011, σημ. 109-112.

[102] Με βάση τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Ε.Α. οι ελεγχόμενες εταιρίες C-P θεμελίωσαν γενικό δικαίωμα πρόσβασης στα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης το πρώτον μετά την κοινοποίηση της κλήτευσης σε συζήτηση, και όχι πριν από την κλήτευσή της, όπως εσφαλμένως υπολαμβάνουν. Το ίδιο ισχύει αντιστοίχως και στο ενωσιακό δίκαιο, κατά τα ρητώς προβλεπόμενα στο άρθρο 15 παρ. 1 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΚ) 773/2004 και στο σημείο 26 της Ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί των κανόνων πρόσβασης στον φάκελο υπόθεσης, Ε.Ε. C 325 της 22/12/2005 («Πριν από την αποστολή της κοινοποίησης αιτιάσεων της Επιτροπής... τα μέρη δεν έχουν δικαίωμα πρόσβασης στον φάκελο της αντίστοιχης υπόθεσης»). Και είναι αυτό συνεπές, διότι στο στάδιο της προδικασίας, πριν δηλαδή από την κλήτευση, δεν έχουν ελεγχθεί τα σχετικά στοιχεία, ούτε και έχει ακόμη αποκρυσταλλωθεί η προκαταρκτική θέση της υπηρεσίας, ενώ παράλληλα προέχει η διαφύλαξη του αντικειμένου της υπό εξέλιξη έρευνας [βλ. σχετ. άρθρο 5 παρ. 3 Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας] και η διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού εν γένει.

[103] Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία, η ανακοίνωση των αιτιάσεων (κατ΄ αναλογία, η εισήγηση στην ελληνική περίπτωση) πρέπει να παρέχει στους ενδιαφερόμενους τη δυνατότητα να αντιλαμβάνονται πράγματι τις ενέργειες που τους προσάπτει η Επιτροπή, προϋπόθεση που πληρούται όταν η οριστική απόφαση δεν αποδίδει στους ενδιαφερομένους παραβάσεις διαφορετικές από εκείνες που αναφέρονται στην ανακοίνωση των αιτιάσεων και εφόσον λαμβάνει υπόψη πραγματικά περιστατικά επί των οποίων οι ενδιαφερόμενοι είχαν την ευκαιρία να παράσχουν εξηγήσεις (βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-239/99 P κλπ Limburgse Vinyl Maatschapij (LVM) κλπ. κατά Επιτροπής, σκ. 103, ΠΕΚ T-326/01 Tokai Carbon Co Ltd κατά Επιτροπής, σκ. 47). Αυτό ακριβώς έγινε και στην υπό κρίση υπόθεση, με την κοινοποίηση της υπ' αριθμ. 4937/3.7.2014 εισήγησης, στην οποία τηρήθηκαν όλες οι προβλεπόμενες στο νόμο διαδικαστικές εγγυήσεις για την προστασία των δικαιωμάτων άμυνας των μερών. Ως εκ τούτου, οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί που επικαλούνται οι εταιρίες C-P στα υπομνήματά τους και στη σχετική γνωμοδότηση (βλ. ενότητα 3.2) προβάλλονται αλυσιτελώς.

[104] Το ακριβές κείμενο του διατακτικού της απόφασης ΕΑ 453/V/2009 είναι ως εξής: «Η Επιτροπή Ανταγωνισμού: Α. Απέχει από την έκδοση οριστικής απόφασης. Β. Εκδίδει σύμφωνα με το άρθρου 25 παράγραφος 4 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 1890/Β/29.12.2006) την παρούσα προδικαστική απόφαση με την οποία καλεί τη ΓΔΑ να διενεργήσει κατά προτεραιότητα έρευνα προκειμένου να διερευνήσει τα αναφυόμενα κατά την προφορική διαδικασία ζητήματα όσο αναφορά το εύρος της επίμαχης ρήτρας απαγόρευσης παράλληλων εισαγωγών στις υπό εξέταση συμβάσεις των εταιρειών COLGATE - PALMOLIVE (HELLAS) ΑΒΕΕ και COLGATE - PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΟΝΟΜΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ με τις προαναφερθείσες αλυσίδες σουπερμάρκετ CASH & CARRY και Όμιλο Αγορών και να υποβάλλει σχετική εισήγηση.» Σημειώνεται ότι για την ορθή ανάγνωση του ανωτέρω διατακτικού, απαραίτητη κρίνεται και η ανάγνωση του συνόλου της εν λόγω απόφασης, σύμφωνα με την οποία «… τα συμμετέχοντα στη διάσκεψη μέλη, έκριναν ότι η υπόθεση χρήζει επανεξέτασης, προκειμένου να ληφθεί υπόψη το πραγματικό εύρος ης διερευνώμενης ρήτρας και να αξιολογηθούν οι συνέπειες στον ανταγωνισμό της εν λόγω υπόθεσης υπό τις νέες της διαστάσεις».

εύρους των επίμαχων συμβατικών ρητρών εκτείνεται, εξ ορισμού, σε ζητήματα που αφορούν στην συμπερίληψη της ρήτρας σε συμβάσεις των εταιριών C-P και με άλλους πελάτες τους (αλυσίδες σουπερμάρκετ, cash & carry και ομίλους αγορών), πέραν όσων τυχόν περιλαμβάνονταν στις αρχικές εισηγήσεις[105], καθώς και σε ζητήματα που αφορούν στην εφαρμογή αυτών και σε άλλες σχετικές αγορές, πέραν των απορρυπαντικών, π.χ. καλλυντικά και λοιπά προϊόντα C-P. Ακριβώς στο πλαίσιο αυτό κινήθηκε και η περαιτέρω έρευνα της ΓΔΑ σε συνέχεια της προδικαστικής απόφασης ΕΑ 453/V/2009.

47. Συμπερασματικά, παρασχέθηκε εν προκειμένω κάθε προβλεπόμενη (στο νόμο και στον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης ΕΑ) δυνατότητα στα εμπλεκόμενα μέρη, στα οποία αφορά η δυσμενής διοικητική πράξη, να υποβάλλουν και να αναπτύξουν γραπτώς και προφορικώς τους ισχυρισμούς της και τα αποδεικτικά μέσα αυτών (κάτι άλλωστε που και οι ίδιοι δεν αμφισβητούν), συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στο φάκελο και της υποβολής διαδοχικών υπομνημάτων αντίκρουσης της εισήγησης (η οποία και αποκρυσταλλώνει την προκαταρκτική άποψη της υπηρεσίας), της προφορικής ακρόασης ενώπιον της Επιτροπής κ.αλ., ούτως ώστε να επηρεάσουν τη λήψη σχετικής απόφασης ύστερα από διαφορετική εμφάνιση ή εκτίμηση του σχετικού με τη διερευνώμενη συμπεριφορά πραγματικού υλικού[106]. Οπότε, αντίθετα προς τους ισχυρισμούς τους, καμία προσβολή δικαιώματος άμυνας δεν υφίσταται εν προκειμένω.

ΙΙΙ.2 Παραβίαση εύλογης διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας

48. Στα υπομνήματά τους και στη συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής, ορισμένα από τα εμπλεκόμενα μέρη υποστήριξαν, επίσης, ότι παραβιάστηκε η εύλογη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, όχι μόνο λόγω της έκδοσης προδικαστικής απόφασης (βλ. ανωτέρω), αλλά ιδίως λόγω της (δήθεν) μεσολάβησης πολλών μηνών «πλήρους αδράνειας» της ΓΔΑ κατά την περίοδο 2009-2013.[107]

49. Οι εν λόγω αιτιάσεις είναι επίσης απορριπτέες ως αβάσιμες. Επισημαίνεται, εκ των προτέρων, ότι η επικαλούμενη μεσολάβηση χρονικού διαστήματος συνολικά 46 μηνών, δήθεν «πλήρους αδράνειας» από μέρους της υπηρεσίας, είναι αυθαίρετη και παραπλανητική, δεδομένου ότι το εν λόγω διάστημα δεν ήταν συνεχές, όπως δίδει την εντύπωση η C-P, αλλά αντιστοιχούσε σε επιμέρους μήνες που διανύθηκαν μεταξύ πολλαπλών και διαδοχικών μέτρων έρευνας που διενήργησε η υπηρεσία μετά την έκδοση της υπ' αριθμ. 453/V/2009 προδικαστικής απόφασης (και ειδικότερα μεταξύ των ετών 2009, 2011, 2013 και 2014). Ωστόσο, είναι αναγκαίο και εύλογο (όπως και προφανές ότι θα πρέπει) να αναλύονται από την υπηρεσία οι απαντήσεις των μερών σε κάποιο συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο και να συσχετίζονται με τα λοιπά συλλεχθέντα στοιχεία του φακέλου πριν τη διενέργεια της επόμενης κατά σειρά ερευνητικής πράξης. Αυτό ακριβώς συνέβη και στην προκειμένη περίπτωση. Συναφώς, η Επιτροπή δεν υποχρεούται (ούτε και θα ήταν εφικτό) να διαθέτει διαρκώς τους λιγοστούς ανθρώπινους πόρους της προς τη διερεύνηση συγκεκριμένων κάθε φορά υποθέσεων σε μία δεδομένη χρονική περίοδο ή στη διενέργεια συγκεκριμένων άλλων πράξεων, χωρίς να έχει τη δυνατότητα να σταθμίζει άλλες προτεραιότητές της, σταθμίζοντας τυχόν πραγματικά κωλύματα ή αδυναμίες στην παράλληλη διεκπεραίωση εκκρεμών υποθέσεων, ή να ανταποκρίνεται σε τρέχουσες εξελίξεις που τυχόν προκύψουν την ίδια αυτή χρονική περίοδο.

50. Εν προκειμένω, είναι ακριβώς αυτή η διενέργεια πολλαπλών και διαδοχικών ερευνητικών πράξεων μετά την έκδοση της υπ' αριθμ. 453/V/2009 προδικαστικής απόφασης (και ειδικότερα κατά τα έτη 2011, 2013 και 2014) που καταδεικνύει ότι η έρευνα της ΓΔΑ ήταν - παρά τους περιορισμένους ανθρώπινους πόρους και λοιπές αντικειμενικές δυσκολίες - συστηματική και προσεκτική, όπως άλλωστε αναφέρεται και στην υπ' αριθμ. πρωτ. 4937/3.7.2014 Εισήγηση (παρ. 330), απορριπτέων ως αβάσιμων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της C-P. Εξάλλου, ο φάκελος της υπό κρίση υπόθεσης ήταν ιδιαίτερα ογκώδης, με εκτενή ερωτηματολόγια, επιστολές, έγγραφα κλπ, συμπεριλαμβανομένων και περίπου 20.000 ηλεκτρονικών αρχείων, μεγέθους 172 GB, γεγονός που δεν αμφισβητούν οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις.

51. Σε κάθε περίπτωση, και δεδομένων των αντικειμενικών λόγων που προαναφέρθηκαν, το εύλογο της διάρκειας της διαδικασίας εκτιμάται ενόψει των συγκεκριμένων περιστάσεων κάθε υπόθεσης και, ιδίως, του όλου πλαισίου της, της συμπεριφοράς που επέδειξαν οι εμπλεκόμενοι στη διάρκεια της διαδικασίας, της σημασίας της υποθέσεως για τις διάφορες ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και του βαθμού πολυπλοκότητάς της[108]. Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο εύλογος χαρακτήρας δεν μπορεί να εξεταστεί με αναφορά σε ένα ακριβές ανώτατο όριο, προσδιοριζόμενο κατά τρόπο αφηρημένο, αλλά πρέπει να εκτιμάται ειδικώς σε κάθε υπόθεση, και σε συνάρτηση με τις περιστάσεις της εν λόγω υπόθεσης[109]. Κρίνεται, δηλαδή, κατά περίπτωση,

[105] Ο καταλογισμός της ευθύνης για τη συμπεριφορά των ελληνικών θυγατρικών C-P στη μητρική εταιρία C-P δεν αφορά καταρχήν σε οποιαδήποτε διεύρυνση των «υποκειμενικών» ή «αντικειμενικών» ορίων της προδικαστικής απόφασης, δεδομένου ότι πρόκειται για εταιρίες που ανήκουν στον ίδιο όμιλο-επιχείρηση βάσει ειδικών κανόνων για την ίδια συμπεριφορά των θυγατρικών. Αλλά και υπό την αντίθετη εκδοχή, ο καταλογισμός στη μητρική αφορά και καλύπτεται από τη διερεύνηση του «πραγματικού εύρους» των επίμαχων ρητρών.

[106] Βλ. ενδεικτικά ΠΕΚ Τ-25/95 Cimenteries CBR κατά Επιτροπής, ΠΕΚ Τ-7/89 Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, ΔΕΚ Distillers Company κατά Επιτροπής. Συναφώς, για το λυσιτελές της προβολής από τον διοικούμενο λόγου ακυρότητας περί μη τήρησης του δικαιώματος προηγούμενης ακρόασης πριν την έκδοση της δυσμενούς γι' αυτόν πράξης απαιτείται και παράλληλη αναφορά και των ισχυρισμών που αυτός θα προέβαλε ενώπιον της διοικητικής αρχής αν είχε κληθεί: βλ. ΣτΕ (Ολ.) 4447/2012.

[107] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 6: το διάστημα των 46 μηνών προκύπτει από την πρόσθεση 5 μηνών για το έτος 2009, 12 μηνών για το έτος 2010, 10 μηνών για το έτος 2011, 12 μηνών για το έτος 2012 και 7 μηνών για το έτος 2013. Βλ. επίσης Υπόμνημα Α-Β, σημ. 6.27 και Υπόμνημα ΜΑΚΡΟ, σελ. 4.

[108] Βλ. ενδεικτικά Τ-305/94 κλπ, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής (PVC II), Συλλ. 1999, σ. ΙΙ-931, σκ. 126, η οποία επικυρώθηκε με την απόφαση ΔΕΚ C-238/99 κλπ, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2002, σ. Ι-8375, σκ.187, Τ-213/00, CMA CGM κατά Επιτροπής, Συλλ. 2003, σ. ΙΙ-913, σκ. 317, C-185/95 P, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, Συλλ. 1998, σ. Ι-8417, σκ. 29. Βλ. επίσης, μεταξύ άλλων, ΔΕφΑθ 3793/2012 και ΔΕφΑθ 1227/2013, ΣτΕ 1563/97, σκ. 8, ΣτΕ 716/98, σκ. 7, ΣτΕ 3737/03, σκ. 4.

[109] C-238/99, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2002, σελ. Ι-8375, σκ.192.

συνεκτιμώμενων πολλών παραγόντων (οι οποίοι δεν προσδιορίζονται εκ των προτέρων κατά τρόπο εξαντλητικό)[110].

52. Κατά πάγια νομολογία, η μη τήρηση της γενικής αρχής της εύλογης προθεσμίας, ακόμη και αν θεωρηθεί αποδεδειγμένη, δεν ασκεί επιρροή επί του κύρους της διοικητικής διαδικασίας και δεν δικαιολογεί την ακύρωση της απόφασης της αρχής ανταγωνισμού, παρά μόνο στην περίπτωση που αποδειχθεί ότι η παρέλευση υπερβολικού χρόνου έθιξε τη δυνατότητα των εμπλεκομένων επιχειρήσεων να αμυνθούν αποτελεσματικά, ήτοι εφόσον αποδειχθεί προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας[111].

53. Δεδομένου ότι η περίοδος πριν την απόφαση της ΕΑ 453/V/2009 αποτελούσε μέρος της αυτεπάγγελτης έρευνας, η οποία ξεκίνησε το 2005, στο πλαίσιο της οποίας εστάλησαν επιστολές παροχής στοιχείων και πραγματοποιήθηκαν επιτόπιοι έλεγχοι, ενώ κοινοποιήθηκαν και δύο (2) εισηγήσεις επί των στοιχείων που συλλέχθησαν το 2008 και 2009, δεν υφίσταται ζήτημα τυχόν παράβασης της αρχής της ευλόγου προθεσμίας δράσης της διοίκησης μέχρι το χρονικό σημείο της έκδοσης της προδικαστικής απόφασης. Τούτο, διότι δεν πρόκειται για περίπτωση που το πρώτο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας διήρκησε υπερβολικά, με αντίστοιχες ενδεχόμενες ανεπανόρθωτες επιπτώσεις στα δικαιώματα άμυνας των εμπλεκομένων μερών κατά το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας που έπεται της κοινοποίησης εισήγησης. Το ίδιο ισχύει και για τη διαδικασία που ακολούθησε την προδικαστική απόφαση ΕΑ 453/V/2009, μέχρι το χρονικό σημείο κοινοποίησης της υπ' αριθμ. πρωτ. 4937/3.7.2014 εισήγησης. Ειδικότερα, όπως προαναφέρθηκε, κατά το χρονικό διάστημα των ετών 2009-2014, η έρευνα της ΓΔΑ ήταν συστηματική και εστιάστηκε, τόσο στην αποστολή επιστολών παροχής στοιχείων όσο και στην πραγματοποίηση επιτόπιου ελέγχου στις εγκαταστάσεις των εταιριών C-P (και στη συνακόλουθη συλλογή και αξιολόγηση μεγάλου όγκου ηλεκτρονικών αρχείων), ενώ περιλάμβανε, ακόμη, την κλήρωση της υπόθεσης σε εισηγητή και τη σύνταξη νέας εισήγησης. Συνεπώς, και για το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας μετά το 2009, στο οποίο εστιάζουν ιδίως την κριτική τους τα εμπλεκόμενα μέρη, δεν τίθεται ζήτημα τυχόν παράβασης της αρχής της εύλογης προθεσμίας δράσης της διοίκησης. Σημειωτέον ότι - κατά την επίμαχη περίοδο - οι ελεγχόμενες εταιρίες C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ είχαν προσφύγει στο ΔΕφΑθ κατά της από 25.6.2009 απορριπτικής των δεσμεύσεων απόφασης της ΕΑ και οι εν λόγω προσφυγές απορρίφθηκαν 3 χρόνια αργότερα από το ΔΕφΑθ με τις υπ' αριθμ. 1552/2012 και 1554/2012 αποφάσεις του. Θα πρέπει, επίσης, να σταθμιστεί ότι η διοικητική διαδικασία επιβαρύνθηκε, τουλάχιστον εν μέρει, από την παροχή ανακριβών και ελλιπών στοιχείων των ελεγχόμενων επιχειρήσεων του ομίλου C-P και με ευθύνη τους (βλ. ενότητα VIII κατωτέρω)[112].

54. Σε κάθε περίπτωση, όπως προαναφέρθηκε, η συνδρομή βλάβης αποτελεί βασική προϋπόθεση για την κήρυξη της ακυρότητας, σε περίπτωση υπέρβασης του εύλογου χρόνου από την αρχή ανταγωνισμού. Πράγματι, όταν δεν αποδεικνύεται ότι η παρέλευση υπερβολικού χρόνου επηρέασε την ικανότητα των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων να αμυνθούν αποτελεσματικά, η μη τήρηση της αρχής της εύλογης προθεσμίας δεν ασκεί επιρροή επί του κύρους της διοικητικής διαδικασίας και, συνεπώς, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως η αιτία της προκλήσεως ζημίας δυναμένης να προβληθεί ενώπιον του δικαστή[113]. Το βάρος απόδειξης ενδεχόμενου ισχυρισμού περί προσβολής των δικαιωμάτων της άμυνας,

[110] Σημειωτέον ότι, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της αρχής ανταγωνισμού, η έρευνα πραγματοποιείται σε δύο διαδοχικές φάσεις, κάθε μία εκ των οποίων ανταποκρίνεται σε μια δική της διακριτή εσωτερική λογική. Η πρώτη περίοδος εκτείνεται έως την επίδοση της εισήγησης της ΓΔΑ και έχει, ως σημείο έναρξης την ημερομηνία κατά την οποία η αρχή ανταγωνισμού λαμβάνει τα μέτρα που συνεπάγεται η αιτίαση ότι διαπράχθηκε παράβαση και έχει σημαντικές επιπτώσεις στην κατάσταση των ύποπτων επιχειρήσεων. Η περίοδος αυτή επιτρέπει στην αρχή ανταγωνισμού να λάβει θέση επί του προσανατολισμού της διαδικασίας. Η δεύτερη περίοδος εκτείνεται από την επίδοση της εισήγησης έως την έκδοση της τελικής αποφάσεως, κατά το οποίο πρέπει να υπάρχουν οι συνθήκες ώστε η ΕΑ να αποφασίσει οριστικά για την προσαπτόμενη παράβαση. Για να εκτιμηθεί ο εύλογος χρόνος διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας, τα δύο αυτά στάδια μπορούν να διακριθούν και να αξιολογηθούν χωριστά (βλ. C-238/99 οπ.π.).

[111] Βλ. ΣτΕ 375/2010, σκ.29, ΔΕφΑθ. 3793/2012 σκ.19, ΔΕΚ C-113/04 P, Technische Unie κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σ. I-8831, σκ. 47-48, ΔΕΚ C-185/95 P, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, Συλλ. 1998, σ. I-8417, σκ. 49, ΠΕΚ T-305/94 κλπ, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής (PVC II), Συλλ. 1999, σ. II-931, σκ. 122, ΠΕΚ 213/00, CMA CGM κατά Επιτροπής, Συλλ. 2003, σ. II-913, σκ. 321. Βλ. επίσης ΔΕΚ C-385/07 P, Der Grune Punkt - Duales System Deutschland, Συλλ. 2009, σ. I-6155, σκ. 190-196 (δεν μπορεί να επιτρέπεται, αποκλειστικά και μόνο για τον λόγο της μη τηρήσεως εύλογης προθεσμίας, να οδηγείται η Διοίκηση ή το Δικαστήριο σε αδυναμία να διαπιστώσει την διάπραξη παράβασης των κανόνων του ανταγωνισμού).

[112] Συναφώς, τόσο κατά την ακροαματική διαδικασία το 2009, όσο και στην παρούσα διαδικασία, οι ελεγχόμενες εταιρίες C-P διατείνονταν ότι η μητρική εταιρία δεν παρακολουθεί, ούτε και ελέγχει το θέμα των παράλληλων εισαγωγών. Ωστόσο, η περαιτέρω έρευνα (σε συνέχεια της προδικαστικής απόφασης) ανέδειξε για πρώτη φορά την άμεση και ενεργό εμπλοκή της μητρικής εταιρίας, αλλά και την ύπαρξη ενός κεντρικού σχεδίου για τον έλεγχο και περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών. Για την αξιολόγηση των στοιχείων αυτών, σε συνάρτηση και με τους αντίθετους ισχυρισμούς των ελεγχόμενων, και τη συνακόλουθη σύνταξη της υπ' αριθμ. πρωτ. 4937/3.7.2014 σχετικής εισήγησης, αλλά και της παρούσας απόφασης, απαιτήθηκε επιπλέον χρόνος.

[113] Βλ. ΠΕΚ T-305/94 κλπ, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής (PVC II), Συλλ. 1999, σ. II-931, σκ. 122. Πλήθος αποφάσεων του ΔικΕΕ επιβεβαιώνουν την ως άνω νομολογία. Βλ. σχετ. ΔΕΕ C- 201/09P ArcelorMittal Luxembourg SA v European Commission και ΔΕΕ C-216/09 P European Commission v ArcelorMittal Luxembourg SA and Others, σκ. 118, ΔΕΕ C-113/04 P Technische Unie BV v Commission of the European Communities, σκ. 60, 61, ΔΕΕ C-167/04 P JCB Service v Commission of the European Communities, σκ. 64, ΠΕΚ T-461/07 Visa Europe Ltd and Visa International Service v European Commission, σκ. 232, ΔΕΕ C-385/07 Der Grüne Punkt - Duales System Deutschland GmbH v Commission of the European Communities. Πέραν, όμως, της ενωσιακής νομολογίας, και η εθνική νομολογία συχνά επικαλείται το κριτήριο της βλάβης προκειμένου να κρίνει τη νομιμότητα διαδικαστικών πράξεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού : βλ. σχετικά ΣτΕ 2007/2013, ΣτΕ 3882/2010, ΣτΕ 2447/2012, ΣτΕ 2365/2013).

απορρέουσας από τις δυσχέρειες που αντιμετώπισε να αμυνθεί κατά των αιτιάσεων της Αρχής, ακριβώς λόγω της υπερβολικής διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας, φέρει η επιχείρηση που τον επικαλείται[114]. Αφηρημένοι και αόριστοι ισχυρισμοί ότι η ελεγχόμενη επιχείρηση δεν μπορεί να αναζητήσει τα αναγκαία για την άμυνά της στοιχεία που ανάγονται σε πολλά χρόνια πριν, δεν μπορούν να αποδείξουν πραγματική προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, η οποία πρέπει να εξετάζεται σε συνάρτηση με τις ειδικές περιστάσεις που αφορούν σε κάθε συγκεκριμένη υπόθεση[115].

55. Καθίσταται, επομένως, σαφές ότι το στοιχείο της βλάβης αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση προκειμένου να μπορεί ο διάδικος να θεμελιώσει και να αποδείξει ελάττωμα της προσβαλλόμενης πράξης. Στην υπό κρίση, εντούτοις, περίπτωση οι ελεγχόμενες εταιρίες του ομίλου C-P δεν απέδειξαν την οποιαδήποτε βλάβη ως προς την άσκηση των δικαιωμάτων άμυνάς τους. Τουναντίον, αναφέρονται γενικά και αφηρημένα σε δυσχέρεια προσδιορισμού και συλλογής απαλλακτικών στοιχείων, χωρίς να προσκομίζουν συγκεκριμένα στοιχεία που να στοιχειοθετούν την υποτιθέμενη αυτή προσβολή στην άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας (πολλώ δε μάλλον, ως συνέπεια της επικαλούμενης μη τήρησης της αρχής της εύλογης διάρκειας)[116]. Δεν θα μπορούσε, άλλωστε, να αποδειχθεί κάτι τέτοιο, δεδομένου ιδίως ότι η στοιχειοθέτηση της εξ αντικειμένου παραβατικής συμπεριφοράς στην υπό κρίση υπόθεση (βλ. ιδίως ενότητες VII.3-VII.7 κατωτέρω) βασίζεται πρωτίστως σε ρητούς όρους με έγγραφο τύπο που περιέχονταν σε συμβάσεις που είχαν συνάψει οι ίδιες και βρίσκονταν στην κατοχή τους (και τους οποίους, μάλιστα, εν μέρει, δεν είχαν προσκομίσει, παρά τη σχετική τους υποχρέωση - βλ. ενότητα VIII κατωτέρω περί παροχής ανακριβών και ελλιπών στοιχείων - ή/και προέκυψαν κατά τη διενέργεια της περαιτέρω έρευνας μετά το 2009), αλλά, κρισίμως, και σε εσωτερικά ηλεκτρονικά αρχεία της ίδιας της C-P που βρίσκονταν και πάλι στην κατοχή της (και τα οποία, μάλιστα, εντοπίστηκαν κατά πρώτον από την Επιτροπή με τον επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε το 2014, παρότι αφορούσαν σε πρακτικές της C-P που έλαβαν χώρα πολλά χρόνια πριν - γεγονός που παρεμπιπτόντως καταρρίπτει ευθέως και τον αόριστο ισχυρισμό των ελεγχόμενων εταιριών C-P περί δήθεν δυσχέρειας συγκέντρωσης απαλλακτικών στοιχείων λόγω της παρέλευσης μεγάλου χρονικού διαστήματος). Το μόνο άλλο επιχείρημα της C-P που ενδεχομένως σχετίζεται με την άσκηση δικαιωμάτων άμυνας αφορά στην υποτιθέμενη αδυναμία της να προσδιορίσει με ακρίβεια, στη βάση των ερωτηματολογίων που έστελνε η υπηρεσία κατά το στάδιο διερεύνησης της υπόθεσης, το βαθμό έκθεσής της σε τυχόν διαπίστωση παράβασης και επιβολής προστίμων. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, το εν λόγω επιχείρημα προβάλλεται αλυσιτελώς, δεδομένου ότι αναφέρεται σε χρονική περίοδο πριν τη σύνταξη και κοινοποίηση εισήγησης, πριν δηλαδή αποκρυσταλλωθεί η ίδια η άποψη της υπηρεσίας ως προς τη πιθανολόγηση ή μη παράβασης, ενώ κανένα τέτοιο «δικαίωμα άμυνας» (προηγούμενης ακρόασης ή άλλως) δεν απορρέει από την κείμενη νομοθεσία και νομολογία.

56. Συμπερασματικά, δεν συντρέχει εν προκειμένω περίπτωση τυχόν παρέλευσης υπερβολικού χρόνου κατά τα προαναφερθέντα. Αλλά ακόμη κι αν ήθελε υποτεθεί ότι παραβιάσθηκε εν προκειμένω η εύλογη διάρκεια της διαδικασίας για οποιονδήποτε λόγο, κάτι που όπως προαναφέρθηκε δεν ισχύει, τούτο δεν είχε καμία δυσμενή επίπτωση στην ικανότητα των ελεγχόμενων επιχειρήσεων C-P να αμυνθούν (ιδίως για τους συγκεκριμένους λόγους που προαναφέρθηκαν και αφορούν, πρωτίστως, στη φύση των αποδεικτικών στοιχείων που στοιχειοθετούν τη συγκεκριμένη παράβαση).

III.3 Κατά χρόνο αναρμοδιότητα προς επιβολή προστίμου - Ένσταση παραγραφής

57. Περαιτέρω, στα υπομνήματά της και στη συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις του ομίλου C-P, ισχυρίστηκαν ότι, δεδομένου του χρόνου παύσης της παράβασης το 2008, έχει εντωμεταξύ παραγραφεί η εξουσία της Επιτροπής να επιβάλει πρόστιμο ή άλλως έχει εκπνεύσει η κρίσιμη για την αξιολόγηση του επίκαιρου της δράσης της διοίκησης πενταετία[117].

58. Ο εν λόγω ισχυρισμός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, δεδομένου ότι, με βάση τα άρθρα 42 και ιδίως 50 παρ. 6 ν. 3959/2011, προκειμένου για υποθέσεις που έχουν αποτελέσει αντικείμενο καταγγελίας ή αυτεπάγγελτης έρευνας ή αιτήματος έρευνας του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας πριν τη θέσπιση του ν. 3959/2011, δεν νοείται παραγραφή της εξουσίας επιβολής προστίμων (και δη πενταετής παραγραφή που υπολαμβάνουν τα μέρη). Καθίσταται, δηλαδή, σαφές ότι ο ν. 703/1977, αλλά και ο ν. 3959/2011, ουδεμία προθεσμία ή παραγραφή, και δη πενταετή, προέβλεψαν για την άσκηση της εποπτικής και κυρωτικής αρμοδιότητας της Επιτροπής Ανταγωνισμού ως προς τις συγκεκριμένες αυτές υποθέσεις[118]. Πιο συγκεκριμένα:

[114] Βλ. σχετ. ΔΕΚ C-113/04 P, Technische Unie κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σελ. I-8831, σκ. 61, ΠΕΚ Τ- 405/06, ArcelorMittal κατά Επιτροπής, Συλλ.2009, σελ. II-789, σκ. 16.

[115] Βλ. σχετ. ΣτΕ 375/2010, σκ. 19 και Τ- 60/05, UFEX κλπ κατά Επιτροπής, Συλλ. 2007, σ. II-3397, σκ. 56-57 και νομολογία στην οποία παραπέμπει. Κατά πάγια νομολογία, για να αποδειχθεί προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, περιλαμβανομένης της προσβολής λόγω της υπερβολικής διάρκειας του ερευνητικού σταδίου, θα πρέπει να αποδειχθεί ότι η δυνατότητα της επιχείρησης να αντικρούσει τις αιτιάσεις της αρχής ανταγωνισμού όντως περιορίστηκε για λόγους που οφείλονται στο γεγονός ότι το πρώτο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας ήταν χωρίς εύλογη αιτία μακρό. Βλ. ενδεικτικά και ΔΕφΑθ 3793/2012, σκ. 21.

[116] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 10.

[117] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 5-6. Βλ. επίσης Υπόμνημα ΜΑΚΡΟ, σελ. 2επ, Υπόμνημα ΑΒ, σημ. 6.20 επ. και Υπόμνημα ΠΕΝΤΕ, σελ. 34 επ. Επισημαίνεται, ότι οι επικαλούμενες διατάξεις (άρθρο 42 ν. 3959/2011, όπως άλλωστε ισχύει και στο ενωσιακό δίκαιο) δεν αναφέρονται σε ενδεχόμενη παραγραφή των όποιων τυχόν παραβάσεων έχουν διαπραχθεί, αλλά μόνον σε ενδεχόμενη παραγραφή της εξουσίας επιβολής προστίμων για τις διαπραχθείσες αυτές παραβάσεις - γεγονός που δεν αμφισβητούν τα εμπλεκόμενα μέρη. Εν προκειμένω, ωστόσο, ούτε και η αρμοδιότητα αυτή της Επιτροπής για την επιβολή προστίμων έχει υποπέσει σε παραγραφή για τους λόγους που αναφέρονται κατωτέρω.

118 Σημειώνεται ότι στο προϊσχύσαν νομοθετικό πλαίσιο του ν. 703/1977, δεν περιλαμβάνονταν διατάξεις αναφορικά με το ζήτημα της παραγραφής.

59. Κατά πρώτον, ο ν. 703/1977, όπως ίσχυε, δεν προέβλεπε ουδεμία προθεσμία παραγραφής (και δεν υπάρχει, ως προς το σημείο αυτό, κανένα κενό δικαίου). Περαιτέρω, ακόμη και μετά τη θέση σε ισχύ του ν. 3959/2011, ο οποίος θέσπισε για πρώτη φορά τη δυνατότητα παραγραφής ως προς την επιβολή κυρώσεων (άρθρο 42), ο νομοθέτης πρόβλεψε, με ρητή μεταβατική διάταξη (άρθρο 50, παράγραφος 6), ότι η σχετική παραγραφή δεν καταλαμβάνει τις παραβάσεις που έχουν τελεστεί πριν την έναρξη ισχύος του ν. 3959/2011 και έχουν αποτελέσει αντικείμενο αυτεπάγγελτης έρευνας, όπως η προκειμένη περίπτωση. Η γραμματική, τελολογική και συστηματική ερμηνεία των εν λόγω διατάξεων δεν καταλείπει αμφιβολία ως προς το προϊσχύον νομικό καθεστώς (ανυπαρξία παραγραφής), ούτε και ως προς τη βούληση του νομοθέτη για τη ρύθμιση των εκκρεμών, ενώπιον της Επιτροπής, υποθέσεων. Συνεπώς, η εξουσία της Επιτροπής για την επιβολή προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση δεν έχει υποπέσει σε ουδεμία παραγραφή, όπως αβασίμως υποστηρίζουν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις.

60. Εξάλλου, ούτε και από τις γενικές αρχές / διατάξεις του διοικητικού δικαίου μπορεί να συναχθεί άνευ έτερου ότι μια διοικητική αρχή δεν έχει τη δυνατότητα επιβολής κύρωσης μετά την παρέλευσης πενταετίας. Άλλωστε, απόλυτος χρονικός περιορισμός συνδεόμενος με την πενταετία δεν προκύπτει ούτε και από την υποχρέωση της διοίκησης να δρα εντός εύλογου χρόνου. Και τούτο διότι, όπως προαναφέρθηκε, ο εύλογος χρόνος αποτελεί ζήτημα που κρίνεται κατά περίπτωση, συνεκτιμώμενου του είδους της εκάστοτε διαπιστούμενης παράβασης, της πολυπλοκότητας των πραγματικών περιστατικών και του πλήθους των διερευνητέων στοιχείων κ.αλ[119] (βλ. ανάλυση ανωτέρω). Επομένως, με βάση τα ειδικότερα χαρακτηριστικά μιας περίπτωσης είναι δυνατή η επιβολή κύρωσης ακόμα και μετά την παρέλευση τυχόν πενταετίας[120]. Προς την ίδια κατεύθυνση προβάλλονται, επίσης, επιχειρήματα που συνδέονται με λόγους δημοσίου συμφέροντος, όπως η διαφύλαξη της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς και η προστασία του επενδυτικού κοινού[121]. Συνεπώς, γίνεται πλέον δεκτό ότι σε περιπτώσεις, ως η προκείμενη, και για λόγους που συνδέονται με το δημόσιο συμφέρον, δεν τίθεται θέμα παραγραφής και κατά χρόνο αναρμοδιότητας βάσει γενικών αρχών / διατάξεων[122].

61. Σημειωτέον, ότι ούτε και η ενδεχόμενη επίκληση του άρθρου 25 του Κανονισμού 1/2003 (αναφορικά με την προθεσμία παραγραφής των εξουσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την επιβολή προστίμων) αναιρεί τις ως άνω διαπιστώσεις. Και τούτο, διότι οι επικαλούμενες αυτές διατάξεις ρητώς αναφέρονται, αποκλειστικά και μόνον, στις σχετικές εξουσίες που έχουν ανατεθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και όχι σε εκείνες των εθνικών αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών (ακόμη και στην περίπτωση που οι τελευταίες εφαρμόζουν παράλληλα εθνικό και ενωσιακό δίκαιο του ανταγωνισμού). Η όποια τυχόν ρύθμιση θεμάτων παραγραφής ή/και κατά χρόνο αναρμοδιότητας διέπεται από την αρχή της διαδικαστικής και δικονομικής αυτονομίας των κρατών μελών[123]. Πράγματι, η αρχή της αυτονομίας των κρατών μελών επί διαδικαστικών θεμάτων διέπει και τις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα δικαστήρια ή/και οι διοικητικές αρχές των κρατών μελών καλούνται να εφαρμόσουν το δίκαιο της Ένωσης, όπως και στην προκειμένη περίπτωση[124]. Κατά συνέπεια, και δεδομένων των εθνικών διαδικαστικών ρυθμίσεων που προαναφέρθηκαν, η αρμοδιότητα της Επιτροπής Ανταγωνισμού να επιβάλει πρόστιμα για τη διαπιστωθείσα παράβαση, όχι μόνον των εθνικών, αλλά και των ενωσιακών διατάξεων του ανταγωνισμού (101 ΣΛΕΕ), δεν έχει παραγραφεί, και οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί είναι απορριπτέοι.

62. Συναφώς, και ενόψει των ανωτέρω, έχει κριθεί σε συναφή υπόθεση ανταγωνισμού ότι δεν τίθεται θέμα παραγραφής, δεδομένου ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού διέπεται από το εθνικό ρυθμιστικό πλαίσιο (το οποίο και δεν προέβλεπε την επίμαχη χρονική περίοδο σχετική ρύθμιση περί παραγραφής)[125].

63. Σε κάθε περίπτωση, ακόμη κι αν ήθελε θεωρηθεί ότι εφαρμόζονται οι διατάξεις περί παραγραφής του άρθρου 42 ν. 3959/2011, δεν τίθεται εν προκειμένω περίπτωση παραγραφής της εξουσίας της Αρχής να επιβάλει πρόστιμο, αφενός λόγω του ενιαίου και διαρκούς της παράβασης, και αφετέρου λόγω των πολλαπλών, διακοπτικών της παραγραφής, γεγονότων που έχουν μεσολαβήσει (τόσο πριν, όσο και μετά την έκδοση της

[119] Βλ. αντί πολλών ΔΕφΑθ 3793/2012 και ΔΕφΑθ 1227/2013.

[120] Βλ. ΔΕφΑθ 2410/2009, σκ.23 και ΔΕφΑθ 2595/2013.

[121] Βλ. ΔΕφΑθ 3831/2013 και ΔΕφΑθ 3356/2013. Βλ. επίσης και ΣτΕ 3915-3918/2011.

[122] Οι έννοιες της παραγραφής και της κατά χρόνο αρμοδιότητας διαπλέκονται, καθώς η κατά χρόνο αρμοδιότητα μπορεί να θεωρηθεί σύστοιχο της παραγραφής. Έτσι, επί παραγεγραμμένης παράβασης η Επιτροπή δεν έχει κατά χρόνο αρμοδιότητα να επιβάλλει κύρωση. Ωστόσο, ναι μεν η παραγραφή αποτελεί λόγο περιορισμού της κατά χρόνο αρμοδιότητας της επιτροπής, το αντίστροφο όμως δεν ισχύει για προφανείς λόγους επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος αναγομένους στην ομαλή λειτουργία της αγοράς: βλ. σχετ. ΣτΕ 3262/2011, σκ. 8, καθώς και ΣτΕ 3915-18/2011 και ΣτΕ 440/2014.

[123] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 3793/2012, σκ. 21.

[124] Ο εθνικός νομοθέτης στις υποθέσεις δικαίου του ανταγωνισμού είναι ελεύθερος να καθορίσει χρόνο παραγραφής διαφορετικό από τον καθοριζόμενο στο ενωσιακό δίκαιο, χωρίς τούτο να αντίκειται στη γενική αρχή ασφάλειας δικαίου (και δη σε περιπτώσεις που προθεσμία παραγραφής δεν έχει καθοριστεί εκ των προτέρων), το δε ενωσιακό δίκαιο στις περιπτώσεις αυτές δεν μπορεί να εφαρμοσθεί ούτε και αναλογικά (βλ. ενδεικτικά ΠΕΚ Τ- 38/02, Groupe Danone κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σκ. 352 επ. (και στην προγενέστερη πάγια νομολογία στην οποία παραπέμπει), καθώς και σχετ. ΔΕΕ C-201/10 και C-202/10 Ze Fu Fleischhandel GmbH και Vion Trading GmbH κατά Hauptzollamt Hamburg-Jonas, σκ. 32επ. καθώς και Competition Court of Appeal, Quarmby Construction Company Limited, St James Securities Holdings Limited v Office of Fair Trading [2011] WL 1151032). Τούτο δε για δύο κυρίως λόγους: πρώτον, επειδή αναλογική εφαρμογή διατάξεων κανονισμών από απόψεως ενωσιακού δικαίου δεν είναι επιτρεπτή, απουσία κενού δικαίου, λόγω του ειδικού τρόπου θέσπισης των συγκεκριμένων κανόνων δικαίου. Δεύτερον, επειδή ο καθορισμός μακρότερων προθεσμιών παραγραφής στο εθνικό δίκαιο είναι απόλυτα σύμφωνος με την αρχή της αποτελεσματικότητας των ενωσιακών ρυθμίσεων.

[125] Βλ. ΔΕφΑθ 3807/2014, σκ. 11.

προδικαστικής απόφασης του 2009). Συγκεκριμένα, πρόκειται για διαρκή παράβαση που εκτείνεται από το 1999 έως το 2008 (βλ. ενότητα IX.5 κατωτέρω), ενώ δεν έχει παρέλθει πενταετία από την τεκμαιρόμενη λήξη της (2008) έως και το πρώτο μέτρο έρευνας ή άλλη διαδικαστική πράξη προς διερεύνησής της, ούτε και μεταξύ των διαδοχικών μέτρων έρευνας ή άλλων διαδικαστικών πράξεων που ακολούθησαν. Εξάλλου, η διενέργεια πολλαπλών και διαδοχικών ερευνητικών πράξεων μετά την έκδοση της υπ' αριθμ. 453/V/2009 προδικαστικής απόφασης (ενδεικτικά, διαδοχικές επιστολές για παροχή στοιχείων, διενέργεια επιτόπιου ελέγχου, κλήρωση υπόθεσης, κοινοποίησης νέας εισήγησης), ειδικότερα κατά τα έτη 2011, 2013 και 2014 (βλ. ενδεικτικά ενότητα I ανωτέρω), την οποία επικαλείται και η ίδια η C-P προς απόδειξη του ισχυρισμού της περί (δήθεν) παραβίασης της εύλογης διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας, καταδεικνύει πέραν πάσης αμφιβολίας ότι δεν συντρέχει εν προκειμένω το οποιοδήποτε ζήτημα παραγραφής ως προς την επιβολή προστίμου (ακόμη κι αν ήθελε θεωρηθεί ότι υπήρχε τέτοια δυνατότητα παραγραφής υπό το εφαρμοστέο νομικό πλαίσιο στην υπό κρίση υπόθεση, γεγονός που η Επιτροπή απορρίπτει κατά τα προεκτεθέντα), δεδομένου ότι μια τέτοια παραγραφή θα είχε ούτως ή άλλως διακοπεί από τις πράξεις που διενήργησε η Επιτροπή και μνημονεύονται, ενδεικτικά, στο άρθρο 42 παρ. 3 του ν. 3959/2011 (το οποίο και πάλι επικαλείται η ίδια η C-P).

III.4 Ακυρότητα διαδικασίας λόγω κακής συγκρότησης Ε.Α.

64. Οι επιχειρήσεις του ομίλου C-P Ελλάδος πρόβαλαν, επίσης, ένσταση ακυρότητας της διαδικασίας (και ειδικότερα, συγκεκριμένων μέτρων έρευνας και προπαρασκευαστικών πράξεων κατά την προδικασία), λόγω κακής συγκρότησης της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Και τούτο, διότι ο μη διορισμός ενός Εισηγητή-Μέλους, στη θέση Εισηγητή-Μέλους που ακολούθως επελέγη και διορίστηκε Αντιπρόεδρος της Αρχής, καθιστά - κατά την εκτίμησή τους πάντοτε - πλημμελή τη συγκρότηση του συλλογικού οργάνου (το οποίο αποτελείτο για ορισμένη χρονική περίοδο από επτά μόνο μέλη, αντί των οκτώ που όριζε ο νόμος)[126].

65. Εντούτοις, όπως έχει ήδη κριθεί από το Συμβούλιο της Επικρατείας αναφορικά με τον ίδιο προβαλλόμενο λόγο[127] σε άλλες υποθέσεις, ο εν λόγω ισχυρσιμός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Ειδικότερα, από το σύνολο των σχετικών διατάξεων (ιδίως άρθρο 12 παρ. 2 και 3, άρθρο 15 παρ. 7 και άρθρο 50 ν. 3959/2011) προκύπτει ότι ο νομοθέτης κατέστρωσε ένα προστατευτικό της απρόσκοπτης λειτουργίας της Επιτροπής πλέγμα διατάξεων που προέβλεψε τη μερική ανασυγκρότηση της Επιτροπής κατά το στάδιο μετάβασης από το καθεστώς του ν. 703/1977 σε αυτό του 3959/2011, κλιμακωτή θητεία των μελών και συνέχεια του συλλογικού οργάνου σε περίπτωση θανάτου/ παραίτησης/έκπτωσης κάποιου μέλους. Κατά συνέπεια, η προφανής συστηματική και τελολογική ανάγνωση των προστατευτικών της απρόσκοπτης λειτουργίας της Επιτροπής διατάξεων του ν. 3959/2011 καταλάμβανε και την προκείμενη περίπτωση «κενού στη συγκρότηση», το οποίο επικαλούνται οι ελεγχόμενες εταιρίες C-P στα υπομνήματά τους. Ουδέν ζήτημα, λοιπόν, ανακύπτει ως προς τη συγκρότηση της Ε.Α. και η σχετική ένσταση θα πρέπει να απορριφθεί.

IV ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

66. Ο όμιλος C-P παράγει και εμπορεύεται απορρυπαντικά προϊόντα ρούχων και πιάτων, μαλακτικών για τα ρούχα, καθαριστικών προϊόντων, καλλυντικά και προϊόντα για την ατομική (στοματική) υγιεινή.

IV.1 Σχετική Αγορά Προϊόντων

67. Η σχετική αγορά προϊόντων περιλαμβάνει το προϊόν ή τα προϊόντα που αφορούν στην υπό εξέταση περίπτωση καθώς και όλα τα προϊόντα που θεωρούνται εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους είτε από πλευράς ζήτησης ή από πλευρά προσφοράς (demand or supply substitution) λόγω των ιδιοτήτων, της τιμής τους και της χρήσης για την οποία προορίζονται, των οποίων η διαθεσιμότητα (ή δυνητική διαθεσιμότητα) εμποδίζει τις υπό εξέταση επιχειρήσεις να αυξήσουν την τιμή τους κατά ένα μικρό αλλά σημαντικό ποσοστό για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα[128]. Η υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης αποτελεί το πλέον άμεσο και αποτελεσματικό μέσο ελέγχου των προμηθευτών ενός δεδομένου προϊόντος, ιδίως όσον αφορά τις αποφάσεις τους για τον καθορισμό των τιμών[129].

68. Με βάση τα στοιχεία του φακέλου, και λαμβάνοντας υπόψη προηγούμενες αποφάσεις της ΕΑ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στην υπό κρίση υπόθεση μπορεί να οριοθετηθούν οι ακόλουθες επιμέρους σχετικές αγορές προϊόντων:

Αγορά των απορρυπαντικών/καθαριστικών οικιακής χρήσης (εφεξής αναφερόμενα και συνολικά ως απορρυπαντικά)

i. Απορρυπαντικών ρούχων για πλύσιμο στο χέρι (περιλαμβάνει προϊόντα υψηλού αφρισμού, προϊόντα για μάλλινα, μεταξωτά, μαύρα ρούχα, για λευκά, απορρυπαντικά με σαπούνι Μασσαλίας).

ii. Μαλακτικών ρούχων (περιλαμβάνονται και τα μαλακτικά σε μορφή ταμπλέτας ενώ δεν περιλαμβάνονται προϊόντα που χρησιμοποιούνται στο σιδέρωμα).

iii. Απορρυπαντικών πιάτων και σκευών για πλύσιμο στο χέρι.

iv. Προϊόντων καθαρισμού για γυάλινες επιφάνειες / τζάμια.

[126] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 12-15.

[127] Βλ. ΣτΕ 4448/2014, όπου κρίθηκε ακριβώς το ίδιο ζήτημα. Πιο συγκεκριμένα, με την απόφαση αυτή κρίθηκε ότι: «... και σε περίπτωση, όπως η κρινόμενη, που μέλος της Επιτροπής (εισηγητής) ορίσθηκε ως Αντιπρόεδρος, κατά δε τον τρόπο αυτό κενώθηκε η θέση του, δεν υφίσταται πλημμελής συγκρότηση αυτής, ανεξαρτήτως του κατά πόσο ορίσθηκε άλλος στην κενωθείσα θέση. Συνεπώς, η πιο πάνω κρίση της αναιρεσιβαλλόμενης δεν αιτιολογείται νομίμως, όπως βασίμως προβάλλεται, η δε κρινόμενη αίτηση θα πρέπει να γίνει δεκτή και να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση...».

[128] Βλ. ενδεικτικά Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον ορισμό της σχετικής αγοράς (97/C 372/03), σημ. 13-14, καθώς και ΓενΔΕΕ T-177/04 EasyJet κατά Επιτροπής, Συλλ. [2006], σελ. II-1931, σκ. 99.

[129] Βλ. οπ.π. σχετικά EEL C 372, 9.12.1997, σελ. 5.

v. Λοιπών προϊόντων καθαρισμού σπιτιού μεγάλων επιφανειών και γενικής χρήσης (περιλαμβάνονται τα πολυκαθαριστικά προϊόντα, προϊόντα καθαρισμού επιφανειών, προϊόντα φροντίδας τουαλέτας, χλώρια και άλλα αντισηπτικά για το σπίτι, κ.λπ. [130]) [131].

Καλλυντικά και προϊόντα ατομικής υγιεινής ευρείας διανομής (εφεξής αναφερόμενα συνολικά και ως καλλυντικά):

i. Αγορά προϊόντων περιποίησης μαλλιών (σαμπουάν)

ii. Αγορά προϊόντων υγιεινής (καθαρισμού) σώματος (αφρόλουτρα και αφροντούς)

iii. Αγορά αποσμητικών σώματος

iv. Αγορά προϊόντων αφρού ξυρίσματος

v. Αγορά προϊόντων σαπώνων: α) σε στερεή και β) σε υγρή μορφή

vi. Αγορά προϊόντων στοματικής υγιεινής

α) Επιμέρους αγορά οδοντόκρεμας

β) Επιμέρους αγορά στοματικού διαλύματος

γ) Επιμέρους αγορά οδοντόβουρτσας

IV.2 Γεωγραφική οριοθέτηση αγορών

69. Σύμφωνα με τα στοιχεία που προέκυψαν από την έρευνα της ΓΔΑ, τα προϊόντα των βασικών ανταγωνιστριών επιχειρήσεων στην αγορά απορρυπαντικών/ καθαριστικών και καλλυντικών και προϊόντων ατομικής υγιεινής προσφέρονται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού (η εμπορική πολιτική των εταιριών καθώς και οι καταναλωτικές συνήθειες δεν διαφοροποιούνται με βάση γεωγραφικά κριτήρια). Ως εκ τούτου η ΓΔΑ καταλήγει ότι ως σχετική γεωγραφική αγορά θα πρέπει να θεωρηθεί το σύνολο της ελληνικής επικράτειας. Περαιτέρω, από σχετικές έρευνες, αλλά και σύμφωνα με σχετικές αποφάσεις τόσο της ΕΑ όσο και της Ε.Επ, προέκυψε ότι οι συνθήκες προσφοράς και οι ανταγωνιστές των ελεγχόμενων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στις εν λόγω προϊοντικές αγορές, όπως και οι προτιμήσεις καταναλωτών, δύναται να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών σε ορισμένες από τις σχετικές αγορές στην προκειμένη υπόθεση. Περαιτέρω, η διαπραγμάτευση της εμπορικής πολιτικής των σημαντικότερων προμηθευτών με τους πελάτες τους λαμβάνει χώρα σε εθνικό επίπεδο. Συνεπώς, ως σχετική γεωγραφική αγορά στην υπό κρίση υπόθεση ορίζεται το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

IV.3 Μερίδια Αγοράς - Δομή και χαρακτηριστικά σχετικών αγορών

70. Τα μερίδια του ομίλου C-P και των βασικότερων ανταγωνιστών τους για κάθε επιμέρους σχετική προϊόντική αγορά, καθώς και η εξέλιξή τους διαχρονικά για τα έτη 2000-2010, σύμφωνα με εκτιμήσεις της ίδιας της εταιρίας [132] είναι τα κάτωθι:

IV.3.1 Μερίδια Αγοράς στις αγορές απορρυπαντικών - καθαριστικών οικιακής χρήσης

Πίνακας 3: Μερίδια σχετικών αγορών απορρυπαντικών / καθαριστικών οικιακής χρήσης

Έτος	Απορρυπαντικά ρούχων για πλύσιμο στο χέρι	Μαλακτικά ρούχων	Απορρυπαντικά πιάτων & σκευών για πλύσιμο στο χέρι	Λοιπά προϊόντα καθαρισμού μεγάλων επιφανειών & γενικής χρήσης	Προϊόντα καθαρισμού γυάλινων επιφανειών (τζάμια, καθρέπτες)
2000	[15-25]%	[35-45]%	[15-25]%	μ/δ	[65-75]%
2001	μ/δ	[35-45]%	[15-25]%	μ/δ	[55-65]%
2002	μ/δ	[35-45]%	[15-25]%	μ/δ	[65-75]%
2003	μ/δ	[35-45]%	[15-25]%	[25-35]%	[65-75]%
2004	μ/δ	[35-45]%	[15-25]%	[25-35]%	[65-75]%
2005	μ/δ	[35-45]%	[15-25]%	[25-35]%	[65-75]%
2006	μ/δ	[25-35]%	[15-25]%	[25-35]%	[55-65]%
2007	μ/δ	[25-35]%	[15-25]%	μ/δ	[65-75]%
2008	μ/δ	[35-45]%	[15-25]%	μ/δ	[65-75]%
2009	μ/δ	[35-45]%	[15-25]%	μ/δ	[65-75]%
2010	[5-10]%	[25-35]%	[10-15]%	μ/δ	[65-75]%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων C-P από τη ΓΔΑ

[130] Βλ. σχετικά και μερίδια αγορών, Ενότητα IV.3.

[131] Η εν λόγω αγορά δύναται να διαιρεθεί και σε περαιτέρω υποκατηγορίες, όμως η Υπηρεσία εκτιμά ότι τυχόν περαιτέρω κατηγοριοποίηση δεν θα μετέβαλλε την αξιολόγηση της παρούσας υπόθεσης.

[132] Βλ. τις υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005, 5080/7.9.2007 7521/30.09.2013, 7522/30.09.2013, 8876 και 8877/12.11.2013, 3580 και 3581/19.5.2014 επιστολές των εταιριών C-P.

IV.3.2 Μερίδια Αγοράς στις αγορές καλλυντικών - προϊόντων ατομικής υγιεινής ευρείας διανομής

Πίνακας 4: Μερίδια σχετικών αγορών καλλυντικών και ειδών ατομικής υγιεινής ευρείας διανομής

Έτος	Προϊόντα περιποίησης μαλλιών (σαμπουάν)	Προϊόντα υγιεινής / καθαρισμού σώματος (αφρόλουτρα & αφροντούς)	Αποσμητικά σώματος	Αφρός ξυρίσματος	Σαπούνια σε στερεή μορφή	Σαπούνια σε υγρή μορφή	Στοματικό διάλυμα	Οδοντόκρεμες	Οδοντόβουρτσες
2000		[5-10]%			[15-25]%	[25-35]%	μ/δ	[35-45]%	[10-15]%
2001		[5-10]%			[15-25]%	25-35]%	μ/δ	[35-45]%	[10-15]%
2002		[10-15]%			[15-25]%	[25-35]%	μ/δ	[35-45]%	[10-15]%
2003		[10-15]%			[10-15]%	[25-35]%	μ/δ	[35-45]%	[10-15]%
2004		10-15]%			[10-15]%	[25-35]%	μ/δ	[35-45]%	[15-25]%
2005	[…]*	[10-15]%	[…]*	[0-10]%**	[10-15]%	[25-35]%	[10-15]%	[35-45]%	[15-25]%
2006		[10-15]%			[15-25]%	[25-35]%		[35-45]%	[15-25]%
2007		[10-15]%			[15-25]%	[25-35]%		[35-45]%	[15-25]%
2008		[15-25]%			[15-25]%	[25-35]%		[35-45]%	[15-25]%
2009		[15-25]%			[10-15]%	[15-25]%		[35-45]%	[15-25]%
2010		[15-25]%			[15-25]%	[15-25]%		[45-55]%	[15-25]%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων C-P από τη ΓΔΑ

*[…]

**Από την υπόθεση Μ. 3732 της Ε.Επ.

71. Με βάση τα εν λόγω στοιχεία, στην υπό-αγορά προϊόντων καθαρισμού για γυάλινες επιφάνειες (τζάμια, καθρέπτες) τα μερίδια αγοράς των εταιριών C-P, καθ' όλη την περίοδο αναφοράς, υπερβαίνουν διαρκώς το […] σε όρους αξίας, και επομένως οι εταιρίες C-P προκύπτει ότι - με όρους μεριδίου αγοράς και συνακόλουθα τεκμήρια της εθνικής και ενωσιακής νομολογίας - κατέχουν δεσπόζουσα θέση στην εν λόγω σχετική αγορά. Περαιτέρω, ο όμιλος C-P παρουσιάζει σημαντικά μερίδια και ισχυρά σήματα και σε άλλες επιμέρους αγορές, και ειδικότερα κατέχει: α) την […] θέση σε τρεις επιπλέον αγορές στις οποίες δραστηριοποιείται (μαλακτικά ρούχων, σαπούνια σε υγρή μορφή, οδοντόκρεμες) και β) τη […] ή […] θέση σε επιπλέον αγορές στις οποίες δραστηριοποιείται (απορρυπαντικά πιάτων για πλύσιμο στο χέρι, λοιπά προϊόντα καθαρισμού μεγάλων επιφανειών και γενικής χρήσης, οδοντόβουρτσες, αφρόλουτρα και σαπούνια σε στερεή μορφή)[133].

IV.3.3 Εμπορικό σήμα (brand name)

72. Η καθιέρωση σήματος είναι ιδιαίτερα σημαντική στις αγορές που αφορά η παρούσα υπόθεση[134], όπως προκύπτει και από εσωτερικά έγγραφα της ελεγχόμενης [135]. Μάλιστα, σύμφωνα με εκτιμήσεις της ίδιας της C-P ΑΒΕΕ, το γεγονός αυτό την καθιστά ιδανικό στόχο παράλληλων εισαγωγών[136].

73. Ειδικά στα προϊόντα καθαρισμού γυάλινων επιφανειών), σύμφωνα με μετρήσεις της Nielsen[137] το έτος 2003, η σταθμισμένη διανομή (weighted distribution)[138] των καθαριστικών τζαμιών (σήμα AZAX) ήταν ιδιαίτερα υψηλή και ανέρχοταν σε […]%. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι ο καταναλωτής μπορούσε να βρει τα προϊόντα αυτά σχεδόν σε όλα τα καταστήματα. Σε άλλη έρευνα που διενήργησε η C-P ΑΒΕΕ στους ιδιοκτήτες μικρών καταστημάτων[139] και συγκεκριμένα σε ερώτηση που έθεσε σχετικά με το ποια προϊόντα της εταιρίας C-P ΑΒΕΕ περιμένει να βρει ο αγοραστής σε ένα μικρό παραδοσιακό κατάστημα, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (ποσοστό […]%) απάντησαν τα καθαριστικά τζαμιών «AZAX». Το γεγονός αυτό καταδεικνύει τη σημασία του εν λόγω προϊόντος, ακόμα και για τα μικρά σημεία πώλησης. Σύμφωνα δε με έρευνα της C-P ΜΕΠΕ στην Ελλάδα το έτος 2008[140] το καθαριστικό τζαμιών «AZAX»

[133] Βλ. και σχετικό έγγραφο Ε91, με τίτλο «Ανταγωνιστική Θέση» για το έτος 2006.

[134] Σύμφωνα με την περιοδική έκδοση Σελφ Σερβις (Ιούνιος 2011) τρία από τα προϊόντα του ομίλου C-P εμφανίζονται στον κατάλογο με τα αναφερόμενα ως «Τα Top 50 brands της ελληνικής αγοράς το 2010», και συγκεκριμένα τα: οδοντόκρεμα Colgate (36η θέση), μαλακτικό ρούχων Soupline (39η θέση) και καθαριστικά Azax (47η θέση)

[135] Βλ. σχετικά το υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005,

[136] Βλ. σχετικό Ε28: ηλεκτρονικό μήνυμα του […], της 10.6.2004), όπου επισημαίνεται ότι «… γ) «Η Colgate αποτελεί τον ιδανικό στόχο για παράλληλο εμπόριο καθώς έχει i) ισχυρά σήματα και ηγετική θέση στην αγορά …»

[137] Σχετικό Ε129, Nielsen Retail Data, Weighted Distribution, Total Greece Food.

[138] Η σταθμισμένη διανομή είναι το ποσοστό του κύκλου εργασιών που έχουν τα σημεία πωλήσεως (από τα οποία διαθέτει η επιχείρηση τα προϊόντα της) στο σύνολο του κύκλου εργασιών των σχετικών με τα προϊόντα σημείων πωλήσεως που υπάρχουν στην αγορά. Εν γένει η σταθμισμένη διανομή θεωρείται το σημαντικότερο κριτήριο του εύρους του δικτύου διανομής μιας εταιρίας.

[139] Σχετικό Ε12.

[140] Σχετικό Ε132.

είναι «ΤΟ» καθαριστικό τζαμιών («THE» glass cleaner), αναγνωρίσιμο από όλους ([…]% αναγνωρισιμότητα) και χρησιμοποιούμενο σχεδόν από όλους ([…]%), όντας το κύριο προϊόν για το […]% των νοικοκυριών. Με βάση τη δύναμη και την αναγνωρισιμότητα του σήματος, η C-P διεκδικούσε στην υπο-κατηγορία αυτή τουλάχιστον […] μερίδιου ραφιού[141]. Σύμφωνα με μετρήσεις της C-P ΜΕΠΕ[142] για την κατηγορία καθαριστικών τζαμιών και τον τρόπο παρουσίασής της στο ράφι, για το έτος 2007, το μερίδιο κωδικολογίου της («% SKUs») ήταν […]% ενώ το μερίδιο προσώπων της στο ράφι («% facings») ήταν αντίστοιχα […][143]. Τα αντίστοιχα ποσοστά των καθαριστικών τζαμιών της εν λόγω εταιρίας ανά μεγάλη αλυσίδα σούπερ μάρκετ, κυμαίνονται (min-max) για το μερίδιο κωδικολογίου από […]% […] έως […]% ([…]) και για το μερίδιο προσώπων στο ράφι από […]% ([…]) έως […]% ([…]).

IV.3.4 Δυνητικός Ανταγωνισμός - Εμπόδια Εισόδου

74. Αναφορικά με τη δυνατότητα εισόδου νέων επιχειρήσεων[144] στις επιμέρους σχετικές αγορές οι εταιρίες C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχουν σημαντικά εμπόδια εισόδου, πέραν του ύψους της επένδυσης για δίκτυο διανομής και της διαφήμισης / προώθησης, ενώ το κόστος εγκατάστασης παραγωγικής μονάδας μπορεί κάλλιστα να αποφευχθεί με τη σύναψη συμφωνιών προμήθειας από πηγές εσωτερικού ή εξωτερικού[145]. Ωστόσο, τα εν λόγω κόστη είναι συγκριτικά υψηλά και σημαντικά, ενώ ως εμπόδια εισόδου θα πρέπει να θεωρηθούν, κατά την κρίση της Επιτροπής, και οι νομικές ρυθμίσεις για την ελληνοποίηση της ετικέτας και την υποχρεωτική αναγραφή συγκεκριμένων στοιχείων.

IV.3.5 Διανομή προϊόντων C-P στα σημεία λιανικής και χονδρικής πώλησης

75. Ο όμιλος C-P διανέμει και διαθέτει τα προϊόντα του σε καταστήματα λιανικής είτε απευθείας (direct trade) είτε έμμεσα μέσω δικτύου Ειδικών Συνεργατών-Χονδρεμπόρων και καταστημάτων Cash & Carry (indirect trade)[146].

76. Σε σχέση με τους Ειδικούς Συνεργάτες-Χονδρεμπόρους, οι […], αντιπροσωπεύουν το […]% των πωλήσεων των Ειδικών Συνεργατών, το […]% αντιπροσωπεύουν οι […], ενώ το […]% των πωλήσεων των Ειδικών Συνεργατών αντιπροσωπεύουν οι […] (στοιχεία 2006)[147].

IV.3.6 Η αντισταθμιστική ισχύς των σ/μ

77. Οι βασικοί πελάτες των εταιριών παραγωγής / εμπορίας απορρυπαντικών και καλλυντικών και προϊόντων ατομικής υγιεινής είναι τα καταστήματα λιανικής και χονδρικής πώλησης ειδών σ/μ. Αρκετά καταστήματα σ/μ εντάσσονται σε ομίλους κοινών αγορών, χρησιμοποιώντας κοινό εμπορικό σήμα με σκοπό να βελτιώσουν τη διαπραγματευτική δύναμη των μελών τους έναντι των προμηθευτών. Μέσω των ομίλων αγορών, οι οποίοι παρουσιάζουν σχετική ανάπτυξη την επίμαχη περίοδο, η διαπραγματευτική ικανότητα των επιχειρήσεων βελτιώνεται και επιτυγχάνονται ευνοϊκότερες τιμές και όροι πληρωμής από τους προμηθευτές.

78. Σύμφωνα με τον όμιλο C-P, «[…]» και «[…]».

79. Μια ένδειξη της πιθανής αγοραστικής ισχύος των μεγαλύτερων αλυσίδων σ/μ[148] αποτελεί το μέγεθός τους. Στην αγορά λιανικής πώλησης ειδών σούπερ μάρκετ, δραστηριοποιούνταν μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων την επίμαχη περίοδο, χωρίς, ωστόσο, κάποια από αυτές να κατείχε αυτοτελώς ιδιαίτερα σημαντική θέση.

Πίνακας 5: Μερίδια αγοράς σ/μ 2006, 2008, 2010[149]

Σούπερ μάρκετ*	Μερίδια αγοράς 2006	Μερίδια Αγοράς 2008	Μερίδια Αγοράς 2010
ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ - DIA	20,3%	18,5%	23,2%
ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ*	9,8%	11%	16,7%
ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ	7,4%	8,4%	12,6%
ΑΦΟΙ ΒΕΡΟΠΟΥΛΟΙ	5,4%	5,5%	9,4%
ΜΕΤΡΟ	4,9%	5%	7,2%
ΜΑΣΟΥΤΗΣ	4,5%	4,4%	6,7%
ΠΕΝΤΕ	3,2%	3,1%	4,7%
ΑΡΒΑΝΙΤΙΔΗΣ	1,9%	1,8%	2,5%
ΠΡΟΜΗΘ. & ΚΑΤΑΝΑΛ. ΣΥΝ/ΧΜΟΣ ΠΕ. ΜΕΛΩΝ ΙΝ.ΚΑ.	1,1%	1,1%	1,5%
ΜΑΡΚΕΤ ΙΝ	μ/δ%	0,9%	1,3%

Δεν περιλαμβάνεται η LIDL και πωλήσεις από καταστήματα franchise

*Συμπεριλαμβάνεται και η ΈΝΑ CASH & CARRY

Πηγή: Μελέτη ICAP, Σούπερ Μάρκετ 2007 και 2009, Πανόραμα Ελληνικών Σούπερ Μάρκετ 2011

[141] Σχετικό Ε126

[142] Σχετικό Ε128.

[143] Τα προαναφερθέντα ποσοστά έχουν υπολογιστεί στο σύνολο της αγοράς οργανωμένου λιανεμπορίου (μεγάλα σούπερ μάρκετ, μικρά καταστήματα κ.λπ.).

[144] Βλ. σχετικά ενδεικτικά τις υπ' αριθμ. πρωτ. 1900 και 1901/28.3.2011 και Πρακτικά Ε.Α.

[145] Βλ. σχετικά απαντήσεις ομίλου C-P, υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005, υπ' αριθμ. πρωτ. 1900 και 1901/28.3.2011. Όπως αναφέρει η εταιρία, η μέση μηνιαία δαπάνη το διάστημα 2000-2004 και 2005-2007 ανέρχονταν σε […]€ και […]€ αντίστοιχα

[146] Βλ. σχετικά και ηλ/κό αρχείο που λήφθηκε κατά τον επιτόπιο έλεγχο της ΓΔΑ: αρχείο / έγγραφο Ε137. Η απευθείας διανομή (direct trade) αφορά στην διάθεση και διανομή προς: α) Υπεραγορές, δηλ. πολύ μεγάλα σ/μ (Hyper & Large markets), β) καταστήματα καλλυντικών, γ) απλά σ/μ, εκπτωτικά σ/μ και μεσαία/μικρά καταστήματα (μίνι-μάρκετ / superettes). Η παραπάνω δραστηριότητα διανομής και διάθεσης χαρακτηρίζεται ως η κατηγορία λιανικών πωλήσεων του ομίλου C-P, δεδομένου ότι οι παραπάνω κατηγορίες πελατών πωλούν τα προϊόντα που προμηθεύονται απευθείας στον τελικό καταναλωτή. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι μέρος της γ) ως άνω αναφερθείσας κατηγορίας δεν εξυπηρετείται απ' ευθείας από τον όμιλο C-P, αλλά μέσω του καναλιού του έμμεσου εμπορίου. Το έμμεσο εμπόριο (indirect trade) αποτελεί, όπως προαναφέρθηκε, το […]% περίπου των πωλήσεων του ομίλου C-P. Σε σχέση με το έμμεσο εμπόριο, ο όμιλος C-P αποσκοπεί στη διανομή των προϊόντων του σε: α) Ειδικούς Συνεργάτες - Χονδρεμπόρους (jobbers) και β) τα σ/μ χονδρικής Cash & Carry. Δηλ. ουσιαστικά αποτελεί το κανάλι χονδρικών πωλήσεων του ομίλου C-P, καθώς τα προϊόντα που διανέμονται στις παραπάνω κατηγορίες πελατών δεν διατίθενται κατευθείαν στον τελικό καταναλωτή, αλλά με την σειρά τους διανέμονται σε μικρά καταστήματα λιανικής πώλησης ανά την επικράτεια.

[147] Σχετικό Ε82.

[148] Σημειώνεται ότι από εκτιμήσεις της ΓΔΑ (σχετικό Ε51 και συνολικό κ.ε. σ/μ), η συμμετοχή των προϊόντων Colgate-Palmolive στο συνολικό κ.ε. των σ/μ για το έτος 2003, ανέρχεται σε μικρότερο του […] κατά μέσο όρο.

[149] Εάν προστεθούν και οι πωλήσεις της εταιρίας […], τα μερίδια των ανωτέρω σ/μ σαφώς θα μειωθούν.

80. Περαιτέρω, η διαπραγματευτική δύναμη των αλυσίδων σ/μ εξαρτάται από την εμπορική σημασία που αυτές έχουν για τον όμιλο C-P. Όσο μεγαλύτερο μέρος των πωλήσεων της εταιρίας διοχετεύεται μέσα από την κάθε αλυσίδα, τόσο μεγαλύτερη η εμπορική σημασία της. Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κυριότεροι πελάτες της C-P ΑΒΕΕ (2004) και της C-P ΜΕΠΕ (2005-2007) οι οποίοι αντιπροσωπεύουν ποσοστό άνω του […]% του κύκλου εργασιών τους[150], στα απορρυπαντικά / καθαριστικά οικιακής χρήσης. Με βάση τα στοιχεία αυτά, οι πέντε μεγαλύτεροι πελάτες της C-P ΑΒΕΕ και της C-P ΜΕΠΕ κατά τα έτη 2004 - 2007 αντιπροσωπεύουν συνολικά περίπου το […]% κατά μέσο όρο του συνολικού κύκλου εργασιών των εταιριών C-P σε απορρυπαντικά και καθαριστικά οικιακής χρήσης.

Πίνακας 6: Κυριότεροι Πελάτες της CP-ΑΒΕΕ και της CP-ΜΕΠΕ στα απορρυπαντικά και καθαριστικά οικιακής χρήσης

	Σύνολο %		Απορ/κά - Καθαρ/κά %		Περιποίηση Ρούχων %	
Έτος Πελάτες	2004	2005-2007	2004	2005-2007	2004	2005-2007
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]

Πηγή: Στοιχεία προσκομισθέντα από τις εταιρίες C-P με τις υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005 και 5080/7.9.2007 επιστολές

81. Οι κυριότεροι πελάτες των ανωτέρω εταιριών στα καλλυντικά και προϊόντα ατομικής υγιεινής ευρείας διανομής παρουσιάζονται στον παρακάτω Πίνακα. Όπως προκύπτει, οι πέντε μεγαλύτεροι πελάτες των εταιριών κατά τα έτη 2004 - 2007 αντιπροσωπεύουν συνολικά από […] έως […] του συνολικού κύκλου εργασιών τους στα εν λόγω προϊόντα.

Πίνακας 7: Κυριότεροι Πελάτες C-P ΑΒΕΕ και της C-P ΜΕΠΕ στα καλλυντικά και προϊόντα ατομικής υγιεινής ευρείας διανομής

Έτος Πελάτες	2004	2005	2006	2007
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
[…]	[…]	[…]	[…]	[…]

Πηγή: Στοιχεία προσκομισθέντα από τις εταιρίες C-P με τις υπ' αριθ. πρωτ. 1900 και 1901/28.03.2011 επιστολές

82. Αναφορικά με τους ομίλους αγορών, το άθροισμα του κύκλου εργασιών των μελών τους ως ποσοστό του συνολικού κύκλου εργασιών του ομίλου C-P στα καλλυντικά και προϊόντα ατομικής υγιεινής ευρείας διανομής για την περίοδο 2004-2007 κυμαίνεται για την ΚΥΨΕΛΗ από […]% έως […]% (και για […] από […]% έως […]%[151]). Ο κύκλος εργασιών αυτών των Ομίλων Αγορών προκύπτει και από σχετική διαφάνεια εσωτερικής παρουσίασης (2006) της C-P ΜΕΠΕ, με τίτλο «συγκέντρωση εμπορίου - κατάταξη 20 μεγαλύτερων λογαριασμών», όπου οι εν λόγω όμιλοι αγορών παρουσιάζονται στην […]η θέση με ποσοστό […]% και στην […]η θέση με ποσοστό […]% αντίστοιχα για το σύνολο των προϊόντων της C-P ΜΕΠΕ[152].

83. Η διακίνηση προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας από ένα σ/μ, θεωρείται ότι αυξάνει τη διαπραγματευτική του δύναμη απέναντι στους προμηθευτές του. Από τις εμπλεκόμενες αλυσίδες σ/μ, προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας για ορισμένες από τις υπό αγορές προϊόντων διαθέτουν οι […].

84. Από την άλλη πλευρά. η διαπραγματευτική ισχύς των σ/μ μπορεί να περιορίζεται λόγω της αναγνωρισιμότητας του σήματος του προμηθευτή. Εν προκειμένω, το εμπορικό σήμα κάποιων εκ των προϊόντων Colgate-Palmolive (όπως Azax, Palmolive, Colgate), εμπίπτει στα εμπορικά σήματα απορρυπαντικών / καθαριστικών οικιακής χρήσης και καλλυντικών και προϊόντων ατομικής υγιεινής τα οποία πρέπει να βρίσκονται στα ράφια των σ/μ («must have»).

85. Συνοψίζοντας, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής, τα σ/μ - πελάτες του ομίλου C-P διαθέτουν, καταρχήν, υπολογίσιμη διαπραγματευτική δύναμη, λόγω του αυξανόμενου βαθμού συγκέντρωσης του κλάδου των σ/μ και την ισχυρή παρουσία πέντε τουλάχιστον αλυσίδων (οι οποίοι διακινούν και προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας). Εντούτοις, η διαπραγματευτική τους αυτή δύναμη περιορίζεται ευθέως στην πράξη (α) από το εύρος του χαρτοφυλακίου των προϊόντων του ομίλου C-P και (β) τη δύναμη των σημάτων του στο κανάλι αυτό, τα οποία σε ορισμένες υπο-κατηγο-

[150] Βλ. τις υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005 και 5080/7.9.2007 επιστολές.
[151] Βλ. σχετικά προσκομισθέντα στοιχεία από τις εταιρίες C-P με τις υπ' αριθ. πρωτ. 1900 και 1901/28.03.2011 επιστολές.
[152] Σχετικό Ε81, ποσοστά υπολογισμένα σε «invoiced sales, total company».

ρίες έχουν μάλιστα την ιδιότητα «must have» σημάτων. Ειδικά όσον αφορά στα προϊόντα καθαρισμού γυάλινων επιφανειών - (ΑΖΑΧ), το οποίο σε κάθε περίπτωση καταδείχθηκε ότι αποτελεί από τα προϊόντα που πρέπει να βρίσκεται στα ράφια των καταστημάτων («must have»), θα πρέπει να θεωρηθεί ότι τα σ/μ δεν είναι σε θέση να ασκήσουν αποτελεσματική αντισταθμιστική ισχύ έναντι του ομίλου C-P (με δεδομένες, μεταξύ άλλων, τις περιορισμένες εναλλακτικές πηγές εφοδιασμού και τη δύναμη των σημάτων της C-P).

V ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

V.1 Θεσμικό πλαίσιο που αφορά στον κλάδο απορρυπαντικών/καθαριστικών, όπως ίσχυε κατά την υπό εξέταση χρονική περίοδο

86. Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, όπως ίσχυε κατά την περίοδο αναφοράς της παρούσας υπόθεσης, προκειμένου ένας παραγωγός ή εισαγωγέας απορρυπαντικών και προϊόντων καθαρισμού εν γένει να διαθέσει το προϊόν του στην ελληνική αγορά, θα έπρεπε να το καταχωρήσει στη Διεύθυνση Πρώτων Υλών και Βιομηχανικών Προϊόντων του Γενικού Χημείου του Κράτους[153]. Σύμφωνα με το σύστημα αυτό καταχώρησης, κάθε απορρυπαντικό ή προϊόν καθαρισμού που επρόκειτο να κυκλοφορήσει στην ελληνική αγορά θα έπρεπε να φέρει αριθμό καταχώρησης του μητρώου απορρυπαντικών και καθαριστικών προϊόντων που τηρείται στην ανωτέρω Διεύθυνση. Η διαδικασία καταχώρησης εφαρμοζόταν για όλα τα απορρυπαντικά που αναφέρονται στον Κανονισμό 648/2004 και υπάγονταν στις διατάξεις του. Δεν υφίστατο όριο πωλήσεων ή ποσοτήτων, προκειμένου να εφαρμοστεί η καταχώρηση. Για κάθε προϊόν υπήρχε η πρόβλεψη ότι, πριν τη διάθεσή του στην αγορά ή το αργότερο μέσα σε ένα μήνα από την κυκλοφορία του, θα έπρεπε να υποβληθεί στο Γενικό Χημείο του Κράτους από τον υπεύθυνο κατά το νόμο για τη διάθεσή του, δηλαδή είτε τον παραγωγό είτε τον εισαγωγέα είτε τον διανομέα, φάκελος με τα εξής στοιχεία[154]:

• Την εμπορική ή χαρακτηριστική ονομασία του προϊόντος και τη χρήση αυτού.

• Το όνομα, την πλήρη διεύθυνση και τον αριθμό τηλεφώνου του υπεύθυνου για τη διάθεση του προϊόντος στην ελληνική αγορά, ο οποίος είναι εγκατεστημένος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είτε πρόκειται για τον κατασκευαστή, είτε για τον εισαγωγέα είτε για το διανομέα.

• Τη σύνθεση του προϊόντος.

• Την επισήμανση και ταξινόμηση του προϊόντος (ετικέτα) καθώς και τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για το σκοπό αυτό.

Όλα τα προαναφερόμενα στοιχεία έπρεπε να υποβληθούν στην ελληνική γλώσσα (ή και στην ελληνική γλώσσα), εκτός από τα δελτία δεδομένων ασφαλείας των πρώτων υλών του προϊόντος και τις μελέτες του τεχνικού φακέλου, τα οποία μπορούσαν να ήταν στα αγγλικά ή γαλλικά. Η διάθεση στην ελληνική αγορά των επικίνδυνων παρασκευασμάτων επιτρεπόταν μόνο εφόσον η επισήμανσή τους ήταν στην ελληνική γλώσσα ή και στην ελληνική γλώσσα[155], [156].

87. Περαιτέρω, η εθνική νομοθεσία προέβλεπε ότι η συσκευασία του προϊόντος έπρεπε να φέρει ευανάγνωστα και ευδιάκριτα είτε τον αριθμό καταχώρησης είτε τον κωδικό παραγωγής που αντιστοιχούσε αποκλειστικά στον αριθμό καταχώρησης του προϊόντος[157]. Ο εν λόγω αριθμός θα έπρεπε να είναι τυπωμένος στην ετικέτα του προϊόντος πριν τη διάθεσή του στην αγορά, ή εφόσον το προϊόν είχε παρασκευασθεί σε άλλο κράτος - μέλος της Κοινότητας μπορούσε να διατεθεί στην αγορά, για μία περίοδο έξι (6) μηνών, χωρίς να είναι τυπωμένος στην ετικέτα του προϊόντος[158].

V.2 Θεσμικό πλαίσιο που αφορά στον κλάδο καλλυντικών προϊόντων, όπως ίσχυε κατά την υπό εξέταση χρονική περίοδο

88. Σύμφωνα με το άρθρο 5 της ΥΑ 6α/οικ3320/1997 «Εναρμόνιση της ελληνικής Νομοθεσίας περί καλλυ-

[153] Βλ. σχετικά άρθρο 4, ΥΑ 1233/1991 και 172/1992 (ΦΕΚ Β 277) «Κατάργηση της 1526/87 αποφάσεως του ΑΧΣ και καθιέρωση συστήματος καταχωρήσεως των απορρυπαντικών και των προϊόντων καθαρισμού».

Σημειώνεται ότι το άρθρο 4 «Σύστημα καταχώρησης» και το στοιχείο β της παραγράφου 1 του άρθρου 8 «Κυρώσεις» της ΥΑ 1233/1991 και 172/1992 καταργήθηκαν με την υποπερίπτωση 7α της υποπαραγράφου ΣΤ 5. Άρση των εμποδίων στον Ανταγωνισμό στον κλάδο του λιανικού εμπορίου, της παραγράφου ΣΤ του άρθρου 1 του Ν. 4254/2014 (ΦΕΚ Α 85).

[154] Βλ. σχετικά και μελέτη ICAP, Απορρυπαντικά-Σαπούνια, Νοέμβριος 2007.

[155] Βλ. σχετικά α) άρθρο 2 της απόφασης ΑΧΣ 381/2005 (ΦΕΚ Β 539/2006) «Ορισμός αρμόδιας Εθνικής Αρχής και για τον καθορισμό μέτρων ελέγχου, τελών και κυρώσεων για την εκτέλεση του Κανονισμού (ΕΚ) 648/2004 του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τα απορρυπαντικά», β) άρθρο 11 παρ. 5 της Απόφασης ΑΧΣ 265/2002 (ΦΕΚ Β 1214) «Ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση επικίνδυνων παρασκευασμάτων σε εναρμόνιση προς την Οδηγία 1999/45/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της Οδηγίας 2001/60/ΕΚ της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας» και γ) άρθρο 7 παρ. 4 και άρθρο 24 παρ.5 της Απόφασης ΑΧΣ 378/1994 (ΦΕΚ Β 705) «Επικίνδυνες ουσίες, ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση αυτών σε συμμόρφωση προς την οδηγία του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 67/54/ΕΟΚ, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει». Αναφορικά με την επισήμανση βλ. περαιτέρω Παράρτημα VI παρ. 7 της απόφασης ΑΧΣ 378/1994.

[156] Βλ. αναλυτικά ΑΔ 14/1989, όπως τροποποιήθηκε και ίσχυε (άρθρο 49). Η εν λόγω ΑΔ αντικαταστάθηκε με την ΥΑ Α2-861/2013 «Κανόνες Διακίνησης και Εμπορίας Προϊόντων και Παροχής Υπηρεσιών (ΔΙΕΠΠΥ)» (βλ. σχετικά Κεφάλαιο 5 - ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ - ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ- ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ). Σε κάθε προϊόν για το οποίο υποβαλλόταν φάκελος με τα ανωτέρω στοιχεία, αποδίδονταν στο προϊόν αυθημερόν αριθμός καταχώρησης.

[157] Βλ. άρθρο 4 παρ. 4.2 ΥΑ 1233/1991 και 172/1992 (ΦΕΚ Β 277).

[158] Βλ. άρθρο 4 παρ. 4.3 ΥΑ 1233/1991 και 172/1992 (ΦΕΚ Β 277).

Σημειωτέον ότι στην ενωσιακή νομοθεσία δεν προβλέπεται αντίστοιχο σύστημα καταχώρησης απορρυπαντικών, έκδοσης αριθμού καταχώρησης και υποχρέωσης επικόλλησής του επί του προϊόντος: βλ. άρθρα 9 και 11 του Κανονισμού (ΕΚ) 648/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου 2004. Ο Κανονισμός δίνει τη δυνατότητα σε ένα κράτος μέλος να απαιτήσει από τον παρασκευαστή και τον διανομέα να αναγράφει στη γλώσσα του κράτους μέλους την επισήμανση αναφορικά με τη σύνθεση του προϊόντος και τη δοσολογία του. Την ίδια διακριτική ευχέρεια ενός κράτους μέλους προέβλεπε η Οδηγία 67/548/ΕΚ περί ταξινόμησης, συσκευασίας και επισήμανσης των επικίνδυνων ουσιών (άρθρο 7 παρ. 4), η οποία ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη αρχικά με το π.δ. 329/1983 (ΦΕΚ Α 118), το οποίο καταργήθηκε από την ΥΑ 378/1994 και η Οδηγία 1999/45/ΕΚ περί ταξινόμησης, συσκευασίας και επισήμανσης των επικίνδυνων παρασκευασμάτων (άρθρο 11 παρ.5), η οποία ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη με την ΥΑ 265/2002.

ντικών σε συμμόρφωση προς Κοινοτικές Οδηγίες», όπως ίσχυε μέχρι τις 18.3.2005, και το άρθρο 10 της ΥΑ ΔΥΓ/2005[159] «Προσαρμογή Ελληνικής Νομοθεσίας προς Κοινοτικές Οδηγίες στον Τομέα των Καλλυντικών», ο Ελληνικός Οργανισμός Φαρμάκων (εφεξής ΕΟΦ) λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε τα καλλυντικά προϊόντα να διατίθενται στην αγορά μόνον αν ο περιέκτης και η συσκευασία τους, φέρουν, με ανεξίτηλους, ευανάγνωστους και ευδιάκριτους χαρακτήρες τις ακόλουθες ενδείξεις[160]:

• Το όνομα ή την εταιρική επωνυμία και τη διεύθυνση του παρασκευαστή ή του εξουσιοδοτημένου εκπροσώπου του ή του προσώπου για λογαριασμό του οποίου παρασκευάζεται ένα καλλυντικό προϊόν ή του προσώπου που είναι υπεύθυνο για τη διάθεση εισαγόμενων καλλυντικών στην κοινοτική αγορά και είναι εγκατεστημένος στην κοινότητα, όπου τηρείται ο φάκελος πληροφοριών του προϊόντος[161]. Επίσης, αναγράφεται η χώρα προελεύσεως όσον αφορά στα προϊόντα που παρασκευάζονται εκτός Ε.Ε.

• Το ονομαστικό περιεχόμενο κατά το χρόνο της συσκευασίας, εκφρασμένο σε βάρος ή σε όγκο, εκτός εάν πρόκειται για συσκευασίες που περιέχουν λιγότερα από πέντε γραμμάρια (5 gr.) ή πέντε χιλιοστόλιτρα (5 ml), δείγματα που διανέμονται δωρεάν και προϊόντα μιας δόσης.

• Την ημερομηνία ελάχιστης περιόδου διατηρησιμότητας, η οποία επισημαίνεται με τη φράση «συνιστάται να χρησιμοποιηθεί πριν από το τέλος...», ακολουθούμενη: είτε από την ίδια ημερομηνία, είτε από λεπτομερείς οδηγίες για το που αναγράφεται η ημερομηνία αυτή στη συσκευασία.

• Τις ειδικές προφυλάξεις κατά τη χρήση.

• Τον αριθμό της παρτίδας παραγωγής ή το στοιχείο αναφοράς που επιτρέπει την αναγνώριση της παρτίδας.

• Τη λειτουργία του προϊόντος, εκτός αν προκύπτει από την παρουσίαση του προϊόντος.

• Τον κατάλογο των συστατικών κατά φθίνουσα σειρά ως προς το βάρος τη στιγμή κατά την οποία προστίθενται. Ο κατάλογος αυτός φέρει την επιγραφή «συστατικά». Επιπροσθέτως, σύμφωνα με το άρθρο 5 και το άρθρο 11 αντίστοιχα των αναφερόμενων ΥΑ, οι ενδείξεις που αναφέρονται ανωτέρω υπό στοιχεία (β), (γ), (δ) και (στ) πρέπει να αναγράφονται στην ελληνική γλώσσα, ενώ οι ενδείξεις υπό στοιχείο (ζ) πρέπει απλώς να αναγράφονται σε γλώσσα εύκολα κατανοητή για τους καταναλωτές.

89. Στη ελληνική νομοθεσία δεν προβλέπεται αντίστοιχη διαδικασία καταχώρησης προϊόντος με αυτή των απορρυπαντικών. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 14 και το άρθρο 12 αντίστοιχα των προαναφερόμενων ΥΑ[162], ο παρασκευαστής ή ο εντολοδόχος ή το πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου παρασκευάζεται ένα καλλυντικό προϊόν ή το πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για τη διάθεση εισαγομένων καλλυντικών στην κοινοτική αγορά και είναι εγκατεστημένος στην Κοινότητα, και του οποίου η διεύθυνση αναγράφεται στην ετικέτα, εξασφαλίζει στον ΕΟΦ, για λόγους ελέγχου, εύκολη πρόσβαση στη διεύθυνση αυτή και στις ακόλουθες πληροφορίες: α) την ποιοτική και ποσοτική σύνθεση του προϊόντος, β) τις φυσικοχημικές και μικροβιολογικές προδιαγραφές των πρώτων υλών και του τελικού προϊόντος, καθώς και τα κριτήρια καθαρότητας και μικροβιολογικού ελέγχου των καλλυντικών, γ) τη μέθοδο παρασκευής σύμφωνα με τους κανόνες καλής παρασκευής που προβλέπονται από την κοινοτική και εθνική νομοθεσία[163], δ) την αξιολόγηση της ασφάλειας που παρουσιάζει το τελικό προϊόν για την ανθρώπινη υγεία, ε) το όνομα και τη διεύθυνσή του ή των προσώπων που είναι υπεύθυνα για την αξιολόγηση της ασφάλειας που παρουσιάζει το τελικό προϊόν για την ανθρώπινη υγεία, στ) τα υφιστάμενα στοιχεία όσον αφορά τις ανεπιθύμητες ενέργειες της χρήσης του καλλυντικού στην ανθρώπινη υγεία, ζ) την απόδειξη του αποτελέσματος το οποίο προβάλλεται ότι έχει το καλλυντικό, όταν αυτό απαιτείται από τη φύση του αποτελέσματος ή του προϊόντος, η) στοιχεία σχετικά με οιεσδήποτε δοκιμές σε ζώα που διεξήχθησαν από τον κατασκευαστή, τους αντιπροσώπους ή τους προμηθευτές του[164]. Οι εν λόγω πληροφορίες πρέπει να είναι διαθέσιμες στην ελληνική γλώσσα ή σε γλώσσα εύκολα κατανοητή.

90. Τόσο η C-P ΑΒΕΕ όσο και η C-P ΜΕΠΕ, σε απάντησή τους σε σχετικό ερώτημα της ΓΔΑ (υπ' αριθμ. πρωτ. 1901/28.3.2011 και 1900/28.3.2011 αντίστοιχα) σχετικά με υφιστάμενα νομικά και ρυθμιστικά εμπόδια εισόδου ή επέκτασης στην εν λόγω αγορά, αναφέρθηκαν στις προαναφερόμενες ρυθμίσεις για τη νόμιμη κυκλοφορία των εν λόγω προϊόντων στην ελληνική αγορά, την ελληνοποίηση της ετικέτας και την υποχρεωτική αναγραφή συγκεκριμένων στοιχείων στην συσκευασία.

VI ΟΙ ΔΙΕΡΕΥΝΩΜΕΝΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

VI.1 Εισαγωγή - Αντικείμενο της κρινόμενης υπόθεσης

91. Αντικείμενο της κρινόμενης υπόθεσης είναι ορισμένες συμφωνίες ή/και πρακτικές των εταιριών C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ, με ενδεχόμενο αντικείμενο ή αποτέλεσμα τον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών

[159] ΥΑ Υ6α/οικ 3320/1997 (ΦΕΚ Β 329), η οποία καταργήθηκε στις 18.3.2005 με το άρθρο 28 της ΥΑ ΔΥΓ3(α) Γ.Π.132979/2005 (ΦΕΚ Β 352).

Βλ. και άρθρο 6 Οδηγίας 76/768/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιουλίου 1976, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών των αναφερομένων στα καλλυντικά προϊόντα (ΕΕ L 262 της 7.9.1976, σ. 169), όπως τροποποιήθηκε, η οποία αρχικά ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη με το ΠΔ 532/1981 (ΦΕΚ Α 138). Από 11.7.2013 εφαρμόζεται ο Κανονισμός (ΕΚ) 1223/2009 για τα καλλυντικά προϊόντα.

[160] Βλ. ΑΔ 14/1989, όπως τροποποιήθηκε και ίσχυε κατά την υπό εξέταση χρονική περίοδο, στα μη εδώδιμα προϊόντα (άρθρο 42). Η εν λόγω ΑΔ αντικαταστάθηκε με την ΥΑ Α2-861/2013 «Κανόνες Διακίνησης και Εμπορίας Προϊόντων και Παροχής Υπηρεσιών (ΔΙΕΠΠΥ)» (βλ. σχετικά Κεφάλαιο 5 - ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ - ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ- ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ).

[161] Σχετικά με το φάκελο πληροφοριών βλ άρθρο 14 ΥΑ 3320/1997 και άρθρο 12 της ΥΑ 132979/2005 καθώς και την περιγραφή που ακολουθεί.

[162] Βλ. και άρθρο 7α της Οδηγίας 76/768/ΕΟΚ, όπως ίσχυε, και άρθρο 1 παρ.6 και 7 της Οδηγίας 2003/15/ΕΚ.

[163] Για το λόγο αυτό, ο υπεύθυνος για την παρασκευή ή για την πρώτη εισαγωγή στην Ελλάδα πρέπει να διαθέτει το κατάλληλο επίπεδο επαγγελματικών προσόντων.

[164] Το τελευταίο στοιχείο αποτελεί προσθήκη στην ΥΑ 132979/2005.

στα προϊόντα που εμπορεύονταν, κατά παράβαση των ενωσιακών και εθνικών διατάξεων για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού. Διερευνάται, ειδικότερα, εάν οι συμφωνίες που σύναψε ο όμιλος C-P με σημαντικούς του πελάτες (ιδίως αλυσίδες σούπερ μάρκετ και όμιλοι αγορών) στην ελληνική επικράτεια κατά την περίοδο 1999 - 2008 περιορίζουν (εξ αντικειμένου) τον ανταγωνισμό, κατά παράβαση των άρθρων 1 ν. 703/1977 (πλέον άρθρο 1 ν. 3959/2011) και 81 ΣυνθΕΚ (πλέον 101 ΣΛΕΕ), και περαιτέρω εάν συναφείς επιμέρους πρακτικές του ομίλου C-P στην σχετική αγορά καθαριστικών για γυάλινες επιφάνειες (τζάμια), στην οποία πιθανολογείται ότι κατέχει δεσπόζουσα θέση, συνιστούν κατάχρηση κατά την έννοια των άρθρων 2 ν. 703/1977 (πλέον άρθρο 2 ν. 3959/2011) και 82 ΣυνθΕΚ (πλέον 102 ΣΛΕΕ).

92. Κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής, και για τους ειδικότερους λόγους που περιγράφονται αναλυτικά στις ακόλουθες ενότητες, ο όμιλος C-P υπέπεσε πράγματι σε παράβαση των ως άνω εθνικών και ενωσιακών διατάξεων κατά την περίοδο 1999 - 2008, αφενός με τη σύναψη εξ αντικειμένου περιοριστικών του ανταγωνισμού συμφωνιών, με την έννοια της παρεμπόδισης παράλληλων εισαγωγών στην ελληνική επικράτεια στις σχετικές αγορές που δραστηριοποιείται, και αφετέρου με την καταχρηστική επιβολή και συμπερίληψη της επίμαχης ρήτρας στις συμβάσεις με πελάτες της στη σχετική αγορά καθαριστικών για γυάλινες επιφάνειες (τζάμια), στο πλαίσιο ενός συνολικού, κεντρικού σχεδίου για τον έλεγχο των παράλληλων εισαγωγών στην ελληνική επικράτεια από το εξωτερικό (ιδίως από την Ιταλία).

93. Πιο συγκεκριμένα, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι σε είκοσι μία (21) συμβάσεις του ομίλου C-P με επτά (7) διαφορετικούς αντισυμβαλλομένους (αλυσίδες σούπερ μάρκετ, Cash & Carry και Ομίλους Αγορών) υπήρχε όρος που σχετιζόταν με τις παράλληλες εισαγωγές, με επιμέρους διαφορετικές λεκτικές εκδοχές. Ενδεικτικά, και στην αρχική του μορφή, ο επίμαχος συμβατικός όρος είχε ως ακολούθως: «Δεχτήκαμε και συμφωνήσαμε ότι κανένα μέλος του Ομίλου δεν θα προβεί σε παράλληλες εισαγωγές των προϊόντων της εταιρίας μας. Σε περίπτωση μη τήρησης της συγκεκριμένης συμφωνίας έστω και μία φορά από κάποιο μέλος του Ομίλου, η προβλεπόμενη από το παρόν έκπτωση συλλογής δεν θα αποδοθεί στο μέλος αυτό». Χρονικά, ο συμβατικός αυτός όρος πρωτοεμφανίζεται σε σύμβαση του 1999 ([…]) και σταματά να απαντάται στις συμβάσεις της C-P το 2008 (ΜΑΚΡΟ), με το έτος 2006 να είναι χρονικά η περίοδος με το μέγιστο αριθμό αντισυμβαλλόμενων (έξι) που έχουν ρήτρα περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών στις συμβάσεις τους. Από το 2006, χρονικό σημείο που συμπίπτει με την αυτεπάγγελτη έρευνα που ξεκίνησε η ΓΔΑ, η διατύπωση του σχετικού όρου τροποποιείται μερικώς με την προσθήκη μνείας στην «ελληνική νομοθεσία» και πλέον (ενδεικτικά) ο επίμαχος όρος διαμορφώνεται ως ακολούθως: «Μη διάθεση από τα καταστήματά σας, προϊόντων παράλληλης εισαγωγής, ομοίων προς αυτά που διακινεί η Εταιρία μας, που όμως δεν πληρούν τους όρους της Ελληνικής Νομοθεσίας. Σε περίπτωση παράβασης του παρόντος όρου, δεν θα αποδοθεί η προβλεπόμενη από το παρόν έκπτωση συλλογής προϊόντων».

94. Οι συμβάσεις με τον ως άνω συμβατικό όρο κάλυπταν σημαντικό μέρος πελατών της C-P, καθώς και σημαντικό μέρος των σχετικών αγορών εν γένει. Ειδικότερα, η συμμετοχή των πελατών με τον επίμαχο συμβατικό όρο ανερχόταν σε περίπου […]% του ετήσιου κύκλου εργασιών της C-P ΜΕΠΕ και σε […]% του συνολικού κύκλου εργασιών στην ελληνική αγορά (έτος αναφοράς 2006).

95. Περαιτέρω, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης των πελατών με τον προαναφερόμενο συμβατικό όρο, προβλέπονταν σημαντικές κυρώσεις υπό τη μορφή μη απόδοσης προβλεπόμενων στη σύμβαση εκπτώσεων. Ειδικότερα, υπολογίζεται ότι, σε περίπτωση μη απόδοσης από τον όμιλο C-P της προβλεπόμενης έκπτωσης συλλογής προϊόντων σε κάποιο σούπερ μάρκετ - όπως ρητώς προβλεπόταν στην σχετική συμβατική ρήτρα - θα μειώνονταν σημαντικά οι παροχές / τα έσοδά του, με τη μείωση αυτή να κυμαίνεται από [15-25]% στα απορρυπαντικά μέχρι και [25-35]% στα καλλυντικά (κατά μέσο όρο).

96. Με βάση τα στοιχεία του φακέλου, και ειδικότερα τα συμπληρωματικά μέτρα έρευνας (ερωτηματολόγια, επιτόπιοι έλεγχοι) που διενήργησε η υπηρεσία μετά την προδικαστική απόφαση της Ολομέλειας της Επιτροπής, προκύπτει με σαφήνεια ότι η προαναφερόμενη εμπορική πολιτική των εταιριών του ομίλου C-P κατά την περίοδο 1999 - 2008, εντάσσεται σε ένα συνολικό, κεντρικό σχέδιο με αντικείμενο τον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών προϊόντων C-P από άλλες χώρες (και ιδίως την Ιταλία) στην ελληνική επικράτεια, όπου επικρατούσαν υψηλότερες τιμές (γεγονός που ευνοούσε και τη διενέργεια τέτοιων παράλληλων εισαγωγών). Το εν λόγω συνολικό σχέδιο τεκμηριώνεται σε πληθώρα αποδεικτικών στοιχείων του φακέλου, τα οποία δεν καταλείπουν ουδεμία αμφιβολία ως προς το οικονομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η υπό κρίση συμφωνία και συνακόλουθα ως προς την ερμηνεία της επίμαχης συμβατικής ρήτρας και τον εξ αντικειμένου περιοριστικό της χαρακτήρα, ότι δηλαδή αποσκοπούσε ευθέως στον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών, απορριπτέων ως αβάσιμων των ισχυρισμών της C-P περί του αντιθέτου. Ειδικότερα, το συνολικό αυτό σχέδιο περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών στην ελληνική επικράτεια προκύπτει από τη στάθμιση των ακόλουθων ιδίως παραμέτρων:

i. Ο όμιλος C-P είχε αναλάβει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες και δράσεις για τον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών (ενδεικτικά, πραγματοποίηση εποχιακών προωθητικών ενεργειών/προσφορών για τους τοπικούς εμπόρους, οδηγίες προς τους ειδικούς συνεργάτες για μεταπώληση, κατά προτεραιότητα, των προωθητικών πακέτων/προσφορών σε πελάτες τους, οι οποίοι προμηθεύονται προϊόντα παράλληλης εισαγωγής και για πιθανή μείωση παροχών σε πελάτες τους - μέλη ομίλων - οι οποίοι προμηθεύονται προϊόντα παράλληλης εισαγωγής, συναντήσεις με λιανέμπορο για συζήτηση του ζητήματος των παράλληλων εισαγωγών και στοχοθέτηση επί αυτού, καθώς και επιτόπιους έλεγχους σε καταστήματα με σκοπό την επιβεβαίωση της διαχρονικά μειούμενης αγοράς προϊόντων παράλληλης εισαγωγής).

ii. Υπήρχε ενημέρωση, συντονισμός και συνεργασία με την C-P Ιταλίας, το Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα (Division) και την μητρική αμερικάνικη εταιρία (New York Corporate) για το ζήτημα του παράλληλου εμπορίου, καθώς ο όμιλος C-P τακτικά ενημέρωνε (8 φορές την περίοδο 2001-2005) το Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα (Division) για το ζήτημα των παράλληλων εισαγωγών. Επιπλέον, ο όμιλος C-P, εν γνώσει της μητρικής αμερικάνικης εταιρίας έλαβε οδηγία από το Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα για «επιθετικότερο» χειρισμό του ζητήματος των παράλληλων εισαγωγών και για στενότερη συνεργασία με τη C-P Ιταλίας. Η C-P Ιταλίας, μεταξύ άλλων ενεργειών, θα προσδιόριζε και θα διαχειριζόταν ανώτατα όρια/ποσοστώσεις για πωλήσεις σε πελάτες της που κάνουν εξαγωγές προς την Ελλάδα, με σκοπό τη μείωση των πωλήσεων σε αυτούς και επομένως τη μείωση των παράλληλων εισαγωγών στην Ελλάδα.

iii. Παράλληλα, υπήρχε συστηματική παρακολούθηση και ανάλυση των παράλληλων εισαγωγών από τις εταιρίες C-P, με έμφαση α) στην αξία των πωλήσεων προϊόντων παράλληλης εισαγωγής και τη διαχρονική εξέλιξη αυτής, καθώς υπήρχε εντυπωσιακή αύξηση την εξεταζόμενη περίοδο, β) στη χώρα προέλευσης, με την Ιταλία να αποτελεί με διαφορά την κύρια πηγή παράλληλης αγοράς, γ) στον τύπο των καταστημάτων που προμηθεύονταν προϊόντα παράλληλων εισαγωγών, με τα μικρά καταστήματα να αποτελούν τον κύριο όγκο, τους μεσαίους λιανεμπόρους να ακολουθούν και γ) στην κατηγορία/σχετική αγορά των προϊόντων παράλληλης εισαγωγής, με τις οδοντόκρεμες, τα μαλακτικά ρούχων και τα υγρά καθαριστικά να εμφανίζονται συχνότερα μεταξύ των προϊόντων παράλληλης εισαγωγής.

iv. Εξάλλου, οι επιπτώσεις των παράλληλων εισαγωγών για τον όμιλο C-P ήταν ιδιαίτερα σημαντικές, καθώς α) βραχυπρόθεσμα προκαλούσαν απώλεια πωλήσεων για την εταιρία (το 2004, οι παράλληλες εισαγωγές αντιπροσώπευαν περίπου το [5-10]% του κ.ε. της C-P ΑΒΕΕ) και β) μακροπρόθεσμα, η εταιρία εκτίμησε ότι οι παράλληλες εισαγωγές θα αυξηθούν, προσεγγίζοντας έως και [10-15]% του κ.ε. και ότι θα προκαλούσαν μείωση της τιμής καταναλωτή έως [25-35]% και, επομένως, ριζική αλλαγή στις εμπορικές δραστηριότητες και τη συνολική οικονομική κατάσταση της εταιρίας. Οι παράγοντες αυτοί εξηγούν την από μέρους της C-P εμπορική πολιτική περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών που προαναφέρθηκε.

97. Πράγματι, οι τιμές των προϊόντων του ομίλου C-P Ελλάδας σε σχέση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, ήταν σημαντικά υψηλότερες, γεγονός που παρείχε το κίνητρο διενέργειας παράλληλων εισαγωγών. Ειδικά για την περίπτωση της Ιταλίας, η καθαρή τιμή πώλησης των υπό εξέταση προϊόντων ήταν χαμηλότερη έως και [35-45]% - [55-65%]% από την αντίστοιχη τιμή πώλησης στην Ελλάδα. Περαιτέρω, από την ανάλυση των προσκομισθέντων από τη C-P τιμοκαταλόγων, για την περίοδο 2001-2008, προκύπτει ότι η πλειοψηφία των προϊόντων C-P στην Ελλάδα είναι ακριβότερη σε σχέση και με τις τέσσερις Ευρωπαϊκές-Μεσογειακές χώρες (Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία, Πορτογαλία) που εξετάστηκαν. Σχετικά με το εύρος αυτής της απόκλισης τιμών, στην περίπτωση της Ιταλίας και της Ισπανίας, το [65-75]% - [85-95]% των συγκρίσιμων προϊόντων ήταν ακριβότερα στην Ελλάδα, ένας επίσης σημαντικός αριθμός αυτών ([35-45]% - [65-75]% των «συγκρίσιμων» προϊόντων) ήταν ακριβότερα τουλάχιστον κατά [15-25]%, ενώ για το 2004 σχεδόν τα μισά από τα «συγκρίσιμα» προϊόντα ήταν ακριβότερα τουλάχιστον κατά [35-45]%. Διαφοροποίηση τιμών διαπιστώθηκε και σε σύγκριση με τη Γαλλία και Πορτογαλία, με την Ελλάδα να εμφανίζεται σε μεγάλο βαθμό ακριβότερη. Οι διαπιστωθείσες αυτές διαφορές τιμών επιβεβαιώνουν την ύπαρξη σημαντικού κινήτρου (α) αφενός πραγματοποίησης παράλληλων εισαγωγών από εμπόρους, προκειμένου να μειώσουν το κόστος αγοράς και (β) αφετέρου περιορισμού τους από την C-P, προκειμένου να διατηρηθούν οι υψηλότερες τιμές λιανικής στην ελληνική αγορά, συγκριτικά με άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

VI.2 Συμβατικοί όροι διάθεσης των προϊόντων του Ομίλου C-P μέσω σ/μ που αφορούν στη δυνατότητα πραγματοποίησης παράλληλων εισαγωγών

98. Στο πλαίσιο αυτεπάγγελτης έρευνας στην αγορά των απορρυπαντικών η ΓΔΑ ζήτησε το 2005 από την εταιρία C-P ΑΒΕΕ να προσκομίσει και τις συμφωνίες ενεργειών προώθησης των προϊόντων της στα ράφια καταστημάτων που έχει συνάψει με τους πελάτες της (επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη χονδρική και λιανική πώληση ειδών σούπερ μάρκετ (σ/μ)). Η C-P ΑΒΕΕ απάντησε[165] ότι έχει συμφωνίες συνεργασίας και προωθητικών ενεργειών στις αλυσίδες σ/μ[166] και επισύναψε τύπο της σχετικής υφιστάμενης σύμβασης ενός έτους της εταιρίας.

99. Από τον ως άνω τύπο σύμβασης προέκυψε ότι ο όμιλος C-P συνάπτει εμπορικές συμφωνίες με πελάτες του, ήτοι αλυσίδες σ/μ, ομίλους αγορών και cash & carry, σε ετήσια βάση, τόσο για τα απορρυπαντικά όσα και για τα καλλυντικά προϊόντα που εμπορεύεται στην Ελλάδα. Οι εν λόγω συμφωνίες, στην πιο αναλυτική τους μορφή, περιλαμβάνουν […][167], […][168], […][169], […][170], (ε) […][171] και (στ) […].

100. Ακολούθως, με το υπ' αριθμ. πρωτ. 682/6.2.2006 ερωτηματολόγιο, μεταξύ άλλων ζητήθηκε από την C-P ΑΒΕΕ να προσκομίσει όλες τις συμβάσεις που είχε υπογράψει με πελάτες της (σ/μ), οι οποίοι αντιπροσωπεύουν ποσοστό άνω του […]% του κύκλου εργασιών της στα απορρυπαντικά/καθαριστικά οικιακής χρήσης, για την περίοδο 2000-2004[172]. Ειδικότερα, η C-P ΑΒΕΕ προσκόμισε[173] συμφωνίες (συμβάσεις) που είχε υπογράψει με

[165] Βλ. σχετικά απάντηση υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005.

[166] Συγκεκριμένα με τους εξής πελάτες: α) […], β) ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, γ) ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, δ) ΚΥΨΕΛΗ, ε) […], στ) […], ζ) […], η) […], θ) ΜΑΚΡΟ, ι) […], ια) [..], ιβ) […], ιγ) […], ιδ) […] και ιζ) […].

[167] […].

[168] […].

[169] […].

[170] […].

[171] […].

[172] Βάσει της απάντησης αριθμ. 20 της C-P ΑΒΕΕ στο υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005 έγγραφό της.

[173] Βλ σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 1232/2.3.2006 επιστολή της.

την εταιρία ΚΥΨΕΛΗ[174] και τα σ/μ: […], ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, […] και […], ενώ απάντησε ότι για την περίοδο 2000-2004 δεν είχαν συναφθεί έγγραφες συμφωνίες με την αλυσίδα σ/μ […][175].

101. Από τις προσκομισθείσες συμφωνίες με τους πελάτες σ/μ, για την περίοδο 2000-2004 προέκυψε καταρχήν ότι οι εν λόγω συμφωνίες που υπέγραψε η εταιρία C-P ΑΒΕΕ με την ΚΥΨΕΛΗ για τα έτη 2001-2004, περιείχαν όρους που περιόριζαν ευθέως τη δυνατότητα των εν λόγω πελατών να πραγματοποιούν παράλληλες εισαγωγές. Συγκεκριμένα[176], η επίμαχη συμβατική ρήτρα είχε ως ακολούθως:

«9. Δεχτήκαμε και συμφωνήσαμε ότι κανένα μέλος της ΚΥΨΕΛΗ ΑΕ δεν θα προβεί σε παράλληλες εισαγωγές των προϊόντων της εταιρίας. Σε περίπτωση μη τήρησης της συγκεκριμένης συμφωνίας έστω και μία φορά από κάποιο μέλος του Συνεταιρισμού σας δεν θα αποδοθεί η προβλεπόμενη έκπτωση συλλογής προϊόντων».

Η προαναφερόμενη έκπτωση συλλογής προϊόντων αφορά σε ειδική έκπτωση τζίρου της C-P ΑΒΕΕ και χορηγείται, σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στις συμβάσεις των ετών 2001-2004, εφόσον κατά τη διάρκεια του έτους υπογραφής της σύμβασης η ΚΥΨΕΛΗ διαθέτει μέσω όλων των καταστημάτων της όλους τους κωδικούς προϊόντων που παράγει και / ή εμπορεύεται η C-P ΑΒΕΕ. Η έκπτωση αυτή αποδίδεται […] και χορηγείται στα ακόλουθα ποσοστά ανά κατηγορία προϊόντων της C-P ΑΒΕΕ: απορρυπαντικά […]% και καλλυντικά […]%, επί της καθαρής τιμολογιακής αξίας αγορών της ΚΥΨΕΛΗ στις αναφερόμενες κατηγορίες […].

102. Για την περαιτέρω διερεύνηση και αξιολόγηση των πιθανολογούμενων παραβάσεων, η ΓΔΑ ζήτησε[177] τις ισχύουσες (πιο πρόσφατες) συμβάσεις της C-P ΑΒΕΕ με τα σ/μ (ενώ στην περίπτωση που δεν διατηρεί έγγραφη συμφωνία με αλυσίδες σ/μ, να περιγράψει λεπτομερώς τους όρους συνεργασίας). Στη συνέχεια, προσκομίσθηκαν από την ελεγχόμενη οι αντίστοιχες συμβάσεις της με τις εξής αλυσίδες σ/μ[178]: […] και ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ για το έτος 2006 και ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ για τα έτη 2006 και 2007[179]. Ενώ όσον αφορά τις αλυσίδες σ/μ, […] και ΑΤΛΑΝΤΙΚ απάντησε ότι δεν υπάρχουν γραπτές συμβάσεις για το έτος 2006, γιατί τα συγκεκριμένα σ/μ δεν δέχτηκαν να υπογράψουν γραπτή σύμβαση. Διευκρίνισε, ωστόσο, ότι οι όροι της συνεργασίας τους, είναι παρόμοιοι με αυτούς των συμβάσεων που είχε ήδη υποβάλλει.

103. Στις εν λόγω συμβάσεις, και συγκεκριμένα στις συμβάσεις με τα σ/μ […], ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ του έτους 2006 και ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ του έτους 2006 και 2007 μεταξύ άλλων, προβλεπόταν και ο ακόλουθος συμβατικός όρος:

«Α.7. Μη διάθεση από τα καταστήματά σας, προϊόντων παράλληλης εισαγωγής, ομοίων προς αυτά που διακινεί η Εταιρία μας, που όμως δεν πληρούν τους όρους της Ελληνικής Νομοθεσίας. Σε περίπτωση παράβασης του παρόντος όρου, δεν θα αποδοθεί η προβλεπόμενη από το παρόν έκπτωση συλλογής προϊόντων».

Όπως προαναφέρθηκε και ανωτέρω, η έκπτωση συλλογής προϊόντων χορηγείται εφόσον κατά τη διάρκεια του έτους υπογραφής της σύμβασης το εκάστοτε σ/μ αγοράζει και διαθέτει μέσω των καταστημάτων του τους κωδικούς των προϊόντων που παράγει και/ή εμπορεύεται η εταιρία (οι οποίοι προσδιορίζονται με τους όρους Α2 και Α3 της εκάστοτε σύμβασης). Η έκπτωση αυτή χορηγείται στα ίδια ανωτέρω αναφερόμενα ποσοστά και όρους απόδοσης των ετών 2001-2004 ανά κατηγορία προϊόντων της εταιρίας C-P ΑΒΕΕ.

104. Ακολούθως τον Ιούνιο του 2007 απεστάλησαν επιστολές προς τα σ/μ […][180], ΑΤΛΑΝΤΙΚ[181] καθώς και στην ΚΥΨΕΛΗ[182], προκειμένου να συλλεχθούν τυχόν ισχύουσες συμβάσεις-συμφωνές μεταξύ αυτών και της C-P ΑΒΕΕ. Όπως προέκυψε από τις απαντήσεις τους δεν διατηρούσαν έγγραφη συμφωνία με την ελεγχόμενη[183].

105. Στις 3.10.2008, η ΓΔΑ επανήλθε με νέο ερωτηματολόγιο παροχής στοιχείων προς την C-P ΜΕΠΕ, ζητώντας αντίγραφα συμβάσεων[184] που έχει υπογράψει η ίδια για συγκεκριμένα έτη με συγκεκριμένους πελάτες - αλυσίδες σ/μ[185] (καθώς και σε περίπτωση που η εταιρία δεν διατηρεί έγγραφη συμφωνία με τις αλυσίδες σ/μ να περιγράψει λεπτομερώς τους όρους συνεργασίας που έχουν συμφωνηθεί προφορικά). Η C-P ΜΕΠΕ προσκόμισε τα αντίγραφα των συμβάσεων που διέθετε[186], ενώ απάντησε ότι στις περιπτώσεις σ/μ χωρίς έγγραφη συμφωνία συνάπτονται μεταξύ τους διαδοχικές συμβά-

[174] Σημειώνεται ότι η ΚΥΨΕΛΗ δεν συμπεριλαμβανόταν στην απάντηση με αριθμ. 20 της C-P ΑΒΕΕ στο υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005 έγγραφο.

[175] Σημειώνεται ωστόσο ότι η εταιρία […] στη υπ' αριθμ. πρωτ. 1675/23.2.2009 επιστολή της, σε απάντηση σε σχετικό ερώτημα της ΓΔΑ, απέστειλε αντίγραφα των «συμβάσεων/συμφωνιών που έχουν συναφθεί» με την εταιρία C-P ΑΒΕΕ (υπογεγραμμένες από C-P) για τα έτη 2000-2004.

[176] Επισημαίνεται ότι ο εν λόγω όρος δεν συμπεριλαμβανόταν στη συμφωνία - σύμβαση τύπο που προσκόμισε η C-P ΑΒΕΕ με την υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005 επιστολή της.

[177] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 2075/13.4.2007 επιστολή της Υπηρεσίας προς τη C-P ΑΒΕΕ.

[178] Βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. 2722/16.5.2007 απαντητική επιστολή της τελευταίας. Σημειώνεται ότι η C-P ΑΒΕΕ απέστειλε μόνο τις συμβάσεις με τα σ/μ, για τα οποία είχε υποβάλει συμβάσεις για τα παλαιότερα έτη (βλ. σχετ. υπ' αριθμ. πρωτ. 1232/2.3.2006 έγγραφό της), δηλ. για όσα σ/μ αντιπροσώπευαν πάνω από […]% του κ.ε. της. Επίσης, με το υπ' αριθμ. πρωτ. 2028/9.3.2009 έγγραφό της αναφέρει ότι εκ παραδρομής στις απαντητικές επιστολές της (με υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005 και 1232/2.3.2006) στα ερωτήματα 18 (β) και 5, ανέφερε «μεταξύ των πελατών της και τα νομικά πρόσωπα […] και ΚΥΨΕΛΗ» καθώς η εταιρία δεν πραγματοποίησε πωλήσεις στα «νομικά πρόσωπα […]και ΚΥΨΕΛΗ και συνακόλουθα εσφαλμένα έχουν συμπεριληφθεί μεταξύ των πελατών της (σούπερ μάρκετ)».

[179] Σημειώνεται ότι οι αναφερόμενες συμβάσεις έχουν συναφθεί μεταξύ της C-P ΜΕΠΕ και των εν λόγω σ/μ καθώς όπως προαναφέρθηκε από 1.1.2005 η C-P ΑΒΕΕ δραστηριοποιείται μόνο στην παραγωγική διαδικασία.

[180] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. 3279/7.6.2007 επιστολή της ΓΔΑ.

[181] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. 3280/7.6.2007 επιστολή της ΓΔΑ.

[182] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. 3278/7.6.2007 επιστολή της ΓΔΑ.

[183] Βλ. σχετικά απαντήσεις: υπ' αριθμ. πρωτ. 3532/15.6.2007, 3515/7.6.25007 και 3516/15.6.2007 αντίστοιχα.

[184] Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. πρωτ. 6787/3.10.2008 επιστολή της ΓΔΑ.

[185] Συγκεκριμένα ζητήθηκαν οι συμβάσεις για: […]: 2005, 2007-2008, […]: 2005, 2007-2008, ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ: 2003, 2005, 2007-2008, ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ: 2005, 2008, […]: 2007-2008, ΚΥΨΕΛΗ: 2007-2008, ΑΤΛΑΝΤΙΚ: 2000-2008, […]: 2007-2008, ΜΑΚΡΟ: 2000-2008 και […]: 2000-2008.

[186] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 8221/21.11.2008 απαντητική της επιστολή.

σεις πώλησης των προϊόντων της[187], [188]. Συγκεκριμένα προσκόμισε τις συμβάσεις με τους εξής πελάτες: […], ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ για το έτος 2005, ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ για το έτος 2005 και ΜΑΚΡΟ για τα έτη 2005, 2006 και 2008[189]. Επίσης, σε συνέχεια διευκρινιστικής ερώτησης της ΓΔΑ[190] προς τη C-P ΑΒΕΕ, η τελευταία προσκόμισε[191] και τις συμβάσεις που είχε συνάψει με τη ΜΑΚΡΟ τα έτη 2001-2004. Στις 9.3.2009 προσκόμισε και αντίγραφο της σύμβασης που είχε συνάψει με τη ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ για το έτος 2008. Από την εξέταση των εν λόγω συμβάσεων προέκυψε ότι στις συμβάσεις της εταιρίας ΜΑΚΡΟ των ετών 2006 και 2008 υπήρχε ανωτέρω όρος (βλ. παρ. 103) σχετικά με τα προϊόντα παράλληλων εισαγωγών.

106. Στις 21.1.2009 απεστάλησαν επιστολές παροχής στοιχείων σε μεγάλες αλυσίδες σ/μ[192], [193], στις οποίες, ανάμεσα σε άλλα ζητήθηκε η αποστολή των συμβάσεων που είχαν συνάψει και με την C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ, για τα έτη 2000-2009. Από τις απαντήσεις των εν λόγω εταιριών προέκυψε ότι ο επίμαχος όρος των παράλληλων εισαγωγών, με μικρές λεκτικές διαφοροποιήσεις, υπήρχε α) στη σύμβαση της ΜΑΚΡΟ για το 2007 και β) στη σύμβαση της C-P ΜΕΠΕ με την ΠΕΝΤΕ για τα έτη 2006 και 2007. Σημειώνεται ότι η ΠΕΝΤΕ, η οποία ανήκει στον όμιλο ΟΡΑ (δηλ. ΑΡΓΩ ΜΑΡΚΕΤ, ΑΣΤΗΡ ΑΕΕ, ΠΕΝΤΕ), «συνεισφέρει» περίπου στο […][194] των πωλήσεων των εταιριών C-P (ΑΒΕΕ και ΜΕΠΕ).

107. Μετά την 453/V/2009 προδικαστική απόφαση της ΕΑ, η C-P ΜΕΠΕ, σε συνέχεια σχετικού αιτήματος της ΓΔΑ[195], απέστειλε μεταξύ άλλων τις συμβάσεις με τους εξής πελάτες της[196]: […], ΠΕΝΤΕ -ΑΡΓΩ για τα έτη 2008-2010, ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ για τα έτη 2008-2010, ΜΑΚΡΟ για τα έτη 2009-2010, […]. Περαιτέρω, η C-P ΑΒΕΕ απάντησε[197] ότι οι συμβάσεις της με τους πελάτες της των ετών 2000-2004 είχαν ήδη υποβληθεί στο πλαίσιο της αρχικής υπόθεσης.

108. Το 2013 ζητήθηκαν[198] από την εταιρία C-P ΜΕΠΕ αντίγραφα συμβάσεων συνεργασίας τους με τους πελάτες τους: […], ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, ΚΥΨΕΛΗ και ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ για την περίοδο 2007-2010 προκειμένου να διερευνηθεί η ύπαρξη ή όχι του επίμαχου όρου σε αυτές και ελήφθησαν αντίγραφα των συμβάσεων: ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ 2008 και ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ 2009-2010. Από τις προσκομισθείσες συμβάσεις[199], προέκυψε ότι ο εν λόγω όρος είχε πλέον απαλειφθεί τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

109. Παράλληλα, ανάλογη έρευνα πραγματοποιήθηκε το ίδιο έτος και σε πελάτες των C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ: […][200], ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ[201], […][202], ΠΕΝΤΕ[203], ΜΑΚΡΟ[204],

[187] Ενώ προβλέπεται και η απόδοση εκπτώσεων και λοιπών παροχών.

[188] Σε συνέχεια σχετικού διευκρινιστικού ερωτήματος (υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 200/14.1.2009) της ΓΔΑ, η C-P ΜΕΠΕ απάντησε (υπ' αριθ. πρωτ. 1465/16.2.2009) ότι οι αναφερόμενες διαδοχικές συμβάσεις συνάπτονται προφορικά σύμφωνα με την ΑΚ 158 (αρχή του ατύπου των δικαιοπραξιών), καθώς και ότι οι όροι της πιστωτικής και εμπορικής πολιτικής ακολουθούν παρόμοιους όρους με τις έγγραφες συμβάσεις.

[189] Για τις συμβάσεις των υπόλοιπων αιτηθέντων ετών η C-P ΜΕΠΕ απάντησε ότι δεν υφίστανται (για τους συγκεκριμένους πελάτες). Ωστόσο η εταιρία […] στην υπ' αριθμ. πρωτ. 1675/23.2009 επιστολή της, σε απάντηση σε σχετικό ερώτημα της ΓΔΑ, απέστειλε αντίγραφα των «συμβάσεων/συμφωνιών που έχουν συναφθεί» με την εταιρία C-P ΜΕΠΕ για τα έτη 2005-2008. Ομοίως, η εταιρία ΜΑΚΡΟ στην υπ' αριθμ. πρωτ. 1740/25.2.2009 επιστολή της απέστειλε αντίγραφο της σύμβασής της με την εταιρία C-P ΜΕΠΕ για το έτος 2007, η οποία είναι υπογεγραμμένη και από τα δύο μέρη και περιέχει την επίμαχη ρήτρα των παράλληλων εισαγωγών.

[190] Βλ. σχετικά το υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 223/14.1.2009 ερωτηματολόγιο της ΓΔΑ.

[191] Βλ. σχετικά το υπ' αριθμ. πρωτ. 1466/16.2.2009 έγγραφο της C-P ΑΒΕΕ.

[192] Συγκεκριμένα απεστάλησαν επιστολές σε: […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 453/21.1.2009), […](υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 443/21.1.2009), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 447/21.1.2009), […](υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 448/21.1.2009), ΠΕΝΤΕ (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 445/21.1.2009), ΑΤΛΑΝΤΙΚ (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 449/21.1.2009), ΜΑΚΡΟ (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 446/21.1.2009), (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 452/21.1.2009) […](υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 444/21.1.2009), ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 451/21.1.2009), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 450/21.1.2009), ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ (υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 454/21.1.2009).

[193] Βλ. σχετικά και συμβάσεις που απεστάλησαν με τις απαντητικές επιστολές των σ/μ: ΑΤΛΑΝΤΙΚ (υπ' αριθμ. πρωτ. 1762/26.2.2009), ΜΑΚΡΟ (υπ' αριθμ. πρωτ. 1740/25.2.2009), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. 1719/25.2.2009) […] (υπ' αριθμ. πρωτ. 1247/9.2.2009), ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ (υπ' αριθμ. πρωτ. 1906/4.3.2009), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. 1737/25.2.2009), ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ (υπ' αριθμ. πρωτ. 1741/25.2.2009), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. 1675/23.2.2009), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. 1794/27.2.2009), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. 1942/5.3.2009), […] (υπ' αριθμ. πρωτ. 1295/10.2.2009), ΠΕΝΤΕ (υπ' αριθμ. πρωτ. 1714/24.2.2009).

[194] Πηγή ποσοστών από τα ευρήματα του επιτόπιου ελέγχου στις εταιρίες C-P ΑΒΕΕ και ΜΕΠΕ και των ηλ/κών αρχείων σχετικά Ε51 και Ε81 (επεξεργασία από ΓΔΑ).

[195] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 688/2.2.2011 επιστολή της ΓΔΑ και την υπ' αριθμ. πρωτ. 1900/28.3.2011 απάντηση της C-P ΑΒΕΕ.

[196] Σημειώνεται ότι οι πελάτες ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, […], ΚΥΨΕΛΗ, […], ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, […] και […] αντιπροσωπεύουν ο καθένας ποσοστό άνω του […] του κ.ε. της στα καλλυντικά προϊόντα και προϊόντα ατομικής υγιεινής ευρείας διανομής, για το σύνολο σχεδόν των ετών 2005-2010. Ενώ η C-P απάντησε ότι οι συμβάσεις της με τους πελάτες της των ετών 2005-2008 είχαν ήδη υποβληθεί στο πλαίσιο της αρχικής υπόθεσης.

[197] Βλ. σχετικά το υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 687/2.2.2011 ερωτηματολόγιο της ΓΔΑ και την υπ' αριθμ. πρωτ. 1901/28.3.2011 απάντηση της C-P ΑΒΕΕ. Σημειώνεται ότι οι πελάτες ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, […], […], ΚΥΨΕΛΗ, […], ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ και […] αντιπροσωπεύουν ο καθένας ποσοστό άνω του […]του κ.ε. της στα καλλυντικά προϊόντα και προϊόντα ατομικής υγιεινής ευρείας διανομής, για το σύνολο σχεδόν των ετών 2000-2004.

[198] Με το υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 6377/9.8.2013 ερωτηματολόγια παροχής στοιχείων προς τη C-P ΜΕΠΕ.

[199] Οι οποίες προσκομίστηκαν με την υπ' αριθμ. πρωτ. 7522/30.09.213 απαντητική επιστολή της C-P-ΜΕΠΕ.

[200] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7102/16.9.2013 επιστολή της ΓΔΑ.

[201] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7106/16.9.2013 επιστολή της ΓΔΑ.

[202] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7104/16.9.2013 επιστολή της ΓΔΑ.

[203] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7110/16.9.2013 επιστολή της ΓΔΑ.

[204] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7109/16.9.2013 επιστολή της ΓΔΑ.

[…][205], […][206], ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ[207], ΜΕΤΡΟ[208] και […][209], σχετικά και με τους επίμαχους συμβατικούς όρους σε συμβάσεις με τις ελεγχόμενες, τόσο καθαριστικών - απορρυπαντικών όσο και καλλυντικών προϊόντων της C-P ΜΕΠΕ. Από τις απαντήσεις των εταιριών, προέκυψε ότι και οι συμβάσεις του […][210] περιλάμβαναν συμβατικούς όρους που περιόριζαν τη δυνατότητα πραγματοποίησης παράλληλων εισαγωγών. Σημειώνεται ότι οι πωλήσεις της C-P ΑΒΕΕ […] αντιπροσώπευαν ενδεικτικά για το 2004 το […] των συνολικών πωλήσεων της προς ομίλους αγορών και αλυσίδες σ/μ, ενώ για το 2005, για τη C-P ΜΕΠΕ, το […]%[211].

110. Συνοπτικά, ο επίμαχος συμβατικός όρος που περιόριζε τη δυνατότητα πραγματοποίησης παράλληλων εισαγωγών περιλαμβανόταν, με μικρές λεκτικές διαφοροποιήσεις, στις συμβάσεις από το έτος 1999 έως και το έτος 2007[212]. Το ακριβές κείμενο των όρων ανά έτος παρατίθεται κατωτέρω:

Πίνακας 1

Ανακεφαλαίωση - εξεταζόμενη συμβατική ρήτρα ανά πελάτη και έτος

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΕΤΟΣ	ΟΡΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
ΚΥΨΕΛΗ	2001 έως και 2004	«Δεχτήκαμε και συμφωνήσαμε ότι κανένα μέλος της ΚΥΨΕΛΗ ΑΕ δεν θα προβεί σε παράλληλες εισαγωγές των προϊόντων της εταιρίας. Σε περίπτωση μη τήρησης της συγκεκριμένης συμφωνίας έστω και μία φορά από κάποιο μέλος του Συνεταιρισμού σας δεν θα αποδοθεί η προβλεπόμενη έκπτωση συλλογής προϊόντων»
ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ	2006 και 2007	«Μη διάθεση από τα καταστήματά σας, προϊόντων παράλληλης εισαγωγής, ομοίων προς αυτά που διακινεί η Εταιρία μας, που όμως δεν πληρούν τους όρους της Ελληνικής Νομοθεσίας. Σε περίπτωση παράβασης του παρόντος όρου, δεν θα αποδοθεί η προβλεπόμενη από το παρόν έκπτωση συλλογής προϊόντων»
ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ	2006	«Μη διάθεση από τα καταστήματά σας, προϊόντων παράλληλης εισαγωγής, ομοίων προς αυτά που διακινεί η Εταιρία μας, που όμως δεν πληρούν τους όρους της Ελληνικής Νομοθεσίας. Σε περίπτωση παράβασης του παρόντος όρου, δεν θα αποδοθεί η προβλεπόμενη από το παρόν έκπτωση συλλογής προϊόντων»
ΜΕΤΡΟ	2006	«Μη διάθεση από τα καταστήματά σας, προϊόντων παράλληλης εισαγωγής, ομοίων προς αυτά που διακινεί η Εταιρία μας, που όμως δεν πληρούν τους όρους της Ελληνικής Νομοθεσίας. Σε περίπτωση παράβασης του παρόντος όρου, δεν θα αποδοθεί η προβλεπόμενη από το παρόν έκπτωση συλλογής προϊόντων»
ΜΑΚΡΟ	2006 έως 2008	«Μη διάθεση από τα καταστήματά σας, προϊόντων παράλληλης εισαγωγής, ομοίων προς αυτά που διακινεί η Εταιρία μας, που όμως δεν πληρούν τους όρους της Ελληνικής Νομοθεσίας. Σε περίπτωση παράβασης του παρόντος όρου, δεν θα αποδοθεί η προβλεπόμενη από το παρόν έκπτωση συλλογής προϊόντων»
ΠΕΝΤΕ[213]	2006	«Δεχτήκαμε και συμφωνήσαμε ότι κανένα μέλος σας δεν θα προβεί σε παράλληλες εισαγωγές προϊόντων, ομοίων με αυτά που διακινεί η Εταιρία μας, που όμως δεν πληρούν τους όρους της Ελληνικής Νομοθεσίας. Σε περίπτωση μη τήρησης της συγκεκριμένης συμφωνίας έστω και μία φορά από κάποιο μέλος σας, δεν θα αποδοθεί η προβλεπόμενη από το παρόν έκπτωση συλλογής προϊόντων»
ΠΕΝΤΕ	2007	«Μη διάθεση από τα μέλη σας, προϊόντων παράλληλης εισαγωγής, ομοίων προς αυτά που διακινεί η Εταιρία μας, που όμως δεν πληρούν τους όρους της Ελληνικής Νομοθεσίας. Σε περίπτωση μη τήρησης της συγκεκριμένης συμφωνίας έστω και μία φορά από κάποιο μέλος σας, δεν θα αποδοθεί η προβλεπόμενη από το παρόν έκπτωση συλλογής προϊόντων»

[205] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7103/16.9.2013 επιστολή της ΓΔΑ.

[206] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7105/16.9.2013 επιστολή της ΓΔΑ.

[207] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7108/16.9.2013 επιστολή της ΓΔΑ.

[208] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7107/16.9.2013 επιστολή της ΓΔΑ.

[209] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 7101/16.9.2013 επιστολή της ΓΔΑ.

[210] Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 8085/17.10.2013 απαντητική επιστολή του […].

[211] Πηγή ποσοστών από τα σχετικά Ε51 και Ε81.

[212] Όπως προαναφέρθηκε, η λεκτική διαφοροποίηση με την εισαγωγή του όρου περί «Ελληνικής Νομοθεσίας» εισήχθη για πρώτη φορά το 2006, μετά την εκκίνηση της έρευνας της ΓΔΑ στον κλάδο των απορρυπαντικών. Η πρώτη σχετική επιστολή της ΓΔΑ για παροχή στοιχείων στη C-P ΑΒΕΕ εστάλη στις 5 Σεπτεμβρίου 2015.

[213] Οι συμβάσεις της ΠΕΝΤΕ των ετών 2006-2007, έχουν συναφθεί μεταξύ της C-P ΜΕΠΕ και των εταιριών ΠΕΝΤΕ/ΑΡΓΩ ΕΕ/ΑΣΤΗΡ ΑΕΕ.

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΕΤΟΣ	ΟΡΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
[…]	1999 και 2000[214]	«Δεχτήκαμε και συμφωνήσαμε ότι κανένα μέλος του […] δεν θα προβεί σε παράλληλες εισαγωγές των προϊόντων της εταιρίας μας. Σε περίπτωση μη τήρησης της συγκεκριμένης συμφωνίας έστω και μία φορά από κάποιο μέλος των προαναφερθέντων Ομίλων, η προβλεπόμενη από το παρόν ποσοστιαία έκπτωση τζίρου θα μειωθεί κατά ποσοστό […]% τόσο για το συγκεκριμένο μέλος, όσο και για την ειδικώτερη Ομάδα[215] μελών του Ομίλου στην οποία ανήκει το συγκεκριμένο μέλος»
[…]	2001	«Δεχτήκαμε και συμφωνήσαμε ότι κανένα μέλος του Ομίλου δεν θα προβεί σε παράλληλες εισαγωγές των προϊόντων της εταιρίας μας. Σε περίπτωση μη τήρησης της συγκεκριμένης συμφωνίας έστω και μία φορά από κάποιο μέλος του Ομίλου, η προβλεπόμενη από το παρόν ποσοστιαία έκπτωση τζίρου θα μειωθεί κατά ποσοστό […]% για το συγκεκριμένο μέλος»
[…]	2002 και 2003	«Δεχτήκαμε και συμφωνήσαμε ότι κανένα μέλος του Ομίλου δεν θα προβεί σε παράλληλες εισαγωγές των προϊόντων της εταιρίας μας. Σε περίπτωση μη τήρησης της συγκεκριμένης συμφωνίας έστω και μία φορά από κάποιο μέλος του Ομίλου, η προβλεπόμενη από το παρόν ποσοστιαία έκπτωση τζίρου θα μειωθεί κατά το ήμισυ για το συγκεκριμένο μέλος»
[…]	2004	«Δεχτήκαμε και συμφωνήσαμε ότι κανένα μέλος του Ομίλου δεν θα προβεί σε παράλληλες εισαγωγές των προϊόντων της εταιρίας μας. Σε περίπτωση μη τήρησης της συγκεκριμένης συμφωνίας έστω και μία φορά από κάποιο μέλος του Ομίλου, η προβλεπόμενη από το παρόν έκπτωση συλλογής δεν θα αποδοθεί στο μέλος αυτό»
[…]	2005	«Δεχτήκαμε και συμφωνήσαμε ότι κανένα μέλος του Ομίλου […]δεν θα προβεί σε παράλληλες εισαγωγές των προϊόντων της εταιρίας μας. Σε περίπτωση μη τήρησης της συγκεκριμένης συμφωνίας έστω και μία φορά από κάποιο μέλος του Ομίλου, οι προβλεπόμενες από το παρόν εκπτώσεις συλλογής δεν θα αποδοθούν στο μέλος αυτό»
[…]	2006 και 2007	«Μη διάθεση από τα μέλη σας, προϊόντων παράλληλης εισαγωγής, ομοίων προς αυτά που διακινεί η Εταιρία μας, που όμως δεν πληρούν τους όρους της Ελληνικής Νομοθεσίας. Σε περίπτωση μη τήρησης της συγκεκριμένης συμφωνίας έστω και μία φορά από κάποιο μέλος σας, δεν θα αποδοθεί η προβλεπόμενη από το παρόν έκπτωση συλλογής προϊόντων»

Πηγή: Επεξεργασία συλλεχθέντων στοιχείων από τη ΓΔΑ

111. Σημειώνεται ότι όλες οι ως άνω συμβάσεις (20) είναι ετήσιες, εκτός από μία διετή της ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ. Ανευρέθηκαν δε ως υπογεγραμμένες και από τους δύο αντισυμβαλλόμενους, με εξαίρεση (α) τη σύμβαση της ΚΥΨΕΛΗ για το έτος 2004 και β) τη σύμβαση της ΜΕΤΡΟ για το έτος 2006, οι οποίες ωστόσο φέρουν και σε αυτή την περίπτωση την υπογραφή των εκπροσώπων του ομίλου C-P.

112. Οι συμβάσεις με τον ως άνω συμβατικό όρο κάλυπταν πράγματι σημαντικό μέρος πελατών της C-P, καθώς και σημαντικό μέρος των σχετικών αγορών εν γένει. Ειδικότερα, όπως προαναφέρθηκε, η συμμετοχή των πελατών με τον επίμαχο συμβατικό όρο ανερχόταν σε περίπου […]% στο σύνολο του ετήσιου κύκλου εργασιών της C-P ΜΕΠΕ και σε […]% του συνολικού κύκλου εργασιών στην ελληνική αγορά (με έτος αναφοράς 2006)[216].

113. Περαιτέρω, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης των πελατών με τον προαναφερόμενο συμβατικό όρο, προβλέπονταν σημαντικές κυρώσεις υπό τη μορφή μη απόδοσης προβλεπόμενων στη σύμβαση εκπτώσεων. Ειδικότερα, υπολογίζεται ότι, σε περίπτωση μη απόδοσης από τον όμιλο C-P της προβλεπόμενης έκπτωσης συλλογής προϊόντων σε κάποιο σούπερ μάρκετ, θα μειώνονταν σημαντικά οι παροχές / τα έσοδά του, με τη μείωση αυτή να κυμαίνεται από [15-25]% στα απορρυπαντικά μέχρι και [25-35]% στα καλλυντικά (κατά μέσο όρο). Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα παραδείγματα[217]:

---

[214] Επισημαίνεται ότι πάνω στη σύμβαση του 1999 βρέθηκε γραπτή σημείωση η οποία ανέφερε «Ισχύει και για το 2000».

[215] Στη σύμβαση αναφέρονται οι εξής Ομάδες : […].

[216] Βλ. σχετικό εσωτερικό έγγραφο Ε81 («Invoices sales as % of Total Company). Το άθροισμα για το έτος 2005 προκύπτει ως ακολούθως ([…]: […]%, ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ: […]%, ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ: […]%, […]: […]%, Πέντε (ΟΡΑ): […]%, ΜΑΚΡΟ: […]%).

[217] Τα απόλυτα ποσά αγορών είναι ενδεικτικά. Η επεξεργασία των ποσοστών εκπτώσεων/παροχών των συμβάσεων έχει γίνει από τη ΓΔΑ, με βάση την υπόθεση ότι ο λιανέμπορος την εν λόγω χρονιά θα λάβει το μέγιστο των παροχών που προβλέπονται στη σύμβασή του (maximum contractual gross to net).

i. Για τη αλυσίδα ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ κατά το έτος 2006:

✓ Απορρυπαντικά: Δεχόμενοι ότι οι αγορές της ήταν […]εκ. ευρώ, οι παροχές της (εκπτώσεις) θα ήταν περίπου […]εκ. ευρώ. Σε περίπτωση μη απόδοσης της έκπτωσης συλλογής για τα απορρυπαντικά, οι παροχές της θα μειώνονταν περίπου κατά […] χιλ. ευρώ (ποσοστιαία μείωση [15-25]%).

✓ Καλλυντικά: Δεχόμενοι ότι οι αγορές της ήταν […] εκ. ευρώ, οι παροχές της (εκπτώσεις) θα ήταν περίπου […] εκ. ευρώ. Σε περίπτωση μη απόδοσης της έκπτωσης συλλογής για τα καλλυντικά, οι παροχές της θα μειώνονταν περίπου κατά […] χιλ. ευρώ (ποσοστιαία μείωση [25-35]%).

ii. Για τον όμιλο αγορών ΚΥΨΕΛΗ[218] κατά το έτος 2003:

✓ Απορρυπαντικά: Δεχόμενοι ότι οι αγορές της ήταν […] εκ. ευρώ, οι παροχές της (εκπτώσεις) θα ήταν περίπου […] εκ ευρώ. Σε περίπτωση μη απόδοσης της έκπτωσης συλλογής για τα απορρυπαντικά, οι παροχές της θα μειώνονταν περίπου κατά […]χιλ. ευρώ (ποσοστιαία μείωση [25-35]%).

✓ Καλλυντικά: Δεχόμενοι ότι οι αγορές της ήταν […] εκ. ευρώ, οι παροχές της (εκπτώσεις) θα ήταν περίπου […] εκ ευρώ. Σε περίπτωση μη απόδοσης της έκπτωσης συλλογής για τα καλλυντικά, οι παροχές της θα μειώνονταν περίπου κατά […] χιλ. ευρώ (ποσοστιαία μείωση [35-45]%).

VI.3 Η κεντρική εμπορική πολιτική του ομίλου C-P ως προς το παράλληλο εμπόριο

114. Κατά την κρίση της Επιτροπής, η προαναφερόμενη συμπερίληψη περιοριστικών των παράλληλων εισαγωγών συμβατικών όρων στις συμφωνίες εμπορικής συνεργασίας των εταιριών του ομίλου C-P με σημαντικούς πελάτες τους, κατά την περίοδο 1999 - 2008, εντάσσεται σε ένα συνολικό, κεντρικό σχέδιο με αντικείμενο τον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών προϊόντων C-P από άλλες χώρες (και ιδίως την Ιταλία) στην ελληνική επικράτεια, όπου επικρατούσαν υψηλότερες τιμές (γεγονός που ευνοούσε, με τη σειρά του, και τη πραγματοποίηση τέτοιων παράλληλων εισαγωγών). Πληθώρα αποδεικτικών στοιχείων στοιχειοθετούν το εν λόγω σχέδιο, κατά τρόπο που αίρεται και οποιαδήποτε αμφιβολία, τόσο ως προς την ερμηνεία των περιγραφόμενων στην προηγούμενη ενότητα συμβατικών όρων όσο και ως τον εξ αντικειμένου περιοριστικό τους χαρακτήρα.

115. Πιο συγκεκριμένα, από τα στοιχεία που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια του επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ στις εταιρίες C-P ΑΒΕΕ και ΜΕΠΕ μετά την προδικαστική απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού (2014), προκύπτει ότι το ζήτημα των παράλληλων εισαγωγών συνιστούσε λόγο ιδιαίτερης ανησυχίας για τον όμιλο C-P. Στο πλαίσιο αυτό, οι εταιρίες παρακολουθούσαν συστηματικά και λεπτομερώς τις παράλληλες εισαγωγές και αναλάμβαναν δράση για την επίλυση του θεωρούμενου από αυτές ως πρόβλημα, τόσο εσωτερικά στον ελληνικό όμιλο όσο και σε συνεργασία με άλλες χώρες και το Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα (Division) για το συντονισμό των απαραίτητων ενεργειών[219]. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα πειστήρια:

116. Σε λίστα ενεργειών προς εκτέλεση («to-do-list») στελέχους[220] της εταιρίας C-P ΑΒΕΕ για το έτος 2001, και συγκεκριμένα στην ενότητα για τις οδοντόκρεμες,, αναφέρεται: «Να σταλούν πληροφορίες για τις παράλληλες εισαγωγές οδοντόκρεμας στον […]»·. Επισημαίνεται ότι ο […], υπεύθυνος για τη στρατηγική υποστήριξη και εκτέλεση του έργου των πωλήσεων στις χώρες της Ευρώπης»[221].

117. Σύμφωνα με την C-P ΑΒΕΕ, η αξία πωλήσεων - βάσει στοιχείων Nielsen - των παράλληλων εισαγωγών[222] για τα έτη 2001-2004, για τις υποκατηγορίες προϊόντων […]. Από τα εν λόγω στοιχεία προκύπτει αφενός συστηματική παρακολούθηση των παράλληλων εισαγωγών ανά κατηγορία προϊόντος και αφετέρου αύξηση των παράλληλων εισαγωγών το 2004 σε σχέση με το 2003 της τάξεως του [35-45]%.

118. Σε κοινό πλάνο δράσης της C-P ΑΒΕΕ και της […], το […] του 2002[223] και κατά την περιγραφή προβλημάτων στη σχέση των δύο εταιριών, επισημαίνεται ότι η […] απειλεί την C-P ΑΒΕΕ με μείωση κωδικολογίου (δηλαδή μείωση του αριθμού των προϊόντων που διανέμονται

[218] Τα εν λόγω ποσά εννοείται ότι αφορούν στο σύνολο των μελών της που αφορούσε η συγκεκριμένη σύμβαση.

[219] Αναφορικά με τη συμπεριφορά του ομίλου COLGATE-PALMOLIVE ως προς τις παράλληλες εισαγωγές μεταξύ των χωρών της ΕΕ (ανεξαρτήτου προϊόντος) αναφέρονται και τα εξής:

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση (Annual Report) του ομίλου για το έτος 2012 (http://www.colgate.com/us/en/annual-reports/2012/assets/pdf/Colgate_Annual_Report_Lowres.pdf), και συγκεκριμένα, στις σελ. 10-13 υπάρχει η αναφορά περί των συνολικών Νομικών Υποθέσεων (Legal Proceedings) του ομίλου, όπου ρητά αναφέρεται ότι :

1) Η Ελβετική Αρχή Ανταγωνισμού έχει επιβάλλει το 2009 πρόστιμο 6 εκ. δολαρίων στην θυγατρική της C-P, εταιρία GABA (παραγωγή προϊόντων στοματικής περιποίησης), για πρακτικές περιορισμού παράλληλων εισαγωγών (για τα έτη 2000-2006). Ο όμιλος έχει υποβάλει ένσταση επί της πρωτόδικης απόφασης. Σημειώνεται ότι το ομοσπονδιακό δικαστήριο της Ελβετίας επικύρωσε την εν λόγω απόφαση στις 15.1.2014.

2) Η Γαλλική Αρχή Ανταγωνισμού είχε επιβάλλει (2012) πρόστιμο ύψους 7 εκ. δολαρίων στην θυγατρική Hill's του ομίλου COLGATE-PALMOLIVE (παραγωγή ζωοτροφών) για περιορισμούς εξαγωγών (για τα έτη 2004-2008). Ο όμιλος έχει υποβάλει ένσταση επί της πρωτόδικης απόφασης. Σημειώνεται ότι η εν λόγω ένσταση απορρίφθηκε από το Γαλλικό Εφετείο στις 10.10.2013.

[220] Σχετικό Ε2. Όπως προκύπτει από τα «properties», το αρχείο έχει συνταχθεί από την […], το Σεπτέμβριο 2001.

[221] Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. πρωτ. 3581/19.5.2014 επιστολή της CP-ΜΕΠΕ. […].

[222] Σχετικό Ε3, «Parallel imports value sales, Euros». Η μορφή των στοιχείων παραπέμπει στη Nielsen ως πηγή άντλησής τους. Σημειώνεται ότι υπάρχουν περιπτώσεις πωλήσεων προϊόντων παράλληλης εισαγωγής, οι οποίες δεν καλύπτονται από τη συγκεκριμένη μέτρηση (βλ και παρακάτω παράγραφο 134).

[223] Σχετικό Ε5, «CP & […] 2002 Action Plan, Agreement: […], Limited ROI - Issues with assortment and promotions, Status: […] demands full listing fees independently of the number of the new products will be listed and opening fees as well. […] also is threatening CP with Assortment elimination and parallel imports from […]. Action Plan: New meeting will be held with CRF participants. Need for cooperation and productive approach». Σημειώνεται ότι ο τίτλος του εν λόγω σχετικού ("templates_2 […] Jan 2005".xls) δεν συνάδει με το περιεχόμενο του σχετικού.

στα καταστήματά της) καθώς και με παράλληλες εισαγωγές από την […][224]. Στα επόμενα βήματα, προτείνεται η διοργάνωση συνάντησης με εκπροσώπους της […] και επισημαίνεται η ανάγκη για συνεργατική και παραγωγική προσέγγιση των δύο μερών.

119. Σε μελέτη/ανάλυση του καναλιού διανομής του χονδρεμπορίου («Indirect trade Overview»)[225] της C-P ABEE (Ελλάδος) στα τέλη του 2002 αναφέρεται, σχετικά με τις παράλληλες εισαγωγές, ότι α) αποτελούν μια συνεχώς αυξανόμενη πηγή προμήθειας για τα μικρά παραδοσιακά καταστήματα, β) σύμφωνα με τις μετρήσεις της εταιρίας Nielsen, η σταθμισμένη διανομή των παράλληλων εισαγωγών στις οδοντόκρεμες είναι μεγαλύτερη του […]% και ότι γ) υπάρχει «κενό» στην πληροφόρηση σχετικά με το ποιοι είναι οι κυριότεροι παίκτες - πηγή των παράλληλων εισαγωγών, ποια η συμμετοχή τους στις πωλήσεις, ποιες υπηρεσίες παρέχονται και ποιες οι επιπτώσεις στις τιμές. Αυτό το κενό πληροφόρησης αναμένεται ότι θα καλύψει η προγραμματισμένη για το 2ο τετράμηνο του 2003 έρευνα ITM (indirect trade mapping).

120. Σε αναλύσεις δυνατών/αδύνατων σημείων - ευκαιριών/απειλών («SWOT Analysis») της C-P ABEE (Ελλάδος) για το έτος 2001[226] (στο πλαίσιο του επιχειρησιακού πλάνου "goal alignment"), αλλά και το έτος 2003[227] (στο πλαίσιο αξιολόγησης «business review» που παρουσιάστηκε στον […], στέλεχος της μητρικής εταιρίας ("[…]")) επισημαίνεται η «απειλή» των παράλληλων εισαγωγών για τον ελληνικό όμιλο, και πιο συγκεκριμένα οι υψηλές τιμές της ελληνικής αγοράς σε σχέση με την Ευρώπη, καθώς και τις παράλληλες εισαγωγές («europricing/parallel imports»), οι οποίες είναι το αποτέλεσμα της εν λόγω διαφοροποίησης του επιπέδου τιμών.

121. Συναφώς, σε ανάλυση δυνατών/αδύνατων σημείων - ευκαιριών/απειλών (SWOT Analysis) που αφορά στην εμπορική πολιτική της C-P ABEE (Ελλάδος) προς τους Ειδικούς Συνεργάτες, επίσης για το έτος 2003, οι παράλληλες εισαγωγές περιλαμβάνονται μεταξύ των «απειλών» για την εταιρία. Αναφορικά με την πηγή προμήθειας προϊόντων για τα μικρά καταστήματα (στα οποία διανέμουν οι Ειδικοί Συνεργάτες), από έρευνα αγοράς[228] που πραγματοποίησε η C-P ABEE το έτος 2001, προέκυψε ότι οι ιδιοκτήτες μικρών καταστημάτων προμηθεύονται προϊόντα από πολλές πηγές: «Ειδικός Συνεργάτης: […]%, Cash & Carry […]%, Συνεταιρισμός […]%, Παράλληλες Εισαγωγές [15-25]% και Μεγάλο Σούπερ Μάρκετ […]%».

122. Κατά τη διάρκεια Ευρωπαϊκής Συνάντησης των Διευθυντών Πωλήσεων[229] της C-P το έτος 2002, και σε διαφάνειες παρουσίασης του Τμήματος Πωλήσεων της C-P ABEE (Ελλάδος) για τα παραδοσιακά καταστήματα αναφέρεται ως ένα από τα κυριότερα προβλήματα το ότι οι ιδιοκτήτες των μικρών καταστημάτων «κυνηγούν τις χαμηλές τιμές» και είναι πολύ «δεκτικοί/θετικοί» έναντι των προϊόντων παράλληλων εισαγωγών, ειδικά στην περιοχή της Δυτικής Ελλάδας. Ως σχεδιαζόμενη ενέργεια για την αντιμετώπιση του εν λόγω θέματος, αναφέρεται η εφαρμογή νέας εμπορικής πολιτικής μέσω των Ειδικών Συνεργατών.

123. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του ITM (Indirect Trade Mapping) Project[230] που πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα, κατά την περίοδο Απριλίου - Ιουνίου 2003, αναφέρεται ότι σε αντίθεση με τα Cash & Carry, οι παράλληλοι εισαγωγείς προσφέρουν πίστωση στους πελάτες, με αποτέλεσμα να είναι ανταγωνιστικοί, όχι μόνο σε επίπεδο τιμής πώλησης των προϊόντων, αλλά και σε επίπεδο όρων πληρωμής και εξυπηρέτησης πελατών (η έρευνα έδειξε ότι οι παράλληλοι εισαγωγείς επισκέπτονται τα καταστήματα εβδομαδιαία και πραγματοποιούν τις παραδόσεις των προϊόντων δύο μέρες μετά την παραγγελιοληψία).

124. Το Μάρτιο του 2003, ο […], στέλεχος πωλήσεων της C-P ABEE εξηγεί στον Διευθυντή[231] του τη δυσκολία για την ανεύρεση κατάλληλων χονδρεμπόρων (μέσω των Ειδικών Συνεργατών), οι οποίοι θα μπορούσαν να διευρύνουν τη διανομή των καλλυντικών προϊόντων της εταιρίας. Συγκεκριμένα αναφέρει: α) για την περιοχή της Δυτικής Ελλάδας «οι χονδρέμποροι της […] επωφελούνται της πολύ έντονης παράλληλης εισαγωγής σε όλες τις κατηγορίες με εξαίρεση των πιάτων» και β) για την περιοχή […], η παράλληλη αγορά προσφέρει «πολύ χαμηλές τιμές».

125. Αμέσως μετά, την περίοδο […] 2003, πραγματοποιήθηκαν στο κανάλι των Ειδικών Συνεργατών[232] της C-P ABEE (Ελλάδος) προωθητικές ενέργειες σε διάφορα προϊόντα με σκοπό, μεταξύ άλλων, τη μείωση των παράλληλων εισαγωγών[233]. Κατά τη διάρκεια επισκέψεων πωλητών της C-P ABEE σε καταστήματα κατά την περίοδο υλοποίησης των ως άνω προωθητικών ενεργειών, διαπιστώθηκε ότι «οι ενέργειες αυτές όχι μόνο αυξάνουν σημαντικά την αριθμητική και σταθμισμένη διανομή των προϊόντων μας, αλλά τα καθιστούν πιο ανταγωνιστικά από τις παράλληλες εισαγωγές…».

126. Στην πανελλαδική συνάντηση των Ειδικών Συνεργατών[234] της C-P ABEE η οποία πραγματοποιήθηκε στις […] 2003 στην Αθήνα, μεταξύ των θεμάτων προς συζήτηση ήταν και οι «Μέθοδοι και τακτικές που πρέπει να εφαρμοστούν, προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά ο ανταγωνισμός των εταιριών, […], Παράλ-

[224] Σημειώνεται ότι η […] είναι εκπτωτική αλυσίδα που ανήκε στον […] την εν λόγω περίοδο, τα κεντρικά της οποίας είναι στην […], όπου η παρουσία της είναι ιδιαίτερα ισχυρή.

[225] Σχετικό Ε11.

[226] Σχετικό Ε1.

[227] Σχετικό Ε8.

[228] Σχετικό Ε7. Δεν είναι εμφανές αν η απάντηση για τις πηγές προμήθειας αναφέρεται μόνο σε προϊόντα Colgate-Palmolive ή και σε προϊόντα άλλων εταιριών.

[229] Σχετικό Ε4, «2002 Mid-Year Review, Sales Director Presentation, CP Greece - Sales, Traditional Stores, Key issues/opportunities: Small shops owners are "price hunters" and are very respective to parallel imports, especially in the west coast. Forward Action :… full implementation of the new commercial policy through Jobber's network».

[230] Σχετικά Ε16, Ε17.

[231] Σχετικό Ε19. Σύμφωνα με το σχετικό Ε8 (οργανόγραμμα εταιρίας C-P), συμπεραίνουμε ότι η ενημέρωση απευθύνεται από τον […] προς τον […], Διευθυντή Πωλήσεων. Σύμφωνα με το σχετικό Ε11, οι […] και […] είναι Ειδικοί Συνεργάτες των περιοχών Δυτικής Ελλάδας και Θεσσαλίας αντίστοιχα.

[232] Σχετικό Ε13.

[233] Βλ. αναλυτικότερα Παράρτημα XI της υπ' αριθμ. πρωτ. 4937/3/7/2014 εισήγησης.

[234] Σχετικό Ε20.

ληλων Εισαγωγών». Επιπλέον, το ζήτημα «… παράλληλες εισαγωγές και τα προβλήματα που δημιουργούν» τέθηκε ως ένα από τα τέσσερα «σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι συνεργάτες» της C-P ΑΒΕΕ.

127. Σε επιστολή του […], υπευθύνου Πωλήσεων της C-P ΑΒΕΕ (Ελλάδος) προς τους Ειδικούς Συνεργάτες[235], με θέμα την εμπορική πολιτική του έτους 2004, αναφέρεται ότι «αποφασίσαμε να ενισχύσουμε την διάθεση δωρεάν εμπορευμάτων προς εσάς με σημαντική έκπτωση ([…]) στην κατηγορία των καλλυντικών προϊόντων μας, ούτως ώστε να πετύχουμε αφ'ενός τον περιορισμό ανάπτυξης των παράλληλων εισαγωγών… και αφ'ετέρου να αναπτύξετε τις πωλήσεις σας…».

128. Η σημασία του θέματος των παράλληλων εισαγωγών και της εξαιτίας αυτών απώλειας τζίρου για την C-P Ελλάδος προκύπτει και από το έγγραφο αξιολόγησης του […] (νυν Δ/ντη και Νομ. Εκπροσώπου C-P ΜΕΠΕ και τότε Διευθυντή Κατηγορίας Προϊόντων Καθαρισμού Σπιτιού[236]). Πιο συγκεκριμένα, στην αξιολόγηση και στοχοθέτηση («Performance Review») του, για την περίοδο 2004, ένα μέρος της πρόσθετης αμοιβής του ([…]) εξαρτάται από τη συμμετοχή του σε τέσσερις δραστηριότητες ανάπτυξης της εταιρίας, εκ των οποίων η μια αφορά και το παράλληλο εμπόριο. Συγκεκριμένα στους στόχους του αναφέρεται: «Οι πωλήσεις της CP Ελλάδος σε όγκο υποφέρουν από την αύξηση των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας, των εκπτωτικών αλυσίδων και των παράλληλων εισαγωγών. Ένα νέο, ολιστικό πλάνο εμπορικών δραστηριοτήτων πρέπει να αναπτυχθεί έως τον […] 2004, ώστε να επαναπροσδιοριστούν η τιμολογιακή πολιτική, οι προωθητικές ενέργειες, η διαφήμιση και το κωδικολόγιο - γκάμα των προϊόντων με σκοπό να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η ως άνω νέα πραγματικότητα της αγοράς …».

129. Από ηλεκτρονικό αρχείο και σχετικό έγγραφο[237] που λήφθηκε κατά τον επιτόπιο έλεγχο στις εταιρίες C-P, προκύπτει ότι στις […] 2004 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα αξιολόγηση της πορείας των πωλήσεων της C-P ΑΒΕΕ (Business Review). Στον πίνακα αποδεκτών («distribution list») των όσων συζητήθηκαν στη συνάντηση («minutes») περιλαμβάνονται - πλέον των στελεχών της ελληνικής διοίκησης - 14 διεθνή στελέχη, εκ των οποίων 7 από τη μητρική εταιρία («[…]»[238], συμπεριλαμβανομένου και του ιδίου του Προέδρου της αμερικάνικης μητρικής εταιρίας […][239]) και 7 από το Επιχειρησιακό Ευρωπαϊκό Διαμέρισμα («European Division»[240] συμπεριλαμβανομένου και του ιδίου του Προέδρου της περιοχής της Ευρώπης, […][241]). Στην εν λόγω παρουσίαση, αναφέρεται ότι υπάρχει σημαντική μείωση της αξίας των αγορών όπου δραστηριοποιείται η εταιρία το 2004, εξαιτίας των παράλληλων εισαγωγών ειδικά στις κατηγορίες στοματικής και προσωπικής υγιεινής/καλλυντικών, αλλά και των παράλληλων εισαγωγών, των εκπτωτικών αλυσίδων και των έντονων προσφορών στην κατηγορία των προϊόντων σπιτιού («A significant value dilution of our markets across the board. In Oral and PCP due to Parallel Imports. In HPs, due to Parallel imports, Hard Discounters and Heavy promo activity»). Περαιτέρω, στην ενότητα των γενικών σχολίων στα πρακτικά της ως άνω συνάντησης[242] («minutes», ενότητα «overall»), παρουσιάζεται λίστα με σχόλια και παρατηρήσεις που έγιναν από το Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα (Division), μεταξύ των οποίων αναφέρεται η οδηγία «Πρέπει να γίνετε πιο επιθετικοί, στο χειρισμό/αντιμετώπιση των παράλληλων εισαγωγών» («The summary of comments and observations made by Division, is the following:….Need to become more aggressive, in dealing with parallel imports»). Στις παρατηρήσεις που αφορούν στο Τμήμα Μάρκετινγκ αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι «η CP Ελλάδος αντιμετωπίζει θέμα παράλληλων εισαγωγών σε σχετικά μεγάλη κλίμακα, η οποία πρέπει να μετρηθεί και να αξιολογηθεί. Τα εισαγόμενα προϊόντα προέρχονται από την Ευρώπη …. ή από άλλες περιοχές π.χ. Ασία, Αφρική....Η CP θα προωθήσει μια έκθεση (report) - για το εν λόγω θέμα στο Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα (Division) και θα έρθει σε επαφή με τις αντίστοιχες χώρες, ώστε να διευθετήσει το θέμα» («CP Greece to forward a report to Division,and contact corresponding countries, to manage the issue»). Αντίστοιχα, στις παρατηρήσεις που αφορούν στο Τμήμα Πωλήσεων (και συγκεκριμένα την εξέλιξη πωλήσεων) αναφέρεται ότι πρέπει να «τεκμηριωθούν/καταγραφούν οι περιπτώσεις παράλληλων εισαγωγών και να γίνει παρακολούθηση, [σε συνεργασία] με τις εμπλεκόμενες θυγατρικές», καθώς και να «αξιολογηθεί η πρόσθετη αρνητική επίπτωση στις πωλήσεις που έχει προκαλέσει ο κατακλυσμός παραλλήλων εισαγωγών» («Document Parallel import cases and follow up, with the subsidiaries involved. Access the incremental negative sales impact, caused by surge, in parallel imports»).

130. Από τα ευρήματα του επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ, προκύπτει ότι - σε συνέχεια της προαναφερόμενης συνάντησης[243] - πραγματοποιήθηκαν:

(α) στις […] 2004 συνάντηση των στελεχών της C-P ΑΒΕΕ (Ελλάδος) και C-P Ιταλίας με θέμα το παράλληλο εμπόριο και

(β) τον […] 2004 αποστολή προς το Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα (Division) παρουσίασης - τεκμηρίωσης της κατάστασης του παράλληλου εμπορίου στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα:

[235] Σχετικό Ε29. […].

[236] Σχετικό Ε47.

[237] Σχετικά Ε22, Ε23. Βλ. και παρ. iii.

[238] Πρόκειται για τους […]. Από τη λίστα-πίνακα αποδεκτών συμπεραίνεται ότι τα εν λόγω στελέχη ήταν παρόντα στη συνάντηση ή τουλάχιστον, έλαβαν γνώση των όσων συζητήθηκαν.

[239] Σύμφωνα με την έκθεση «Colgate Palmolive Company 2004 Annual Report», όπως προσκομίστηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005 επιστολή της C-P, ο […] ήταν Πρόεδρος της αμερικάνικης μητρικής εταιρίας C-P την εν λόγω περίοδο.

[240] Πρόκειται για τους […]. Από τη λίστα-πίνακα αποδεκτών συμπεραίνεται ότι τα εν λόγω στελέχη ήταν παρόντα στη συνάντηση ή τουλάχιστον, έλαβαν γνώση των όσων συζητήθηκαν.

[241] Σύμφωνα με την έκθεση «Colgate Palmolive Company 2004 Annual Report», όπως προσκομίστηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 6688/24.10.2005 επιστολή της C-P, ο […] ήταν Πρόεδρος της C-P για την περιοχή της Ευρώπης.

[242] Σχετικό Ε23.

[243] Όπως προκύπτει από το συσχετισμό των Ε24 και Ε25 σχετικών εγγράφων.

131. Η συνάντηση[244] των στελεχών της C-P ΑΒΕΕ (Ελλάδος) και C-P Ιταλίας με θέμα το παράλληλο εμπόριο, (Meeting Parallel Import Italy-Greece) πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις […] 2004, παρουσία[245] του Γενικού Διευθυντού της πρώτης, […], καθώς και των στελεχών της δεύτερης: […] (Γενικός Διευθυντής), […] (Διευθυντής Πωλήσεων), […] (Υπεύθυνος Πωλήσεων για το κανάλι του Χονδρεμπορίου)[246]. Σύμφωνα με την εν λόγω παρουσίαση[247], προκύπτει ότι α) το πρόβλημα των παράλληλων εισαγωγών έχει 5ετή ιστορία και ανοδική τάση, β) αφορά προϊόντα διάφορων εταιριών - σήματα (π.χ. […]) και από διάφορες χώρες προέλευσης (μεταξύ των οποίων και η Ανατολική Ευρώπη και η Ιταλία), γ) λίγοι Ιταλοί εξαγωγείς ευθύνονται για τις παράλληλες εισαγωγές και οι οποίοι έχουν ισχυρότερους δεσμούς με την Ελλάδα και δ) οι διαφορές τιμής μεταξύ ελληνικών και παράλληλα εισαγόμενων προϊόντων είναι της τάξεως του […]%. Ακολουθεί συγκριτικός πίνακας μεταξύ των τιμών C-P ΑΒΕΕ (Ελλάδας) και C-P Ιταλίας για 26 συγκεκριμένα προϊόντα - κωδικούς, με τίτλο «Τεράστιες διαφορές τιμής μεταξύ Ιταλίας και Ελλάδας» («Huge price gaps between Italy and Greece»), από όπου προκύπτει ότι και στα 26 προϊόντα οι τιμές στην Ιταλία είναι σημαντικά χαμηλότερες από την Ελλάδα. Στην προαναφερόμενη παρουσίαση[248], περιλαμβάνεται και πίνακας με ονομαστική λίστα 14 πελατών της C-P Ιταλίας, οι οποίοι εκτιμάται ότι πραγματοποιούν παράλληλες εξαγωγές, με τίτλο «μεγάλο μέρος του Ιταλικού τζίρου (σ.σ. CP Ιταλίας) γίνεται από τους εξαγωγείς». Στη λίστα αυτή παρουσιάζεται ο κύκλος εργασιών καθενός από τους 14 πελάτες για το 2003, καθώς και ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποίησαν, ο οποίος ανήλθε σε […] εκ. ευρώ. Επιπλέον, παρουσιάζεται το τμήμα του κ.ε. καθενός από τους 14 πελάτες που εκτιμάται ότι αφορά εξαγωγές, με τη συνολική εκτίμηση (εξαγωγών) να ανέρχεται στα […] εκ. ευρώ. Ακολουθεί πίνακας με την ίδια λίστα πελατών και τη διαχρονική εξέλιξη του κ.ε. τους, από τον οποίον προκύπτει ότι οι συνολικές πωλήσεις των συγκεκριμένων πελατών βαίνουν μειούμενες. Συγκεκριμένα το 2003 σε σχέση με το 2002 είναι μειωμένες κατά [5-10]%, ενώ για το 2004 σε σχέση με το 2003 (περίοδο τετραμήνου Ιανουαρίου - Απριλίου) είναι μειωμένες κατά [15-25]%. Αξίζει να σημειωθεί ότι μόνο τέσσερις (4) από τους πελάτες εμφανίζουν αύξηση στις πωλήσεις τους το 2004 σε σχέση με το 2003. Η μεγαλύτερη αύξηση προέρχεται από τον πελάτη «[…]» και ανέρχεται σε [65-75]%, ενώ για άλλους δύο (των οποίων οι πωλήσεις αυξάνονται κατά [35-45]% και [25-35]% αντίστοιχα) υπάρχει σχόλιο δίπλα στα ποσοστά της αύξησης, το οποίο αναφέρει «σταμάτησε τις εξαγωγές το 2003». Η ίδια παρουσίαση[249], καταλήγει σε λίστα «πιθανών ενεργειών», και ειδικότερα:

(α) «Μεγαλύτερος συντονισμός Ιταλίας - Ελλάδας. Οι Ελληνικές προσφορές/προωθητικές ενέργειες να προλαμβάνουν / προηγούνται των Ιταλικών στο κανάλι του Χονδρικού εμπορίου)» («[…]») και

(β) «Μείωση πωλήσεων οι οποίες συνδέονται με εξαγόμενο όγκο στον πελάτη […][250]. Προσδιορισμός και διαχείριση ανώτατων ορίων / ποσοστώσεων σε κρίσιμα εξαγόμενα σήματα» («[…]»).

132. Σε συνέχεια της ως άνω συνάντησης μεταξύ στελεχών του ελληνικού και του ιταλικού ομίλων C-P, στις […] 2004, ο Γενικός Διευθυντής της C-P ΑΒΕΕ (Ελλάδος),[…], απέστειλε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου[251] στον Πρόεδρο […][252] και σε άλλα στελέχη του Επιχειρησιακού Ευρωπαϊκού Διαμερίσματος («European Division»)[253] με θέμα την εξέλιξη των πωλήσεων το […] 2004. Στο εν λόγω μήνυμα αναφέρεται ότι ενώ «… οι τρέχουσες στρατηγικές τους και σχέδια […] δεν επαρκούν για την αποτελεσματική «αντιμετώπιση» των νέων και επιθετικών ανταγωνιστών τους….», παράλληλων εισαγωγών, οι οποίες, «…σταδιακά, σταθερά και γρήγορα, μας στερούν τη δυνατότητά να αναπτύξουμε, ένα από τα κύρια στοιχεία της επιχείρησής μας, δηλ. τον όγκο, για τον οποίο δεν υπάρχει πραγματικό υποκατάστατο». («… […]»). Επιπλέον, ενημερώνει ότι «είμαστε πλέον σε θέση να έχουμε συλλέξει σχετικά στοιχεία, που αφορούν στη ραγδαία αύξηση (explosion) των παράλληλων εισαγωγών. Συναντηθήκαμε εδώ στην Αθήνα την περασμένη εβδομάδα με τους […] και μελετήσαμε με λεπτομέρεια το θέμα. Προετοιμάζουμε πλήρη έκθεση και θα σταλεί στο Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα (Division) σύντομα. Ωστόσο, μπορούμε ήδη να αναφέρουμε από την αξιολόγηση που κάναμε με τους Ιταλούς συναδέλφους μας και από τις πληροφορίες που συλλέξαμε μέσω Nielsen ότι δείχνουν εντυπωσιακή αύξηση, τη χρονιά που διανύουμε. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, η ετήσια αξία των παράλληλων εισαγωγών στην Ελλάδα, στις κύριες κατηγορίες μας, έχει σταδιακά φτάσει σε επίπεδο περίπου […] ευρώ, σημειώνοντας αύξηση τουλάχιστον […] το 2004. Αυτό, ασφαλώς, αντιστοιχεί σε χαμένες πωλήσεις της CP Ελλάδος».

133. Ακολούθως, στις […] 2004, ο Γενικός Διευθυντής της C-P ΑΒΕΕ (Ελλάδος) απέστειλε ηλεκτρονικό μήνυμα[254] […] (Γενικό Διευθυντή), […] (Διευθυντή Πωλήσεων), […] (Υπεύθυνο Πωλήσεων για το κανάλι του Χονδρεμπορίου) της C-P Ιταλίας με προσχέδιο παρουσίασης του, την οποία προτίθεται να στείλει στο Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα (Division) - όπως είχε συμφωνηθεί [ενν. στη συνάντηση της […] 2004] - και ζητά από τους Ιταλούς σχόλια, αλλαγές και προσθήκες. Στην απάντησή του ο […] αναφέρει ότι η παρουσίαση είναι «ξεκάθαρη και κατανοητή» και ότι «το μόνο διάγραμμα το οποίο θα προσέθετα σχετίζεται με την τάση των Ιταλικών Εξαγωγών, οι οποίες είναι πτωτικές τα τελευταία χρόνια - τουλάχιστον σε συνολικό επίπεδο - δεδομένων των προσπαθειών μας να μειώσουμε αυτή την ιστορική πρακτική». Σημειώνεται ότι το διάγραμμα το οποίο

[244] Σχετικό Ε24.
[245] Σχετικό Ε25.
[246] Σύμφωνα με την 3581/19.5.2014 επιστολή της C-P ΜΕΠΕ.
[247] Σχετικό Ε24.
[248] Σχετικό Ε24.
[249] Σχετικό Ε24.
[250] Για τον εν λόγω Ιταλό πελάτη, βλέπε και σχετικό Ε136.
[251] Σχετικό Ε25.
[252] Βλ. παραπάνω υποσημείωση 239.
[253] Πρόκειται για τους […].
[254] Σχετικό Ε26.

επισυνάπτει είναι αυτό με τη σύγκριση πωλήσεων των ετών 2002, 2003, 2004 των Ιταλών πελατών (βλ. λίστα 14 πελατών που περιγράφηκε στην παράγραφο 131).

134. Στις […] 2004, ο Γενικός Διευθυντής[255] της C-P ΑΒΕΕ […] απέστειλε ηλεκτρονικό μήνυμα[256] στον Πρόεδρο […][257] καθώς και σε άλλα στελέχη του Επιχειρησιακού Ευρωπαϊκού Διαμερίσματος («European Division»)[258] στο οποίο επισυνάπτεται και παρουσίαση, με θέμα τις παράλληλες εισαγωγές στην Ελλάδα, όπως είχε συμφωνηθεί [ενν. στη συνάντηση της […]]. Στο ηλεκτρονικό μήνυμα, μεταξύ άλλων, αναφέρεται ότι «οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται σε αυτή την παρουσίαση βασίζονται σε δικά μας ευρήματα από την τοπική αγορά και αντίστοιχες εκτιμήσεις, σε δεδομένα της Nielsen (όπου αυτό κατέστη δυνατό) και σε σημαντική εισροή πληροφοριών από την CP Ιταλίας, μέσω της συνάντησης που είχαμε μαζί τους ([…]) πριν μερικές εβδομάδες στην Αθήνα.. Είναι ενδιαφέρον ότι οι πληροφορίες από την CP Ιταλίας επιβεβαιώνουν τη δική μας κατανόηση του προβλήματος, ως προς την ουσία, την εμβέλεια και τις εκτιμήσεις». Επιπλέον, επισημαίνεται ότι το πρόβλημα «δημιουργείται από μια διαφορά καθαρής τιμής της τάξεως του [35-45]% - [55-65]% της CP Ελλάδος σε σχέση με τη CP Ιταλίας, παρόλο που εισαγωγές προέρχονται επίσης από άλλες χώρες και περιοχές... Ωστόσο, μέχρι σήμερα, οι παράλληλοι εισαγωγείς […] επωφελούνται στην ουσία τη διαφορά τιμής … Είναι προφανές ότι λόγω της τεράστιας διαφοράς τιμών, σε επίπεδο χονδρικής, το πρόβλημα έχει γίνει ιδιαίτερα περίπλοκο και δύσκολο στην επίλυσή του, παρά τη μεγάλη επένδυση χρημάτων από την πλευρά μας. Εφόσον η κατάσταση εξαπλωθεί (πολύ πιθανόν) και/ή επιδεινωθεί περαιτέρω δηλαδή οι παράλληλοι εισαγωγείς […], αποφασίσουν να μειώσουν τις τιμές στους καταναλωτές, τότε το θέμα πραγματικά θα γίνει στρατηγικής σημασίας για την CP Ελλάδος, το οποίο θα μπορούσε να επηρεάσει ριζικά τις εμπορικές μας δραστηριότητες και επομένως τη συνολική οικονομική κατάσταση της εταιρίας. Τέλος, έχουμε συντάξει ένα λεπτομερές σχέδιο δράσης, ώστε να αντιμετωπίσουμε την κατάσταση, σε συνεργασία με τους Ιταλούς συναδέλφους μας». Σε επισυναπτόμενη παρουσίαση[259] στο εν λόγω ηλεκτρονικό μήνυμα, επιπλέον των όσων ήδη αναφέρθηκαν παραπάνω, επισημαίνεται ότι: α) «μέχρι το 2003, οι παράλληλες εισαγωγές ήταν διασκορπισμένες σε μικρά σούπερ μάρκετ πώλησης προϊόντων χαμηλής ποιότητας και σε μικρά καταστήματα της γειτονιάς. Το 2004 κατάφεραν εκτενή διανομή, σημαντική αύξηση ποικιλίας και έφτασαν στα ράφια των μεγάλων σούπερ μάρκετ», β) «οι Έλληνες παράλληλοι έμποροι ενεργούν είτε ως ενδιάμεσοι (περιπτώσεις χονδρεμπόρων) είτε για λογαριασμό τους (περιπτώσεις λιανεμπόρων π.χ. Ατλάντικ»), γ) «Η Colgate αποτελεί τον ιδανικό στόχο για παράλληλο εμπόριο καθώς έχει i) ισχυρά σήματα και ηγετική θέση στην αγορά ii) μικρό περιθώριο παροχών/εκπτώσεων προς το εμπόριο (gross to net) iii) κοινές ονομασίες προϊόντων/σημάτων και κοινές συσκευασίες και iv) ίδια προϊόντα - ίδιους κωδικούς «SKU sharing με την Ιταλία». Επιπρόσθετα, περιγράφεται «η απειλή την οποία αποτελούν οι παράλληλες εισαγωγές» και συγκεκριμένα ότι «το θέμα ίσως θα γίνει πιο περίπλοκο, όταν οι παράλληλοι εισαγωγείς τυχόν αποφασίσουν να εξαπλώσουν τις πωλήσεις τους μειώνοντας τις τιμές λιανικής σε σχέση με το τοπικό επίπεδο τιμών, δημιουργώντας σημαντική «ντόμινο» επίδραση, η οποία θα οδηγήσει σε ισχυρή ζήτηση από μεγάλους λιανέμπορους και πιθανόν, σε κατάρρευση της τιμής δηλαδή κατά [25-35]%, την οποία η CP Ελλάδος ίσως δεν μπορεί να αντέξει». Ακολουθεί λίστα με τα πιο διαδεδομένα προϊόντα παράλληλης εισαγωγής στα οποία περιλαμβάνονται οδοντόκρεμες Colgate, αφρόλουτρα Palmolive, καθαριστικά γενικής χρήσης Fabuloso και Azax και καθαριστικά τζαμιών Azax. Επιπλέον, υπάρχει και φωτογραφική απεικόνιση συσκευασιών των πιο συνηθισμένων προϊόντων -κωδικών παράλληλης εισαγωγής, «ανά κατηγορία ανά χώρα προέλευσής τους». Συγκεκριμένα υπάρχουν φωτογραφίες από οδοντόκρεμες Colgate από Ιταλία, καθαριστικά Ajax και Fabuloso από Ιταλία, Μαλακτικά Ρούχων Fabuloso και Soflan από Ιταλία και καλλυντικά Palmolive από Ιταλία και Η.Π.Α. Η εκτίμηση των απολεσθέντων πωλήσεων για την C-P ΑΒΕΕ («estimated lost sales»), λόγω παράλληλων εισαγωγών, υπολογίσθηκε για το έτος 2004 σε […] ευρώ. Από αυτά, το [85-35]% περίπου, δηλαδή […] ευρώ, προέρχονται από την Ιταλία[260], ενώ μεταξύ των χωρών προέλευσης με μικρούς τζίρους συγκαταλέγονται επίσης, η […] και η […]. Το μεγαλύτερο μέρος ([55-35]%) του ποσού των […] ευρώ (παράλληλες εισαγωγές προερχόμενες από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης) πραγματοποιείται σε μικρά σημεία πώλησης («convenience») και το υπόλοιπο σε σούπερ μάρκετ («supers»). Στην ίδια παρουσίαση περιλαμβάνονται πίνακες σύγκρισης καθαρών τιμών C-P ΑΒΕΕ (Ελλάδας) - C-P Ιταλίας. Επιπλέον, περιλαμβάνεται πίνακας σύγκρισης τιμών C-P ΑΒΕΕ (Ελλάδος) με παράλληλους εισαγωγείς. Συγκεκριμένα, σε πίνακα 30 προϊόντων - κωδικών διάφορων κατηγοριών (οδοντόκρεμες, καθαριστικά κ.λπ.) και με το δείκτη 100 να ορίζεται η χονδρική τιμή της C-P ΑΒΕΕ (Ελλάδος) το Φεβρουάριο 2004, οι τιμές των τοπικών παράλληλων εισαγωγέων στην αγορά κυμαίνονται αντίστοιχα από 40 έως 88 για την […], από 29 έως 68 […] και από 24 έως 37 για την […]. Επίσης, παρουσιάζεται, με τη μορφή λίστας, η εκτίμηση της C-P Ιταλίας για το ποιοι πελάτες της δραστηριοποιούνται και ως παράλληλοι εξαγωγείς[261] ονομαστική λίστα 14 πελατών της C-P Ιταλίας). Στην ανακεφαλαίωση των ευρημάτων της παρουσίασης, αναφέρεται ότι οι παράλ-

[255] Σχετικό Ε8 (οργανόγραμμα εταιρίας C-P).

[256] Σχετικό Ε28.

[257] Βλ. παραπάνω υποσημείωση 239.

[258] Πρόκειται για τους […] (βλ. σχετικά ΦΕΚ ΑΕ-ΕΠΕ αναφορικά με τα Μέλη ΔΣ των εταιριών C-P ΑΒΕΕ και ΜΕΠΕ, καθώς και Annual Report του Ομίλου COLGATE-PALMOLIVE των ετών 2003 -2005).

[259] Σχετικό Ε28.

[260] […] περίπου, δηλαδή 15% του συνολικά εκτιμώμενου απολεσθέντος τζίρου προέρχεται από παράλληλες εισαγωγές από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

[261] Πρόκειται για την ίδια προαναφερθείσα ονομαστική λίστα 14 πελατών της C-P Ιταλίας. Στη λίστα αυτή παρουσιάζεται ο κ.ε. καθενός από τους 14 πελάτες για το 2003 καθώς και ο συνολικός κ.ε. που πραγματοποίησαν, ο οποίος ανήλθε σε […] ευρώ. Επιπλέον, παρουσιάζεται το τμήμα του κ.ε. καθενός από τους 14 πελάτες που εκτιμάται ότι αφορά εξαγωγές, με τη συνολική εκτίμηση (εξαγωγών) να ανέρχεται στα […] ευρώ.

ληλες εισαγωγές αντιστοιχούν στο «περίπου [5-10]% του τζίρου της CP Ελλάδος για το έτος 2004 (ή […] ευρώ)», παρουσιάζοντας «εντυπωσιακή αύξηση» της τάξεως του +[35-45]%, σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές και ότι αποτελούν «μείζονα στρατηγική απειλή/κίνδυνο για την CP Ελλάδος, καθώς α) μπορεί να επηρεάσει δραστικά τα οικονομικά αποτελέσματα και τους δείκτες της β) να καταστρέψει το δίκτυο χονδρεμπορίου της και γ) να έχει πιθανή παράπλευρη επίδραση στους μεγάλους λιανεμπεμπόρους». Η τελευταία διαφάνεια της παρουσίασης έχει θέμα «Παράλληλες Εισαγωγές - Σχέδιο Δράσης» και περιγράφει τέσσερις ενέργειες για την αντιμετώπιση του προβλήματος των παράλληλων εισαγωγών από Ιταλία: «α) σημαντικά ισχυρότερες εμπορικές ενέργειες/προωθήσεις σε συγκεκριμένες/τακτικές χρονικές περιόδους, ως «προστασία» ενάντια στις παράλληλες εισαγωγές, β) συναντήσεις σε επίπεδο διευθυντικών στελεχών με τους σημαντικότερους τοπικούς παράλληλους εισαγωγείς ώστε να πειστούν να ξανά- αρχίσουν την αγορά προϊόντων από την C-P ΑΒΕΕ (Ελλάδος) και να αναπτυχθεί νέο πλαίσιο συνεργασίας (π.χ. ετήσια συμφωνία, πλάνο ανάπτυξης, κίνητρα), γ) καλύτερη συνεργασία μεταξύ Ελλάδας - Ιταλίας και ενημέρωση της Ελλάδος για το προωθητικό πλάνο της Ιταλίας[262] και δ) μείωση των πωλήσεων της C-P Ιταλίας, που σχετίζονται με εξαγωγές προϊόντων/όγκου σε όλους τους αναγνωρισμένους χονδρεμπόρους π.χ.[…]. Προσδιορισμός και διαχείριση ανώτατων ορίων/ ποσοστώσεων, στα κρίσιμα προϊόντα που εξάγονται». Η στενή συνεργασία των εταιριών C-P Ελλάδας και Ιταλίας για την αντιμετώπιση του προβλήματος των παράλληλων εισαγωγών την επίμαχη χρονική περίοδο επιβεβαιώνεται και από άλλα εσωτερικά έγγραφα που εντοπίστηκαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της C-P, όπως ηλεκτρονικά αρχεία στον εξυπηρετητή (server) της C-P Ελλάδος με τίτλο «Parallel Defense Plan», που συλλέχθηκε κατά τη διάρκεια του επιτόπιου ελέγχου, και πιο συγκεκριμένα α) μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, με θέμα «Parallel imports action»[263], του Διευθυντή Πωλήσεων προς συνεργάτες του […] 2004, το οποίο αφορά σε επιπλέον προωθητικές ενέργειες[264] προς τους Ειδικούς Συνεργάτες, την περίοδο […] 2004 και β) μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, το οποίο είχε αποστείλει ο Διευθυντής Πωλήσεων προς τον Ειδικό Συνεργάτη της περιοχής Δυτικής Ελλάδας (Αχαΐα- Ηλεία- Νησιά Ιονίου)[265] τον […] 2004[266].

135. Σε Ευρωπαϊκή Συνάντηση Διευθυντών το 2004 (European Management Forum)[267], η C-P ΑΒΕΕ (Ελλάδος) πρόβαλλε κάποιες από τις διαφάνειες της παρουσίασης που είχε σταλεί στο Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα (Division) (βλ. ανωτέρω), σχετικά με το πρόβλημα των παράλληλων εισαγωγών, τις μεγάλες διαφορές τιμών, τον εκτιμώμενο τζίρο που αντιπροσωπεύει, την «απειλή» για την ελληνική εταιρία, τα προϊόντα παράλληλης εισαγωγής ανά κατηγορία και χώρα προέλευσης κ.λπ. Η ίδια τακτική ακολουθήθηκε και σε παρουσίαση των αποτελεσμάτων της C-P ΑΒΕΕ (Ελλάδος) σε Ευρωπαϊκή Συνάντηση Διευθυντών Μάρκετινγκ[268] στις […] 2004 (European Marketing Directors Workshop, […] 2004).

136. Εξάλλου, το ζήτημα των παράλληλων εισαγωγών αποτυπώνεται και σε εσωτερικά έγγραφα της «Ομάδας Εργασίας για τους Ειδικούς Συνεργάτες και το Χονδρικό Εμπόριο (Flyers & Indirect Trade Task Force, Greece)» που είχε συστήσει η C-P ΑΒΕΕ, με στόχο την αξιολόγηση της ανταγωνιστικότητας της εταιρίας στα παραδοσιακά καταστήματα, τη βελτιστοποίηση της εμπορικής της πολιτικής σε αυτά και την ανεύρεση ευκαιριών για μελλοντική ανάπτυξη. Σύμφωνα με την εν λόγω Ομάδα[269], οι παράλληλες εισαγωγές/εισαγωγείς θεωρούνται ως ένας από τους κύριους ανταγωνιστές των Ειδικών Συνεργατών, βάσει σχετικής ανάλυσης δυνατών/αδύνατων σημείων - ευκαιριών/απειλών (SWOT Analysis). Η παρουσίαση ολοκληρώνεται με πρόταση για στοχευμένη παροχή κινήτρου - προτεινόμενη ενέργεια για το 2005.

137. Συναφώς, στις κυριότερες ενέργειες[270] της C-P Ελλάδος στα τέλη του 2004 για την επόμενη χρονιά (2005 Key Initiatives) περιλαμβάνεται αναφορά στην «αποτελεσματική αντιμετώπιση των παράλληλων εισαγωγών» μέσω: α) στενής συνεργασίας με την C-P Ιταλίας στα προωθητικά πλάνα, β) πλάνο ανάπτυξης πωλήσεων για τους κυριότερους τοπικούς εισαγωγείς και γ) παρακολούθηση των ενεργειών/πρωτοβουλιών της προαναφερόμενης Ομάδας Εργασίας.

138. Κατά την αξιολόγηση της πορείας του πελάτη […][271] από τη C-P ΜΕΠΕ, τον Ιανουάριο 2005 […] και

[262] Ενδεικτικό της προσπάθειας στενότερης συνεργασίας της C-P ΑΒΕΕ με την C-P Ιταλίας, είναι ένα αρχείο excel με τίτλο «Promo Plan vs. Italy» της […] 2004 (β λ. σχετικό Ε32Β), όπου παρουσιάζεται συγκριτικός πίνακας των προωθητικών ενεργειών της Ελλάδας ανά προϊόν σε σχέση με αυτές της Ιταλίας και διαπιστώνονται οι διαφορές, δηλαδή 12 προϊόντα που κατά τη χρονική εκείνη περίοδο είχαν προωθητικές ενέργειες στην Ιταλία, αλλά όχι και στην Ελλάδα

[263] Σχετικά Ε34Β. Από τα συμφραζόμενα η ΓΔΑ συνάγει ότι ο «[…].» είναι ο […]

[264] Σχετικά Ε31 και Ε32.

[265] Σχετικό Ε34, Από τα συμφραζόμενα η ΓΔΑ συνάγει ότι ο «[…]» είναι ο […] και ότι ο «[…]» με ηλεκτρονική διεύθυνση «[…]» είναι ο […], ιδιοκτήτης της […], όπως προκύπτει από κατάλογο ειδικών συνεργατών (2003). Βλ. σχετικό Ε42.

[266] Στο εν λόγω μήνυμα αναφέρεται: «[…] καλησπέρα. Στέλνω αυτό το mail όντας στο αεροπλάνο προς Παρίσι. Σύντομα θα πάρεις επιβεβαίωση, ότι μπορείς να ξεκινήσεις με την προσφορά για τους παράλληλους και θέλω για άλλη μία φορά να επισημάνω... Γνωρίζεις ότι η πρόθεση μας είναι να κλείσουμε κάποιες πόρτες για όσο μεγαλύτερο χρονικό διάστημα γίνεται στους Ιταλούς. Ιδιαίτερα λόγω του εξαιρετικά επιθετικού προγράμματος που έχουν από τον Ιούλιο και ύστερα. Άρα, το τελικό μας ζητούμενο δεν είναι να αγοραστούν κάποιες ποσότητες από την […] με κάποια έκπτωση και να αποδοθούν στα καταστήματα για κάποιο μήνα, ούτε να αποδοθούν σε εύθετο χρόνο, ούτε βέβαια να αποδοθούν για περιστασιακές αγορές οι οποίες θα γίνουν στη διάρκεια της χρονιάς και ενδεχομένως όταν ο παράλληλος δεν έχει να πουλήσει. Τότε το μόνο που όλοι μας θα έχουμε καταφέρει είναι, να έχει προαγοράσει η […] κάποιες ποσότητες και να έχουμε κάνει πιο πλούσιους κάποιους πονηρούς. Πιστεύοντας ότι οι πελάτες μας θα αντιδράσουν δυναμικά, εύχομαι καλή επιτυχία και ειλικρινά ελπίζω κάποιοι από τους παράλληλους να μη ξέρουν τι να κάνουν τις καραβιές που θα έχουν αγοράσει. Ευχαριστώ. […]».

[267] Σχετικά Ε35.

[268] Σχετικά Ε37.

[269] Σχετικά Ε43.

[270] Σχετικά Ε39.

[271] Σχετικό Ε61Α.

στην ενότητα «κωδικολόγιο» (assortment),αναφέρεται α) «Κίνδυνος & Ευκαιρίες: Παράλληλες εισαγωγές από […] β) «Στόχος: εφαρμογή του συμφωνηθέντος κωδικολογίου ανά τύπο καταστήματος - μείωση των παράλληλων εισαγωγών» και γ) «Πλάνο/ Στρατηγική: 1) Αξιολόγηση πορείας πωλήσεων με τον πελάτη, ώστε να μοιραστούμε τα αποτελέσματα και να θέσουμε νέους στόχους και δράσεις - μέχρι 5 Φεβρουαρίου. 2) Βελτιωμένο merchandising - μέχρι τέλος Φεβρουαρίου 3) Επίσκεψη/έλεγχος στα καταστήματα - τέλος Μαρτίου». Ακολουθεί αξιολόγηση της πορείας του […][272] για το μήνα […] 2005, όπου εμφανίζεται ακριβώς η ίδια αναφορά για τον κίνδυνο και ο ίδιος στόχος με «Πλάνο /Στρατηγική: 1) Επίσκεψη/επιτόπιος έλεγχος στα καταστήματα - μέχρι τέλος […] 2) Αξιολόγηση πορείας πωλήσεων με τον πελάτη, ώστε να μοιραστούμε τα αποτελέσματα και να θέσουμε νέους στόχους και δράσεις - έως μέσα […]. Ακολουθεί, τέλος, και τρίτη αξιολόγηση της πορείας του […][273] τον […] 2005, όπου εμφανίζεται και πάλι ακριβώς η ίδια αναφορά για τον κίνδυνο και ο ίδιος στόχος με «Πλάνο /Στρατηγική: 1) Ολοκληρώθηκε επίσκεψη/ επιτόπιος έλεγχος στα κατάστημα. Δεν βρέθηκαν επιπλέον παράλληλες εισαγωγές. Υπάρχει ικανοποιητική βελτίωση στα προσφάτως επισκεφθέντα καταστήματα 2) […]: Αξιολόγηση πορείας πωλήσεων με τον πελάτη, ώστε να μοιραστούμε τα αποτελέσματα και να θέσουμε νέους στόχους και δράσεις...»[274].

139. Κατά την αξιολόγηση της πορείας του πελάτη ΚΥΨΕΛΗ[275] από τη C-P ΑΒΕΕ, το 2004 (Kipseli Customer Review) και στην ενότητα «επίτευξη πωλήσεων» στην κατηγορία στοματικής υγιεινής αναφέρεται στους κινδύνους & ευκαιρίες η εξής παρατήρηση: «μείωση στις οδοντόκρεμες λόγω παράλληλων εισαγωγών και στοκαρίσματος το Δεκέμβριο». Επιπρόσθετα, σε ανάλυση δυνατών/αδύνατων σημείων - ευκαιριών/απειλών (SWOT Analysis) που αφορά στην ΚΥΨΕΛΗ τον Ιανουάριο 2005[276] περιλαμβάνονται - μεταξύ άλλων - στα «Δυνατά Σημεία: Βελτιωμένες σχέσεις συνεργασίας με τα κυριότερα μέλη» και στις «Απειλές: Παράλληλες εισαγωγές (Ατλάντικ)». Επίσης, σε αρχείο με λίστα ευκαιριών/κινδύνων αύξησης/μείωσης τζίρου - σε σχέση με το αρχικό πλάνο και τις εκτιμήσεις - για το έτος 2005 της ΚΥΨΕΛΗ[277] περιλαμβάνονται η εκτίμηση των στελεχών της C-P ΜΕΠΕ (Ελλάδος), ότι η ΑΤΛΑΝΤΙΚ θα προβεί σε παράλληλες εισαγωγές μικρότερης αξίας (κατά […] ευρώ) σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά (2004), επομένως θα αγοράσει από την εταιρία προϊόντα Colgate-Palmolive αντίστοιχης αξίας. Παράλληλα, εκτιμάται ότι για την ΚΥΨΕΛΗ (χωρίς να προσδιορίζεται το μέλος/ τα μέλη του Ομίλου) θα υπάρξει μείωση αγορών από την εταιρία προϊόντων Colgate-Palmolive (λόγω παράλληλων εισαγωγών) αξίας […] ευρώ.

140. Στην αξιολόγηση της πορείας της εταιρίας τον […] του 2005[278] (CP Greece, 2005 Mid-year review) το θέμα των παράλληλων εισαγωγών συγκαταλέγεται στα κυριότερα προβλήματα (key issues) της εταιρίας. Το πλάνο ενεργειών για να αντιμετωπιστεί το εν λόγω πρόβλημα περιλαμβάνει τον επαναπροσδιορισμό της εμπορικής πολιτικής του χονδρεμπορίου (Indirect Trade), ώστε να περιλαμβάνει τα ευρήματα διαφόρων project (ενδεικτικά Indirect Trade Mapping, βλ. ανωτέρω) καθώς και παρακολούθηση των ενεργειών/πρωτοβουλιών της Ομάδας Εργασίας (Task Force βλ. ανωτέρω).

141. Στο επιχειρησιακό πλάνο του καναλιού χονδρεμπορίου (Indirect trade) [279] της C-P ΜΕΠΕ (Ελλάδος) για το έτος 2006, που συντάσσεται στα τέλη 2005, αναφέρεται αύξηση των παράλληλων εισαγωγών και συγκεκριμένα: «Αύξηση παράλληλων εισαγωγών: Εντυπωσιακή αύξηση (κατ' εκτίμηση [15-25]%) το πρώτο εξάμηνο του 2005, σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές… Σημαντική απειλή για τη CP Ελλάδος, ειδικά για το χονδρεμπόριο (Indirect trade)».

142. Σε ηλεκτρονικό μήνυμα του υπευθύνου πωλήσεων της C-P ΜΕΠΕ (Ελλάδος)[280], […], προς τους Ειδικούς Συνεργάτες της με θέμα «εμπορική πολιτική 2006», στο οποίο περιγράφονται οι τακτικές που πρέπει να ακολουθηθούν ανά κατηγορία πελατών, αναφέρεται μεταξύ άλλων «Όμιλοι Αγορών :[…].... Υλοποιούμε κιβωτιακή παροχή της τάξεως του […](δωρεάν προϊόν).... Σημείωση: Είναι προφανές ότι πελάτες σας των παραπάνω ομίλων που αγοράζουν από παράλληλη ή άλλη πηγή, αφήνονται στη δική σας διακριτική εξουσία να μειώσετε ή να μην αποδώσετε δωρεάν προϊόντα».

143. Στο στρατηγικό πλάνο της εταιρίας για την τριετία 2006-2008[281] που αποστέλλεται μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος στις […].2005 από υπευθύνους της C-P ΜΕΠΕ (Ελλάδας) προς τους συναδέλφους τους στην Ευρώπη περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων η εξής εκτίμηση: «Τάσεις πελατών: Η παράλληλη αγορά θα αυξηθεί περαιτέρω και θα φτάσει το [5-10]% του τζίρου μας μέχρι το 2008».

144. Από χειρόγραφες σημειώσεις[282] στην ατζέντα του […], οι οποίες ελήφθησαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο, προκύπτει ότι στις […] 2007, κατά την παρουσίαση του Επιχειρησιακού πλάνου της Ιταλίας για την επόμενη χρονιά («Italy BR»: Italy business review), και σύμφωνα με τον Γενικό Διευθυντή («GM») της Ιταλίας, η Ιταλία πρέπει να

[272] Σχετικό Ε61Β.

[273] Σχετικό Ε61Γ.

[274] Σε αρχείο με λίστα εννέα (9) ευκαιριών αύξησης τζίρου - σε σχέση με το αρχικό πλάνο και τις εκτιμήσεις - για το έτος 2005 του πελάτη […] (βλ. σχετικό Ε73) περιλαμβάνεται η εξής αναφορά: «[…]», μείωση παράλληλων εισαγωγών: 100» και «[…], μείωση παράλληλων εισαγωγών: 40». Πρόκειται δηλαδή για εκτίμηση των στελεχών της C-P ΜΕΠΕ (Ελλάδος), ότι τα δύο αυτά μέλη του […] θα αγοράσουν από την ίδια, αντί από παράλληλες εισαγωγές, προϊόντα Colgate-Palmolive συνολικής αξίας […] χιλ. ευρώ. Σημειώνεται ότι οι εν λόγω πωλήσεις της C-P ΜΕΠΕ αντιστοιχούν περίπου στο […]% των συνολικών αγορών της […] και στο […]% των συνολικών αγορών της […] (βλ. σχετικό Ε51:

[275] Σχετικό Ε50.

[276] Σχετικό Ε64.

[277] Σχετικό Ε73.

[278] Σχετικό Ε58.

[279] Σχετικό Ε85.

[280] Σχετικό Ε82, συλλέχθηκε κατά τον επιτόπιο έλεγχο που πραγματοποιήθηκε σε Ειδικό Συνεργάτη της C-P ΜΕΠΕ (βλ. σχετικά εντολή ελέγχου υπ' αριθ. 5620/7.9.2006).

[281] Σχετικά Ε80. Το αρχικό μήνυμα είναι από τον […]στον […].

[282] Σχετικό Ε98.

προϋπολογίσει «μηδέν» στην «έκθεση» στην παράλληλη αγορά («[…]»)[283]. Επίσης, σύμφωνα με τις σημειώσεις του […] (νυν Δ/ντης και Νομ. Εκπρόσωπος C-P ΜΕΠΕ), κατά τη διάρκεια της παρουσίασης του Διευθυντή Πωλήσεων της Ιταλίας υπάρχει παρέμβαση - οδηγία του Προέδρου του Επιχειρησιακού Ευρωπαϊκού Διαμερίσματος […][284] σύμφωνα με το οποίο οι παράλληλες εξαγωγές πρέπει από […] ευρώ[285] που είναι στο διάστημα […] 2007 να μηδενιστούν την επόμενη χρονιά [“[…]].

145. Κατά τη χρονική περίοδο 2003 έως και 2008, σε παρουσιάσεις της CP Ελλάδος που αφορούν στην αξιολόγηση της πορείας των εταιριών C-P τα εν λόγω έτη («Business Review/Midyear Review») υπάρχουν εκτενείς αναφορές στα κυριότερα προβλήματα «key issues» για κάθε χρονική περίοδο. Επισημαίνεται ότι σε καμία από αυτές τις παρουσιάσεις[286], δεν αναφέρονται προβλήματα εισαγόμενων προϊόντων, για το λόγο ότι δεν είναι σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία.

146. Στην αξιολόγηση της πορεία των πωλήσεων [287] των […] στα μέσα του 2010 από τη C-P ΜΕΠΕ και συγκεκριμένα στην παράγραφο των «απειλών» της ανάλυσης δυνατών/αδύνατων σημείων - ευκαιριών/απειλών (SWOT Analysis) των […] και […][288], αναφέρεται το θέμα της αύξησης των παράλληλων εισαγωγών. Ακολουθεί λίστα με πέντε προβλήματα («issues») για τους […], μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και οι «παράλληλες εισαγωγές ([…] κ.λπ.)».

147. Από ηλεκτρονικό αρχείο και σχετικό έγγραφο[289] που λήφθηκε κατά τον επιτόπιο έλεγχο στις εταιρίες C-P, προκύπτει ότι ο περιορισμός των παράλληλων εισαγωγών ήταν μια από τις «ιδέες» που παρουσίασαν στελέχη της C-P Ελλάδος, το 2010, για ανάπτυξη πωλήσεων βραχυπρόθεσμα και με εύκολο τρόπο. Συγκεκριμένα αναφέρεται: «Βραχυπρόθεσμα / εύκολες νίκες» («short term/quick wins»): «Να κυνηγήσουμε τη δραστηριότητα των παράλληλων εισαγωγών μέσω α) Πραγματοποίησης ανάλυσης και εύρεσης λύσης β) Ανταγωνισμού στην τιμή και γ) «Κλείσιματος» σημείων εισόδου».

148. Κατά την κρίση της Επιτροπής, από τη συνδυαστική ερμηνεία και στάθμιση των ως άνω ευρημάτων που σχετίζονται με την κεντρική εμπορική πολιτική της C-P ως προς το παράλληλο εμπόριο, διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

Α. Συστηματική παρακολούθηση και ανάλυση των παράλληλων εισαγωγών από τις εταιρίες του ομίλου C-P (Ελλάδος)

Οι εταιρίες του ομίλου C-P (Ελλάδος) παρακολουθούσαν τις παράλληλες εισαγωγές και πραγματοποιούσαν εις βάθος αναλύσεις που αφορούσαν συγκεκριμένα:

i. Την αξία των πωλήσεων προϊόντων παράλληλης εισαγωγής. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις τους, οι πωλήσεις αυξάνονται κάθε χρονιά από το 2000 έως και το 2005, ενώ η εκτίμηση στα τέλη του 2005 ανέφερε ότι για την περίοδο 2006-2008, αναμένεται περαιτέρω αύξηση.

ii. Τη χώρα προέλευσης. Το [75-85]% των εκτιμώμενων πωλήσεων από παράλληλες εισαγωγές προέρχεται από την Ιταλία και συγκεκριμένα από 14 περίπου Ιταλούς χονδρεμπόρους.

iii. Τα καταστήματα που προμηθεύονταν προϊόντα παράλληλων εισαγωγών. Αρχικά, ένα σημαντικό ποσοστό των εκτιμώμενων πωλήσεων από παράλληλες εισαγωγές πραγματοποιείται σε μικρά σημεία. Ωστόσο, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ίδιας της C-P ΑΒΕΕ. Ήδη για το έτος 2004, το πρόβλημα του παράλληλου εμπορίου αναμενόταν να μετατεθεί και να επεκταθεί εντονότερα στις μεγάλες λιανεμπορικές αλυσίδες. Ήδη, κατά το ίδιο διάστημα, μεγάλα σούπερ μάρκετ, όπως τα ΑΤΛΑΝΤΙΚ, ο […], ή και πιο μεσαία όπως η […] και […], διέθεταν στα καταστήματά τους προϊόντα παράλληλων εισαγωγών.

iv. Την κατηγορία/σχετική αγορά των προϊόντων παράλληλης εισαγωγής. Οι οδοντόκρεμες, τα μαλακτικά ρούχων και τα υγρά καθαριστικά εμφανίζονται συχνότερα μεταξύ των προϊόντων παράλληλης εισαγωγής.

Β. Σημαντικές επιπτώσεις των παράλληλων εισαγωγών για τις εταιρίες το ομίλου C-P (Ελλάδος)

Αναφορικά με τις επιπτώσεις για τις εταιρίες του ομίλου C-P (Ελλάδος) από το παράλληλο εμπόριο, προκύπτει ότι:

i. Βραχυπρόθεσμα, είχε ως αποτέλεσμα την απώλεια πωλήσεων για την εταιρία. Ως ποσοστό του κ.ε. της C-P ΑΒΕΕ, οι παράλληλες εισαγωγές αντιπροσώπευαν περίπου το [5-10]% (εκτίμηση έτους 2004).

ii. Μακροπρόθεσμα, η εταιρία εκτίμησε ότι οι παράλληλες εισαγωγές θα αυξηθούν, προσεγγίζοντας έως και [10-15]% του κ.ε. και ότι θα προκαλούσαν μείωση της τιμής καταναλωτή έως [25-35]% και, επομένως, ριζική αλλαγή στις εμπορικές δραστηριότητες και τη συνολική οικονομική κατάσταση της εταιρίας.

Γ. Ανάληψη εσωτερικών πρωτοβουλιών/δράσεων από τις εταιρίες του ομίλου εταιριών C-P (Ελλάδος) για τον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών

Οι εσωτερικές δράσεις του ομίλου των εταιριών C-P (Ελλάδος) για τον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών περιλάμβαναν, μεταξύ άλλων:

i. Πραγματοποίηση εποχιακών προωθητικών ενεργειών/προσφορών για τους τοπικούς εμπόρους, ώστε να μειώνεται περιοδικά η τιμή (κόστος κτήσης) των προϊόντων,

ii. Οδηγίες προς τους Ειδικούς Συνεργάτες για μεταπώληση, κατά προτεραιότητα, των προωθητικών πακέτων/

[283] Σύμφωνα με το Γενικό Διευθυντή της Ιταλίας, η προγραμματισμένη μέση αύξηση τιμής (SPI=Selling Price Increase) για το έτος 2008 είναι μόλις […]%.

[284] Συνάγεται ότι το “[…]” αφορά σε συντομογραφία ονόματος (αρχικά) για τον […]. Σε άλλο σημείο του χειρογράφου τον αναφέρει και ως «[…]».Σύμφωνα με την υπ’ αριθμ. 3581/19.5.2014 επιστολή της C-P ΜΕΠΕ, ο […] ήταν κατά την εν λόγω περίοδο «Πρόεδρος του European Division».

[285] Σημειώνεται ότι οι παράλληλες εξαγωγές του 2007 εκτιμώνται στα […] ευρώ (εφόσον το 8μηνο αναχθεί σε ετήσια βάση) και είναι σαφώς μικρότερες από […] ευρώ του έτους 2003.

[286] Βλ ενδεικτικά Ε8, Ε21, Ε59, Ε81, Ε97, Ε131.

[287] Σχετικό Ε120.

[288] Ο όμιλος σ/μ […] έχει κάτω από την ομπρέλα του 23 επιχειρήσεις και 450 καταστήματα, επί το πλείστον μεσαίου μεγέθους. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι μέλη του είναι μεταξύ άλλων οι […], […], κ.α. (Πηγή: ΠΑΝΟΡΑΜΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ, ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2012).

[289] Σχετικό Ε116, Ε117. Ο τίτλος του εν λόγω εγγράφου είναι «Ideas_GA Meeting 170610.ppt», οπότε συνάγεται ότι πρόκειται περί ιδεών στελεχών.

προσφορών σε πελάτες τους, οι οποίοι προμηθεύονται - ή δύναται να προμηθευτούν στο μέλλον - προϊόντα παράλληλης εισαγωγής,

iii. Οδηγίες προς τους Ειδικούς Συνεργάτες για πιθανή μείωση παροχών σε πελάτες τους - μέλη ομίλων - οι οποίοι προμηθεύονται προϊόντα παράλληλης εισαγωγής,

iv. Συναντήσεις με λιανέμπορο για συζήτηση του ζητήματος των παράλληλων εισαγωγών και στοχοθέτηση επί αυτού, καθώς και επιτόπιους έλεγχους σε καταστήματα με σκοπό την επιβεβαίωση της διαχρονικά μειούμενης αγοράς προϊόντων παράλληλης εισαγωγής.

Δ. Συνεργασία και συντονισμός δράσεων με C-P Ιταλίας, Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα (Division) και μητρική αμερικάνικη εταιρία (New York Corporate) για το ζήτημα του παράλληλου εμπορίου

Η συνεργασία και ο συντονισμός δράσεων μεταξύ του ομίλου εταιριών C-P (Ελλάδος) και εταιριών C-P στο εξωτερικό (μητρική και θυγατρική Ιταλίας) για την αντιμετώπιση της «απειλής» των παράλληλων εισαγωγών περιλάμβαναν :

i. Ενημέρωση από τις εταιρίες C-P (Ελλάδος) προς το Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα (Division) τα έτη 2001, 2002, 2004 και 2005 για το ζήτημα των παράλληλων εισαγωγών και τα έτη 2003 και 2004 προς την αμερικάνικη μητρική εταιρία. Ειδικά το 2004, η ενημέρωση προς το Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα (Division) είναι ιδιαίτερα λεπτομερής (περιγραφή κινήτρου λόγω διαφορών τιμών, καταγραφή προϊόντων ανά χώρα προέλευσης και είδος/κατηγορία, υπολογισμός αξίας εκτιμώμενης απώλειας τζίρου κλπ) και επαναλαμβανόμενη (5 φορές εντός τους ιδίου έτους). Σημειώνεται, ότι τον Απρίλιο του 2004 η ενημέρωση περιλάμβανε αξιολόγηση και εναλλακτικού σεναρίου μείωσης τιμής προϊόντων C-P στην Ελλάδα κατά [15-25]%, ως πιθανή λύση για τον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών, η οποία όμως δεν προκρίθηκε,

ii. Σαφή οδηγία από το Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα (Division) προς την C-P ΑΒΕΕ (Ελλάδος) (Απρίλιος 2004) για «επιθετικότερο» χειρισμό και αντιμετώπιση του διαπιστωθέντος προβλήματος των παράλληλων εισαγωγών. Η οδηγία αυτή δίδεται εν γνώσει της αμερικάνικης μητρικής εταιρίας και του Προέδρου αυτής, καθώς ήταν αποδέκτης των πρακτικών της συνάντησης. Η οδηγία αυτή είχε ακολούθως ως συνέπεια τη στενότερη συνεργασία και το συντονισμό δράσεων με την C-P Ιταλίας, με σκοπό τον περιορισμό των παράλληλων εξαγωγών από τη γείτονα χώρα (η οποία αντιπροσώπευε έως και [75-85]% του συνόλου των παράλληλων εισαγωγών C-P στην Ελλάδα),

iii. Συντονισμό με την C-P Ιταλίας για κοινή αξιολόγηση του προβλήματος και κοινή ενημέρωση του Ευρωπαϊκού Επιχειρησιακού Διαμέρισματος (Division), αφενός για συγχρονισμό στις προωθητικές ενέργειες, και αφετέρου για επιβολή ανώτερων ορίων / ποσοστώσεων ("quotas") με σκοπό τη μείωση των πωλούμενων ποσοτήτων σε συγκεκριμένους Ιταλούς πελάτες - εξαγωγείς,

iv. Ενημέρωση από τη C-P Ιταλίας προς την εταιρία C-P (Ελλάδας) και το Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα (Division) ότι η προσπάθειά της να μειώσει τις παράλληλες εξαγωγές προς την Ελλάδα έχει αποτέλεσμα,

v. Σαφή οδηγία από το Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα (Division) προς την C-P Ιταλίας (Οκτώβριος 2007) για στόχο «μηδενισμού» των παράλληλων εισαγωγών το έτος 2008.

149. Κατά την κρίση της Επιτροπής, και σε αντίθεση με τις αιτιάσεις των ελεγχόμενων εταιριών C-P, οι ως άνω ενέργειες, όπως αυτές προτεραιοποιήθηκαν και εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο του προαναφερόμενου σχεδίου για την αντιμετώπιση της «απειλής» των παράλληλων εισαγωγών, δεν ήταν εξ ολοκλήρου εύλογες ή/και ουδέτερες εξ απόψεως δικαίου ανταγωνισμού, ούτε και αφορούσαν αποκλειστικά τη διενέργεια ανταγωνιστικών προωθητικών ενεργειών ως κίνητρο στους Έλληνες πελάτες να συνεχίσουν να προμηθεύονται προϊόντα C-P από τις ελληνικές θυγατρικές C-P, αλλά ορισμένες από αυτές στόχευαν ευθέως στον έλεγχο και περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών προϊόντων C-P από την Ιταλία στην Ελλάδα - τόσο των πωλήσεων από Ιταλία προς Ελλάδα, όσο και των αγορών από Ελλάδα προς Ιταλία - π.χ. με την πρόβλεψη επιβολής ανώτατων ορίων/ποσοστώσεων για την μείωση των παράλληλων εξαγωγών που πραγματοποιούσαν συγκεκριμένοι Ιταλοί μεταπωλητές προς την Ελλάδα, αλλά και με την αντίστοιχη πρόβλεψη χρηματικών «κυρώσεων» υπό την μορφή απώλειας παροχών για τους Έλληνες πελάτες (αλυσίδες σούπερ μάρκετ, όμιλοι αγορών) που προμηθεύονταν προϊόντα παράλληλων εισαγωγών από Ιταλία. Στο ίδιο αυτό σχέδιο εντάσσεται και η συμπερίληψη συμβατικών ρητρών με αντικείμενο τον περιορισμό/παρεμπόδιση των παράλληλων εισαγωγών στις συμφωνίες των ελληνικών θυγατρικών C-P με πελάτες τους, οι οποίες εφαρμόστηκαν και επεκτάθηκαν σταδιακά από ομίλους αγορών σε μεγαλύτερες αλυσίδες σούπερ μάρκετ (κατ' αντιστοιχία με τις μεταβαλλόμενες τότε συνθήκες στην αγορά), λαμβάνοντας ιδίως υπόψη την ταυτότητα αντικειμένου, την κοινή στόχευση, τη χρονική αλληλουχία και τη συστηματική τους ακολουθία με άλλες δράσεις του κεντρικού αυτού σχεδίου, καθώς και την εν γένει συμπληρωματικότητά τους, όπως αυτή προκύπτει ευθέως από εσωτερικά έγγραφα των ίδιων των ελεγχόμενων. Όλες οι προαναφερόμενες ενέργειες, στο πλαίσιο του κεντρικού σχεδίου, σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν συντονισμένα από τις ελληνικές και ιταλικές θυγατρικές C-P, με την άμεση και ενεργή καθοδήγηση, εμπλοκή και γνώση τόσο του Ευρωπαϊκού Επιχειρησιακού Διαμερίσματος της C-P, όσο και της αμερικάνικης μητρικής C-P.

VI.4 Σύγκριση τιμών - κίνητρο πραγματοποίησης παράλληλων εισαγωγών

VI.4.1 Με βάση στοιχεία και εσωτερικές εκτιμήσεις της C-P

150. Σύμφωνα με στοιχεία, τα οποία συλλέχθηκαν από τη ΓΔΑ κατά τη διάρκεια του επιτόπιου ελέγχου στις εταιρίες C-P, προκύπτει ότι πράγματι οι τιμές των προϊόντων Colgate-Palmolive στην Ελλάδα ήταν, κατά κανόνα, υψηλότερες σε σχέση με άλλες επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες, συμπεριλαμβανομένης της γειτονικής Ιταλίας, κατά την υπό εξέταση περίοδο. Ειδικά για την περίπτωση της Ιταλίας, η καθαρή τιμή πώλησης των υπό εξέταση προϊόντων ήταν χαμηλότερη έως και [35-45]% - [55-65]% από

την αντίστοιχη τιμή πώλησης στην Ελλάδα - γεγονός που εξηγεί σε μεγάλο βαθμό γιατί η Ιταλία ήταν και η χώρα προέλευσης των περισσότερων παράλληλων εισαγωγών στην ελληνική επικράτεια. Οι διαπιστωθείσες αυτές διαφορές τιμών επιβεβαιώνουν την ύπαρξη σημαντικού κινήτρου α) αφενός πραγματοποίησης παράλληλων εισαγωγών από εμπόρους, προκειμένου να μειώσουν το κόστος αγοράς και β) αφετέρου περιορισμού τους από την C-P, προκειμένου να διατηρηθούν οι υψηλότερες τιμές λιανικής στην ελληνική αγορά, συγκριτικά με άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

151. Πιο συγκεκριμένα, οι ίδιες ελληνικές θυγατρικές C-P εκτιμούσαν ότι οι υψηλότερες τιμές σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες τις καθιστούσαν ευάλωτες σε παράλληλες εισαγωγές, εκτίμηση που τις οδήγησε τελικά και στην εφαρμογή συγκεκριμένων δράσεων για την αποτροπή τους (βλ. ενότητα VI.4 ανωτέρω). Πλήθος εσωτερικών εγγράφων επιβεβαιώνουν τόσο τη σημαντική αυτή διαφοροποίηση τιμών (ιδίως σε σχέση με τη γειτονική Ιταλία), όσο και «απειλή» που συνιστούσαν για την κερδοφορία του ομίλου C-P (Ελλάδος) οι συνακόλουθες παράλληλες εισαγωγές., ορισμένα από τα οποία προαναφέρθηκαν και στην ενότητα VI.4, ενδεικτικά:

i. Στην ανάλυση δυνατών/αδύνατων σημείων - ευκαιριών/απειλών (SWOT[290] Analysis) της C-P ABEE που περιγράφεται στο επιχειρησιακό πλάνο της εταιρίας για το έτος 2001[291], αναφέρεται το ζήτημα της διαφοροποίησης τιμών με την Ευρώπη και ακολούθως των παράλληλων εισαγωγών («europricing[292]/parallel imports»), εκτιμώντας αυτές ως «απειλή» για την εταιρία.

ii. Αντιστοίχως, σε παρουσίαση[293] της C-P ABEE στον [...], στέλεχος της μητρικής εταιρίας ("[...]") το 2003, στην οποία επίσης καταγράφεται η εκτίμηση της εταιρίας ότι αντιλαμβάνεται ως απειλή της την εν λόγω χρονιά τις υψηλές τιμές της σε σχέση με την Ευρώπη, οι οποίες αποτελούν κίνητρο για παράλληλες εισαγωγές, γίνεται περαιτέρω σύγκριση των οικονομικών στοιχείων/δεικτών της C-P ABEE με τα αντίστοιχα των Ευρωπαϊκών εταιριών C-P («2002 Ratios, CP Greece as compared to Europe»). Από την εν λόγω σύγκριση προκύπτει ότι η C-P ABEE έχει καλύτερους οικονομικούς δείκτες και κερδοφορία από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο, καθώς έχει σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό εκπτώσεων ως προς τις ακαθάριστες πωλήσεις («GTN% Greece: [...]%, Europe [...]%») και αντίστοιχα σημαντικά υψηλότερα ποσοστά περιθωρίου και λειτουργικού κέρδους [«Margin% Greece: [...]%, Europe [...]% » και («O. Profit % Greece: [...]%, Europe [...]% »)].

iii. Σε αξιολόγηση της πορείας των πωλήσεων της C-P ABEE (Business Review) που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις [...] 2004[294] συμπεραίνεται, επίσης, ότι τα τότε επίπεδα υψηλής τιμολογιακής πολιτικής των προϊόντων στην Ελλάδα και τα αντίστοιχα ποσοστά περιθωρίων κέρδους είναι μη διατηρήσιμα, ότι το κίνητρο για παράλληλες εισαγωγές και ο συνακόλουθος κίνδυνος για τον ελληνικό όμιλο είναι σημαντικός, και ότι η διαφορά τιμής ανάλογα με το προϊόν και τη χώρα προέλευσης των παράλληλων εισαγωγών κυμαίνεται α) από [35-45]% - [55-65]%[295] και β) από [15-25]% - [55-35]%[296].

iv. Σε συνάντηση στελεχών της C-P ABEE (Ελλάδος) και C-P Ιταλίας[297], παρουσία των Γενικών Διευθυντών των δύο χωρών, με θέμα το παράλληλο εμπόριο («Meeting Parallel Import Italy-Greece»)[298], εκτιμάται - με βάση τις επισκέψεις των πωλητών στα καταστήματα στην Ελλάδα - ότι οι διαφορές τιμής μεταξύ Ελληνικών και παράλληλα εισαγόμενων προϊόντων είναι της τάξεως του [35-45]% - [55-65]% («[...]»). Ακολουθεί συγκριτικός πίνακας τιμών Ελλάδας και Ιταλίας για 26 συγκεκριμένα προϊόντα - κωδικούς της C-P, με τίτλο «[...]»), από όπου προκύπτει ότι και στα 26 προϊόντα οι καθαρές τιμές[299] στην Ιταλία είναι σημαντικά χαμηλότερες από την Ελλάδα[300].

v. Σε ηλεκτρονικό μήνυμα με επισυναπτόμενη παρουσίαση[301] με ημερομηνία [...] 2004 από τον Γενικό Διευθυντή της C-P ABEE ([...]) προς τον Πρόεδρο [...] και σε άλλα στελέχη του Επιχειρησιακού Ευρωπαϊκού Διαμερίσματος («European Division»)[302] με θέμα το παράλληλο εμπόριο, περιλαμβάνεται σύγκριση τιμών («Price Comparison») ελληνικών προϊόντων Colgate-Palmolive με αντίστοιχα άλλων χωρών, και κυρίως της Ιταλίας, στην οποία εκτιμάται ότι οι καθαρές τιμές στο εξωτερικό είναι σημαντικά χαμηλότερες -[...]- σε σχέση με την Ελλάδα («[...]»).

vi. Ο κίνδυνος που δύναται να αντιμετωπίσει η ελληνική θυγατρική λόγω της αρνητικής δημοσιότητας που προσδίδει το υψηλό επίπεδο τιμών της σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη, αλλά και η συνακόλουθη πίεση για μείωση τιμών στην Ελλάδα, περιγράφεται ως μείζον πρόβλημα και σε εσωτερική αξιολόγηση της πορείας της εταιρίας C-P ΜΕΠΕ για το έτος 2005 (C-P Greece, 2005 MID-YEAR REVIEW)[303].

vii. Το ως άνω πρόβλημα της αρνητικής δημοσιότητας και της πιθανής αδυναμίας της C-P ΜΕΠΕ να διατηρήσει τα υψηλά σημερινά επίπεδα τιμών αναφέρεται με πανομοιότυπη διατύπωση σε παρουσιάσεις της εταιρίας και στο επόμενο χρονικό διάστημα. Ενδεικτικά αναφέρεται

[290] SWOT= Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats.

[291] Σχετικό Ε1.

[292] Europricing= Καταγραφή του επιπέδου τιμών σε κάθε Ευρωπαϊκή χώρα και σύγκριση τιμών στην Ελλάδα σε σχέση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες και σε σχέση με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο.

[293] Σχετικό Ε8.

[294] Σχετικά Ε22, Ε23.

[295] Για τις παράλληλες εισαγωγές προερχόμενες από χώρες εκτός Ασίας ή Νότιας Αφρικής.

[296] Για τις παράλληλες εισαγωγές προερχόμενες από χώρες εκτός Ιταλίας.

[297] Πρόκειται για τους Ιταλούς [...] (Γενικός Διευθυντής), [...] (Διευθυντής Πωλήσεων), [...] (Υπεύθυνος Πωλήσεων για το κανάλι του Χονδρεμπορίου). Οι θέσεις ευθύνης/ τίτλοι των στελεχών προσκομίστηκαν με την υπ' αριθμ. πρωτ 3581/19.5.2014 επιστολή της C-P ΜΕΠΕ.

[298] Σχετικό Ε24 και Ε25.

[299] Η σύγκριση γίνεται σε καθαρή τιμή («net price»), δηλαδή τιμή τιμοκαταλόγου από την εταιρία C-P προς τον μεταπωλητή, αφού έχουν αφαιρεθεί τυχόν εκπτώσεις.

[300] Βλ. αναλυτικότερα Παράρτημα IX της υπ' αριθμ. 4937/3.7.2014 εισήγησης.

[301] Σχετικό Ε28.

[302] Πρόκειται για τους [...].

[303] Σχετικό Ε60.

α) στην αξιολόγηση της πορείας της εταιρίας κατά τη διάρκεια του 2006[304] (C-P Greece, 2006 Mid-year review), β) στο επιχειρησιακό πλάνο έτους 2007[305] (Greece, 2007 Budget review), γ) στην αξιολόγηση της πορείας της εταιρίας κατά τη διάρκεια του 2007[306] (CP Greece, 2007 Mid-year review), δ) στο επιχειρησιακό πλάνο έτους 2008[307] (Greece, 2008 Budget review).

viii. Από συνημμένο αρχείο σε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μεταξύ στελεχών της C-P ΜΕΠΕ, με θέμα «RE: FW: CBS - Also request for a pricing comparison»[308], για το έτος 2009, προκύπτει ότι η C-P ΜΕΠΕ (Ελλάδα) είναι ακριβότερη, στις 12 από το σύνολο των 13 μετρούμενων κατηγοριών προϊόντων.

ix. Η σημαντική αυτή διαφοροποίηση τιμών ήταν διαχρονική κατά την δεκαετία 2000-2010, όπως προκύπτει (α) από στοιχεία συνάντησης στελεχών[309] της C-P ΜΕΠΕ στα γραφεία της την […] 2009, με στελέχη της διεθνούς εταιρίας (Global Colgate CD[310]) και θέμα την προσπάθεια της αλυσίδας σ/μ […] να διεξάγει διαπραγματεύσεις με τις πολυεθνικές εταιρίες σε παγκόσμιο - κεντρικό (αντί τοπικό) επίπεδο, από την οποία προκύπτει ότι η Ελλάδα θα μπορούσε να ευθυγραμμιστεί με το μέσο όρο της περιοχής «[…]» […], εφόσον προχωρήσει σε μέση μείωση τιμής της τάξεως του […]% και (β) από ηλεκτρονικό μήνυμα[311] της […] 2010 που αποστέλλεται, μαζί με επισυναπτόμενη παρουσίαση από το […], στέλεχος της C-P ΜΕΠΕ στον Πρόεδρο […][312] και σε λοιπά στελέχη του Επιχειρησιακού Ευρωπαϊκού Διαμερίσματος («European Division»)[313], με θέμα το στρατηγικό πλάνο της εταιρίας για τα έτη 2010-2015 («2010 Strat plan CP Greece»), όπου αναφέρεται ότι η C-P στην Ελλάδα είναι η ακριβότερη σε λιανικές τιμές σε όλες τις κατηγορίες σε σχέση με την Ευρώπη («[…]») και ότι αυξάνεται η πίεση από το κράτος προς τις πολυεθνικές εταιρίες ώστε να δώσουν εξηγήσεις για τις διαφορές τιμών και να μειώσουν τις τιμές τους.

152. Επισημαίνεται, επικουρικώς, ότι οι προαναφερόμενες διαφορές τιμών επιβεβαιώνονται και από σύγκριση τιμών από συλλεχθέντα σε επιτόπιο έλεγχο τιμολόγια παράλληλων εισαγωγέων με τον τιμοκατάλογο της C-P.

VI.4.2 Με βάση τη σύγκριση προσκομισθέντων τιμοκαταλόγων

153. Από μέρους της ΓΔΑ ζητήθηκε από τη C-P ΑΒΕΕ και τη C-P ΜΕΠΕ την προσκόμιση τιμοκαταλόγων χονδρικής[314], τόσο για την Ελλάδα, όσο και για λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες, με «αντιστοίχιση - συσχέτιση» ανά προϊόν, ώστε να προκύψουν «συγκρίσιμα» προϊόντα και να αξιολογηθούν οι τιμές αυτών στην Ελλάδα σε σχέση με το εξωτερικό[315]. Από την ανάλυση που ακολουθήθηκε, βάσει των προσκομισθέντων - για τέσσερις χώρες - «συγκρίσιμων» προϊόντων[316] προέκυψαν τα ακόλουθα:

i. Αναφορικά με τις τιμές στην Ιταλία, προκύπτει ότι για την περίοδο 2001-2008, το […]% των «συγκρίσιμων» προϊόντων είναι ακριβότερα στην Ελλάδα σε σχέση με την Ιταλία. Επιπλέον, πληθώρα προϊόντων είναι σημαντικά ακριβότερα, καθώς το […]% των εν λόγω προϊόντων είναι ακριβότερα στην Ελλάδα τουλάχιστον κατά […][317].

ii. Αναφορικά με τις τιμές στην Ισπανία, προκύπτει ότι την περίοδο 2001-2008, το […]% των «συγκρίσιμων» προϊόντων είναι ακριβότερα στην Ελλάδα σε σχέση με την Ισπανία. Επιπλέον, πληθώρα προϊόντων είναι σημαντικά ακριβότερα, καθώς το […]% των εν λόγω προϊόντων είναι ακριβότερα στην Ελλάδα τουλάχιστον κατά […]%[318].

iii. Αναφορικά με τις τιμές στη Γαλλία, προκύπτει ότι για την περίοδο 2001-2008, το […]% των «συγκρίσιμων» προϊόντων είναι ακριβότερα στην Ελλάδα σε σχέση με τη Γαλλία. Επιπλέον, προκύπτει ότι ο αριθμός των προϊόντων που είναι σημαντικά ακριβότερα - τουλάχιστον κατά 20% - διαφοροποιείται αισθητά ανά έτος, κυμαινόμενος μεταξύ […].

iv. Αναφορικά με τις τιμές στην Πορτογαλία, προκύπτει ότι την περίοδο 2002-2008, το […]% των «συγκρίσιμων» προϊόντων είναι ακριβότερα στην Ελλάδα σε σχέση με την Πορτογαλία. Ωστόσο, προκύπτει ότι αρκετά προϊόντα είναι ακριβότερα κατά […]% περίπου και μόλις το […]% είναι σημαντικά ακριβότερα - τουλάχιστον κατά […]%.

154. Συμπερασματικά, με βάση την ως άνω ανάλυση τιμοκαταλόγων για την περίοδο 2001-2008, προκύπτει ότι η πλειοψηφία των προϊόντων Colgate Palmolive στην Ελ-

[304] Σχετικό Ε81.

[305] Σχετικό Ε96.

[306] Σχετικό Ε97.

[307] Σχετικό Ε101.

[308] Σχετικό Ε106. Ο συνημμένος Πίνακας προκύπτει ότι συντάχθηκε από στέλεχος της Ελβετικής C-P.

[309] Σχετικό Ε111. Επεξεργασία από ΓΔΑ των στοιχείων του επισυναπτόμενου αρχείου excel «NNP Calculation.xls».

[310] Πρόκειται για τους […] και […].

[311] Σχετικό Ε114.

[312] Σύμφωνα με την υπ' αριθ. 3581/19.5.2014 επιστολή της C-P ΜΕΠΕ, ο […] ήταν κατά την εν λόγω περίοδο «Πρόεδρος του European Division».

[313] Πρόκειται για τους […], […].

[314] Οι εν λόγω τιμές είναι βασικές τιμοκαταλόγου ανά ml προϊόντος, δηλαδή προ τυχόν εκπτώσεων, παροχών, κουπονιών και λοιπών προωθήσεων προς τους πελάτες και τους καταναλωτές και χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψιν τυχόν διαφορά τιμής ανά ml λόγω συνολικού όγκου του προϊόντος (volume effect).

[315] Βλ υπ' αριθμ. πρωτ. 3907 και 3908/29.5.2014 επιστολές.

[316] Βλ. αναλυτικότερα Παράρτημα VIII της υπ' αριθμ. πρωτ. 4937/3.7.2014 εισήγησης.

[317] Για παράδειγμα, το έτος 2004, υπάρχουν - βάσει προσκομισθέντων τιμοκαταλόγων - 88 «συγκρίσιμα» προϊόντα μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας. Από αυτά, τα 81 είναι ακριβότερα στην Ελλάδα. Αναφορικά με το πόσο ακριβότερα, προκύπτει ότι τα 51 είναι τουλάχιστον […]% ακριβότερα και μάλιστα τα 38, δηλαδή σχεδόν τα μισά «συγκρίσιμα» προϊόντα, είναι τουλάχιστον […]% ακριβότερα. Ως ποσοστό των συνολικών συγκρίσιμων προϊόντων είναι: […] (προϊόντα που είναι εν γένει ακριβότερα στην Ελλάδα), […]% (προϊόντα που είναι τουλάχιστον […] ακριβότερα) και […]% (προϊόντα που είναι τουλάχιστον […]% ακριβότερα).

[318] Για παράδειγμα, το έτος 2004, υπάρχουν - βάσει προσκομισθέντων τιμοκαταλόγων - 60 «συγκρίσιμα» προϊόντα μεταξύ Ελλάδας και Ισπανίας. Από αυτά, τα 46 είναι ακριβότερα στην Ελλάδα. Αναφορικά με το πόσο ακριβότερα, προκύπτει ότι τα 40 είναι τουλάχιστον […]% ακριβότερα και μάλιστα τα 25, δηλαδή σχεδόν τα μισά «συγκρίσιμα» προϊόντα, είναι τουλάχιστον […]% ακριβότερα. Ως ποσοστό των συνολικών των συγκρίσιμων προϊόντων είναι: […]% (προϊόντα που εν γένει ακριβότερα στην Ελλάδα), […]% (προϊόντα που είναι τουλάχιστον […]% ακριβότερα) και […]% (προϊόντα που είναι τουλάχιστον […]% ακριβότερα).

λάδα ήταν ακριβότερα σε σχέση και με τις τέσσερις χώρες που εξετάστηκαν, συμπεριλαμβανομένης της Ιταλίας που ήταν παραδοσιακά η κατεξοχήν χώρα προέλευσης παράλληλων εισαγωγών προϊόντων C-P στην Ελλάδα. Ειδικότερα, ιδιαίτερα μεγάλος αριθμός «συγκρίσιμων» προϊόντων ήταν τουλάχιστον […]% ακριβότερα, ενώ για το έτος 2004 σχεδόν τα μισά «συγκρίσιμα» προϊόντα ήταν τουλάχιστον […] ακριβότερα.

VII ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

VII.1 Άρθρο 1 ν. 703/1977 (νυν άρθρο 1 ν. 3959/2011)

155. Βάσει των αρχών που διέπουν τη διαχρονική εφαρμογή του δικαίου και των γενικών αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των διοικουμένων, εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου, οι οποίες ίσχυαν κατά το χρόνο επελεύσεως των γεγονότων που συνιστούν την παράβαση, χωρίς να έχει σημασία ο χρόνος, κατά τον οποίο εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις[319]. Δυνάμει του άρθρου 51 ν. 3959/2011, με την έναρξη ισχύος του ν. 3959/2011 για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού την 20.4.2011, καταργήθηκε ο ν. 703/1977 (περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού). Έτσι, κάθε συμπεριφορά, η οποία εκδηλώθηκε και έπαυσε μέχρι την 20.4.2011 (ημερομηνία θέσης σε ισχύ του ν. 3959/2011) και η οποία πιθανολογείται ότι πληροί τις προϋποθέσεις εφαρμογής των άρθρων 1 και 2 ν. 703/1977, αξιολογείται βάσει των προαναφερόμενων άρθρων[320]. Συνεπώς, στα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης, τα οποία εμπίπτουν στο ratione materiae και ratione temporis πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 και 2 ν. 703/1977, εφαρμόζονται οι ουσιαστικού δικαίου κανόνες των εν λόγω άρθρων. Σε κάθε περίπτωση, ουδεμία ουσιαστική διαφοροποίηση υφίσταται μεταξύ των διατάξεων των άρθρων 1 και 2 του ν. 703/1977 και 1 και 2 του ν. 3959/2011, αλλά τουναντίον οι διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του ν. 703/1977 έχουν αντίστοιχο περιεχόμενο με τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του ν. 3959/2011.

156. Το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 απαγορεύει όλες τις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες τις αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, και ιδίως εκείνες, οι οποίες συνίστανται στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής, στον περιορισμό ή στον έλεγχο της παραγωγής και των αγορών ή στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού. Προϋποθέσεις εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 είναι:

• Η ύπαρξη συμφωνίας, εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ επιχειρήσεων ή απόφασης ένωσης επιχειρήσεων,

• Αντικείμενο ή αποτέλεσμα της ανωτέρω συμφωνίας, εναρμονισμένης πρακτικής ή απόφασης να είναι ο περιορισμός, η παρακώλυση ή η νόθευση του ανταγωνισμού.

157. Κατά συνέπεια, προκειμένου να αξιολογηθεί αν συντρέχει παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977, πρέπει να διερευνηθεί η συνδρομή ή μη των ως άνω προϋποθέσεων στην υπό κρίση υπόθεση. Αντίστοιχα ισχύουν και για το άρθρο 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ.

158. Το άρθρο 1 παρ. 3 του ν. 703/1977 (νυν άρθρο 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011) προβλέπει εξαίρεση από τον εν λόγω απαγορευτικό κανόνα για τις συμφωνίες, οι οποίες (α) συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, (β) εξασφαλίζουν συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει, (γ) δεν επιβάλλουν περιορισμούς που δεν είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών και (δ) δεν παρέχουν στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού σε σημαντικό τμήμα των σχετικών προϊόντων. Οι τέσσερις προαναφερόμενες προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά προκειμένου να τύχει εφαρμογής η ατομική απαλλαγή που προβλέπουν οι ανωτέρω διατάξεις. Εφόσον έστω και μία από αυτές δεν πληρούται, η συμφωνία είναι αυτοδικαίως άκυρη κατ' άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 703/1977 (και κατ' άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 3959/2011)[321]. Η επιχείρηση που διεκδικεί τη χορήγηση ατομικής απαλλαγής, φέρει το βάρος να αποδείξει ότι πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις, με πειστικά επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία[322]. Αντίστοιχες είναι και οι προβλέψεις του άρθρου 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ (νυν άρθρου 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ).

VII.2 Άρθρο 2 ν. 703/77 (νυν άρθρο 2 ν. 3959/2011)

159. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 2 του ν. 703/1977 (νυν άρθρου 2 του ν. 3959/2011), «Απαγορεύεται από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις η καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης στο σύνολο ή μέρος της αγοράς της χώρας...». Επομένως, προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 2 του ν. 703/1977 είναι:

• Η κατοχή δεσπόζουσας θέσης από επιχείρηση στο σύνολο ή μέρος της σχετικής αγοράς και

• Η καταχρηστική εκμετάλλευση της θέσης αυτής.

Αντίστοιχες είναι και οι βασικές προϋποθέσεις που τάσσονται από τον ενωσιακό νομοθέτη για την εφαρμογή του άρθρου 82 ΣυνθΕΚ (νυν άρθρου 102 ΣΛΕΕ), εφόσον υπάρχει επηρεασμός του διακοινοτικού εμπορίου.

160. Οι διατάξεις για τις απαγορευμένες συμπράξεις και οι διατάξεις για την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης δύνανται να εφαρμοστούν ταυτόχρονα με βάση τα ίδια πραγματικά περιστατικά, αφού «η ίδια πρακτική μπορεί να οδηγήσει σε παράβαση και των δύο διατάξεων»[323].

[319] Η αρχή περί της μη αναδρομικής ισχύος των νεώτερων νόμων θεμελιώνεται ρητά στο άρθρο 2 του ΑΚ. Η αρχή αυτή γίνεται δεκτή και από το ευρωπαϊκό δίκαιο. Βλ. ενδεικτικά απόφαση C-201&216/09 ArcelorMittal Luxembourg SA κατά Επιτροπής, Συλλ. 2011, σ. I- 2239, σκ. 67-71.

[320] Για τη διαχρονική εφαρμογή του δικαίου βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΕΑ 571/VII/2013, σκ. 57-59, 563/VII/2013, σκ. 58 επ., 547/VII/2012, σκ. 47, 536/VII/2013, σκ. 20, 533/VII/2012, σκ. 27.

[321] Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 (νυν 101) παρ. 3 της Συνθήκης, ΕΕ C 101 της 27.4.2004, παρ. 42 και σχετική νομολογία στην οποία παραπέμπει.

[322] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 559/2010, σκ. 18, ΔΕφΑθ 2891/2009, σκ. 19, και ΔΕφΑθ 1682/2009, σκ. 28 και ενωσιακή νομολογία στην οποία παραπέμπουν.

[323] Βλ. σχετικά C-395 & 396/96 P Compagnie Maritime Belge Transports SA κ.λ κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σελ. I-1365, σκ. 33, ΔΕΚ 85/76 Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, Συλλ. 1979, σελ. 461, σκ. 116, και T-65/98 Van den Bergh Foods κατά Επιτροπής, Συλλ. 2003, σελ. II-4653, σκ. 162. Βλ. και Ritter L. & Braun D., European Competition Law, 3rd ed., Kluwer Law, 2005, p. 485.

Συνεπώς, η εκάστοτε αρχή ανταγωνισμού καταρχήν απολαμβάνει ευχέρειας κατά την επιλογή της νομικής βάσης υπό το πρίσμα της οποίας θα εξετάσει μια παραβατική συμπεριφορά[324]. Συναφώς, με βάση τη νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων, οι παραβάσεις των διατάξεων του άρθρου 1 του ν. 703/1977 (απαγορευμένες συμπράξεις) είναι χωριστές από εκείνες του άρθρου 2 του ν. 703/1977 (καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης) και δεν απορροφώνται οι πρώτες από τις δεύτερες. Η δε Επιτροπή Ανταγωνισμού νομίμως δύναται να κρίνει, με βάση τα ίδια πραγματικά περιστατικά (το ίδιο περιεχόμενο των ενδίκων συμφωνιών), ότι προκύπτουν παραβάσεις διαφορετικών διατάξεων του νόμου (αφενός απαγορευμένες συμπράξεις, και αφετέρου κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης), αφού η στοιχειοθέτηση τους βασίζεται σε διαφορετικές προϋποθέσεις σε διαφορετικές διατάξεις του νόμου και η επιβολή κύρωσης για κάθε ομάδα από τις παραβάσεις αυτές αποβλέπει σε διαφορετικό σκοπό[325].

VII.3 Επηρεασμός του διακοινοτικού εμπορίου - παράλληλη εφαρμογή των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ στην κρινόμενη υπόθεση

161. Για την εφαρμογή των ενωσιακών διατάξεων των άρθρων 81 ΣυνθΕΚ, πλέον 101 ΣΛΕΕ και 82 ΣυνθΕΚ, πλέον 102 ΣΛΕΕ, μοναδική πρόσθετη προϋπόθεση σε σχέση με αυτές που τάσσουν οι ανωτέρω διατάξεις του εθνικού δικαίου, αποτελεί η δυνατότητα της υπό εξέταση συμπεριφοράς να επηρεάσει το διακοινοτικό εμπόριο[326]. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ.1 του Κανονισμού 1/2003[327], οι αρχές ανταγωνισμού και τα δικαστήρια των κρατών μελών οφείλουν να εφαρμόζουν το άρθρο 81 σε συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 81 παρ.1 της ΣυνθΕΚ, οι οποίες δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών κατά την έννοια της διάταξης αυτής, όταν εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού στις εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές. Επίσης, όταν οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού ή τα εθνικά δικαστήρια εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία σε τυχόν καταχρηστική πρακτική που απαγορεύεται από το άρθρο 82 ΣυνθΕΚ, εφαρμόζουν επίσης και αυτή τη διάταξη. Κατά συνέπεια, για την παράλληλη εφαρμογή του άρθρου 101 ΣΛΕΕ στην κρινόμενη υπόθεση θα πρέπει να εξεταστεί εάν συντρέχει το κριτήριο του επηρεασμού του ενδοκοινοτικού εμπορίου.

162. Το κριτήριο του επηρεασμού του ενδοκοινοτικού εμπορίου είναι αυτόνομο κριτήριο του ευρωπαϊκού δικαίου, το οποίο πρέπει να εκτιμάται ad hoc και το οποίο οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού[328]. Πράγματι, το κοινοτικό δίκαιο δεν εφαρμόζεται σε συμφωνίες που δεν δύνανται να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών[329]. Για να είναι σε θέση μια αντι-ανταγωνιστική σύμπραξη να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, θα πρέπει, βάσει ενός συνόλου νομικών και πραγματικών στοιχείων, να μπορεί να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική, επίδραση στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ κρατών μελών κατά τρόπο που θα έθετε σε κίνδυνο την πραγματοποίηση του στόχου της δημιουργίας μιας ενιαίας αγοράς μεταξύ κρατών μελών[330]. Η έννοια της επίδρασης στα εμπορικά ρεύματα δεν προϋποθέτει μόνο τον περιορισμό ή τη μείωση του εμπορίου, αλλά οποιαδήποτε διαφοροποίηση των εμπορικών ρευμάτων, αρκεί αυτή να είναι αισθητή. Το κριτήριο αυτό πληρούται, επομένως, όταν η υπό εξέταση κάθε φορά συμπεριφορά δύναται να έχει ένα ελάχιστο επίπεδο διασυνοριακών επιπτώσεων στο εσωτερικό της Ένωσης[331].

163. Στην περίπτωση του άρθρου 81 ΣυνθΕΚ (νυν άρθρου 101 ΣΛΕΕ), εάν η συμφωνία μπορεί στο σύνολό της να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, το ενωσιακό δίκαιο εφαρμόζεται στο σύνολο της συμφωνίας, περιλαμβανομένων και των τμημάτων της που μεμονωμένα δεν επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών[332]. Είναι, επίσης, αδιάφορο, εάν η συμμετοχή δεδομένης επιχείρησης επηρεάζει ή όχι αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών[333]. Μία επιχείρηση

[324] ΔΕΚ 85/76 Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, Συλλ. 1979, σελ. 461, σκ. 116. Για τη διάκριση των παραβάσεων των άρθρων 1 και 2 βλ. κατωτέρω υπο 252.

[325] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 2265/2010, σκ. 40 & 44, όπου και παραπομπές σε νομολογία του ΣτΕ και του ΔΕφΑθ

[326] Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1731/2001, Επισκ. Εμπ. Δικ. 2003, σελ. 1053.

[327] Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης, ΕΕ L 1/1, της 04.01.2003, βλ. και Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης» ΕΕ C 2004 101/81 παρ. 9. Από πλευράς διαχρονικού δικαίου σημειώνεται ότι ο Κανονισμός 1/2003 τυγχάνει εφαρμογής στην παρούσα υπόθεση, διότι αναφορικά με τους διαδικαστικούς κανόνες, γίνεται δεκτό ότι αυτοί έχουν κατά κανόνα εφαρμογή από το χρόνο έναρξης της ισχύος τους. Βλ. σχετικά ΔΕΕ C-352/09P, ThyssenKrupp Nirosta GmbH κατά Επιτροπής, Συλλ. 2011, I-2359, σκ. 88 καθώς και νομολογία στην οποία παραπέμπει.

[328] Βλ. σχετικά Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης [ΕΕ C 101/07, της 27/04/2004], παρ. 12-13.

[329] Βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου ό.π., παρ.9-12 και τη σχετική νομολογία στην οποία παραπέμπει.

[330] Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ 322/81, Michelin κατά Επιτροπής, Συλλ. 1983, σ. 3461, σκ. 104, T-65/89, BPB Industries Plc & British Gypsum Ltd κατά Επιτροπής, Συλλ. 1993 σ. II-389, σκ. 134, 209/78, Van Landewyck κατά Επιτροπής, Συλλ. 1980 σ. 3125, σκ. 170, C-219/95P, Ferriere Nord κατά Επιτροπής, Συλλ. 1997 σ. I-4411, σκ. 20, C- 215/96 και C-216/96, Bagnasco κατά BNP κλπ, Συλλ. 1999, σ. I-135, σκ. 47.

[331] Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου ό.π. παρ. 8 επ., 34, 77, καθώς και απόφαση ΔΕΚ 22/71, Beguelin κατά Επιτροπής, Συλλ. 1971, σ. 949, σκ. 16.

[332] Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΚ C-193/83, Windsurfing κατά Επιτροπής, Συλλ. 611, σκ. 96, απόφαση ΠΕΚ T-77/94 Vereniging van Groothandelarenin Bloemkwekerijprodukten, Συλλ.. II-759, σκ. 126, καθώς και Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π. παρ. 14

333 Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΠΕΚ T-2/89, Petrofina κατά Επιτροπής, Συλλ. II-1087, σκ. 226, καθώς και Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π. παρ. 15

δεν μπορεί να αποφύγει την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου για το λόγο ότι η συμμετοχή της που μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών είναι αμελητέα. Επίσης, η έννοια της επίδρασης στα εμπορικά ρεύματα δεν προϋποθέτει μόνο τον περιορισμό ή τη μείωση του εμπορίου, αλλά οποιαδήποτε διαφοροποίηση των εμπορικών ρευμάτων - αρκεί αυτή να είναι αισθητή[334].

164. Ο αισθητός χαρακτήρας του επηρεασμού μπορεί ιδίως να εκτιμηθεί κατ' αναφορά προς τη θέση και τη σημασία των μερών στην αγορά των σχετικών προϊόντων[335]. Η εκτίμηση του αισθητού χαρακτήρα του επηρεασμού εξαρτάται από τις περιστάσεις κάθε μεμονωμένης περίπτωσης, και ιδίως από τη φύση της συμφωνίας ή της πρακτικής, από τη φύση των καλυπτόμενων προϊόντων και από τη θέση των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων στην αγορά. Η φύση των προϊόντων που καλύπτονται ή/και επηρεάζονται από τις συμφωνίες ή πρακτικές παρέχει μία ένδειξη για το εάν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών δύναται να επηρεαστεί. Το κοινοτικό δίκαιο είναι εφαρμοστέο όταν τα προϊόντα που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από τις συμφωνίες ή πρακτικές, αποτελούν ή δύνανται να αποτελέσουν αντικείμενο διασυνοριακών συναλλαγών. Επίσης, το μέγεθος των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων στην αγορά και ο όγκος πωλήσεών τους παρέχουν ποσοτικές ενδείξεις για την ικανότητα της συμφωνίας να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών[336]. Περαιτέρω, εάν από την ίδια τη φύση της η συμφωνία ή πρακτική δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, το όριο του αισθητού επηρεασμού είναι χαμηλότερο από ό,τι στην περίπτωση συμφωνιών ή πρακτικών που δεν δύνανται από τη φύση τους να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Ομοίως, όσο σημαντικότερη είναι η θέση των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων στην αγορά, τόσο πιο πιθανό είναι ότι μία συμφωνία ή πρακτική δύναται να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών[337]. Οι οριζόντιες συμφωνίες που αφορούν σε δίκτυα διανομής ή πελάτες που καλύπτουν το σύνολο ενός κράτους μέλους δύνανται κατά κανόνα, να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών[338]. Κατά πάγια νομολογία, συμπράξεις που εκτείνονται στο σύνολο του εδάφους κράτους μέλους έχουν από την ίδια τους τη φύση ως αποτέλεσμα την παγίωση εθνικών στεγανοποιήσεων των αγορών και εμποδίζουν έτσι την οικονομική αλληλοδιείσδυση που επιδιώκεται από τη Συνθήκη[339].

165. Το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών μπορεί να επηρεαστεί επίσης σε περιπτώσεις, στις οποίες η οικεία αγορά είναι η εθνική αγορά ή τμήμα της εθνικής αγοράς[340]. Η εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου εκτείνεται σε κατηγορίες συμφωνιών και πρακτικών που δύνανται να έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις, ανεξάρτητα από το εάν μία συγκεκριμένη συμφωνία ή πρακτική είχε ή όχι το αποτέλεσμα αυτό[341].

166. Ειδικά ως προς το άρθρο 82 ΣυνθΕΚ (νυν άρθρο 102 ΣΛΕΕ), η κατάχρηση είναι εκείνη που πρέπει να επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, χωρίς όμως αυτό να συνεπάγεται ότι πρέπει να εκτιμάται μεμονωμένα κάθε στοιχείο της συμπεριφοράς αυτής. Πράγματι, μια συμπεριφορά που εντάσσεται στη γενικότερη στρατηγική της δεσπόζουσας επιχείρησης πρέπει να εκτιμάται ως προς το συνολικό της αποτέλεσμα. Εάν, κατά την επιδίωξη του ίδιου σκοπού, η δεσπόζουσα επιχείρηση υιοθετεί διάφορες πρακτικές, όπως ιδίως πρακτικές που αποσκοπούν στον παραγκωνισμό ή τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών, το άρθρο 82 εφαρμόζεται σε όλες τις πρακτικές που εντάσσονται στη γενική αυτή στρατηγική εάν μία τουλάχιστον από τις εν λόγω πρακτικές είναι ικανή να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών[342]. Όταν μία επιχείρηση κατέχει δεσπόζουσα θέση που καλύπτει το σύνολο κράτους μέλους και η συμπεριφορά της έχει ως αποτέλεσμα τον καταχρηστικό αποκλεισμό ανταγωνιστών από την αγορά, το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών δύναται κανονικά να επηρεαστεί. Η καταχρηστική αυτή συμπεριφορά δυσχεραίνει γενικά την είσοδο ανταγωνιστών από άλλα κράτη μέλη στην αγορά και, συνεπώς, μπορεί να επηρεάσει τα εμπορικά ρεύματα[343]. Όταν μια επιχείρηση κατέχει δεσπόζουσα θέση που καλύπτει το σύνολο κράτους μέλους, είναι καταρχήν αδιάφορο εάν η κατάχρηση που διαπράττει η δεσπόζουσα επιχείρηση επηρεάζει τμήμα μόνο του εδάφους του κράτους μέλους ή ορισμένους μόνο αγοραστές στο έδαφός του. Μια δεσπόζουσα επιχείρηση μπορεί να εμποδίσει το εμπόριο με ουσιαστικό τρόπο εάν υιοθετεί καταχρηστική συμπεριφορά σε τομείς ή έναντι πελατών που ενδέχεται να αποτελέσουν στόχο ανταγωνιστών από άλλα κράτη μέλη. Έτσι, ορισμένοι δίαυλοι διανομής αποτελούν σε ορισμένες περιπτώσεις

[334] Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-8/72,Vereniging van Cementhandelaren κατά Επιτροπής, Συλλ. 1972-1973, σ. 221, σκ. 29 και ΔΕΚ C-42/84 Remia κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2545, σκ. 22 και ΠΕΚ Τ-29/92, SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ.ΙΙ-289, σκ. 299. Βλ. και Ανακοίνωση Επιτροπής, ό.π., παρ. 33 και 74.

[335] Βλ. απόφαση ΔΕΚ C-306/96, Javico, Συλλ. Ι-1983, σκ. 17 και ΠΕΚ Τ-65/89, BPB Industries και British Gypsum, Συλλ. ΙΙ-389, σκ. 138 και Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ό.π., παρ. 44.

[336] Βλ. Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ό.π., παρ.30-31.

[337] Βλ. απόφαση ΠΕΚ Τ-65/89, BPB Industries και British Gypsum, Συλλ. ΙΙ-389, σκ. 138 και Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ό.π., παρ.45.

[338] Βλ. Κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π. παρ. 78 επ.

[339] Βλ. ΣτΕ 1324/2013, σκ. 6, καθώς και ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-309/99, Wouters, Συλλ. Ι-1577, σκ. 95 και ΠΕΚ Τ-65/98, Van den Bergh Foods, Συλλ. ΙΙ- 4653, ΠΕΚ Τ-7/93, Lagnese-Iglo, Συλλ. ΙΙ-1533, σκ. 120. Βλ. επίσης αποφάσεις ΔΕφΑθ 1001/2006, ΔΕφΑθ 2891/2009 και ΔΕφΑθ 559/2010. Βλ. επίσης Ανακοίνωση Επιτροπής, ό.π., παρ. 22, 33, 78, 86.

[340] Βλ. Ανακοίνωση Κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π. παρ.22.

[341] Βλ. Ανακοίνωση Κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π. παρ.26-27.

[342] Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π., σκ 77, 93 επ., καθώς και ΔΕΚ 85/76, ο.π., παρ. 126.

[343] Βλ. Ανακοίνωση Ε.Επ., ο.π.,παρ. 93.

ιδιαίτερα σημαντικό μέσο για την απόκτηση πρόσβασης σε μεγάλες κατηγορίες καταναλωτών. Η παρεμπόδιση της πρόσβασης σε παρόμοιους διαύλους μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών[344]. Κατά την εκτίμηση του αισθητού χαρακτήρα του επηρεασμού, πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι η ίδια η παρουσία δεσπόζουσας επιχείρησης που καλύπτει το σύνολο κράτους μέλους μπορεί να δυσχεράνει τη διείσδυση στην αγορά. Κάθε κατάχρηση που αυξάνει τα εμπόδια στην είσοδο στην εθνική αγορά πρέπει συνεπώς να θεωρείται ότι επηρεάζει αισθητά το εμπόριο. Ο συνδυασμός της θέσης της δεσπόζουσας επιχείρησης στην αγορά και της αντίθετης προς τον ανταγωνισμό φύσης της συμπεριφοράς της συνεπάγεται ότι οι καταχρήσεις αυτές έχουν, από την ίδια τη φύση τους, αισθητή επίδραση στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών[345].

167. Στην υπό κρίση υπόθεση, υφίσταται η προαναφερόμενη δυνατότητα αισθητού επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών και, κατά συνέπεια, συντρέχει περίπτωση παράλληλης εφαρμογής των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ. Και τούτο, για τους ακόλουθους ιδίως λόγους:

• Εν προκειμένω, η δυνατότητα επηρεασμού του διακοινοτικού εμπορίου προκύπτει ευθέως από την ίδια τη φύση των διερευνώμενων συμφωνιών και πρακτικών για τον περιορισμό του παράλληλου εμπορίου. Τέτοιες συμφωνίες δύνανται από τη φύση τους να περιορίσουν τις δυνατότητες ενωσιακών επιχειρήσεων να δραστηριοποιηθούν (ή να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους) στην ελληνική αγορά.

• Περαιτέρω, η υπό εξέταση πολιτική, μέσω της θέσπισης του συμβατικού όρου απαγόρευσης παραλλήλων εισαγωγών, αφορά αφενός στο σύνολο του ελληνικού εδάφους αφετέρου στο ότι, η εν λόγω πρακτική εντάσσεται στο πλαίσιο μιας ενιαίας στρατηγικής του ομίλου C-P που αποσκοπούσε στον αποκλεισμό των εισαγωγών από την ελληνική αγορά και κατά αυτό τον τρόπο των ανταγωνιστών των πελατών της (intra brand competition). Δεδομένου ότι ο υπό εξέταση συμβατικός όρος του περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών αφορά σε όλη την ελληνική επικράτεια, όπου δραστηριοποιούνται τα αντισυμβαλλόμενα μέρη (όμιλος C-P, σ/μ, Cash & Carry), οι εν λόγω συμφωνίες από τη φύση τους έχουν ως αποτέλεσμα την παγίωση εθνικών στεγανοποιήσεων των αγορών και εμποδίζουν την οικονομική αλληλοδιείσδυση

• Εξάλλου, η φύση των προϊόντων που περιέχονται στον ορισμό των σχετικών αγορών, επί των οποίων διαπιστώνονται οι ανωτέρω παραβάσεις αποτελεί αντικείμενο διασυνοριακών συναλλαγών. Περαιτέρω, υφίσταντο εισαγωγές από χώρες της Ένωσης από τους πελάτες της C-P (χονδρέμποροι, σ/μ κλπ), των ανωτέρω προϊόντων απορρυπαντικών και καλλυντικών, αν και σε περιορισμένο βαθμό λόγω των υπό εξέταση ρητρών και της συμπεριφοράς των ελεγχομένων εταιριών. Σε αυτήν την κατεύθυνση, όπως παρουσιάστηκε εκτενώς ανωτέρω, υπήρχαν συστηματικές προσπάθειες προσέγγισης των C-P Ελλάδος και C-P Ιταλίας, με αντικείμενο την υπό εξέταση παραβατική συμπεριφορά, προσδίδοντάς της διασυνοριακό χαρακτήρα. Συνεπώς, η ελληνική αγορά διέπεται, μεταξύ άλλων, από έντονα στοιχεία διασυνοριακού εμπορίου από και προς τις χώρες της Ένωσης. Πέραν της ελληνικής επικράτειας, προκύπτουν σοβαρά στοιχεία για τη συνεργασία εταιριών με έδρα άλλα ευρωπαϊκά κράτη (π.χ. Ιταλία), οι οποίες βρίσκονται υπό το σήμα του ομίλου C-P, αλλά το αντικείμενο αυτής της συνεργασίας συνίσταται σε παρεμπόδιση παραλλήλων εισαγωγών στους πελάτες της, σε δυσχέρανση της διείσδυσης στην αγορά δυνητικών ανταγωνιστών από άλλες χώρες της Ένωσης (π.χ. Ιταλία) και στην αύξηση των εμποδίων εισόδου στην εθνική αγορά μέσω της υπό εξέτασης ρήτρας σε συνδυασμό με τη συμπεριφορά του ομίλου C-P.

168. Επομένως, η πολιτική του ομίλου C-P, μέσω της θέσπισης του συμβατικού όρου περιορισμού των παραλλήλων εισαγωγών, επηρεάζει αισθητά το ενδοκοινοτικό εμπόριο, και μόνον από τη φύση του και ανεξαρτήτως μάλιστα της πραγματικής επίπτωσης του στις διασυνοριακές ροές αγαθών και υπηρεσιών και, ως εκ τούτου, τα άρθρα 81 και 82 ΣυνθΕΚ (πλέον 101 και 102 ΣΛΕΕ) τυγχάνουν εφαρμογής στην κρινόμενη υπόθεση, παράλληλα με το εθνικό δίκαιο.

VII.4 Έννοια «επιχείρησης» - υπαγωγή στην κρινόμενη υπόθεση

169. Ως «επιχείρηση», κατά το δίκαιο προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του και από τον τρόπο χρηματοδότησής του[346]. Μια τέτοια οικονομική ενότητα συνίσταται, συνεπώς, σε ενιαία οργάνωση προσωπικών, υλικών και άυλων στοιχείων, τα οποία έχουν ταχθεί στη διαρκή επιδίωξη ορισμένου οικονομικού σκοπού, η οποία οργάνωση δύναται να συντελέσει στη διάπραξη παραβάσεως προβλεπομένης από το άρθρο 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 / το άρθρο 1 ν. 703/1977 (ή και από το 101, παρ. 1 ΣΛΕΕ)[347]. Ειδικότερα, η ύπαρξη επιχείρησης προϋποθέτει αυτονομία οικονομικής δράσης και συνακόλουθα πλήρη ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα[348]. Ως οικονομική δραστηρι-

[344] Βλ. Ανακοίνωση Ε.Επ., ο.π, παρ. 96.

[345] Βλ. Ανακοίνωση Ε.Επ., ο.π, παρ. 96.

[346] Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΠΕΚ Τ-217 και 245/03 FNSEA κ. Επιτροπής,Συλλ. 2004 σ. ΙΙ-271, και απόφ. ΔΕΚ C-101 και 110/07 Coop de France Betail and Viande κ. Επιτροπής, Συλλ. 2008 σ. Ι-10193 και αποφάσεις ΔΕΚ C-41/90, Hofner και Elser κ. Macroton GmbH, Συλλ.1991 σ. Ι-1979, C-55/96, Job Centre II, Συλλ. 1997, σ. Ι-7119, σκ. 21, C-180-184/98, Pavlov κ. Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten, Συλλ. 2000, σ. Ι-6451, σκ.74, C-218/00, Cisal di Batistello Venanzio &Co κ.Instituto Nazionale per L'Assicurazione Contro Gli fortune Sul Lavoro (INAIL), Συλλ.2002 σ. Ι-691, σκ. 22.

[347] Βλ. π.χ. απόφαση ΠΕΚ της 11.12.2003, υπόθ. Τ-66/99, Μινωικές Γραμμές ΑΝΕ (Minoan Lines SA) κατά Επιτροπής, Συλλ. ΙΙ - 5515, σκ. 122.

[348] Βλ. ενδεικτικά υπόθ. Τ-23/09 Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP), Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG) κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 70-71, υπόθ. C-55/96, Job Centre coop.arl, Συλλογή 1997, σελ. Ι-7119, σκ.21, συνεκδ. υποθ. C-180-184/98, Pavel Pavlov κ.ά. κατά Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten, Συλλ. 2000 σ. Ι-6451, σκ. 74, υπόθ. C-118/85 Επιτροπή κατά Ιταλίας Συλλ. 1987 σ. 2599, σκ. 7, υπόθ. C-41/90 Klaus Höfner and Fritz Elser κατά Macrotron GmbH Συλλ. 1991 σ. Ι-1979, σκ. 21, υπόθ. C-35/96 Επιτροπή κατά Ιταλίας (CNSD) Συλλ. 1998 σ. Ι-3851, σκ. 36, υπόθ. C-244/94 Fédération Française des Sociétés d'Assurance κ.ά. κατά Ministère de l'Agriculture et de la Pêche Συλλ. 1995 σ. Ι-4013, σκ. 14, απόφαση ΕΑ 292/IV/2005 υπό 2.1.

ότητα νοείται κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά[349]. Η έννοια της «επιχείρησης» είναι περισσότερο οικονομική παρά νομική και το αποφασιστικό κριτήριο για την έννοια αυτή στο δίκαιο προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού είναι η οικονομική, και όχι η νομική της αυτοτέλεια. Περαιτέρω, κατά την έννοια του ενωσιακού δικαίου, ο όρος «επιχείρηση» πρέπει να ερμηνευθεί ότι αναφέρεται σε μια ενιαία οικονομική μονάδα για το σκοπό και το αντικείμενο της κρινόμενης συμφωνίας, ακόμα και αν σύμφωνα με το νόμο η οικονομική αυτή μονάδα αποτελείται από περισσότερα πρόσωπα, φυσικά ή νομικά[350].

170. Εν προκειμένω, οι εταιρίες C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και διανομή στη Ελλάδα και Κύπρο των καταναλωτικών προϊόντων της μητρικής τους εταιρίας Colgate-Palmolive (C-P), και ειδικότερα καθαριστικών, απορρυπαντικών και καλλυντικών προϊόντων. Οι εταιρίες ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, […], ΜΑΚΡΟ, ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, ΠΕΝΤΕ, ΚΥΨΕΛΗ και […] δραστηριοποιούνται, κατά βάση, στην εμπορία και διανομή ειδών σούπερ μάρκετ. Όλες έχουν κεφαλαιουχικό χαρακτήρα (Α.Ε., Ε.Π.Ε.) και, σε κάθε περίπτωση, διεξάγουν κατά τρόπο αυτόνομο εμπορική και οικονομική δραστηριότητα, με ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η δραστηριοποίησή τους αυτή. Ως εκ τούτου, κάθε μία από αυτές εμπίπτει ευθέως στην έννοια της «επιχείρησης» κατά την έννοια των προαναφερόμενων εθνικών και ενωσιακών διατάξεων περί ανταγωνισμού.

VII.5 Έννοια «συμφωνίας» - υπαγωγή στην κρινόμενη υπόθεση

171. Για τους σκοπούς του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 (νυν άρθρου 1 του ν. 3959/2011), και αντίστοιχα του άρθρου 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ (νυν άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ), θεωρείται ότι υφίσταται «συμφωνία» όταν οι συμβαλλόμενοι, ρητά ή σιωπηρά, εγκρίνουν από κοινού σχέδιο που καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές της αμοιβαίας δράσης τους (ή αποχής από τη δράση) στην αγορά. Για τους σκοπούς εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού, αρκεί οι επιχειρήσεις να έχουν εκφράσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφερθούν στην αγορά κατά καθορισμένο τρόπο[351]. Εξάλλου, δεν είναι αναγκαίο οι συμμετέχοντες να έχουν εκ των προτέρων συμφωνήσει σε ένα ολοκληρωμένο κοινό σχέδιο. Κατά πάγια νομολογία, η έννοια της «συμφωνίας» θα πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικά. Καταλαμβάνει δε, όχι μόνον συμβάσεις με τη στενή έννοια του όρου, αλλά και συμφωνίες κυρίων[352], και ανεξαρτήτως του εάν είναι υπογεγραμμένες ή ανυπόγραφες[353]. Συναφώς, η ειδικότερη μορφή εκδήλωσής της δεν είναι σημαντική, εφόσον συνιστά πιστή έκφραση της βούλησης των μερών[354]. Υπό το πρίσμα της ενωσιακής νομολογίας, και ο καθορισμός από μέρους των συμμετεχουσών σε μία συνάντηση επιχειρήσεων των «κανόνων παιχνιδιού» για τη συμπεριφορά τους στην αγορά συνιστά «συμφωνία» κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 81 ΣυνθΕΚ (101 ΣΛΕΕ), δεδομένου ότι εκφράστηκε η επιθυμία ή η ευχή να ακολουθηθεί η συγκεκριμένη συμπεριφορά[355]. Η ύπαρξη συμφωνίας μπορεί να προκύπτει άμεσα ή έμμεσα από τη συμπεριφορά των μερών μπορεί δε να εφαρμόζεται σε ατελείς συνεννοήσεις, καθώς και σε επιμέρους και υπό όρους συμφωνίες κατά τη διαδικασία διαπραγμάτευσης, η οποία οδηγεί σε συμφωνία[356]. Συναφώς, ο όρος «συμφωνία» μπορεί να εφαρμοστεί όχι μόνο σε ένα γενικό σχέδιο ή σε ρητά συμφωνηθέντες όρους, αλλά και στην υλοποίηση όσων έχουν συμφωνηθεί βάσει των ίδιων μηχανισμών και κατά την επιδίωξη του ίδιου κοινού σκοπού[357]. Η συμφωνία μπορεί κάλλιστα να διαφοροποιείται κατά καιρούς ή οι μηχανισμοί της να προσαρμόζονται ή να ενισχύονται ανάλογα με τις εξελίξεις[358]. Περαιτέρω, αν και μια συμφωνία αποτελεί

[349] Βλ. ενδεικτικά υπόθ. C-118/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1987, σελ. 2599, σκ. 7, υπόθ. C-35/96, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1998, σελ. 3851, σκ. 36, ΕΑ 430/V/2009, σελ. 6 και ΕΑ 317/V/2006, σελ. 16, 17.

[350] C-170/83, Hydrotherm v. Andreolli, Συλλ. 1984, σ. 2999, σκ. 11, όπου αναφέρεται ότι όταν ένα από τα μέρη αποτελείται από εταιρίες που έχουν τα ίδια συμφέροντα και ελέγχονται από το ίδιο φυσικό πρόσωπο, το οποίο μετέχει επίσης στη συμφωνία. Υπό τις συνθήκες αυτές πράγματι δεν υπάρχει καμία δυνατότητα ανταγωνισμού μεταξύ των προσώπων που μετέχουν ταυτόχρονα, ως μοναδικό συμβαλλόμενο μέρος, στην οικεία συμφωνία. Σκ. 12: … το δίκαιο του ανταγωνισμού εφαρμόζεται επίσης όταν στη συμφωνία μετέχουν ως συμβαλλόμενο μέρος, περισσότερες ανεξάρτητες κατά το νόμο επιχειρήσεις, εφόσον οι επιχειρήσεις αυτές αποτελούν, από την άποψη της συμφωνίας, οικονομική ενότητα. Επίσης, έχει κριθεί ότι σωματεία, ενώσεις, σύνδεσμοι θεωρούνται ενώσεις επιχειρήσεων, ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή και από τον κερδοσκοπικό ή μη χαρακτήρα τους (ΕΑ 312/V/2006, Ενότητα IV, Α.1, ΔΕΚ 209-215/78, Van Landewyck v Commision, Συλλ. 1978, 21111, C-41/90, Höfner και Elser, Συλλ. 1991, I-1979, σκ. 21, C-244/94, Fédération française des sociétés d'assurances κ.λπ., Συλλ. 1995, σ. I-4013, σκ.14.).

[351] Βλ. αποφάσεις ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4-6, καθώς και ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, σκ. 111-113, ΠΕΚ Τ-13/89, Polypropylene, Συλλ. II-1021, σκ. 253, απόφαση ΠΕΚ Τ-7/89, Hercules κατά Επιτροπής, Συλλ. II-1711, σκ. 256, απόφαση ΠΕΚ της 20.4.1999, υπόθ. Τ-305/94, Limburge κατά Επιτροπής, Συλλ. II-931, σκ. 715, απόφαση ΠΕΚ της 20.3.2002, υπόθ. Τ-9/99, HFB Holding κατά Επιτροπής, Συλλ. II-1487, σκ. 199.

[352] Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C- 41/69, ACF Chemiefarma ό.π., C-44/69, Buchler & Co κατά Επιτροπής, Συλλ. 1970, σ. 733 και C-45/69, Boehringer Mannheim κατά Επιτροπής, Συλλ. 1970, σ. 769, καθώς και Αποφάσεις ΠΕΚ Τ-66/99, Μινωικές Γραμμές ΑΝΕ κατά Επιτροπής, Συλλ. II-5515, σκ. 207 και Τ-141/89, Trefileurope κατά Επιτροπής, Συλλ.II-791, σκ. 95-96. Βλ. ακόμη Ζιάμου Θ. σε Σκουρή Β., Ερμηνεία Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, Εκδ. Αντ.Ν.Σάκκουλα, 2003, σελ. 692.

[353] Βλ. Faull and Nickpay, The EC Law of Competition (2007), σελ. 195 επ και τη σχετική νομολογία στην οποία παραπέμπει.

[354] Βλ. αποφάσεις ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4-6, καθώς και ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-41/69, ό.π, σκ. 112, ΔΕΚ C- 74/04 P, Επιτροπή κατά Volkswagen, Συλλ. I- 6585, σκ. 37, ΠΕΚ Τ-41/96, Bayer κατά Επιτροπής, σκ. 67-69, ΠΕΚ Τ-208/01, Volkswagen κατά Επιτροπής, σκ. 30-32, και ΠΕΚ Τ -99/04, AC-Treuhand AG κατά Επιτροπής, σκ. 118.

[355] Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΚ C-204/00, Aalborg PortlandA /S κατά Επιτροπής, Συλλ. I-123, σκ. 228, 248.

[356] Βλ. ενδεικτικά απόφαση Ευρ. Επιτροπής 2004/104/ΕΚ (Υπόθεση COMP/E-1/37.978/Μεθυλογλυκαμίνη), παρ. 172, ΕΕ L 038 της 10/02/2004 σ. 18 - 46, καθώς και ΕΑ 369/V/2007, σελ. 47.

[357] Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΚ C-49/92P, Επιτροπή κατά Annic Partecipazioni SpA, Συλλ I-4125.

[358] Απόφαση ΕΕπ. 2003/675/ΕΚ, ο.π., σκ.260.

συλλογική ενέργεια, ο κάθε συμμετέχων στη συμφωνία μπορεί να διαδραματίσει το δικό του ιδιαίτερο ρόλο, με την άσκηση κυριαρχικού ρόλου, λόγω της κατοχής ηγετικής ή κυρίαρχης θέσης του σε σχέση με τη φύση της σύμβασης ή/και έναν ή περισσότερους άλλους συμμετέχοντες[359]. Με βάση τα προεκτεθέντα, για την έννοια της «συμφωνίας», είναι αδιάφορος ο γραπτός ή προφορικός τύπος, καθώς και ο δεσμευτικός ή μη χαρακτήρας της. Δεν απαιτούνται, δηλαδή, τυπικές διαδικασίες, ούτε κυρώσεις ή μέτρα εφαρμογής. Συναφώς, αδιάφορο είναι αν οι εκπρόσωποί που συμμετέχουν στη συμφωνία ήταν εξουσιοδοτημένοι ή είχαν την αρμοδιότητα βάσει των καταστατικών προβλέψεων της ένωσης να συνάπτουν συμφωνίες με αντίστοιχο περιεχόμενο[360].

172. Περαιτέρω, τα άρθρα 1 ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ (101 ΣΛΕΕ) καλύπτουν όλες τις συμφωνίες που περιορίζουν τον ανταγωνισμό, χωρίς διάκριση μεταξύ συμφωνιών που συνάπτονται μεταξύ ανταγωνιστών που δρουν στο ίδιο οικονομικό επίπεδο (οριζόντιες) ή μεταξύ επιχειρήσεων που δρουν σε διαφορετικό οικονομικό επίπεδο (κάθετες)[361]. Εφόσον οι συμβαλλόμενες επιχειρήσεις απολαμβάνουν οικονομικής αυτονομίας[362], νόθευση ή περιορισμός του ανταγωνισμού δύναται να προκύψει και από συμφωνία μεταξύ μη ανταγωνιστών, που δρουν δηλαδή σε διαφορετικό επίπεδο της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής.

173. Εν προκειμένω, αποδείχθηκε ότι όλες οι υπό εξέταση συμβάσεις μεταξύ των εταιριών C-P ΑΒΕΕ, C-P ΜΕΠΕ, ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΜΑΚΡΟ, ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, ΠΕΝΤΕ, ΚΥΨΕΛΗ και […], οι οποίες περιλαμβάνουν τον επίμαχο όρο που αφορά στον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών, όπως αυτές αναφέρονται στην ενότητα VI.3 ανωτέρω, εμπίπτουν στην έννοια της «συμφωνίας» για τους σκοπούς εφαρμογής των προαναφερόμενων εθνικών και ενωσιακών διατάξεων περί ανταγωνισμού[363]. Και τούτο, δεδομένου ότι με την αποδοχή/υπογραφή της εκάστοτε σύμβασης (σύμβασης-πρότυπο ή μεμονωμένης σύμβασης) οι ως άνω συμβαλλόμενες επιχειρήσεις εξέφρασαν ρητά και ανεπιφύλακτα την κοινή τους βούληση να συμπεριφερθούν με καθορισμένο τρόπο στην αγορά, εφαρμόζοντας τους προβλεπόμενους σε αυτές συμβατικούς όρους. Πρόκειται δε για κάθετες συμφωνίες, δεδομένου ότι έχουν συναφθεί μεταξύ δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων, κάθε μία από τις οποίες δραστηριοποιείται, για το σκοπό της συμφωνίας, σε διαφορετικό επίπεδο της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής, και που αφορούν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μέρη μπορούν να προμηθεύονται, να πωλούν ή να μεταπωλούν ορισμένα αγαθά ή υπηρεσίες[364].

174. Επισημαίνεται, ότι ως τέτοιες «συμφωνίες» λογίζονται, όχι μόνον οι σχετικές υπογεγραμμένες συμβάσεις που έχουν καταρτισθεί μεταξύ των μερών[365], αλλά και μεμονωμένες, επιμέρους έγγραφες συμβάσεις που δεν φέρουν την υπογραφή και των δύο μερών, και συγκεκριμένα τουλάχιστον:

• Η σύμβαση με τον όμιλο αγορών ΚΥΨΕΛΗ για το έτος 2004: ο επίμαχος όρος του ομίλου C-P (Ελλάδος) με την ΚΥΨΕΛΗ βρέθηκε σε συμβάσεις από το 2001 έως και το 2004. Η σύμβαση του 2004 δεν φέρει μεν την υπογραφή των μερών, αλλά δεν αμφισβητείται ότι υπάρχει συμφωνία και για τη χρονιά αυτή, είτε στο πλαίσιο σιωπηρής παράτασης της συμφωνίας των προηγούμενων ετών, είτε στο πλαίσιο της σιωπηρής αποδοχής των όρων της σύμβασης για το 2004, και σε κάθε περίπτωση δεν χωρεί αμφιβολία - κατά τα προεκτεθέντα -εκφράζει τη συνεπή βούληση των συμβαλλόμενων μερών να συμπεριφερθούν με καθορισμένο τρόπο στην αγορά.

• Η σύμβαση με την […] για το έτος 2000: παρόλο που δεν ανευρέθηκε σύμβαση για το έτος 2000, εντοπίστηκε ωστόσο γραπτή σημείωση στη σύμβαση του 1999 ότι η ίδια σύμβαση θα ισχύσει και για το έτος 2000. Και σε αυτήν την περίπτωση, δεν αμφισβητείται ότι υπάρχει συμφωνία και για τη χρονιά αυτή, είτε στο πλαίσιο παράτασης της συμφωνίας των προηγούμενων ετών κατά τη ρητή σχετική σημείωση, είτε στο πλαίσιο της σιωπηρής αποδοχής των όρων της σύμβασης για το 2000, και σε κάθε περίπτωση δεν υπάρχει αμφιβολία - κατά τα προεκτεθέντα - ότι εκφράζει τη συνεπή βούληση των συμβαλλόμενων μερών να συμπεριφερθούν με καθορισμένο τρόπο στην αγορά.

VII.6 Παρεμπόδιση, περιορισμός ή νόθευση του ανταγωνισμού - υπαγωγή στην κρινόμενη υπόθεση

Αντικείμενο της συμφωνίας

175. Συμφωνίες / εναρμονισμένες πρακτικές που έχουν ως αντικείμενό τους τον περιορισμό του ανταγωνισμού

[359] Ο.π., σκ. 261.

[360] Βλ. απόφαση ΠΕΚ Τ-25/95 κ.λπ., Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. ΙΙ-491,σκ. 928.

[361] ΔΕΚ 56 & 58/64, Etablissements Consten & Grundig v. Commission, Συλλ. (ειδ.ελλ.έκδοση), σ. 363, σκ. 339.

[362] Αντίθετα, συμβάσεις διανομής (distribution agreements) που συνάπτονται μεταξύ μητρικής και θυγατρικής επιχείρησης δεν δύναται να υπαχθούν στις απαγορεύσεις των άρθρων 1 του ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ, καθώς αυτές οι συμφωνίες θεωρούνται ότι αποτελούν κατανομή λειτουργίας προσπαθειών ή ρόλου εντός της ιδίας οικονομικής οντότητας (single economic entity doctrine), βλ. ενδεικτικά C-73/95P, Viho Europe v. Commission, Συλλ. 1996, σελ. Ι-5457, σκ. 15-17.

[363] Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΓενΔΕΕ Τ-67/01 JCB Service κατά Επιτροπής, Συλλ.2004, σ.ΙΙ-49, σκ.103, 117, η οποία επιβεβαιώθηκε από την απόφαση C-167/04 P, σκ.151-157 (σύμβαση με ρήτρα παθητικών πωλήσεων), απόφαση ΔΕΕ C-89επ./85, Ahlstrom κατά Επιτροπής, Συλλ. 1993, σ.Ι-1307, σκ.175 (σύμβαση με ρήτρα απαγόρευσης μεταπώλησης και εξαγωγών), απόγφαση ΔΕΕ C-306/96, Javico κατά Yves Saint Laurent, Συλλ. 1998, σ.Ι-1983, σκ.14-15, απόφαση ΔΕΕ C-86/82, Hasseblαnd κατά Επιτροπής, σκ.45-46 (σύμβαση με ρήτρα απαγόρευσης εξαγωγών), καθώς και Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς, ΕΕ 2000, C 291, σ.1

[364] Βλ. και Ανακοίνωση της Επιτροπής - Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ΕΕ 2000, C 291, σ.1, παρ. 23.

[365] Σε αυτές περιλαμβάνονται και οι συμβάσεις της C-P με την ΠΕΝΤΕ για τα έτη 2006 & 2007. Και τούτο, διότι (α) για το 2006, υπάρχει η αρχική ανυπόγραφη σύμβαση συνεργασίας (30/8/2006) και η συμπληρωματική της (1/9/2006), το κείμενο της οποίας ξεκινά "σε συνέχεια της από 30/8/2006 σύμβαση συνεργασίας της Εταιρίας μας με την Εταιρίας σας πέρα των όσων έχουν συμφωνηθεί στην παραπάνω σύμβαση, δεχθήκαμε και συμφωνήσαμε τα παρακάτω:...". Η συμπληρωματική αυτή σύμβαση (1/9/2006) είναι υπογεγραμμένη από την ΠΕΝΤΕ και (β) για το 2007, αν και η σύμβαση δεν είναι υπογεγραμμένη στην τελευταία σελίδα της (σελίδα 6),ωστόσο φέρει μονογραφή της ΠΕΝΤΕ σε άλλη σελίδα (σελίδα 3 του κειμένου)

θεωρούνται εκείνες οι οποίες είναι από τη φύση τους ικανές να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Πρόκειται για περιορισμούς οι οποίοι, ενόψει των στόχων που επιδιώκουν οι εθνικοί και ενωσιακοί κανόνες ανταγωνισμού, είναι τόσο πιθανό να επηρεάσουν δυσμενώς τον ανταγωνισμό, ώστε δεν είναι ανάγκη, στο πλαίσιο της εφαρμογής των άρθρων 1 του ν. 703/1977 (1 του ν. 3959/2011) και 81 ΣυνθΕΚ (101 της ΣΛΕΕ), να αποδειχθούν οι συγκεκριμένες επιπτώσεις τους στην αγορά. Το τεκμήριο αυτό βασίζεται στο σοβαρό χαρακτήρα του περιορισμού καθώς και στην εμπειρία, από την οποία προκύπτει ότι οι συμφωνίες που έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού ενδέχεται να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην αγορά και να θέσουν σε κίνδυνο τους στόχους που επιδιώκουν οι κοινοτικοί κανόνες ανταγωνισμού[366].

176. Στις συμφωνίες που έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού (εξ αντικειμένου περιορισμός) συμπεριλαμβάνονται, σαφώς, και οι σχετικές με τον έλεγχο, παρεμπόδιση ή/και περιορισμό του παράλληλου εμπορίου, καθώς είναι από τη φύση τους ικανές να οδηγήσουν στη στεγανοποίηση των εθνικών αγορών, στην παρακώλυση της οικονομικής αλληλοδιεισδύσεως εντός της Ε.Ε. και εν τέλει στον κατακερματισμό της ενιαίας εσωτερικής αγοράς. Πράγματι, σε αυτή τη βάση, θεωρείται ότι οι υπό εξέταση συμφωνίες έχουν αντι-ανταγωνιστικό αντικείμενο, κατά παράβαση των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 703/1977 και 81 παρ.1 ΣυνθΕΚ (101 παρ. 1 ΣΛΕΕ). Σε επίπεδο εθνικής νομολογίας[367] και αντίστοιχης θεωρίας[368], η απαγόρευση των παράλληλων εισαγωγών έχει ενταχθεί στην τυπολογία των εξ αντικειμένου απαγορευμένων συμπράξεων (per se). Αντιστοίχως, σε ενωσιακό επίπεδο, έχει κριθεί[369] ότι οποιοδήποτε μέτρο έχει ως σκοπό τη στεγανοποίηση των εθνικών αγορών, παρακωλύοντας τις παράλληλες εισαγωγές, αντιβαίνει στο άρθρο 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ. Και τούτο, διότι η παράβαση του άρθρου 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ δεν εξαρτάται από της επιτυχία της απόπειρας στεγανοποιήσεως των εθνικών αγορών.

177. Ειδικότερα, στην περίπτωση που το αντικείμενο της συμφωνίας στοχεύει στον περιορισμό του ανταγωνισμού κατά τα προεκτεθέντα, αυτή εμπίπτει στην απαγόρευση της διάταξης του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ άνευ ετέρου. Κατά πάγια εθνική και ενωσιακή νομολογία, η εκτίμηση των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων μιας συμφωνίας παρέλκει, όταν προκύπτει ότι αυτή έχει ως σκοπό την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού[370]: «είναι περιττό να εξετάζονται τα συγκεκριμένα αποτελέσματα μιας συμφωνίας ή απόφασης κάποιας ένωσης επιχειρήσεων, εφόσον είναι προφανές ότι αποσκοπεί στον περιορισμό, την παρεμπόδιση ή τη νόθευση του ανταγωνισμού»[371]. Συναφώς, στην περίπτωση σύμπραξης που συνιστά εξ' αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού, «παρέλκει ως αλυσιτελής, η περαιτέρω έρευνα και απόδειξη κινδύνου βλάβης των καταναλωτών ή επεύλευσης άλλων, συγκεκριμένων αποτελεσμάτων, εν δυνάμει βλαπτικών για τον ανταγωνισμό»[372]. Ούτως, η διαπίστωση ότι η σύμπραξη έχει αντικείμενο περιοριστικό του ανταγωνισμού δεν μπορεί να ανατραπεί ούτε από ενδείξεις ότι δεν είχε κανένα αποτέλεσμα εντός της αγοράς, ή ότι δεν είχε άμεση επίδραση επί των τιμών, ούτε από τη διαπίστωση ότι οι ενδιαφερόμενοι εξασφάλισαν ταυτόχρονα, δια της πρακτικής αυτής, ορισμένα πλεονεκτήματα ως προς τον ανταγωνισμό[373].

178. Κατά τη σχετική αξιολόγηση του αντικειμένου της σύμπραξης, δεν εξετάζεται η υποκειμενική πρόθεση των μερών, αλλά μόνο το περιεχόμενο και ο αντικειμενικός σκοπός της συμφωνίας, υπό το φως των αμοιβαίων οικονομικών σχέσεων εντός των οποίων πρέπει να εφαρμοστεί η σχετική συμφωνία. Με άλλα λόγια, δεν απαιτείται αντι-ανταγωνιστική πρόθεση, αλλά αρκεί το αντικειμενικά ενδεχόμενο αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα. Εφόσον το αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα είναι αντικειμενικά ενδεχόμενο, η σύμπραξη είναι απαγορευμένη, έστω και αν οι συμπράττοντες δεν αποσκοπούν στο αποτέλεσμα αυτό[374].

---

[366] Βλ. ενδεικτικά Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου [101] παράγραφος 3 [ΣΛΕΕ], παρ. 21 και 23.

[367] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 6394/2014, 5459/2014 και 3807/2014 (επί της ΕΑ 441/V/2009, ενότητα VII.3). Έχει συναφώς κριθεί ότι ο περιορισμός των παράλληλων εισαγωγών σε μία εθνική αγορά αποσκοπεί στη στεγανοποίηση της εθνικής αγοράς και στον περιορισμό, κατά συνέπεια, του ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά: βλ. ΕΑ 517/VI/2011, σκ. 144, με παραπομπή σε σχετική ενωσιακή νομολογία (μεταξύ άλλων, C-56 & 58/64, Συλλ. 1966, σ.II-00299)

[368] Βλ. Μικρουλέα Α. σε Τζουγανάτο Δ., Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού, Νομ. Βιβλιοθήκη, 2013, σ. 254.

[369] Βλ. ΓΔικΕΕ Τ-217 & 245/03, Fédération nationale de la cooperation bétail et viande (FNCBV), κλπ κατά Επιτροπής, Συλ. 2006, σ.ΙΙ-4987, σκ. 80 επ., και ΓΔικΕΕ Τ-62/98, Volkswagen AG κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σ.ΙΙ-02707, σκ, 178 επ. (όπου και παραπομπές σε περαιτέρω σχετική ενωσιακή νομολογία). Γενικότερα ως προς το παράλληλο εμπόριο, βλ. και ΔικΕΕ, 22/71, Béguelin Import G.L. Import Export, Συλλ. 1971, σελ. 979, σκέψη 12, ΔικΕΕ, συνεκδ. υποθ. 56 & 58/64, Consten και Grundig κατά Επιτροπής, ό.π., ΓΔικΕΕ, Τ-62/98, Volkswagen κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σελ. ΙΙ-2707, επικυρωθείσα επί αναιρέσεως από ΔικΕΕ, C-338/00 P, Συλλ. 2003, σελ. Ι-9189, ΓΔικΕΕ, Τ-368/00, General Motors Nederland και Opel Nederland κατά Επιτροπής, Συλλ. 2003, σελ. ΙΙ-4491, ΓΔικΕΕ, Τ-18/03, CD-Contact Data κατά Επιτροπής, Συλλ. 2009 σελ. 1021, επικυρωθείσα επί αναιρέσεως από ΔικΕΕ, C-260/09 P, ΓΔικΕΕ, Τ-12/03, Itochu Corporation κατά Επιτροπής, Συλλ. 2009, σελ. ΙΙ-909 και ΓΔικΕΕ, Τ-13/03, Nintendo Corp και Nintendo of Europe κατά Επιτροπής, Συλλ. 2003, σελ. ΙΙ-975

[370] Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17, όπου και πάγια σχετική ενωσιακή νομολογία, καθώς και ΔΕφΑθ 6394/2014, σκ. 11, ΔΕφΑθ 5459/2014, σκ. 13, ΔΕφΑθ 3807/2014, σκ. 16, ΔΕφΑθ 502/2013, ΔΕφΑθ 1001/2006, σκ. 16, καθώς και αποφάσεις ΔΕΚ υπόθ. 45/85 Verband der Sachversicherer κατά Επιτροπής, Συλλ. 1987, σ. 405, σκ. 39, ΔΕΚ C-209/07 Irish Beef, σκ. 16-21, ΠΕΚ συνεκδ. υποθ. Τ-305/94 έως Τ- 307/94, Τ-313/94 έως Τ- 316/94, Τ-318/94, Τ-325/94, Τ-328/94 και Τ-335/94 Limburgse Vinyl Maatschappij NV κλπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 1999 σ.ΙΙ- 931, σκ. 741 και ΠΕΚ υπόθ. Τ-62/98 Volkswagen κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σ. ΙΙ-2707, σκ. 178 και ΠΕΚ Τ-49/02, Brasserie κατά Επιτροπής, Συλλ. ΙΙ-3033, σκ. 97, 108 και 178.

[371] Βλ. απόφαση ΔΕΚ 45/85 Verband der Sachversicherer κατά Επιτροπής, Συλλ. 1987 405, σκ. 39.

[372] Βλ. απόφαση ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία).

[373] Βλ. απόφαση ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία).

[374] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 559/2010, σκ. 17, ΔΕφΑθ 2891/2009, σκ. 18, και ΔΕφΑθ 1682/2009, σκ. 27, όπου και εκτενείς παραπομπές σε σχετική ενωσιακή νομολογία. Βλ. επίσης Απόφαση ΔΕΚ C-29/83 & 30/83, Compagnie Royale Asturienne des Mines SA and Rheinzing GMBH κατά Επιτροπής, Συλλ.1984, σελ. 1679.

179. Εξάλλου, εφόσον μία σύμπραξη που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού εμπίπτει στις απαγορευτικές διατάξεις της παρ. 1 των άρθρων 1 ν. 703/1977 και 101 ΣΛΕΕ κατά τα προεκτεθέντα, η εν τοις πράγμασι μη εφαρμογή (εν όλω ή εν μέρει) της, όπως αντίστοιχα και η μη συμμόρφωση (εν όλω ή εν μέρει) προς τα συμφωνηθέντα, δεν ασκούν κατά νόμο επιρροή στη διαπίστωση της παράβασης, ούτε και συνιστούν λόγω απαλλαγής[375]. Επομένως, η επίκληση αμυντικών επιχειρημάτων, όπως η αμελητέα επίπτωση στον ανταγωνισμό, το δυσχερές οικονομικό περιβάλλον, η τυχόν απόκλιση από τα συμφωνηθέντα, ή ακόμη και η άγνοια ότι πτυχές της συμφωνίας μπορούσαν να θεωρηθούν παράνομες, δεν απαλλάσσουν τους αυτουργούς της παράβασης από τη διάπραξή της. Ούτε, επίσης, απαλλάσσει από την ευθύνη τις συμβαλλόμενες επιχειρήσεις η τυχόν πεποίθησή τους ότι ενεργούσαν σύμφωνα με το νόμο. Συναφώς, εφόσον διαπιστώνεται το περιοριστικό αντικείμενο των εν λόγω συμβάσεων, δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί το τυχόν επιχειρηματικό συμφέρον των συμβαλλόμενων. Είναι, δηλαδή, αδιάφορο το ζήτημα αν η συμμετοχή κάποιας επιχείρησης στην εν λόγω σύμπραξη, για την οποία υπάρχουν έγγραφες αποδείξεις, υπαγορεύθηκε από συγκεκριμένους εμπορικούς λόγους ή ήταν κατ' εκτίμηση οικονομικά λογική ή πρόσφορη[376]. Περαιτέρω, κατά την έννοια των σχετικών διατάξεων, απαγορεύεται κάθε συμφωνία (σύμπραξη) που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, ασχέτως του εάν επιδιώκεται με αυτήν και κάποιος νόμιμος σκοπός. Με άλλα λόγια, μία συμφωνία (σύμπραξη) δύναται να συνιστά εξ' αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού, ακόμη και στην περίπτωση που εξυπηρετεί και άλλους (θεμιτούς ή/και νόμιμους) σκοπούς[377].

180. Κατά πάγια, επίσης, νομολογία, τα στοιχεία απόδειξης μίας σύμπραξης πρέπει να αξιολογούνται ως σύνολο, και όχι μεμονωμένα. Δεν είναι, έτσι, αναγκαίο το κάθε ένα από τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία να ικανοποιεί τις προϋποθέσεις απόδειξης κάθε πτυχής (συστατικού στοιχείου) της παράβασης. Αρκεί ότι όλα τα στοιχεία, συνεκτιμώμενα ως σύνολο, πληρούν αυτές τις προϋποθέσεις απόδειξης της παράβασης[378]. Περαιτέρω, συχνά η ύπαρξη θίγουσας τον ανταγωνισμό συμφωνίας ή/και εναρμονισμένης πρακτικής πρέπει να συναχθεί από έναν ορισμένο αριθμό συμπτώσεων και ενδείξεων οι οποίες, συνολικά θεωρούμενες, μπορούν να αποτελέσουν, ελλείψει άλλης εύλογης εξήγησης, απόδειξη περί παράβασης των κανόνων ανταγωνισμού[379].

181. Στην υπό κρίση υπόθεση, κατά την ομόφωνη κρίση της Επιτροπής, η ρητή κατά περιεχόμενο διατύπωση και συνακόλουθη γραμματική ερμηνεία της επίμαχης συμβατικής ρήτρας (και υπό τις δύο εκδοχές της) καταδεικνύει με σαφήνεια ότι αυτή αποσκοπούσε στη στεγανοποίηση της ελληνικής αγοράς, μέσω της παρεμπόδισης παράλληλων εισαγωγών, και εν τέλει στον κατακερματισμό της ενιαίας αγοράς, γεγονός που την καθιστά εξ αντικειμένου περιοριστική του ανταγωνισμού. Συναφώς, το κεντρικό σχέδιο της C-P για τον περιορισμό του παράλληλου εμπορίου, το οποίο τεκμηριώνεται σε πληθώρα αποδεικτικών στοιχείων του φακέλου κατά τα προαναφερθέντα (βλ. ιδίως ενότητα VI.3 ανωτέρω), δεν καταλείπει ουδεμία αμφιβολία ως προς το οικονομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η υπό κρίση συμφωνία και συνακόλουθα ως προς την τελολογική ερμηνεία της επίμαχης συμβατικής ρήτρας και τον εξ αντικειμένου περιοριστικό της χαρακτήρα - απορριπτέος ως αβάσιμος όλοι οι περί του αντίθετου εκ τούτου ισχυρισμοί των εμπλεκόμενων εταιριών (βλ. ενότητα VII.7 κατωτέρω).

VII.7 Επιχειρηματολογία και λοιπών εμπλεκόμενων μερών - Εκτίμηση της Επιτροπής

VII.7.1 Λανθασμένη ερμηνεία των σχετικών συμβατικών όρων

182. Οι C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ διατείνονται ότι ο υπό κρίση συμβατικός όρος δεν είχε ως αντικείμενο την κατανομή των γεωγραφικών αγορών και ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να προβεί σε ερμηνεία του, ή έστω απόδοση του περιεχομένου του, χωρίς να εντοπίζει την ανάλυσή της στην φράση «παράλληλες εισαγωγές»[380]. Ειδικότερα, σύμφωνα πάντοτε με την ερμηνεία τους, η επίμαχη ρήτρα απαγορεύει στον αγοραστή (σ/μ) την εισαγωγή συμβατικών προϊόντων και εν τοις πράγμασι επιβάλλει υποχρέωση απευθείας προμήθειας, αφού δεν υπάρχουν εναλλακτικές πηγές εφοδιασμού νόμιμων προϊόντων.

[375] Βλ. απόφαση ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία)

[376] Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-403/04P και C-405/04P Sumitomo Metal Industries Ltd και Nippon Steel Corp. κατά Επιτροπής, σκ. 46, ΔΕΚ C-204/00 P, C-205/00P, C-211/00P, C-213/00P, C-217/00P and C-219/00P Aalborg κ.αλ. κατά Επιτροπής, σκ. 335. Βλ. επίσης απόφαση ΔΕΚ C-195/99 P, Krupp Hoesch κατά Επιτροπής, σκ. 85, σύμφωνα με την οποία το άρθρο [101 ΣΛΕΕ] δεν στηρίζεται στην έννοια του πλουτισμού, αλλά στην έννοια της διακινδύνευσης του ανταγωνισμού. Βλ. επίσης ενδεικτικά ΔΕφΑθ 1001/2006, σκ. 20.

[377] Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17, καθώς και ενδεικτικά ΔΕφΑθ 3529/2013, σκ. 5, ΔΕφΑθ 1001/2006, σκ. 16, ΔΕφΑθ 1617/2009, σκ. 6 & 17. Βλ. επίσης Αποφάσεις ΔΕΚ 96/82 επ. NV IAZ International Belgium κατά Επιτροπής, σκ. 25, ΔΕΚ C-45/85 Verband κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 35-42, ΔΕΕ C-551/03 P, General Motors κατά Επιτροπής, σκ. 64, και ΔΕΚ C-246/86 Belasco κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 40-42, καθώς και COMP/34579- Mastercard, EE 2009, C 264, σ.12, σκ. 401.

[378] Βλ. απόφαση ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 1939/2013, καθώς και ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-48/69 ICI κατά Επιτροπής, σκ. 68, ΔΕΚ C-204/00P επ. Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, ό.π., σκ. 57, ΠΕΚ T-305/94 PVC II, σκ. 768-778, η οποία επικυρώθηκε από το ΔΕΚ (C-238 P/99), ΠΕΚ T-67/00 επ. JFE Engineering, σκ. 180, ΠΕΚ T-109/02 επ. Bollore κατά Επιτροπής, σκ. 155, ΠΕΚ T-303/02, Westfalen Gassen Nederland BV κατά Επιτροπής, σκ. 107, καθώς και ΠΕΚ T-54/03 Lafarge κατά Επιτροπής, σκ. 56 και 271.

[379] Βλ. απόφαση ΔΕΚ C-204/00P επ. Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 57, ΔΕΚ C-105/04P FEG κατά Επιτροπής, σκ. 135, ΔΕΚ C-403/04, 405/04P Sumitomo Metal Industries and Nippon Steel κατά Επιτροπής, σκ. 51, καθώς και ΠΕΚ T-54/03 Lafarge κατά Επιτροπής, σκ. 452.

[380] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 25 επ. (κατ' αντιστοιχία με τα υπ' αριθμ. πρωτ. 120/26.1.2009 και 121/26.1.2009 Υπομνήματα των εταιριών C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ, σελ. 4-5). Συναφώς, σύμφωνα με την C-P, ο επίμαχος όρος, που περιέχεται στις συμβάσεις της C-P ΜΕΠΕ, και ο οποίος είναι διαφοροποιημένος από εκείνον της C-P ΑΒΕΕ, αφορά τα προϊόντα και μόνο τα οποία δεν πληρούν τις προδιαγραφές της ελληνικής νομοθεσίας, τα οποία αν εισαχθούν από τον πελάτη σ/μ, αυτός δεν θα λάβει την έκπτωση. και επομένως, δεν αποτελεί παράβαση ιδιαίτερης σοβαρότητας

Αντίθετα, ο όρος δεν απαγορεύει, ούτε περιορίζει τις παράλληλες από τρίτους εισαγωγές των συμβατικών προϊόντων στην Ελλάδα[381]. Επομένως, κατά την άποψή τους, ο υπό κρίση συμβατικός όρος δεν συνιστά εξ αντικειμένου (per se - by object) περιορισμό του ανταγωνισμού και η Επιτροπή θα πρέπει να αποδείξει το περιοριστικό του ανταγωνισμού αποτέλεσμα (by effect) της συμβατικής αυτής ρήτρας (ερμηνεύοντάς την, κατ' ουσία, ως ρήτρα αποκλειστικής προμήθειας)[382]. Περαιτέρω, στο πλαίσιο μιας τέτοιας ανάλυσης, ο εξεταζόμενος συμβατικός όρος θα πρέπει να θεωρηθεί ότι καλύπτεται από την ομαδική απαλλαγή του άρθρου 2 του Καν. 2790/1999, δεδομένου ότι δεν στοιχειοθετεί ιδιαίτερα σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 4 στοιχείο β' του Κανονισμού 2790/1999 (αφού δεν περιορίζει τις παθητικές πωλήσεις εκ μέρους του αγοραστή σ/μ)[383].

183. Ειδικότερα, η C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ υποστηρίζουν[384] ότι το εθνικό κανονιστικό πλαίσιο για την κυκλοφορία των απορρυπαντικών-καθαριστικών είναι αυστηρότερο από το αντίστοιχο ευρωπαϊκό, με αποτέλεσμα η κυκλοφορία ενός πολυεθνικού καθαριστικού παράλληλης εισαγωγής στη χώρα, χωρίς να φέρει την κατάλληλη επισήμανση ή να έχει νόμιμα καταχωρηθεί, να επισύρει σοβαρές συνέπειες για την εταιρία που το εισάγει (αγορανομικές διώξεις, πρόστιμα, κατασχέσεις, RAPEX, και σε πολλές περιπτώσεις, σύμφωνα πάντοτε με την εταιρία, αρνητική δημοσιότητα). Επομένως, η ελληνική εταιρία που το διακινεί επίσημα, έχει άμεσο ενδιαφέρον οι εισαγωγές αυτές να είναι σύμφωνες με την ελληνική νομοθεσία, προκειμένου ιδίως να αποφεύγεται ο καταλογισμός, κατά πρώτο λόγο, στην ελληνική θυγατρική εταιρία του πολυεθνικού ομίλου η εν λόγω παρανομία, (δεδομένου ότι, όπως υποστηρίζει, σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις τα ονόματα και τα παραστατικά των παράλληλων εισαγωγέων είτε δεν υφίστανται, είτε δεν παρέχονται στις ελεγκτικές αρχές). Με άλλα λόγια, ο λόγος που επινοήθηκε η ρήτρα ήταν για να περιορίσει την ευθύνη των ελεγχόμενων θυγατρικών της C-P για την κυκλοφορία προϊόντων που δεν είχαν την προβλεπόμενη επισήμανση, καθώς ο αρνητικός αντίκτυπος από την παράνομη κυκλοφορία αυτών των προϊόντων θα κατέληγε στις ίδιες[385].

184. Τέλος, στα υπομνήματά της (ιδίως με το υπ' αριθμ. πρωτ. 13/19.1.2015 υπόμνημά τους), αλλά και κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, η C-P προς απόδειξη των ισχυρισμών της προσκόμισε γνωμοδότηση - οικονομική ανάλυση όπου διερευνάται (μέσω ενός θεωρητικού οικονομικού μοντέλου) κατά πόσο οι επίμαχες συμβατικές ρήτρες είχαν ως αποτέλεσμα να επηρεασθούν αρνητικά (δηλ. να αυξηθούν) οι εγχώριες τιμές και η ευημερία των καταναλωτών. Η εν λόγω ανάλυση καταλήγει στο συμπέρασμα, βάσει συγκεκριμένων παραδοχών του υποδείγματος, ότι οι συμβατικές ρήτρες μη-παράλληλων εισαγωγών δεν μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα να επηρεασθεί (και να αυξηθεί) το επίπεδο τιμών C-P στην Ελλάδα. Αν και τα αποτελέσματα των σχετικών ρητρών δεν είναι αναγκαίο να αποδεικνύονται, καθώς η Επιτροπή κρίνει ότι συνιστούν εξ αντικειμένου (per se - by object) περιορισμό των ανταγωνισμού, ωστόσο αναφορικά με τη συγκεκριμένη οικονομική μελέτη λεκτέα είναι τα εξής: α) το υπόδειγμα είναι θεωρητικό[386] και έχει λάβει υπόψη του συγκεκριμένες παραδοχές και όχι την πιθανότητα πραγματοποίηση ενός εναλλακτικού σεναρίου, β) και τα δύο σενάρια που εξετάζει το υπόδειγμα, (βλ. και σελ. 73, Πρακτικά ΕΑ της 9.2.2015) υπονοείται ότι το κέρδος εξαρτάται από την μεταβολή των πωλήσεων (αντίδραση των καταναλωτών) σε μεταβολές των τιμών, δηλ. από την ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή, η οποία σε κανένα σημείο της ανάλυσης δεν λαμβάνεται υπόψη, και γ) σύμφωνα με το υπόδειγμα (βλ. και σελ 74, Πρακτικά ΕΑ της 9.2.2015) όταν η τιμή στην Ελλάδα είναι ακριβότερη κατά [...]%, θα οδηγηθούμε σε μείωση της εγχώριας τιμής, ενώ αν η διαφορά στην τιμή είναι μεγαλύτερη από [...]% θα οδηγηθούμε σε μικρή μείωση τιμής. Ωστόσο, σημειώνεται ότι δεν είναι ξεκάθαρο και δεδομένο ότι στη δεύτερη περίπτωση θα οδηγηθούμε σε μικρή μείωση της τιμής, λαμβάνοντας υπόψη ότι στο υπόδειγμα το κόστος είναι κοινό στις δυο αγορές και η μεγάλη διαφορά ([...]%) αφήνει σημαντικά περιθώρια για μεγαλύτερη μείωση τιμής (επιτρέποντας την ύπαρξη σημαντικών κερδών). Σημειώνεται και πάλι ότι σημαντικό ρόλο παίζει η ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή, η οποία δεν έχει ληφθεί υπόψη στο υπόδειγμα που χρησιμοποιήθηκε.

185. Κατά την ομόφωνη κρίση των μελών της Επιτροπής, οι ως άνω ισχυρισμοί των εταιριών C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ είναι αβάσιμοι και, ως εκ τούτου, απορριπτέοι. Στην κρινόμενη υπόθεση, η σαφής και ρητή διατύπωση του σχετικού συμβατικού όρου, αλλά και δευτερευόντως η συνδυαστική του ανάγνωση με τα λοιπά ευρήματα του φακέλου, παραπέμπουν ευθέως στον περιορισμό/

[381] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 25 επ. και Υπόμνημα C-P, Γνωμοδότηση [...], σελ. 9 (κατ' αντιστοιχία με τα υπ' αριθμ. πρωτ. 120/26.1.2009 και 121/26.1.2009 Υπομνήματα των εταιριών C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ, σελ. 4-5).

[382] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 25 επ. (κατ' αντιστοιχία με τα υπ' αριθμ. πρωτ. 120/26.1.2009 και 121/26.1.2009 Υπομνήματα των εταιριών C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ, σελ. 4-5). Μάλιστα, οι ελεγχόμενες θυγατρικές C-P Ελλάδος διατείνονται ότι ο περιορισμός του ανταγωνισμού που ασκείται από την εν λόγω ρήτρα είναι πολύ μικρότερος από εκείνον που ασκείται από τις συμφωνίες αποκλειστικής προμήθειας, καθώς με τον όρο αυτό δεν αποκλείεται η διάθεση ανταγωνιστικών προϊόντων παρά μόνο προϊόντων του ίδιου σήματος που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις της νομοθεσίας, επιβαρύνοντας με αυτό τον τρόπο τον ενδοσηματικό (intrabrand) ανταγωνισμό παρά τον διασηματικό (interbrand).

[383] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 29 επ. (κατ' αντιστοιχία με τα υπ' αριθμ. πρωτ. 120/26.1.2009 και 121/26.1.2009 Υπομνήματα των εταιριών C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ, σελ. 4-5).

[384] Βλ. σχετ. υπ' αριθμ. πρωτ. 6246/16.9.2008 επιστολή της C-P ΑΒΕΕ.

[385] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 25 επ Οι ελεγχόμενες θυγατρικές C-P υποστήριξαν ότι τα προϊόντα στα οποία αναφέρεται ο επίμαχος όρος αποτελούν γνήσια προϊόντα Colgate-Palmolive, αλλά όχι της ελληνικής C-P, δηλαδή γνήσια προϊόντα που έχουν παρασκευαστεί από άλλες εταιρίες του ομίλου και νομίμως φέρουν τα σήματα της εταιρίας, αλλά δεν πληρούν τις ειδικές διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας.

[386] Βλ. και σελ 8 Πρακτικού ΕΑ της 10.2.2015 «Είναι προβλέψεις ενός πολύ γενικού υποδείγματος».

παρεμπόδιση του παράλληλου εμπορίου (βλ. ενότητα VII.6 ανωτέρω), ανεξαρτήτως της απόπειρας των ελεγχόμενων να προσδώσουν στον όρο παντελώς άλλο νόημα (παρά το ότι κάτι τέτοιο δεν συμβιβάζεται με τη ρητή κατά περιεχόμενο διατύπωση και γραμματική και τελολογική ερμηνεία του όρου). Τούτο δε ισχύει ομοίως, και για τις δύο εκδοχές της συμβατικής ρήτρας.

186. Προσχηματική είναι και η ειδικότερη δικαιολόγηση που προβάλλουν για το εθνικό κανονιστικό πλαίσιο για την κυκλοφορία των απορρυπαντικών-καθαριστικών. Και τούτο, για τους ακόλουθους ιδίως λόγους:

• Επισημαίνεται, εξαρχής, ότι ο ισχυρισμός αυτός - ο οποίος είναι απορριπτέος για τους ειδικότερους λόγους που αναφέρονται στην παρούσα ενότητα - αφορά ούτως ή άλλως αποκλειστικά στη δεύτερη εκδοχή του επίμαχου συμβατικού όρου (που φέρεται - κατά τους ισχυρισμούς πάντοτε των ελληνικών θυγατρικών της C-P - να διαχωρίζει τα προϊόντα σε «νόμιμα» και «μη νόμιμα»), η οποία όμως απαντάται σε 10 από τις 21 συνολικά συμβάσεις (9 από τις 20, χωρίς τον συνυπολογισμό της […]). Σε κάθε περίπτωση, και η δεύτερη αυτή εκδοχή, η οποία επίσης περιλαμβάνει ρητή κατά περιεχόμενο διατύπωση περί «παράλληλων εισαγωγών», συνέχεται με την πρώτη και αρχική εκδοχή του όρου και δεν μπορεί παρά να ερμηνευτεί σε συνάρτηση με αυτή. Πολλώ δε μάλλον, όταν τα εσωτερικά έγγραφα της ίδιας της C-P καταδεικνύουν με σαφήνεια, τόσο την κοινή τους στόχευση όσο και την χρονική τους ακολουθία (βλ. ενότητα VII.7.2 κατωτέρω, σε σχέση και με το γεγονός ότι από το 2004 και εφεξής το πρόβλημα των παράλληλων εισαγωγών μεγεθύνεται και επεκτείνεται προς τις μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ).

• Σημειώνεται, επίσης, ότι το εάν τα αντισυμβαλλόμενα μέρη (σ/μ, cash & carry, όμιλοι αγορών) προβούν στην παράλληλη εισαγωγή των προϊόντων C-P, τηρώντας ή μη τους όρους της ελληνικής νομοθεσίας, ανήκει στη σφαίρα της ανεξάρτητης επιχειρηματικής τους πολιτικής, η οποία όμως εν προκειμένω δεν μπορεί ούτως ή άλλως να ασκηθεί αυτόνομα, εξαιτίας του συγκεκριμένου συμβατικού όρου (και ανεξαρτήτως τυχόν άλλων εμπορικών εκτιμήσεων). Για το λόγο αυτό, δεν είναι πειστικό το επιχείρημα ότι η διατύπωση του συμβατικού όρου δεν στοχεύει στην απαγόρευση των παράλληλων εισαγωγών, αλλά αποκλειστικά και μόνο στο να αποθαρρυνθούν τα αντισυμβαλλόμενα μέρη από την προώθηση στην αγορά μη σύννομων (λόγω ανεπαρκούς σήμανσης) προϊόντων του ομίλου C-P. Εξάλλου, από τα στοιχεία του φακέλου και την ακροαματική διαδικασία προέκυψε ότι ο εισαγωγέας παράνομων προϊόντων είναι ο υπεύθυνος και φέρει την ευθύνη, και όχι η C-P Ελλάδος. Ακόμη, στη περίπτωση παράνομων εισαγωγών, όταν δεν είναι γνωστός ποιος είναι ο υπεύθυνος διάθεσης του προϊόντος, υπεύθυνος θεωρείται εκείνος στου οποίου το κατάστημα εντοπίστηκε το παράνομα εισαγόμενο προϊόν, και όχι η C-P Ελλάδος. Συνεπώς, η προβαλλόμενη δικαιολογία περί ενδεχόμενης αποφυγής δικαστικής εμπλοκής της C-P και περί προστασίας της φήμης της C-P δεν κρίνεται, σε κάθε περίπτωση, πειστική (ανεξαρτήτως του ότι δεν θα επαρκούσε για να δικαιολογήσει τη συμπερίληψη του επίμαχου αντι-ανταγωνιστικού συμβατικού όρου στις συμβάσεις της C-P με πελάτες της, ακόμη κι αν είχε κάποια βάση). Περαιτέρω, και οι αντισυμβαλλόμενες θα είχαν αναμφισβήτητα και οι ίδιες κίνητρο να διαφυλάξουν τη φήμη τους, απέχοντας από την εμπορία και διακίνηση προϊόντων, τα οποία δεν πληρούν τους όρους σήμανσης και νόμιμης διακίνησής τους στην Ελλάδα, δεδομένου μάλιστα ότι οποιαδήποτε ευθύνη θα βάρυνε αυτές. Χωρίς να το αμφισβητούν αυτό, οι ελεγχόμενες αναφέρονται γενικά και αφηρημένα στον κίνδυνο η όποια σχετική διαδικασία να κλονίσει τη σχέση της C-P με τον καταναλωτή και να θίξει το σήμα της, παρόλο που - όπως παραδέχονται και οι ίδιες - η μη εμπλοκή της θυγατρικής C-P αρκεί για να άρει οποιοδήποτε τυχόν ευθύνη ήθελε τυχόν καταλογισθεί σε αυτή (έστω και σε ένα αρχικό στάδιο, λόγω λάθους ή έλλειψης στοιχείων κλπ). Ακόμα και η επίκληση της ισχύουσας νομοθεσίας κατά το χρονικό διάστημα της έρευνας της παρούσας υπόθεσης, η οποία δεν επέτρεπε κατά τον όμιλο C-P την πραγματοποίηση νόμιμης εισαγωγής των προϊόντων της από τρίτους, δεν απαντά στο εύλογο ερώτημα του γιατί στην περίπτωση αυτή υπήρχε πρόβλεψη της σχετικής απαγόρευσης στις συμβάσεις της συγκεκριμένης εταιρίας με τους διανομείς της - σ/μ, cash & carry, ομίλους αγορών[387].

• Δεν θα μπορούσε, άλλωστε, ακόμη και η δεύτερη ως άνω εκδοχή του επίμαχου όρου να έχει το νόημα που του προσδίδεται από τις ελεγχόμενες θυγατρικές C-P, δεδομένου ότι το επικαλούμενο ειδικό ρυθμιστικό πλαίσιο αφορούσε μόνο στα απορρυπαντικά, ενώ ο επίμαχος συμβατικός όρος εφαρμοζόταν γενικά στις συμβάσεις της C-P με τους συγκεκριμένους πελάτες της στην Ελλάδα, ανεξαρτήτως κατηγορίας προϊόντων. Για παράδειγμα, ενώ στην αγορά των καλλυντικών ή στην αγορά οδοντόβουρτσας δεν υπήρχε αντίστοιχο νομοθετικό πλαίσιο, όπως στα απορρυπαντικά, η διατύπωση του συμβατικού όρου παρέμενε η ίδια και εφαρμοζόταν εξίσου.

• Επιπρόσθετα, όπως προέκυψε και από την ακροαματική διαδικασία (βλ. Πρακτικά της 10.2.2015, σελ. 135-136) υπήρχαν προϊόντα καλλυντικών, τα οποία κυκλοφορούσαν στην Ελλάδα με πολύγλωσσες ετικέτες, κοινά με άλλες χώρες (π.χ. Ιταλία).

• Σημειώνεται, επικουρικώς, ότι οι ελεγχόμενες δεν προσκόμισαν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η όποια κυκλοφορία τυχόν «μη σύννομων» γνήσιων προϊόντων καταλογίζεται (έστω «κατά πρώτο λόγο» όπως υπολαμβάνουν) στην ελληνική εταιρία του πολυεθνικού ομίλου, η οποία διατρέχει δήθεν τον κίνδυνο αγορανομικής της δίωξης. Επιπλέον, ύστερα από έρευνα της ΓΔΑ δεν βρέθηκε κάποιο προϊόν του ομίλου C-P το οποίο να είναι καταχωρημένο στο σύστημα RAPEX (κοινοποιήσεις της Ελλάδας για μη-ασφαλή προϊόντα) για τα έτη 2005-2008[388].

• Δεν εντοπίστηκε, επίσης, κάποιο εσωτερικό ή άλλο έγγραφο στο οποίο να γίνεται αναφορά σε ανάγκη περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών, με την έννοια των «μη σύννομων» γνήσιων προϊόντων C-P δυνάμενων

[387] Βλ. και ΕΑ 441/V/2009, ενότητα VII.2, τελ. εδάφιο.

[388] Βλέπε: http://www.efpolis.gr/content/content.asp?catid=214.

να προξενήσουν βλάβη στο όνομα και στη φήμη της C-P, και επομένως δεν υπήρχε και ανάγκη ή/και πρόβλημα στο οποίο υποτίθεται ότι ανταποκρίνεται ο επίμαχος συμβατικός όρος, όπως αυτός ερμηνεύεται από τις ελεγχόμενες. Τουναντίον, τα εσωτερικά έγγραφα της C-P αποκαλύπτουν με σαφήνεια ότι την περίοδο εκείνη η C-P προσπαθούσε να περιορίσει το παράλληλο εμπόριο (κυρίως από Ιταλία) εξαιτίας την μεγάλης διαφοροποίησης τιμών, με αναφορά στον κίνδυνο από τη διαφορά τιμής μεταξύ Ιταλία και Ελλάδας, μεταξύ εγχώριων και εισαγόμενων προϊόντων C-P. Γίνεται, δηλαδή, λόγος για απειλή εξαιτίας χαμηλών τιμών, και όχι εξαιτίας τυχόν διακινδύνευσης της φήμης και του σήματος της C-P, ούτε βεβαίως εξαιτίας της εισαγωγής προϊόντων που δεν πληρούν δήθεν τους όρους της ελληνικής νομοθεσίας. Αλλά ακόμη κι ήθελε υποτεθεί ότι υπήρχε κάποια τέτοια ανάγκη ή πρόβλημα, δεν είναι πειστικό να θεωρηθεί ότι πρωτοεμφανίστηκε το 2006, ούτε βεβαίως θα ήταν αυτό ικανό να εξηγήσει γιατί ο όρος δεν αποδίδεται τότε με τον ίδιο τρόπο και στις συμβάσεις προ του 2006 (1995-2005)[389].

• Η προβαλλόμενη δικαιολογία δεν είναι πειστική και για τον πρόσθετο λόγο, ότι για ζητήματα τήρησης αγορανομικού τύπου διατάξεων και λοιπών διατυπώσεων ή επισημάνσεων, όπως αυτή που επικαλούνται οι ελεγχόμενες ελληνικές εταιρίες C-P θα αρκούσε η εισαγωγή σχετικής μνείας/υπόμνησης στους γενικούς όρους των υπό εξέταση συμβάσεων - κάτι τέτοιο, άλλωστε, θα προέκρινε και η συστηματική ερμηνεία της σύμβασης, δεδομένου ότι αντίστοιχες «υπομνήσεις» σχετικά με θέματα νομιμότητας (π.χ. δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, απομιμήσεις και παραποιημένα προϊόντα) τυπικά αναφέρονταν στην ενότητα της σύμβασης που περιέγραφε τους όρους της βασικής συνεργασίας του ομίλου C-P με τον εκάστοτε πελάτη του και η μη συμμόρφωση με αυτές δεν συνεπαγόταν συμβατικές κυρώσεις.). Δεν θα χρειαζόταν δε κάποια επαπειλούμενη κύρωση, πολλώ δε μάλλον η επαπειλούμενη κύρωση της μη παροχής εκπτώσεων ειδικώς λόγω της διενέργειας «παράλληλων εισαγωγών».

• Σημειωτέον, επίσης, ότι αντίστοιχες αιτιάσεις (περί του ρυθμιστικού πλαισίου στα απορρυπαντικά) για παρόμοια συμβατική ρήτρα απορρίφθηκαν σε συναφή υπόθεση[390].

Κατά συνέπεια, το νόημα που αποπειράται να προσδώσει η C-P στην επίμαχη συμβατική ρήτρα δεν συνάδει με τη ρητή κατά περιεχόμενο διατύπωση, τη γραμματική και τελολογική ερμηνεία του όρου.

187. Περαιτέρω, όπως προαναφέρθηκε συνοπτικά, ο ανωτέρω ισχυρισμός για την αιτιολογική βάση εισαγωγής των ανωτέρω συμβατικών όρων διαψεύδεται πλήρως από τα ευρήματα της έρευνας της ΓΔΑ (βλ. ιδίως ενότητες VI.3 και VI.4 ανωτέρω), σύμφωνα με τα οποία οι παράλληλες εισαγωγές αποτελούν ένα θέμα, το οποίο προβλημάτιζε ιδιαίτερα τον όμιλο C-P, και κατέστη αντικείμενο συντονισμένης δράσης σε κεντρικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, ο όμιλος C-P παρακολουθούσε την αξία του παράλληλου εμπορίου (καθώς αυτό μείωνε αντίστοιχα το δικό του τζίρο), πραγματοποιούσε προωθητικές ενέργειες για να μειώσει τη διαφορά τιμής με άλλες χώρες, αλλά και συναντήσεις σε υψηλό ιεραρχικά επίπεδο με στελέχη άλλων εταιριών του ομίλου σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο με σκοπό το συντονισμό των ενεργειών για την αντιμετώπιση του προβλήματος του παράλληλου εμπορίου (που οξύνθηκε μάλιστα μεταξύ Ιταλίας και Ελλάδας από το 2004 και εφεξής). Ο συστηματικός χαρακτήρας με τον οποίο τίθεται το ζήτημα των παράλληλων εισαγωγών, η συνεχής παρακολούθησή του, η συλλογή σχετικών στοιχείων, καθώς και η ανάληψη συγκεκριμένων δράσεων για την αντιμετώπισή του (π.χ. συντονισμός και συστηματική ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στις θυγατρικές εταιρίες C-P Ελλάδας - Ιταλίας, μείωση πωλήσεων σε πελάτες της ιταλικής θυγατρικής που έκαναν παράλληλες εξαγωγές, επιβολή και διαχείριση ανώτατων ορίων/ποσοστώσεων σε εξαγόμενους κωδικούς, κλπ.) καταδεικνύουν τη σημασία που έδινε ο όμιλος C-P στην αντιμετώπιση του προβλήματος. Υπογραμμίζεται ότι οι ανωτέρω ενέργειες πραγματοποιούνται σε ιδιαίτερα υψηλό ιεραρχικά επίπεδο του ομίλου C-P Ελλάδας και σε συνεργασία με υψηλόβαθμα στελέχη της C-P σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αντίστοιχα, σε εθνικό επίπεδο, επισημαίνεται ότι υπάρχουν στοιχεία για την παρακολούθηση από μέρους της C-P των παράλληλων εισαγωγών από τα αντισυμβαλλόμενα μέρη (π.χ. ΚΥΨΕΛΗ, […]), στις συμβάσεις των οποίων υπήρχε ο προβληματικός όρος.

188. Στη προσπάθειά τους να προσδώσουν διαφορετικό νόημα στον επίμαχο συμβατικό όρο - ότι δηλαδή δήθεν δεν αποσκοπεί στον περιορισμό του παράλληλου εμπορίου, αλλά στην εγκαθίδρυση μιας σχέσης αποκλειστικής προμήθειας - οι εταιρίες C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ αποπειρώνται να υποβαθμίσουν τη σημασία του ως άνω αποδεικτικού υλικού που συλλέχθηκε κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία τους και αφορά στις συνεννοήσεις σε κεντρικό επίπεδο για το περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών προς την Ελλάδα (κυρίως από την Ιταλία). Στο πλαίσιο αυτό, διατείνονται ότι, ναι μεν οι εταιρίες παρακολουθούσαν και ενημερώνονταν εσωτερικά σχετικά με το παράλληλο εμπόριο (όπως είχαν εύλογο εμπορικό συμφέρον), δεν έλαβαν ωστόσο συγκεκριμένα μέτρα για τον περιορισμό του παράλληλου εμπορίου (απλώς, «ουδέτερα» μέτρα ενίσχυσης των ειδικών συνεργατών ή μέτρα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών θυγατρικών), και μάλιστα ουδόλως αποδείχθηκε η λήψη μέτρων από την ιταλική θυγατρική για τον περιορισμό του παράλληλου εμπορίου[391]. Από τα

[389] Σημειωτέον, αναφορικά με το νομοθετικό πλαίσιο, ότι από την ακροαματική διαδικασία επιβεβαιώθηκε, μάλιστα, και η ύπαρξη πολυγλωσσικών ετικετών σε κάποιο αριθμό προϊόντων μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας, δηλαδή προϊόντων τα οποία ήδη είναι σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία (ΕΟΦ, Γενικό Χημείο Κράτους κλπ) και μπορούν να διατεθούν σύννομα και χωρίς επιπλέον ενέργειες και κόστη (π.χ. ειδικής «ταμπελοποίησης»).

[390] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 6394/2014, ΔΕφΑθ 5459/2014 και ΔΕφΑθ 3807/2014, σχετικά με συναφή υπόθεση (ΕΑ 441/V/2009) σχετικής ρήτρας σε συμβάσεις της UNILEVER. Σε αντίθεση δε με τις αιτιάσεις των εμπλεκόμενων μερών (βλ. ενδεικτικά Υπόμνημα ΑΒ, σελ. 15), ο υπό κρίση συμβατικός όρος δεν διαφέρει ουσιωδώς από την ως άνω κριθείσα περίπτωση (αλλά τουναντίον εμφανίζει χαρακτηριστική ομοιότητα).

[391] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 23 επ.

στοιχεία του φακέλου προκύπτει, όμως, με σαφήνεια ότι η προαναφερόμενη εμπορική πολιτική της C-P κατά την περίοδο 1999 - 2008, εντάσσεται σε ένα συνολικό, κεντρικό σχέδιο με αντικείμενο τον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών προϊόντων C-P από άλλες χώρες (και ιδίως την Ιταλία) στην ελληνική επικράτεια, όπου επικρατούσαν υψηλότερες τιμές (γεγονός που ευνοούσε και τη διενέργεια τέτοιων παράλληλων εισαγωγών) - με την ενεργό συμμετοχή στελεχών των ελληνικών θυγατρικών, της ιταλικής θυγατρικής, αλλά και στελεχών της μητρικής εταιρίας (βλ. ενότητα VI.3 ανωτέρω, καθώς και υπο-ενότητα VII.7.2 κατωτέρω). Το εν λόγω συνολικό σχέδιο δεν περιοριζόταν σε μέτρα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών θυγατρικών, αλλά συμπεριλάμβανε στοχευμένες και συμπληρωματικές μεταξύ τους δράσεις που δεν καταλείπουν ουδεμία αμφιβολία ως προς την ερμηνεία της επίμαχης συμβατικής ρήτρας και τον εξ αντικειμένου περιοριστικό της χαρακτήρα, ότι δηλαδή αποσκοπούσε ευθέως στον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών, απορριπτέων ως αβάσιμων των ισχυρισμών της C-P περί του αντιθέτου[392]. Ειδικώς αναφορικά με ενέργειες στην ανάντη αγορά της Ιταλίας, οι οποίες και λειτουργούσαν υποστηρικτικά προς το κεντρικό στρατηγικό στόχο περιορισμό του παράλληλου εμπορίου για την προστασία των ελληνικών θυγατρικών, χαρακτηριστικές είναι οι αναφορές του Δ/ ντη Πωλήσεων της Ιταλίας για τις πτωτικές τάσεις των παράλληλων εξαγωγών προς την Ελλάδα, δεδομένων των προσπαθειών της ιταλικής θυγατρικής να μειώσει την ιστορική αυτή πρακτική[393], στενή και στοχευμένη παρακολούθηση συγκεκριμένων πελατών της ιταλικής θυγατρικής που εκτιμήθηκε ότι πραγματοποιούσαν παράλληλες εξαγωγές[394], μείωση πωλήσεων που συνδέονται με εξαγόμενο όγκο συγκεκριμένου πελάτη της ιταλικής θυγατρικής (από τους προαναφερόμενους υπό παρακολούθηση)[395], όπως και μείωση πωλήσεων/όγκου σε πελάτες που διενεργούν παράλληλες εξαγωγές και επιβολή ανώτατων ορίων/ποσοστώσεων σε κρίσιμα προϊόντα που εξάγονται[396], οδηγία για το μηδενισμό των παράλληλων εξαγωγών από Ιταλία, η οποία εντάσσεται στο επιχειρησιακό πλάνο της ιταλικής θυγατρικής[397], και βεβαίως η πληθώρα αποδεικτικών στοιχείων περί κοινών συναντήσεων, συχνής ανταλλαγής πληροφοριών και ανάληψης συντονισμένων δράσεων για την επίτευξη του κοινού στόχου περιορισμού του παράλληλου εμπορίου[398]. Συμπερασματικά, και πέραν της ρητής κατά περιεχόμενο διατύπωσης και γραμματικής ερμηνείας του όρου, το κεντρικό αυτό σχέδιο για τον περιορισμό του παράλληλου εμπορίου, το οποίο τεκμηριώνεται σε πληθώρα αποδεικτικών στοιχείων του φακέλου κατά τα προαναφερθέντα, δεν καταλείπει ουδεμία αμφιβολία ως προς το οικονομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η υπό κρίση συμφωνία και ως προς την τελολογική ερμηνεία της επίμαχης συμβατικής ρήτρας και, εν τέλει, τον εξ αντικειμένου περιοριστικό της χαρακτήρα.

189. Με βάση τις προαναφερόμενες σκέψεις, απορριπτέος ως αβάσιμος είναι και ο συνακόλουθος ισχυρισμός της C-P ότι ο εξεταζόμενος συμβατικός όρος δεν συνιστά εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού, με την έννοια της παρεμπόδισης του παράλληλου εμπορίου, αλλά ενδεχομένως εξ αποτελέσματος περιορισμό, με την έννοια της ρήτρας αποκλειστικής προμήθειας, ο οποίος και θα έπρεπε να αποδειχθεί περαιτέρω. Και τούτο, διότι η επίμαχη συμβατική ρήτρα είναι διατυπωμένη κατά τρόπο σαφή και μη επιδεχόμενο εναλλακτικής ερμηνείας κατά τα προεκτεθέντα (βλ. ενότητα VII.6 ανωτέρω, αλλά και υπό-ενότητες VII.7.1 και VII.7.2). Αποσκοπεί δε στη στεγανοποίηση των εθνικών αγορών και τη συνεπεία αυτής παρακώλυση της οικονομικής αλληλοδιείσδυσης που επιδιώκεται με τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)[399]. Για τους ίδιους προαναφερόμενους λόγους, απορριπτέος είναι και ο σύστοιχος ισχυρισμός ότι ο εξεταζόμενος συμβατικός όρος θα πρέπει να θεωρηθεί ότι καλύπτεται από την ομαδική απαλλαγή του άρθρου 2 του Καν. 2790/1999. Και τούτο, διότι ο ίδιος αυτός όρος συνιστά σοβαρό εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού (και δεν έχει το νόημα της αποκλειστικής προμήθειας που αποπειράται να του προσδώσουν οι ελεγχόμενες) κατά τα προαναφερθέντα.

190. Για λόγους πληρότητας, σημειώνεται ότι απορριπτέος είναι και ο ισχυρισμός ότι η δεύτερη εκδοχή του επίμαχου συμβατικού όρου (που φέρεται, κατά τους ισχυρισμούς των ελληνικών θυγατρικών της C-P, να διαχωρίζει τα προϊόντα σε «νόμιμα» και μη) σχετίζεται δήθεν με την αλλαγή της εταιρίας, χωρίς να υφίσταται συνέχεια στη χρήση του όρου ανάμεσα στην C-P ΑΒΕΕ και τη C-P ΜΕΠΕ (ανεξαρτήτως του ότι ο σχετικός ισχυρισμός είναι αδιάφορος για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης και τον καταλογισμό της ευθύνης εις ολόκληρον και στις δύο

[392] Επισημαίνεται ότι τα εν λόγω στοιχεία του φακέλου που περιγράφουν την κεντρική εμπορική πολιτική της C-P ως προς το παράλληλο εμπόριο συνθέτουν, μαζί με άλλα στοιχεία, το γενικότερο οικονομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η υπό κρίση συμφωνία (και με βάση το οποίο θα πρέπει να ερμηνευτεί και η επίμαχη συμβατική ρήτρα), απορριπτέων ως αβάσιμων των ισχυρισμών της C-P ότι η ΓΔΑ ερμήνευσε δήθεν τη ρήτρα αυτή ανεξάρτητα από το γενικότερο πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται (βλ. ενδεικτικά Υπόμνημα C-P, Γνωμοδότηση […], σελ. 5).

[393] Βλ. ενότητα VI.3 ανωτέρω, Σχετικό Ε26.

[394] Βλ. ενότητα VI.3 ανωτέρω, Σχετικό Ε24.

[395] Βλ. ενότητα VI.3 ανωτέρω, Σχετικό Ε24.

[396] Βλ. ενότητα VI.3 ανωτέρω, Σχετικό Ε28.

[397] Βλ. ενότητα VI.3 ανωτέρω, Σχετικό Ε98. Στο υπόμνημά τους (σελ. 67), οι ελληνικές θυγατρικές C-P ισχυρίστηκαν ότι η ΓΔΑ δεν απέδωσε σωστά τους αγγλικούς όρους των χειρόγραφων σημειώσεων που αναφέρονται σε «need to budget 0 parallel exposes» / «budget parallel export @ 0», ο οποίος αφορά σε προϋπολογισμό, με την έννοια της εσωτερικής μεθόδου υπολογισμού πωλήσεων. Ωστόσο, σε αντίθεση με τις αιτιάσεις τους, η εισήγηση (παρ. 147) ορθώς τις μετέφερε στα ελληνικά «[Η Ιταλία] πρέπει να προϋπολογίσει μηδέν στην έκθεση στην παράλληλη αγορά] και επίσης ορθώς συνήγαγε ότι η σχετική οδηγία αφορούσε κατ' ουσία το μηδενισμό των παράλληλων εξαγωγών. Και τούτο, διότι η σχετική εντολή στην ιταλική θυγατρική που ενσωματώθηκε στο επιχειρησιακό της σχέδιο συνεπάγεται αυτονοήτως ότι θα πρέπει να λάβει προοπτικά κατάλληλα μέτρα για να περιορίσει απόλυτα (στο «μηδέν», δηλαδή να «μηδενίσει») τις παράλληλες εξαγωγές.

[398] Βλ. ενότητα VI.3 ανωτέρω.

[399] Βλ. ενότητα VI.6 ανωτέρω, καθώς και ΔΕφΑθ 6394/2014, σκ. 11, ΔΕφΑθ 5459/2014, σκ. 12 και ΔΕφΑθ 3807/2014, σκ. 15 (σε συναφείς υποθέσεις).

εταιρίες)[400]. Και τούτο, διότι - παρόλο που η C-P πρόβαλε πράγματι σθεναρά την εν λόγω αιτίαση στη διαδικασία πριν την προδικαστική απόφαση - η περαιτέρω έρευνα που διενεργήθηκε αποκάλυψε και την ύπαρξη των συμβάσεων με την […], από τις οποίες η σύμβαση για το έτος 2005 έχει υπογραφεί από τη C-P ΜΕΠΕ.

191. Σε κάθε περίπτωση, το γεγονός της ύπαρξης ρυθμιστικού πλαισίου που διέπει την κυκλοφορία των απορρυπαντικών (και, όπως προαναφέρθηκε, όχι των υπόλοιπων προϊόντων C-P που όμως καταλαμβάνονται εξίσου από την επίμαχη ρήτρα) και ενδεχομένως καθιστά τις παράλληλες εισαγωγές πρακτικά δυσχερείς ή ακόμη και ασύμφορες οικονομικά, δεν αποτελεί δικαιολογητικό λόγο απαλλαγής για την επίδειξη της υπό κρίση αντι-ανταγωνιστικής συμπεριφοράς, με την υιοθέτηση του επίμαχου όρου περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών στις συμβάσεις με πελάτες (σ/μ, όμιλοι αγορών, cash & carry)[401]. Είναι, επίσης, νομικώς αδιάφορο το γεγονός ότι με τον όρο ενδέχεται να περιορίζονταν ορισμένες μόνο πηγές εφοδιασμού (τρίτοι εισαγωγείς), και όχι οι παράλληλες εισαγωγές εν γένει - γεγονός όμως που ούτως ή άλλως δεν στοιχειοθετείται στην υπό κρίση υπόθεση κατά τα προεκτεθέντα - όπως νομικώς αδιάφορο είναι και το εάν η ρήτρα αυτή είχε πραγματική επίπτωση στον ανταγωνισμό ή εάν επέφερε εν τέλει το σκοπούμενο αποτέλεσμα[402].

VII.7.2 Απουσία στόχευσης και χρονικής ακολουθίας στη θέσπιση της ρήτρας - απουσία στοχευμένης εμπορικής πολιτικής

192. Κατά τους ισχυρισμούς των εταιριών C-P ΑΒΕΕ και ΜΕΠΕ, η αναγραφή της ρήτρας στις συμβάσεις είναι τυχαία, μη συστηματική και χωρίς χρονική ακολουθία, ελλείψει οποιουδήποτε λογικού κριτηρίου και επιχειρηματικής σκοπιμότητας

193. Όπως όμως αποδείχτηκε, από την έρευνα της ΓΔΑ και όπως παρουσιάζεται στη χρονική απεικόνιση της εισαγωγής της ρήτρας στις συμβάσεις (βλ. ενότητα VII.2), διαπιστώνεται ότι η ρήτρα υπήρχε σε δύο τουλάχιστον ομίλους αγορών πριν το έτος 2004, ενώ μετέπειτα εμφανίζεται σε πέντε ακόμη πελάτες κατά το 2006 (τέσσερα σ/μ και ένα cash & carry). Σε αντίθεση με όσα υπολαμβάνουν οι ελεγχόμενες θυγατρικές της C-P, η παρατηρούμενη αυτή εξέλιξη δεν είναι καθόλου τυχαία. Οι ως άνω χρονικές περίοδοι συμπίπτουν με το διαπιστωθέν από τον ίδιο τον όμιλο C-P πρόβλημα των παράλληλων εισαγωγών που υπήρχε στα μικρά και μεσαίου μεγέθους κυρίως κατάστημα πώλησης ειδών σούπερ μάρκετ την περίοδο προ 2004, πρόβλημα που μετέπειτα εντατικοποιήθηκε και από το 2004 και εφεξής επεκτάθηκε και στο επίπεδο των μεγαλύτερων αλυσίδων σούπερ μάρκετ. Η διαπίστωση αυτή τεκμηριώνεται, μεταξύ άλλων, και σε εσωτερική ηλεκτρονική αλληλογραφία που εντοπίστηκε κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της C-P, σύμφωνα με την οποία «…«μέχρι το 2003, οι παράλληλες εισαγωγές ήταν διασκορπισμένες σε μικρά σούπερ μάρκετ πώλησης προϊόντων χαμηλής ποιότητας και σε μικρά καταστήματα της γειτονιάς. Το 2004 κατάφεραν εκτενή διανομή, σημαντική αύξηση ποικιλίας και έφτασαν στα ράφια των μεγάλων σούπερ μάρκετ»[403]. Επομένως, η συμπερίληψη της επίμαχης αντι-ανταγωνιστικής ρήτρας σε συμβάσεις των θυγατρικών της C-P με πελάτες τους, σε αντιστοιχία με τη σταδιακή επέκταση του περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών σε μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ την ίδια χρονική περίοδο, δεν ήταν καθόλου ανακόλουθη, συμπτωματική ή τυχαία, αλλά τουναντίον απολύτως στοχευμένη και συστηματική, καθώς ανταποκρίνονταν στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς (π.χ. παρατηρούμενη αύξηση ή/και συγκέντρωση περισσότερων παράλληλων εισαγωγών στις μεγάλες αλυσίδες σ/μ από το 2004 και εφεξής, αυξανόμενη δραστηριοποίηση ενδιάμεσων που άρχισαν να εξυπηρετούν τα μεγαλύτερα σούπερ μάρκετ, κίνδυνος πρόκλησης «ντόμινο» κλπ). Περαιτέρω, η στοχευμένη και συστηματική αυτή εισαγωγή και χρήση της επίμαχης συμβατικής ρήτρας καταδεικνύει και πέραν πάσης αμφιβολίας τη συμπληρωματικότητα της υπό εξέταση πρακτικής σε σχέση με άλλες πρακτικές περιορισμού του παράλληλου εμπορίου (ιδίως από Ιταλία προς Ελλάδα) που εντοπίζονται στο κεντρικό σχεδιασμό και στη συνακόλουθη κεντρική εμπορική πολιτική του Ομίλου C-P (βλ. ενότητα VI.3 ανωτέρω). Με βάση τις προαναφερόμενες σκέψεις, προφανώς απορριπτέοι είναι και οι ισχυρισμοί των εταιριών C-P ΑΒΕΕ και ΜΕΠΕ ότι το πρόβλημα των παράλληλων εισαγωγών ήταν περιορισμένο σε μικρά μόνο καταστήματα ή στο κανάλι έμμεσου εμπορίου (jobbers), και όχι σε σούπερ μάρκετ[404] - υπολαμβάνοντας, εξ αυτού του λόγου, ότι δήθεν οι ίδιες δεν είχαν ενδιαφέρον ή κίνητρο να εντάξουν την επίμαχη αντι-ανταγωνιστική ρήτρα σε συμβάσεις τους με μεγαλύτερες αλυσίδες σούπερ μάρκετ. Και για τον πρόσθετο λόγο, ότι από άλλα εσωτερικά έγγραφα των εταιριών του ομίλου C-P Ελλάδος προκύπτει επίσης με σαφήνεια ότι αυτές παρακολουθούσαν το πρόβλημα του παράλληλου εμπορίου και οργάνωναν σχετικές δράσεις για τον περιορισμό του και σε σχέση με μεγάλα σούπερ μάρκετ ([…] και ΑΤΛΑΝΤΙΚ) ή άλλως με «μεγάλους εισαγωγείς» / «σημαντικότερους τοπικούς παράλληλους εισαγωγείς»[405], ενώ αντιστοίχως μεγάλα σούπερ μάρκετ πραγματοποιούσαν ή σχεδίαζαν να πραγματοποιήσουν παράλληλες εισαγωγές (συμπεριλαμβανομένης της […] του […]). Εξάλλου, και πέραν των εσωτερικών εγγράφων που περιγράφουν την εξάπλωση των παράλληλων εισαγωγών στα ράφια των μεγάλων σούπερ μάρκετ από το 2004 και εφεξής (γεγονός που καταδεικνύει, όπως προαναφέρθηκε, αφενός τη στοχευμένη εισαγωγή και προσαρμογή της πολιτικής εφαρμογής της συμβατικής ρήτρας αναλόγως των εξελίξεων στην αγορά, και αφετέρου τη συμπληρωματικότητα και συνέχεια των αντι-ανταγωνιστικών πρακτικών της C-P στο πλαίσιο ενός κεντρικού σχεδίου), από τα στοιχεία του φακέλου προέ-

[400] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 61.

[401] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 3807/2014, σκ. 16.

[402] Βλ. ενότητα VI.6 ανωτέρω, καθώς και ΔΕφΑθ 6394/2014, σκ. 11, ΔΕφΑθ 5459/2014, σκ. 13 και ΔΕφΑθ 3807/2014, σκ. 16 (σε συναφείς υποθέσεις).

[403] Βλ. Σχετικό Ε28 - ενότητα VI.3 ανωτέρω.

[404] Βl. Υπόμνημα C-P, σελ. 19 και 24, καθώς και Υπόμνημα ΑΒ, σημ. 4.37.

[405] Βλ. ενότητα VI.3 ανωτέρω.

κυψε επίσης ότι μεγάλο τμήμα (έως 70%) των πωλήσεων των ειδικών συνεργατών (jobbers) πραγματοποιείται σε ομίλους αγορών που αντιπροσωπεύουν ούτως ή άλλως σούπερ μάρκετ (συνήθως αλυσίδες μικρού και μεσαίου μεγέθους, όπως […], ΑΤΛΑΝΤΙΚ, […],[…],[…])[406]. Δεν υπήρχε, επομένως, στεγανοποίηση των επιμέρους καναλιών διανομής, όπως διατείνεται η C-P, αλλά σε ορισμένο βαθμό αλληλεπικάλυψη μέσω της δράσης ενδιάμεσων (δράση, άλλωστε, που αναγνωρίζεται ως ένας από τους λόγους που εξηγεί την εξάπλωση των παράλληλων εισαγωγών σε όλο και μεγαλύτερες αλυσίδες σούπερ μάρκετ μετά το 2004). Επομένως, οι παραδοχές της C-P ως προς το κανάλι του έμμεσου εμπορίου, ιδίως υπό το πρίσμα των εσωτερικών εγγράφων που προαναφέρθηκαν (βλ. και ενότητα VI.3 ανωτέρω), όχι μόνο δεν αναιρούν τις διαπιστώσεις της εισήγησης, αλλά τουναντίον επιβεβαιώνουν τον οριζόντιο και συμπληρωματικό χαρακτήρα των πρακτικών της για τον περιορισμό του παράλληλου εμπορίου.

VII.7.3 Πρωτοβουλία πωλητών - απουσία επίσημης εμπορικής πολιτικής

194. Κατά τους ισχυρισμούς των εταιριών C-P ΑΒΕΕ και ΜΕΠΕ, η θέση της ρήτρας στις συμβάσεις αποτελεί πρωτοβουλία των αρμόδιων στελεχών πωλήσεων και ενδέχεται να είναι αποτέλεσμα αντιγραφής και επικόλλησης (copy - paste), χωρίς να συνιστά επίσημη πολιτική της εταιρίας. Ωστόσο, οι επίμαχες συμφωνίες αυτές καθόριζαν τις σχέσεις συνεργασίας των ελληνικών θυγατρικών της C-P με έκαστο πελάτη της και, ως εκ τούτου, δέσμευαν τους εκάστοτε συμβαλλομένους της (συμπεριλαμβανομένων βεβαίως των προμηθευτριών εταιριών C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ). Περαιτέρω, ανεξάρτητα με το ποιος - βαθμίδα στελέχους - είχε την πρωτοβουλία εισαγωγής του όρου, υπάρχει υπογραφή Δ/ντη πωλήσεων και σε κάθε περίπτωση ο όρος δεσμεύει τη C-P.

195. Εξάλλου, απορριπτέος είναι και ο ισχυρισμός ότι ο συμβατικός όρος αποτελεί το αποτέλεσμα λάθους κατά την ηλεκτρονική επεξεργασία των συμβάσεων, προχειρότητας, ελέγχου ή βαρύτητας, ενώ κανένας δεν ασχολήθηκε περαιτέρω με αυτόν, διαψεύδεται πλήρως από το γεγονός ότι η διατύπωση του όρου, ιδίως χαρακτηριστικά ως προς την επαπειλούμενη «κύρωση» σε περίπτωση μη τήρησής του, διαφοροποιείται στο χρόνο. Για παράδειγμα, αναφορικά με τον […], του οποίου οι συμβάσεις με τον «προβληματικό» όρο αφορούν στη μεγαλύτερη χρονική περίοδο (8 έτη), εμφανίζονται πέντε (5) διαφορετικές εκδοχές της διατύπωσης, με διαφοροποιήσεις σε περίπτωση πραγματοποίησης παράλληλων εισαγωγών ως προς: α) ποιος θα στερηθεί την έκπτωση (όλη η ομάδα μελών ή μόνο συγκεκριμένο μέλος), β) το ύψος μιας παροχής (απώλεια ενός μικρού ποσοστού ή απώλεια του ήμισυ κλπ) και γ) το είδος της παροχή αυτής καθεαυτής (έκπτωση συλλογής ή έκπτωση τζίρου). Ως εκ τούτου, εύλογα συνάγεται ότι κατά τη σύνταξη των εν λόγω συμβατικών κειμένων, υπήρχε ουσιαστική ενασχόληση με το περιεχόμενο και τη διατύπωση του συγκεκριμένου όρου, απορριπτέων των ισχυρισμών των C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ περί του αντιθέτου.

[406] Βλ. Σχετικό Ε82 - ενότητα VI.3.5 ανωτέρω.

VII.7.4 Απουσία σύμπτωσης βουλήσεων μεταξύ C-P και σ/μ και επιχειρηματικού συμφέροντος / πρόθεσης από μέρους των σ/μ

196. Στα υπομνήματά τους και στη συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής, οι πελάτες σ/μ ισχυρίστηκαν ότι δεν υπήρχε σύμπτωση βουλήσεων μεταξύ της C-P και των σ/μ ως προς τον επίμαχο συμβατικό όρο. Δεν υπήρχε, επίσης, λόγος να αντιταχθούν ή να διαπραγματευτούν έναν όρο που στην ουσία συνιστούσε συμμόρφωση με την ελληνική νομοθεσία και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι ο επίμαχος αυτός όρος περιελήφθη στη συμφωνία μονομερώς από την C-P Ελλάδος, χωρίς σχετική δική τους επισήμανση. Συναφώς, υποστήριξαν ότι δεν είχαν πρόθεση παράβασης των κανόνων ανταγωνισμού, ούτε και γνώριζαν ότι τους παραβαίνουν[407].

197. Ωστόσο, οι ως άνω ισχυρισμού δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί. Και τούτο, διότι - όπως προαναφέρθηκε (βλ. ενότητα VII.6 ανωτέρω) - κατά τη σχετική αξιολόγηση του αντικειμένου μιας συμφωνίας, δεν εξετάζεται η υποκειμενική πρόθεση των μερών, αλλά μόνο το περιεχόμενο και ο αντικειμενικός σκοπός της συμφωνίας, υπό το φως των αμοιβαίων οικονομικών σχέσεων εντός των οποίων πρέπει να εφαρμοστεί η σχετική συμφωνία. Με άλλα λόγια, δεν απαιτείται αντι-ανταγωνιστική πρόθεση, αλλά αρκεί το αντικειμενικά ενδεχόμενο αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα. Εφόσον το αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα είναι αντικειμενικά ενδεχόμενο, η σύμπραξη είναι απαγορευμένη, έστω και αν οι συμπράττοντες (εν όλω ή εν μέρει) δεν αποσκοπούν στο αποτέλεσμα αυτό. Συναφώς, σημασία έχει πρωτίστως το περιεχόμενο της κοινής βούλησης (C-P και πελατών της), όπως αυτό αποτυπώνεται στην επίμαχη συμβατική ρήτρα, και όχι, όπως αβάσιμα υπολαμβάνουν τα εμπλεκόμενα μέρη, η μορφή με την οποία εκδηλώθηκε η βούληση, τα παραγωγικά της αίτια, ούτε και η δεσμευτικότητα ή μη αυτής. Πράγματι - όπως, επίσης, προαναφέρθηκε (βλ. ενότητα VII.6 ανωτέρω) - εφόσον μία συμφωνία που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού εμπίπτει στις απαγορευτικές διατάξεις της παρ. 1 των άρθρων 1 ν. 703/1977 και 101 ΣΛΕΕ, η εν τοις πράγμασι μη εφαρμογή (εν όλω ή εν μέρει) της, όπως αντίστοιχα και η τυχόν απόκλιση από τα συμφωνηθέντα, ή ακόμη και η άγνοια ότι πτυχές της συμφωνίας μπορούσαν να θεωρηθούν παράνομες, δεν ασκούν κατά νόμο επιρροή στη διαπίστωση της παράβασης, ούτε και συνιστούν λόγω απαλλαγής. Είναι, επίσης, αδιάφορο εάν η συμμετοχή κάποιας επιχείρησης στην εν λόγω εξ αντικειμένου περιοριστική συμφωνία, για την οποία υπάρχουν έγγραφες αποδείξεις, υπαγορεύθηκε από συγκεκριμένους εμπορικούς λόγους ή ήταν κατ' εκτίμηση οικονομικά λογική ή πρόσφορη. Περαιτέρω, μία συμφωνία (σύμπραξη) δύναται να συνιστά εξ' αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού, ακόμη και στην περίπτωση που εξυπηρετεί και άλλους (θεμιτούς ή/και νόμιμους) σκοπούς. Τέλος, ούτε και απαλλάσσει, ή μειώνει από την ευθύνη τις συμπράττουσες εταιρίες η τυχόν πεποίθησή τους ότι ενεργούσαν σύμφωνα με

[407] Βλ. Υπόμνημα ΑΒ, σελ. 5-6, Υπόμνημα ΜΑΚΡΟ, σελ. 11-12, Υπόμνημα ΚΥΨΕΛΗ, σελ. 5, Υπόμνημα ΠΕΝΤΕ, σελ. 20 και 24, Υπόμνημα Σκλαβενίτης, σελ. 4 επ.

το νόμο[408], η οποία άλλωστε ουδόλως στοιχειοθετείται. Περαιτέρω, κατά πάγια νομολογία, παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού μπορεί να θεωρηθεί ότι διαπράχθηκε εκ προθέσεως όταν η επιχείρηση δεν μπορούσε να αγνοεί ότι η συμπεριφορά της είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Επομένως, δεν είναι αναγκαίο η επιχείρηση να έχει επίγνωση ότι παραβαίνει τους κανόνες αυτούς, όπως αβασίμως υπολαμβάνουν οι συμπράττουσες επιχειρήσεις. Εν προκειμένω, λαμβάνοντας υπόψη την εγγενή σοβαρότητα και τον πρόδηλο χαρακτήρα της διαπιστωθείσας παράβασης, τα εμπλεκόμενα μέρη δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι δεν ενήργησαν εκ προθέσεως[409].

VII.7.5 Απουσία κυρώσεων για μη εφαρμογή του συμβατικού όρου από πελάτες

198. Απορριπτέος ως αβάσιμος είναι και ο ισχυρισμός ότι δεν υφίσταντο κυρώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης των πελατών της C-P με τον επίμαχο συμβατικό όρο, ότι οι ελεγχόμενες δεν είχαν στερήσει την έκπτωση από κάποια εταιρία για το λόγο ότι πραγματοποίησε παράλληλες εισαγωγές και ότι ο επίμαχος όρος ήταν ουσιαστικά «υπόμνηση» της C-P προς τους πελάτες της, ενώ και η μη τήρησή του θα είχε ως αμελητέα ή μικρή επίδραση τη μη απόδοση της έκπτωσης συλλογής[410]. Και τούτο, διότι κυρώσεις υπό τη μορφή μη απόδοσης προβλεπόμενων στη σύμβαση εκπτώσεων/παροχών, σε περίπτωση μη τήρησής του, προβλέπονταν ρητώς στην ίδια τη διατύπωση του επίμαχου όρου,. Περαιτέρω, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία του φακέλου, υπολογίζεται ότι, σε περίπτωση μη απόδοσης από τον όμιλο C-P της προβλεπόμενης έκπτωσης συλλογής προϊόντων σε κάποιο σούπερ μάρκετ - όπως ρητώς προβλεπόταν στην σχετική συμβατική ρήτρα - θα μειώνονταν σημαντικά οι παροχές / τα έσοδά του, με τη μείωση αυτή να κυμαίνεται από […]% στα απορρυπαντικά μέχρι και […]% στα καλλυντικά (κατά μέσο όρο)[411]. Σε κάθε περίπτωση, όπως προαναφέρθηκε, είναι νομικώς αδιάφορο για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης, εάν οι ελεγχόμενες εταιρίες C-P έλαβαν εν τέλει μέτρα παρακολούθησης ή συμμόρφωσης, ώστε η επίμαχη ρήτρα να εφαρμοστεί ή/και να οδηγήσει στο σκοπούμενο αποτέλεσμα (βλ. ενότητα VI.6 ανωτέρω)[412].

VII.7.6 Απουσία ενδιαφέροντος και μηχανισμών παρακολούθησης και ελέγχου

199. Περαιτέρω, κατά τη διάρκεια της έρευνας, οι εταιρίες C-P ΑΒΕΕ και ΜΕΠΕ είχαν υποστηρίξει ότι οι παράλληλες εισαγωγές δεν παρακολουθούνταν και δεν ελέγχονταν[413]. Ακόμη, είχαν υποστηρίξει ότι η μητρική εταιρία δεν είχε κάποιο ειδικό ενδιαφέρον για τη χώρα πραγματοποίησης πωλήσεων και, επομένως, ούτε για το θέμα των παράλληλων εισαγωγών, δεδομένου ότι στην ίδια πάντα θα κατέληγε το όποιο όφελος[414].

200. Ωστόσο, και οι ως άνω αιτιάσεις διαψεύδονται πλήρως από τα αποδεικτικά στοιχεία. Ειδικότερα, με βάση τα ευρήματα του επιτόπιου ελέγχου στις εν λόγω εταιρίες, η παρακολούθηση των παράλληλων εισαγωγών ήταν συστηματική. Συγκεκριμένα, σε παρουσιάσεις τους, οι παράλληλες εισαγωγές αναλύονται: α) ανά έτος, β) ανά χώρα προέλευσης και ανά πιθανό προμηθευτή, γ) ανά κατηγορία προϊόντος και ανά κωδικό, δ) ανά τύπο καταστήματος πώλησης στην Ελλάδα κ.λπ. Επιπλέον, στα ευρήματα του ελέγχου περιγράφονται αναλυτικά σχέδια δράσης των εν λόγω εταιριών για την αντιμετώπιση του προβλήματος του παράλληλου εμπορίου (βλ. ενότητα VI.3 ανωτέρω). Σε αντίθεση δε με όσα υπολαμβάνουν οι ελεγχόμενες, για το διεθνή όμιλο και τη μητρική C-P οι παράλληλες αυτές εισαγωγές είχαν ως αποτέλεσμα την πρόκληση μίας μη προγραμματισμένης ροής στη διανομή των προϊόντων του, με αποτέλεσμα την ανακατανομή των πωλήσεων και των κερδών μεταξύ των αλυσίδων διανομής σε διαφορετικές χώρες, γεγονός το οποίο επηρέαζε αναπόδραστα τη συνολική κερδοφορία σε επίπεδο ομίλου. Και ήταν ακριβώς γι' αυτό το λόγο που η μητρική εταιρία όχι μόνο γνώριζε, αλλά και συντόνιζε τις δράσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος των παράλληλων εισαγωγών από Ιταλία, ώστε να διασφαλίσει την αυξημένη κερδοφορία την ελληνικών θυγατρικών της. Σε κάθε περίπτωση, όπως προαναφέρθηκε, είναι νομικώς αδιάφορο για τη στοιχειοθέτηση της (εξ αντικειμένου) εξεταζόμενης παράβασης το γεγονός ότι ελεγχόμενες εταιρίες μπορεί να μην έλαβαν μέτρα παρακολούθησης και ελέγχου[415].

[408] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 1001/2006, σκ. 20 (που αποτυπώνει, ως προς το σημείο αυτό, πάγια ενωσιακή νομολογία).

[409] Βλ. αποφάσεις ΠΕΚ Τ-143/89 Ferriere Nord κατά Επιτροπής, σκ. 41-42, ΠΕΚ Τ-45/98 Krupp Thyssen κατά Επιτροπής, σκ. 200, καθώς και ΔΕΚ υπόθ. 246/86 Belasco κ.αλ. κατά Επιτροπής, σκ. 41 και ΔΕΚ υποθ. 96/82 ΙΑΖ κατά Επιτροπής, σκ. 45. Εξάλλου όπως προαναφέρθηκε στην ενότητα Δ.1.3.3 ανωτέρω, κατά τη σχετική αξιολόγηση του αντικειμένου της σύμπραξης, δεν εξετάζεται η υποκειμενική πρόθεση των μερών, αλλά μόνο το περιεχόμενο και ο αντικειμενικός σκοπός της συμφωνίας/εναρμονισμένης πρακτικής. Με άλλα λόγια, δεν απαιτείται αντι-ανταγωνιστική πρόθεση, αλλά αρκεί το αντικειμενικά ενδεχόμενο αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα. Εφόσον το αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα είναι αντικειμενικά ενδεχόμενο, η σύμπραξη είναι απαγορευμένη, έστω και αν οι συμπράττοντες δεν αποσκοπούν στο αποτέλεσμα αυτό.

[410] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 33 και 37.

[411] Σημειωτέον ότι η πιο ενδεδειγμένη βάση συγκριτικής εκτίμησης της απώλειας μιας έκπτωσης δεν είναι το σύνολο των πωλήσεων ενός σ/μ (οπότε προκύπτει το ποσοστό […]% που μνημονεύει η C-P στο υπόμνημά της, ποσοστό ουδόλως αμελητέο σε κάθε περίπτωση), αλλά το σύνολο των χορηγούμενων εκπτώσεων (οπότε προκύπτει ποσοστό περίπου […]% που μνημονεύεται κατά μ.ο. στην εισήγηση).

[412] Βλ. επίσης ΔΕφΑθ 6394/2014, σκ. 11, ΔΕφΑθ 5459/2014, σκ. 13 και ΔΕφΑθ 3807/2014, σκ. 16 (σε συναφείς υποθέσεις).

[413] Βλ. σχετ. τις υπ' αριθμ. πρωτ. 1900 και 1901/28.03.2011 απαντητικές επιστολές, όπου οι εταιρίες C-P απαντούν, μεταξύ άλλων, ότι «Δεν διαθέτουμε στοιχεία ούτε έχουμε εκτιμήσεις που θα μπορούσαν να απεικονίσουν την κατάσταση στις σχετικές επιμέρους αγορές». Το ίδιο είχαν υποστηρίξει και προγενέστερα (Βλ. πρακτικά της 1611ης /2009 Συνεδρίασης της Ε, σελ. 5): η εταιρία C-P δεν παρακολουθεί και δεν ελέγχει το θέμα των παράλληλων εισαγωγών και τυχόν πληροφορίες που έχει για το εν λόγω θέμα προκύπτουν «από τις πληροφορίες που βλέπουμε στην αγορά».

[414] Βλ. ενδεικτικά. πρακτικά της 1611ης / 2009 Συνεδρίασης της ΕΑ, σελ. 42, 54.

[415] Βλ. ενότητα VI.6 ανωτέρω, καθώς και ΔΕφΑθ 6394/2014, σκ. 11, ΔΕφΑθ 5459/2014, σκ. 13 και ΔΕφΑθ 3807/2014, σκ. 16 (σε συναφείς υποθέσεις).

VII.7.7 Μη αισθητή διαφοροποίηση τιμών μεταξύ θυγατρικών C-P - συγκρίσιμες τιμές στην Ελλάδα

201. Κατά τους ισχυρισμούς των εταιριών C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ, τα αριθμητικά συγκριτικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην υπ' αριθμ. πρωτ. 4937/3.7.2014 εισήγηση δεν είναι πρόσφορα για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων[416], ενώ δεν διερευνήθηκε επαρκώς κατά πόσο οι συγκεκριμένες συνθήκες της αγοράς θα καθιστούσαν ελκυστική την εισαγωγή και διάθεση συμβατικών προϊόντων που πληρούν τις νόμιμες προδιαγραφές[417].

202. Οι εν λόγω ισχυρισμοί είναι, όμως, απορριπτέοι ως αβάσιμοι, δεδομένου ιδίως ότι διαψεύδονται και πάλι από εσωτερικά στοιχεία και εκτιμήσεις της ίδιας της C-P που συντάχθηκαν σε ανύποπτο χρόνο και εντοπίστηκαν κατά τη διενέργεια του επιτόπιου ελέγχου στα γραφεία της (βλ. ενότητα VI.4 ανωτέρω). Με βάση τα στοιχεία αυτά, προκύπτει ότι πράγματι οι τιμές των προϊόντων Colgate-Palmolive στην Ελλάδα ήταν, κατά κανόνα, υψηλότερες σε σχέση με άλλες επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες, συμπεριλαμβανομένης της γειτονικής Ιταλίας, κατά την υπό εξέταση περίοδο. Ειδικά για την περίπτωση της Ιταλίας, η καθαρή τιμή πώλησης των υπό εξέταση προϊόντων ήταν χαμηλότερη έως και 40-60% από την αντίστοιχη τιμή πώλησης στην Ελλάδα - γεγονός που εξηγεί σε μεγάλο βαθμό γιατί η Ιταλία ήταν και η χώρα προέλευσης των περισσότερων παράλληλων εισαγωγών στην ελληνική επικράτεια. Οι διαπιστωθείσες αυτές διαφορές τιμών επιβεβαιώνουν, όπως προαναφέρθηκε, την ύπαρξη σημαντικού κινήτρου α) αφενός πραγματοποίησης παράλληλων εισαγωγών από εμπόρους, προκειμένου να μειώσουν το κόστος αγοράς και β) αφετέρου περιορισμού τους από την C-P, προκειμένου να διατηρηθούν οι υψηλότερες τιμές λιανικής στην ελληνική αγορά, συγκριτικά με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Μάλιστα, όπως προέκυψε, τόσο από τα ευρήματα του επιτόπιου ελέγχου στις εν λόγω εταιρίες όσο και από τη σύγκριση των προσκομισθέντων τιμοκαταλόγων, το επίπεδο τιμών στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα υψηλό και μάλιστα οι διαφορές με την Ιταλία χαρακτηρίζονται ως «ιδιαίτερα σημαντικές/τεράστιες» («huge price gaps»). Οι εταιρίες C-P εκτιμούσαν δε ότι το φαινόμενο των παράλληλων εισαγωγών θα μπορούσε - εφόσον ενταθεί - να οδηγήσει σε μείωση των τιμών καταναλωτή κατά ποσοστό […]%. Παράλληλα, τα στελέχη του ομίλου C-P επεδίωκαν την ως άνω περιοριστική του ανταγωνισμού συνέπεια, μέσω της πρακτικής της συστηματικής επιδίωξης του περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών, στο πλαίσιο της οποίας εντάσσεται και ο εν λόγω συμβατικός όρος, ανεξάρτητα αν αυτή η επιδίωξη δεν αποτελεί αναγκαία συνθήκη για τη στοιχειοθέτησης της παράβασης εν προκειμένω.

203. Περαιτέρω, ενώ στην προηγούμενη ακροαματική διαδικασία υπήρξαν ισχυρισμοί της C-P ότι η ίδια δεν είχε λόγο να παρακολουθεί τις παράλληλες εισαγωγές και δεν το έκανε, καθώς τα χρήματα εν τέλει θα κατέληγαν στην ίδια εταιρία, από τα νέα συλλεχθέντα στοιχεία προκύπτει ότι, όχι μόνο παρακολουθούσε και κατέγραφε τις παράλληλες εισαγωγές[418], αλλά είχε συμπεράνει ότι οι παράλληλες εισαγωγές (ιδίως από Ιταλία) συνιστούσαν σημαντική απειλή που θα μπορούσε να οδηγήσει σε μεγάλη μείωση της εγχώριας τιμής προϊόντων C-P και, για την αποφυγή αυτού του ενδεχόμενου, είχε αναλάβει συγκεκριμένες δράσεις βάσει ενός συνολικού κεντρικού σχεδίου[419].

204. Συναφώς, απορριπτέοι είναι και οι ισχυρισμοί ότι η σύγκριση τιμοκαταλόγων δεν αρκεί, καθώς οι εκπτώσεις/ προσφορές μεταβάλλουν το αποτέλεσμα σύγκρισης τιμών από χώρα σε χώρα[420]. Και τούτο, διότι - πέραν των εσωτερικών εγγράφων της C-P κατά τα προεκτεθέντα - η ΓΔΑ δεν συνέκρινε μόνο τιμοκαταλόγους, αλλά διενήργησε σύγκριση βάσει καθαρών τιμών (net), δηλαδή μετά τις εκπτώσεις, αλλά και παροχές. Άλλωστε, στο παράρτημα IX της εισήγησης (μετάφραση διαφάνειας Σχετικού Ε24), η σημείωση του πίνακα που έχει συνταχθεί από στελέχη της C-P αναφέρει ρητά ότι, παρά την πιθανή μείωση των τιμών κατά τη διάρκεια προωθητικών ενεργειών, «η ως άνω σύγκριση [σ.σ. τεράστιες διαφορές τιμών] παραμένει σε ισχύ». Στην εισήγηση υπάρχει, επίσης, αναφορά στη σύγκριση των παροχών ανά χώρα, με την C-P Ελλάδος να δίνει χαμηλότερες παροχές[421]. Αυτός ακριβώς ο συνδυασμός (δηλαδή, υψηλότερων ονομαστικών τιμών στην Ελλάδα και χαμηλότερων εκπτώσεων/παροχών) οδηγούσε στις «τεράστιες», σύμφωνα με τα ίδια τα εσωτερικά έγγραφα της C-P, διαφορές τιμών[422].

[416] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 21 και 22, καθώς και Πρακτικά Συνεδρίασης 9.2.2015, σελ. 36 επ. Σημειωτέον ότι κατά τη προηγούμενη συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής (2009), δηλαδή πριν την έκδοση της προδικαστικής απόφασης για περαιτέρω έρευνα και τη συνακόλουθη συλλογή στοιχείων μεταξύ άλλων από τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία τους, οι ελεγχόμενες εταιρίες C-P είχαν υποστηρίξει ότι οι διαφορές τιμών των χωρών δεν ήταν επαρκώς μεγάλες, ώστε να υπάρξει όφελος για τον τελικό καταναλωτή, από την πραγματοποίηση ενδεχόμενων παράλληλων εισαγωγών, ότι η τιμή πώλησης ενός προϊόντος από την προμηθεύτρια C-P Γενεύης προς τις διάφορες εταιρίες C-P διανομής στην Ευρώπη είναι κατά βάση η ίδια, ανεξαρτήτου χώρας, ότι και στο επίπεδο της διάθεσης προς το εμπόριο, δηλαδή οι χονδρικές τιμές, είναι οι ίδιες μεταξύ των χωρών, ότι οι τιμές των προϊόντων παράλληλης εισαγωγής είναι ίδιες ή και υψηλότερες με εκείνες των εγχωρίως διατιθέμενων από τη C-P και ότι δεν υπάρχουν πηγές από άλλες χώρες από τις οποίες θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν παράλληλες εισαγωγές, εξασφαλίζοντας στα ελληνικά σ/μ περιθώριο κέρδους, της τάξεως του […]%, εξαιρουμένων προϊόντων εγκλήματος που μπορεί να πωλούνται σε χαμηλές τιμές (βλ. πρακτικά της 1611ης Συνεδρίασης της ΕΑ, σελ. 5επ, 37 και 53).

[417] Βλ. σχετ. Υπόμνημα C-P, Γνωμοδότηση […], σελ. 5.

[418] Βλ. σχετ. και Πρακτικά Συνεδρίασης 9.2.2015, σελ. 39.

[419] Βλ. ενότητα VI.3 ανωτέρω.

[420] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 21 και 22, Υπόμνημα ΑΒ, σημ. 4.30 και 4.37.

[421] Σχετικά με τις τιμές και τη μείωση αυτών λόγω προωθητικών ενεργειών, επισημαίνεται επίσης ότι στην εισήγηση (παρ. 103 και υποσημείωση Παραρτήματος IX), γίνεται αναφορά στο θέμα των προωθητικών ενεργειών, καθώς και στο ότι - ακόμα και όταν αυτές λαμβάνουν χώρα - οι διαφορές τιμών παραμένουν υψηλές.

[422] Αναφορικά με το θέμα των τιμών σημειώνεται επίσης ότι στην εισήγηση (παρ. 132 και 198) αναφέρονται περιπτώσεις τιμών χονδρικής πώλησης (όχι τιμών κτήσης) προϊόντων παράλληλου εμπορίου από τους εισαγωγείς σε τρίτους στην Ελλάδα. Οι τιμές πώλησης των προϊόντων αυτών παράλληλου εμπορίου (οι οποίες προφανώς περιλαμβάνουν, όχι μόνο το κόστος κτήσης, αλλά και επιπλέον κόστη π.χ. αποθεμάτων, μεταφορικά του εισαγωγέα κ.λπ.) παραμένουν χαμηλότερες από τις αντίστοιχες χονδρικές τιμές πώλησης της C-P.

Τέλος, αναφορικά με τη σύγκριση τιμών του ΙΕΛΚΑ, επισημαίνεται ότι αυτή αφορά στο 2014, και όχι την εξεταζόμενη περίοδο, καθώς και σε άλλο μείγμα προϊόντων. Σε αντίθεση δε με όσα υπολαμβάνουν οι ελεγχόμενες, η ΓΔΑ δεν αμφισβήτησε ότι υπάρχει σημαντικός αριθμός κωδικών προϊόντων που είναι φθηνότεροι[423]. Γι' αυτό άλλωστε η εισήγηση αναφέρεται ρητά στην πλειοψηφία των κωδικών, και συγκεκριμένα ότι το […]% των προϊόντων στην Ελλάδα είναι σημαντικά ακριβότερα από ό,τι στην Ιταλία (βλ. και παράρτημα 8 εισήγησης), και όχι στο σύνολο των κωδικών εν γένει.

205. Το οικονομετρικό υπόδειγμα που υπέβαλαν οι ελεγχόμενες θυγατρικές C-P (με το υπ' αριθμ. πρωτ. 13/19.1.2015 υπόμνημά τους) δεν μεταβάλλει τις ως άνω διαπιστώσεις, οι οποίες βασίζονται πρωτίστως - όπως προαναφέρθηκε - σε εσωτερικές εκτιμήσεις των ιδίων. Και για τον πρόσθετο λόγο, ότι το εν λόγω οικονομετρικό υπόδειγμα εδράζεται σε μεθοδολογικές παραδοχές που είναι εύλογο να οδηγεί σε διαφορετικά συμπεράσματα, με χαρακτηριστικό παράδειγμα ότι εξετάζει τη διαφορά τιμών από το μέσο όρο χωρών της ΕΕ, ενώ στην εισήγηση καταγράφεται η σημαντική διαφορά τιμής προϊόντων ανάμεσα σε Ελλάδα και Ιταλία, από την οποία προέρχεται και ο μεγαλύτερος όγκος παράλληλων εισαγωγών[424].

206. Συγκεκριμένα, τα προβλήματα, εκτός του προαναφερθέντος, που παρουσιάζει η εν λόγω οικονομετρική ανάλυση είναι τα εξής: Καταρχάς, η περίοδος που λαμβάνεται υπόψη στην ανάλυση προκειμένου να αποδειχθεί ότι οι τιμές των ελληνικών προϊόντων C-P δεν είναι στατιστικά σημαντικά διαφορετικές από εκείνες των αντίστοιχων προϊόντων της ίδιας εταιρίας άλλων χωρών (κατά μέσο όρο), καθώς είναι μεγαλύτερη από την εξεταζόμενη, γεγονός το οποίο κάνει μεροληπτικό (biased) το υπόδειγμα από τη στιγμή που δεν λαμβάνει ότι κατά την περίοδο 2008-2014 υπήρξε διαφορά τιμών ανάμεσα σε ΕΕ και Ελλάδα λόγω της οικονομικής κρίσης [βλ. σελ. 19-20 πρακτικών 10.2.2015, όπου αναφέρεται ότι χρησιμοποιήθηκαν έτη εκτός περιόδου προκειμένου να εξαχθεί η στατιστική ανάλυση (από την άποψη μεγέθους δείγματος)[425]]. Επίσης, δεν λήφθηκε υπόψη ότι η πωλούμενη συσκευασία ανά χώρα δύναται να διαφέρει σε βάρος, και επομένως να επηρεάζεται και η τιμή/ml (volume και το mix effect). Περαιτέρω, η ερμηνευτική ικανότητα του οικονομετρικού υποδείγματος στις επιμέρους αγορές που εφαρμόζεται[426], καθώς το R2 είναι αρκετά χαμηλό στις περισσότερες εξ αυτών. Επίσης, η υπό εξέταση υπόθεση δεν περιλαμβάνει ταυτόχρονο έλεγχο των συντελεστών σταθεράς και κλίσης (δηλ. F statistic - από κοινού έλεγχος των συντελεστών του υποδείγματος), ενώ δεν έχουν πραγματοποιηθεί και έλεγχοι αυτοσυσχέτισης μετά από κάθε εκτίμηση. Τα στοιχεία αυτά έχουν σαν αποτέλεσμα οποιαδήποτε συμπεράσματα προκύπτουν από την συγκεκριμένη ανάλυση να θέτουν υπό αμφισβήτηση και τα συμπεράσματα της ανάλυσης.

207. Τα εμπλεκόμενα μέρη ισχυρίστηκαν, ακόμη, ότι υπάρχει έντονος ανταγωνισμός στις αγορές καλλυντικών και απορρυπαντικών και ότι οι τιμές της C-P είναι παρόμοιες ή και χαμηλότερες από τον ανταγωνισμό, ενώ αυτές δεν άλλαξαν, ούτε προ, ούτε κατά τη διάρκεια, ούτε και μετά τη ρήτρα[427]. Ωστόσο, ο εν λόγω ισχυρισμός - πέραν του ότι είναι αδιάφορος ως προς τη στοιχειοθέτηση της παράβασης - προβάλλεται και αλυσιτελώς, δεδομένου ότι στην υπό κρίση υπόθεση εξετάστηκε το επίπεδο και ο διατήρηση υψηλών τιμών των προϊόντων C-P στην Ελλάδα σε σχέση με τις άλλες χώρες (και κυρίως την Ιταλία), και όχι σε σχέση με άλλες ανταγωνίστριες προμηθευτικές εταιρίες απορρυπαντικών και καλλυντικών στην Ελλάδα, και επ' αυτής της σύγκρισης προέκυψε η διαπίστωση ότι στην Ελλάδα οι τιμές είναι συνήθως υψηλότερες. Με δεδομένη δε την ύπαρξη του αντι-ανταγωνιστικού συμβατικού όρου, στο πλαίσιο του κεντρικού σχεδίου περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών με στόχο τη διατήρηση των υψηλών τιμών, δεν προκαλεί καμία έκπληξη ο ισχυρισμός της C-P ότι δεν σημειώθηκε σημαντική μεταβολή τιμών πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την εφαρμογή της ρήτρας.

VII.7.8 Απουσία αιτιώδους συνδέσμου - συνάφειας

208. Με βάση τις προαναφερόμενες σκέψεις, απορριπτέος είναι και ο συναφής ισχυρισμός αναφορικά με την έλλειψη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ του επίμαχου όρου και του επιπέδου των τιμών[428]. Όπως αποδείχθηκε τόσο κατά τη διάρκεια της έρευνας, όσο και κατά τη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής (βλ. ιδίως ενότητες VI.3 και VI.4 ανωτέρω), από συγκεκριμένα ενδο-εταιρικά έγγραφα των ίδιων των ελεγχόμενων προκύπτει ότι ο όμιλος C-P συνδέει άμεσα το ζήτημα των παράλληλων εισαγωγών με τις υψηλές τιμές της Ελλάδας σε σχέση με την Ευρώπη, θεωρώντας ότι οι τιμές της αποτελούν κίνητρο για τις παράλληλες εισαγωγές. Σύμφωνα με τις ίδιες τις ελεγχόμενες, η σημαντική μείωση της αξίας των κατηγοριών προϊόντων όπου δραστηριοποιείται η C-P, εξαιτίας των παράλληλων εισαγωγών, μπορεί να απειλήσει τα επίπεδα υψηλής τιμολογιακής πολιτικής των προϊόντων στην Ελλάδα και τα αντίστοιχα ποσοστά περιθωρίων κέρδους. Καταδείχθηκε, επίσης, ότι η C-P λαμβάνει υπόψη της τη μεγάλη διαφορά στις τιμές των προϊόντων κατά τη διαμόρφωση της πολιτικής της ως προς το ζήτημα του παράλληλου εμπορίου και ότι τα στελέχη της τελούσαν σε άριστη γνώση των υψηλών επιπέδων τιμών σε σχέση με τις λοιπές ευρωπαϊκές χώρες ή

[423] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 21.

[424] Σύμφωνα δε και με δήλωση του κ. […] μετά από σχετικό ερώτημα κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας (βλ. σελ 11 πρακτικά της 10.2.2015): «[…] Και συμφωνώ μαζί σας, ότι ενδεχομένως, αν κάποιος κοίταγε μεμονωμένες χώρες, οι διαφορές στις τιμές, σε περισσότερα προϊόντα, από αυτά που βρίσκουμε εμείς, κοιτώντας τον μέσο όρο, να ήταν στατιστικά σημαντικές».

[425] Γενικά, οι παρατηρήσεις (τόσο για τη σύγκριση τιμών της C-P με τις τιμές των ανταγωνιστών όσο και για τη σύγκριση με τις τιμές άλλων χωρών) που χρησιμοποιούνται στο προσκομισθέν οικονομετρικό υπόδειγμα είναι πολύ λίγες για κάθε εταιρία και αντιπροσωπεύουν ετήσιες μέσες τιμές.

[426] Τον εν λόγω ισχυρισμό επιβεβαίωσε και ο κ. […] μετά από σχετικό ερώτημα της ΓΔΑ κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας (βλ. σελ 28 πρακτικά της 10.2.2015).

[427] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 16 επ., Προσθήκη ΑΒ, σημ. 3.14-3.15, καθώς και Υπόμνημα ΜΑΚΡΟ, σελ. 15.

[428] Υπόμνημα C-P, σελ. 16 επ. καθώς και Πρακτικά Συνεδρίασης 9.2.2015 και 17.2.2015.

ακόμα και των υψηλότερων λιανικών τιμών σε όλες τις κατηγορίες σε σχέση με την Ευρώπη κατά το σχεδιασμό του στρατηγικού πλάνου της ελεγχόμενης εταιρίας. Παράλληλα, όπως επίσης προαναφέρθηκε, αποδείχθηκε ότι ο όμιλος C-P Ελλάδος παρακολουθούσε συστηματικά τις παράλληλες εισαγωγές και έκανε εκτενείς αναλύσεις για αυτό το ζήτημα, με διαπιστωμένο και το αντίστοιχο ενδιαφέρον του διεθνούς ομίλου C-P για το ίδιο θέμα, σε αντίθεση με όσα υποστηρίζουν οι ελεγχόμενες. Επομένως, δεν τίθεται αμφιβολία ως προς τη συνάφεια και άμεση διασύνδεση του επίμαχου συμβατικού όρου με το επίπεδο τιμών στην Ελλάδα (σε σύγκριση με άλλες χώρες, και ιδίως την Ιταλία). Ενδεικτικό προς τούτο είναι και το πειστήριο εσωτερικής ηλεκτρονικής αλληλογραφίας στις […].2004 του Γενικού Δ/ντή της C-P ΑΒΕΕ ([…]) στον Πρόεδρο […] (Πρόεδρο της C-P για την περιοχή της Ευρώπης) καθώς και σε άλλα στελέχη του Επιχειρησιακού Ευρωπαϊκού Διαμερίσματος («European Division»), όπου αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι εφόσον η κατάσταση των παράλληλων εισαγωγών εξαπλωθεί, με αποτέλεσμα τη μείωση των λιανικών τιμών εκ μέρους των παράλληλων εισαγωγέων ή των μικρών καταστημάτων, τότε το θέμα θα μπορούσε να επηρεάσει ριζικά τις εμπορικές τους δραστηριότητες και επομένως τη συνολική οικονομική κατάσταση της εταιρίας. Στην ίδια κατεύθυνση, το ίδιο στέλεχος αναφέρει ότι εάν οι παράλληλοι εισαγωγείς τυχόν αποφασίσουν να εξαπλώσουν τις πωλήσεις τους, μειώνοντας τις τιμές λιανικής σε σχέση με το τοπικό επίπεδο τιμών, θα δημιουργούνταν σημαντική «ντόμινο» επίδραση, η οποία θα οδηγούσε σε ισχυρή ζήτηση από μεγάλους λιανεμπόρους και πιθανόν σε κατάρρευση της τιμής, δηλαδή μείωση κατά […], την οποία η C-P ίσως δεν μπορεί να αντέξει[429]. Η C-P είχε, επομένως, αντιληφθεί πλήρως, τόσο τον κίνδυνο εξάπλωσης όσο και τις επιπτώσεις, του παράλληλου εμπορίου για τον Όμιλο C-P Ελλάδος (απώλεια πωλήσεων, πιθανότητα μείωσης της τιμής καταναλωτή έως […] κατά τα προεκτεθέντα) και η κεντρική εμπορική πολιτική για τον περιορισμό του, στην οποία εντάσσεται και η επίμαχη αντι-ανταγωνιστική ρήτρα κατά τα προεκτεθέντα, αποσκοπούσε ακριβώς στην αντιμετώπιση του κινδύνου αυτού.

VII.7.9 Περιορισμένος αντίκτυπος στην αγορά

209. Οι εταιρίες του ομίλου C-P Ελλάδος υποστηρίζουν, επίσης, ότι είναι εσφαλμένη εκτίμηση της ΓΔΑ ότι ο επίμαχος συμβατικός όρος καταλαμβάνει έως και […] (στοιχεία 2006) των συνολικών σχετικών πωλήσεών του, ότι αντιθέτως το ποσοστό των πωλήσεων της C-P που επηρεάστηκε από τον εν λόγω συμβατικό όρο δεν είναι σημαντικό (έως […] για τον ίδιο χρόνο) και ότι το δεσμευμένο μερίδιο της C-P στην αγορά είναι ακόμη μικρότερο (υπολείπεται του […]). Οι υπόλοιποι πελάτες της ελεγχόμενης C-P, οι οποίοι αποτελούσαν το σημαντικότερο ποσοστό των πωλήσεών της, ήταν ελεύθεροι να πραγματοποιήσουν παράλληλες εισαγωγές χωρίς περιορισμούς και, επομένως, η υπό κρίση συμβατική ρήτρα είχε, σε κάθε περίπτωση, μόνο περιορισμένο αντίκτυπο στην αγορά[430].

[429] Βλ. ενότητα VI.3 ανωτέρω.

[430] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 19 και 20, καθώς και Πρακτικά Συνεδρίασης 9.2.2015, σελ. 39.

210. Ωστόσο, οι ως άνω ισχυρισμοί προβάλλονται αλυσιτελώς, δεδομένου ότι, όπως προαναφέρθηκε, στην περίπτωση σύμπραξης που συνιστά εξ' αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού παρέλκει ως αλυσιτελής, η περαιτέρω έρευνα και απόδειξη κινδύνου βλάβης των καταναλωτών ή επεύλευσης άλλων, συγκεκριμένων αποτελεσμάτων, εν δυνάμει βλαπτικών για τον ανταγωνισμό. Ούτως, η διαπίστωση ότι μια συμφωνία, όπως η προκείμενη, έχει αντικείμενο περιοριστικό του ανταγωνισμού δεν μπορεί να ανατραπεί ούτε από ενδείξεις ότι δεν είχε κανένα αποτέλεσμα εντός της αγοράς ή ότι είχε αμελητέα / μόνο περιορισμένη επίδραση στην αγορά, ή ότι δεν είχε άμεση επίδραση επί των τιμών, ούτε από το ότι οι ενδιαφερόμενοι εξασφάλισαν, δια της πρακτικής αυτής, ορισμένα πλεονεκτήματα και δη τη μη διακίνηση παράνομων απομιμήσεων και παράνομων εισαγωγών[431]. Για τους ίδιους λόγους απορριπτέος είναι, σε κάθε περίπτωση, και ο συναφής ισχυρισμός ότι τα σούπερ μάρκετ δεν θα πραγματοποιούσαν δήθεν παράλληλες εισαγωγές, ακόμη κι αν δεν υπήρχε η επίμαχη συμβατική ρήτρα, ιδίως λόγω των αντικειμενικών εμποδίων που δημιουργούσε το ισχύον κανονιστικού πλαισίου, καθώς και ο ισχυρισμός ότι ο επίμαχος όρος ουδεμία επίδραση είχε δήθεν στις σχετικές επιχειρηματικές επιλογές των εμπλεκόμενων σούπερ μάρκετ και περαιτέρω στην λειτουργία του ανταγωνισμού συμπεριλαμβανομένων των τιμών των σχετικών προϊόντων[432].

211. Συναφώς, κατά πάγια πρακτική και νομολογία, ακόμη και εάν ήθελε θεωρηθεί ότι το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή σε κάποια σχετική αγορά δεν υπερβαίνει το 10% κατά τα οριζόμενα στην Ανακοίνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού για τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας (ή το 15% κατά τα οριζόμενα στην αντίστοιχη Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), η απαγόρευση των παράλληλων εισαγωγών (περιορισμός / παρεμπόδιση του παράλληλου εμπορίου) συνιστά εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού και δεν εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής τους[433]. Συνεπώς, οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί της καταγγελλόμενης, προβάλλονται αλυσιτελώς. Στην προκειμένη περίπτωση, είναι δε και απορριπτέοι ως αβάσιμοι, δεδομένου ότι η C-P Ελλάδος κατέχει μερίδια αγοράς που ούτως ή άλλως υπερβαίνει τα προαναφερόμενα κατώφλια σε πολλές επιμέρους σχετικές αγορές (βλ. ενότητα IV.3 ανωτέρω).

[431] Βλ. ενότητα VI.6 ανωτέρω, καθώς και ΔΕφΑθ 6394/2014, σκ. 11, ΔΕφΑθ 5459/2014, σκ. 13 και ΔΕφΑθ 3807/2014, σκ. 16 (σε συναφείς υποθέσεις).

[432] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 20, Υπόμνημα ΜΑΚΡΟ, σελ. 16, Υπόμνημα ΠΕΝΤΕ, σελ. 7, Υπόμνημα Σκλαβενίτης, σελ. 6 και Υπόμνημα ΑΒ, κεφ. 4i.

[433] Μια συμφωνία που έχει ως αντικείμενο την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς συνιστά από τη φύση της, και ανεξάρτητα από τυχόν συγκεκριμένες επιπτώσεις που μπορεί να έχει, αισθητό περιορισμό του ανταγωνισμού: Βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας (de minimis), ΕΕ C 291/1, 30.8.2014, παρ. 2 και 13, καθώς και αντίστοιχη Ανακοίνωση της ΕΑ 2/3/2006 σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας. Βλ. επίσης κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, σκ. 9-11, καθώς και ενδεικτικά ΔΕφΑθ 559/2010, ΔΕφΑθ 2891/2009 και ΔΕφΑθ 2803/2011.

212. Επισημαίνεται, για λόγους πληρότητας, ότι οι συγκεκριμένες εκτιμήσεις της ΓΔΑ, δηλαδή, ότι η συμμετοχή των πελατών με τον επίμαχο συμβατικό όρο ανερχόταν σε περίπου […]% στο σύνολο του ετήσιου κύκλου εργασιών της C-P ΜΕΠΕ (με έτος αναφοράς 2006),βασίστηκαν σε εσωτερικό έγγραφο της ίδιας της C-P[434] που συλλέχθηκε στον επιτόπιο έλεγχο και, συνεπώς, είναι απολύτως αξιόπιστες. Τα δε στοιχεία πωλήσεων που προσκόμισαν με το υπόμνημά τους οι ελεγχόμενες θυγατρικές C-P[435], δεν παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές, με τους αντίστοιχους υπολογισμούς να αγγίζουν το […]% (και τη διαφορά με το […]% που προκρίνει η C-P να αποδίδεται στη μη συμπερίληψη της σύμβασης με τη […]).

213. Άλλωστε, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, με την εισαγωγή της επίμαχης ρήτρας σε συνδυασμό και με τη συμπεριφορά του ομίλου C-P, περιορίστηκαν οι παράλληλες εισαγωγές ή/και δεν επεκτάθηκαν σε τέτοιο βαθμό, ώστε να υπάρξει αισθητή μείωση των τιμών καταναλωτή. Καθώς οι παράλληλοι εισαγωγείς δεν κατάφεραν να ανταγωνίζονται τους «επίσημους» διανομείς των προϊόντων C-P, οι καταναλωτές ή / και οι αγοραστές (πελάτες ομίλου C-P) δεν επωφελήθηκαν της μείωσης τιμών, και δεν είχαν καμία άλλη επιλογή από το να αγοράσουν τα προϊόντα σε τιμές αρκετά υψηλότερες[436]. Εν προκειμένω, όλα αυτά επιβεβαιώνονται από εσωτερικές εκτιμήσεις της ίδιας της C-P, όπως αυτές αποτυπώνονται σε εσωτερικά της έγγραφα[437].

VII.8 Αδυναμία εξαίρεσης βάσει των άρθρων 1 παρ. 3 του ν. 703/1977 και 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ (νυν 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ) στην κρινόμενη υπόθεση

214. Στην υπό κρίση υπόθεση δεν νοείται ατομική εξαίρεση βάσει των άρθρων 1 παρ. 3 ν. 703/1977 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ. Και τούτο, για τους ακόλουθους ιδίως λόγους:

215. Η εφαρμογή της ατομικής εξαίρεσης, τόσο του άρθρου 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ όσο και του άρθρου 1 παρ. 3 του ν. 703/1977, υπόκειται σε τέσσερις (σωρευτικές) προϋποθέσεις, δύο θετικές και δύο αρνητικές:

(α) η συμφωνία πρέπει να συμβάλλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής - οικονομικής προόδου,

(β) πρέπει να εξασφαλίζει δίκαιο τμήμα στους καταναλωτές από το όφελος που προκύπτει,

(γ) οι περιορισμοί πρέπει να είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών, και

(δ) η συμφωνία δεν πρέπει να παρέχει στα μέρη τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού.

216. Οι τέσσερις ως άνω προϋποθέσεις είναι σωρευτικές, δηλαδή, πρέπει να πληρούνται όλες για να έχει εφαρμογή η ατομική απαλλαγή βάσει των άρθρων 1 παρ. 3 του ν. 703/1977 και 101 παρ. 3 της ΣΛΕΕ[438].

217. Επισημαίνεται ότι, εφόσον διαπιστωθεί ο αντι-ανταγωνιστικός χαρακτήρας της συμφωνίας υπό την έννοια των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 703/1977 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ (βλ. ιδίως ενότητες VII.6 και VII.7 ανωτέρω), οι συμβαλλόμενες επιχειρήσεις (οι οποίες επικαλούνται και το ευεργέτημα της εξαίρεσης) φέρουν το βάρος απόδειξης ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 1 παρ. 3 του ν. 703/1977 και 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ (101 παρ. 3 της ΣΛΕΕ)[439]. Συνεπώς, κάθε επιχείρηση που επικαλείται το ευεργέτημα της εξαίρεσης, βαρύνεται να αποδείξει, κατά τρόπο ειδικό και συγκεκριμένο, ότι η επίδικη περίπτωση ικανοποιεί κάποια από τις εξαιρετικές προϋποθέσεις ατομικής απαλλαγής της παρ. 3 των άρθρων 1 ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ (101 ΣΛΕΕ)[440]. Κατά τη σχετική αξιολόγηση, λαμβάνονται υπόψη μόνο τα αντικειμενικά πλεονεκτήματα, πράγμα που σημαίνει ότι η τυχόν επικαλούμενη βελτίωση της αποτελεσματικότητας δεν εκτιμάται με βάση την υποκειμενική άποψη των μερών. Στην προκειμένη περίπτωση, η ελεγχόμενη και τα λοιπά εμπλεκόμενα μέρη δεν προσκόμισαν τέτοια αποδεικτικά στοιχεία.

218. Τα άρθρα 1 παρ. 3 ν. 703/1977 και 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ (101 παρ. 3 ΣΛΕΕ) δεν αποκλείουν a priori ορισμένα είδη συμφωνιών από το πεδίο εφαρμογής τους. Ωστόσο, κατά πάγια νομολογία και πρακτική, οι σοβαροί περιορισμοί του ανταγωνισμού - όπως ο περιορισμός των παράλληλων εισαγωγών - δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι πληρούν τις προϋποθέσεις εξαίρεσης από τις απαγορευτικές διατάξεις των άρθρων 1 ν. 703/1977 και 101 ΣΛΕΕ. Ειδικότερα, οι συμφωνίες αυτές κατά κανόνα δεν πληρούν (τουλάχιστον) τις δύο πρώτες προϋποθέσεις της παραγράφου 3 των εν λόγω άρθρων. Δεν δημιουργούν, δηλαδή, αντικειμενικά οικονομικά πλεονεκτήματα, ούτε και προσπορίζουν οφέλη στους καταναλωτές. Επιπλέον, αυτά τα είδη συμφωνιών δεν πληρούν κατά κανόνα το κριτήριο του απαραίτητου χαρακτήρα, βάσει της τρίτης προϋπόθεσης της παραγράφου 3. Περαιτέρω, ο ισχυρισμός ότι οι περιοριστικές συμφωνίες μπορεί να δικαιολογηθούν επειδή στοχεύουν στην εξασφάλιση συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού στην αγορά είναι από τη φύση του αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί. Η προστασία των συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού αποτελεί καθήκον του νομοθέτη σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην εθνική και κοινοτική νομοθεσία περί ανταγωνισμού, και όχι των επιχειρήσεων να προβαίνουν σε αυτορρύθμιση[441].

---

[434] Βλ. σχετικό εσωτερικό έγγραφο Ε81 («Invoices sales as % of Total Company), ενότητες VI.1 και VI.2 ανωτέρω..

[435] Βλ. Υπόμνημα C-P, παράρτημα 4.

[436] Εννοείται από το οριακό κόστος των μη κατατμημένων αγορών (non-segmented markets).

[437] Βλ. σχετ. ενότητα VI.3 ανωτέρω. Στην εισήγηση (παρ. 141, 143), όπου στην τελευταία γίνεται αναφορά ότι λόγω της τάσης αύξησης της παράλληλης αγοράς, αναμένεται ότι οι παράλληλες εισαγωγές θα ανέλθουν σε […] του κ.ε. της C-P ΜΕΠΕ, έως το 2008. Επίσης, βλ. εισήγηση (παρ. v), όπου αναφέρεται ότι η εταιρία προγραμματίζει σχέδιο δράσης προκειμένου να αντιμετωπίσει ένα σενάριο μείωσης τιμών.

[438] βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 (νυν 101) παρ. 3 της Συνθήκης, ΕΕ C 101/27.4.2004, σελ 97, παρ. 42, όπου και παραπομπές σε πάγια ενωσιακή νομολογία.

[439] Βλ. άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003. Βλ. επίσης Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17.

[440] Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4, καθώς και ενδεικτικά ΔΕφΑθ 559/2010, σκ. 18, ΔΕφΑθ 2891/2009, σκ. 19, και ΔΕφΑθ 1682/2009, σκ. 28 (και στην πάγια ενωσιακή νομολογία που παραπέμπουν).

[441] Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 (νυν 101) παρ. 3 της Συνθήκης, παρ. 46, 47, 49 και 79. Βλ. επίσης, ενδεικτικά, απόφαση ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία), καθώς και απόφαση ΠΕΚ Τ-29/92 Vereniging van Samenwerkende Prijsregelende Organisaties in de Bouwnijverheid (SPO) κατά της Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. ΙΙ-289.

219. Για τους ως άνω λόγους, και δεδομένου ότι το αντικείμενο των υπό κρίση συμφωνιών αφορά σε σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού κατά τα προεκτεθέντα (δηλ, τον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών που στεγανοποιεί τις εθνικές αγορές και οδηγεί συνακόλουθα στον κατακερματισμό της ενιαίας εσωτερικής αγοράς), δεν πληρούνται εν προκειμένω οι προϋποθέσεις ατομικής εξαίρεσης βάσει της παραγράφου 3 των άρθρων 1 ν. 703/1977 και 101 ΣΛΕΕ, απορριπτέων των ισχυρισμών των ελληνικών θυγατρικών C-P περί του αντιθέτου[442].

VII.9 Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης στην κρινόμενη υπόθεση

220. Όπως προαναφέρθηκε (βλ. ενότητα VII.2 ανωτέρω), οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 2 ν. 703/1977 και 82 ΣυνθΕΚ (102 ΣΛΕΕ) είναι: α) η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης στη σχετική αγορά και β) η καταχρηστική εκμετάλλευση της ως άνω δεσπόζουσας θέσης. Δεν απαγορεύεται, δηλαδή, η κατοχή ή η απόκτηση δεσπόζουσας θέσης, αλλά μόνο η καταχρηστική εκμετάλλευση αυτής.

221. Η έννοια της καταχρηστικής εκμετάλλευσης έχει αντικειμενικό χαρακτήρα, καταλαμβάνει δε τη συμπεριφορά δεσπόζουσας επιχείρησης η οποία είναι σε θέση να επηρεάσει τη δομή μιας αγοράς όπου, λόγω ακριβώς της ύπαρξης της εν λόγω επιχειρήσεως, ο βαθμός του ανταγωνισμού είναι ήδη μειωμένος και η οποία έχει ως συνέπεια την παρεμπόδιση της διατήρησης του υφιστάμενου ακόμα στην αγορά επιπέδου ανταγωνισμού ή της ανάπτυξής του, με την προσφυγή σε μέσα διαφορετικά εκείνων που διέπουν το φυσιολογικό ανταγωνισμό επί των προϊόντων ή υπηρεσιών βάσει των παροχών των επιχειρηματιών[443]. Ως εκ τούτου, η συμπεριφορά μίας επιχείρησης με δεσπόζουσα θέση δύναται να θεωρηθεί καταχρηστική ανεξάρτητα από την υπαιτιότητα ή μη της δεσπόζουσας επιχείρησης[444].

222. Σημειωτέον, ότι αρκεί η συμπεριφορά αυτή να τείνει να περιορίσει τον ανταγωνισμό, ή με άλλα λόγια, να είναι ικανή ή να ενδέχεται να έχει τέτοιο αποτέλεσμα. Έτσι, για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης των άρθρων 2 του ν. 703/1977 και 82 ΣυνθΕΚ (102 ΣΛΕΕ) δεν είναι αναγκαίο να αποδειχθεί ότι η καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης επιχείρησης επέφερε συγκεκριμένο αποτέλεσμα στις οικείες αγορές, αλλά αρκεί να αποδειχθεί ότι η καταχρηστική συμπεριφορά της τείνει να περιορίσει τον ανταγωνισμό, δηλαδή ότι αυτή ενδέχεται να έχει τέτοιο αποτέλεσμα, ανεξαρτήτως του αν αυτό δεν επήλθε τελικά[445].

Η δεσπόζουσα θέση της C-P στην παρούσα υπόθεση

223. Μία επιχείρηση θεωρείται ότι έχει δεσπόζουσα θέση όταν κατέχει θέση οικονομικής ισχύος που της παρέχει τη δυνατότητα να εμποδίσει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού επί της σχετικής αγοράς, και της επιτρέπει να συμπεριφέρεται σε σημαντικό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές της και τους πελάτες της και, εν τέλει, από τους καταναλωτές[446]. Σημασία δεν έχει η πραγματική παρακώλυση του ανταγωνισμού, αλλά η αντικειμενική δυνατότητα μίας τέτοιας παρακώλυσης. Περαιτέρω, η έννοια της ανεξάρτητης συμπεριφοράς συνδέεται με το βαθμό της ανταγωνιστικής πίεσης που ασκείται στην εν λόγω επιχείρηση. Η δεσπόζουσα θέση υποδηλώνει ότι οι εν λόγω ανταγωνιστικές πιέσεις δεν είναι επαρκώς αποτελεσματικές και, συνεπώς, η σχετική επιχείρηση διαθέτει σημαντική ισχύ στην αγορά, κατά τρόπο που οι αποφάσεις της δεν επηρεάζονται αισθητά από τις ενέργειες ή/και τις αντιδράσεις των ανταγωνιστών, των πελατών και, σε τελική ανάλυση, των καταναλωτών. Μια δεσπόζουσα θέση είναι αποτέλεσμα του συνδυασμού διαφόρων παραγόντων οι οποίοι, αν εξεταστούν χωριστά, μπορεί να μην έχουν αναγκαστικά καθοριστική σημασία [447]. Για την εκτίμηση της δεσπόζουσας θέσης, λαμβάνεται υπόψη η ανταγωνιστική διάρθρωση της σχετικής αγοράς, και ιδίως οι ακόλουθοι παράγοντες: (α) τυχόν περιορισμοί από τους πραγματικούς ανταγωνιστές και τη θέση τους στην αγορά (θέση στην αγορά της δεσπόζουσας επιχείρησης και των ανταγωνιστών της), (β) τυχόν περιορισμοί που επιβάλλονται λόγω πειστικής απειλής μελλοντικής επέκτασης των πραγματικών ανταγωνιστών ή της εισόδου δυνητικών ανταγωνιστών (εμπόδια εισόδου, επέκταση και είσοδος ανταγωνιστών) και (γ) τυχόν περιορισμοί που επιβάλλονται λόγω της διαπραγματευτικής ισχύος των πελατών της επιχείρησης (αντισταθμιστική ισχύς αγοραστών). Σημειωτέον, αντίθετα, ότι η οικονομική ισχύς των επιχειρήσεων δεν υπολογίζεται βάσει της αποδοτικότητας ή της κερδοφορίας τους και, συναφώς, τυχόν μειωμένα περιθώρια κέρδους ή ακόμη και παροδικές ζημίες δεν είναι ασυμβίβαστες με την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης[448]. Η διαπίστωση της ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης σημαίνει ότι η τελευταία υπέχει ιδιαίτερη ευθύνη να μη θίγει με τη συμπεριφορά της την άσκηση πραγματικού και ανόθευτου ανταγωνισμού στην κοινή αγορά, χωρίς να συνεπάγεται αυτή καθαυτή καμία μομφή προς την

[442] Βλ. Υπόμνημα C-P, σελ. 35 επ.

[443] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 2265/2010, σκ. 34 και ΔΕφΑθ 2116/2004, σκ. 8, καθώς και αποφάσεις ΔΕΕ C-85/76 Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής Συλλ. 1979 σελ. 461, σκ. 91, ΔΕΕ C-322/81 Michelin κατά Επιτροπής Συλλ. 1983 σελ. 3461, σκ. 70, ΔΕΕ C-62/86 AKZO κατά Επιτροπής Συλλ. 1991 σελ. I-3359, σκ. 69, ΓενΔΕΕ T-65/89 BPB Industries Plc & British Gypsum Ltd κατά Επιτροπής Συλλ. 1993 σελ. II-389, σκ. 67, ΓενΔΕΕ T-219/99 British Airways plc κατά Επιτροπής Συλλ. 2003 σελ. II-5917, σκ. 241.

[444] Βλ. αποφάσεις ΓενΔΕΕ T-219/99 British Airways plc κατά Επιτροπής Συλλ. 2003 σελ. II-5917, σκ. 243, ΓενΔΕΕ T-65/89 BPB Industries Plc & British Gypsum Ltd κατά Επιτροπής Συλλ. 1993 σελ. II-389, σκ. 69-70.

[445] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 2116/2004, σκ. 8, καθώς και αποφάσεις ΓενΔΕΕ T-203/01 Michelin κατά Επιτροπής (Michelin II) Συλλ. 2003 σελ. II-4071, σκ. 239 και ΓενΔΕΕ T-219/99 British Airways plc κατά Επιτροπής Συλλ. 2003 σελ. II-5917, σκ. 250, 293, 297.

[446] Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΕ 27/76 United Brands κατά Επιτροπής Συλλ. 1978 σελ. 207, σκ. 65, ΔΕΕ 85/76 Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής Συλλ. 1979 σελ. 461, σκ. 38-39 και ΔΕΕ 322/81 Michelin κατά Επιτροπής (Michelin I) Συλλ. 1983, σελ. 3461, σκ. 57.

[447] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 2265/2010 σκ. 29-30 και ΔΕφΑθ 2116/2004, σκ. 7, καθώς και αποφάσεις ΔΕΕ 27/76 United Brands κατά Επιτροπής, Συλλ. 1978, σελ. 207, σκ. 65-66, ΔΕΕ C-250/92, Gøttrup-Klim κατά Dansk Landbrugs Grovvareselskab, Συλλ. 1994, σελ. I-5641, σκ. 47, και ΓενΔΕΕ T-30/89 Hilti κατά Επιτροπής, Συλλ. 1991, σελ. II-1439, σκ. 90.

[448] Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΕ 27/76 United Brands κατά Επιτροπής Συλλ. 1978, σελ. 207, σκ. 126, ΔΕΕ 322/81 Michelin κατά Επιτροπής (Michelin I) Συλλ. 1983, σελ. 3461, σκ. 59, και ΓενΔΕΕ T-228/97 Irish Sugar Plc κατά Επιτροπής Συλλ. 1999 σελ. II-2969, σκ. 102-103.

ενδιαφερόμενη επιχείρηση[449]. Κατά πάγια νομολογία, πολύ υψηλά μερίδια αγοράς αποτελούν αυτοτελώς, με την εξαίρεση εκτάκτων περιστάσεων, απόδειξη ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης[450]. Για παράδειγμα, έχει κριθεί ότι μερίδια αγοράς που υπερβαίνουν το 75% για διάστημα τριών ετών είναι τόσο υψηλά, ώστε να συνιστούν καθεαυτά τεκμήριο για την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης[451]. Συναφώς, μερίδιο αγοράς ανώτερο του 50% για διάστημα τριών ετών αποτελεί, καθεαυτό, απόδειξη της ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης στην οικεία αγορά[452].

224. Εν προκειμένω, η θέση της C-P στη σχετική αγορά των προϊόντων καθαρισμού τζαμιών αποτελεί τον ασφαλέστερο δείκτη για τον βαθμό της ισχύος της. Τα μερίδια αγοράς της, τα οποία κινούνται κατά μέσο όρο γύρω στο 70% για τη δεκαετία 2000-2010 (βλ. ενότητα IV.3 ανωτέρω), κατατείνουν ευθέως στη διαπίστωση ότι η καταγγελλόμενη κατέχει δεσπόζουσα θέση στην εν λόγω αγορά. Η δεσπόζουσα θέση της C-P επιβεβαιώνεται, άλλωστε, και από τη ανίσχυρη θέση των ανταγωνιστών της, εκτιμώμενη τόσο μεμονωμένα (σε σχέση με τον αμέσως επόμενο ανταγωνιστή), όσο και σωρευτικά (σε σχέση με το σύνολο των ανταγωνιστών της). Πράγματι, οι επώνυμοι ανταγωνιστές της διατηρούν ισχνά μερίδια αγοράς στη σχετική αγορά των προϊόντων καθαρισμού τζαμιών ([…]%, πλην της P&G για τα έτη 2003-2007, με μερίδια αγοράς τα οποία κυμαίνονται από […]% έως […]%). Ενώ και τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας φαίνεται να αποκτούν κάποιο μερίδιο στην αγορά μετά το 2006 (για τα έτη 2000-2010 τα μερίδια κυμαίνονται από […]% έως […]%, αντίστοιχα). Επίσης, οι αναφορές σχετικών ερευνών της C-P σχετικά με τη συνολική κατηγορία προϊόντων καθαρισμού επιφανειών[453], συντείνουν στο ότι τα παρουσιαζόμενα μερίδια υπολογίζονται στο σύνολο της αγοράς καθαριστικών τζαμιών και όχι στην ευρύτερη αγορά. Από τις εν λόγω έρευνες (όπου σημειωτέον η αγορά των καθαριστικών τζαμιών και η θέση της C-P σε αυτή παρουσιάζεται χωριστά από την αγορά των λοιπών καθαριστικών προϊόντων[454]) προκύπτει περαιτέρω ότι οι κατηγορίες προϊόντων καθαρισμού τζαμιών και λοιπών καθαριστικών προϊόντων διαφέρουν και ως προς τη σημαντικότητα των κριτηρίων α) τιμής και β) σήματος - επωνυμίας κατά τη διαδικασία επιλογής συγκεκριμένου προϊόντος από τον καταναλωτή, γ) προϊόντα, όπως καθαριστικά γενικής χρήσης (floor/ all purpose cleansers) δεν χρησιμοποιούνται στα παράθυρα και στα τζάμια/καθρέπτες. Εν προκειμένω, στα καθαριστικά παραθύρων/τζαμιών, η τιμή είναι σημαντικότερο κριτήριο από το σήμα, ενώ στα καθαριστικά πατώματος/ γενικής χρήσης, ισχύει το αντίστροφο, δηλαδή το σήμα είναι σημαντικότερο της τιμής. Το γεγονός αυτό, δηλ. της ύπαρξης ισχυρών σημάτων καθιστά και αδύνατη τη συνάθροιση των προϊόντων σε μία σχετική αγορά (υποκατάσταση από την πλευρά προσφοράς)[455].

225. Όπως προαναφέρθηκε (βλ. ενότητα IV.3.6 ανωτέρω), η διαπραγματευτική ισχύ των σ/μ και των πελατών του ομίλου C-P περιορίζεται από το εύρος του χαρτοφυλακίου των προϊόντων του ομίλου C-P και τη δύναμη των σημάτων του. Ειδικά ως προς τη σχετική αγορά των προϊόντων καθαρισμού τζαμιών, τα σ/μ δεν είναι σε θέση να ασκήσουν αποτελεσματική αντισταθμιστική ισχύ έναντι του ομίλου C-P. Υφίστανται, περαιτέρω, σημαντικά πραγματικά εμπόδια εισόδου (ιδίως το συγκριτικά υψηλό ύψους της επένδυσης για δίκτυο διανομής, αλλά και για διαφήμιση - προώθηση), αλλά και νομικά εμπόδια από το ειδικό ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο (βλ. ενότητα IV.3.4 ανωτέρω).

226. Με βάση τις ανωτέρω σκέψεις, είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι οι ισχυρισμοί της C-P ότι δεν χρησιμοποιήθηκε οποιαδήποτε οικονομική ανάλυση και ειδικά σχετικά με την υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης ή της προσφοράς, η Υπηρεσία αποστασιοποιήθηκε από την προηγούμενη νομολογία της (όπου οι αγορά οριοθετούνταν ευρύτερα), υπάρχει σημαντικός βαθμός υποκατάστασης σε επίπεδο προσφοράς όλων των καθαριστικών σπιτιού, η χρησιμοποίηση των εσωτερικών έγγραφων της δεν αρκεί για την οριοθέτηση διακριτής αγοράς, τα σ/μ διαθέτουν σημαντική διαπραγματευτική ισχύ, όπως αυτοί αναπτύσσονται κυρίως στα από 25.09.2014 και 19.1.2015 υπομνήματα της (Παράρτημα Οικονομικής Ανάλυσης, Μέρος ΙΙ, σελ. 12 επ.), αλλά και κατά τη συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής. Ειδικότερα, η εταιρία ισχυρίζεται ότι ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι από πλευράς ζήτησης δεν υπάρχει υψηλός βαθμός υποκατάστασης, είναι ακριβώς σε αυτή την περίπτωση που ο βαθμός υποκατάστασης προσφοράς είναι εξαιρετικής σημασίας στον ορισμό της σχετικής αγοράς. Περαιτέρω, αναφέρει ότι το συμπέρασμα της Εισήγησης ότι η C-P κατέχει δεσπόζουσα θέση στην εν λόγω αγορά, δεν είναι καθόλου προφανές και στηρίζεται ουσιαστικά εξ ολοκλήρου στο ότι έχει μερίδιο κατά μέσο όρο […]% κατά τη διάρκεια της περιόδου 2000 - 2010, ωστόσο δεν έλαβε υπόψη της την εξαιρετικά υψηλή διείσδυση των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας (Private Labels), το μερίδιο των οποίων αυξήθηκε από […]% το 2000 σε […]% το 2010. Επίσης, αναφέρει ότι στην εν λόγω αγορά σημαντικό στοιχείο είναι η κάθετη διαφοροποίηση (σε όρους ποιότητας) και όχι οριζόντια διαφοροποίηση (διαφοροποίηση σε μη-ποιοτικά χαρακτηριστικά). Επομένως σε

[449] Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΚ 322/81, NV Nederlandsche Banden Industrie Michelin κατά Επιτροπής, Συλλ. 1983, σ. 3461, σκ. 57.

[450] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 2265/2010 σκ. 29-30 και ΔΕφΑθ 2116/2004, σκ. 7, καθώς και αποφάσεις ΔΕΕ 85/76 Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής Συλλ. 1979 σελ. 461, σκ. 41, ΓενΔΕΕ Τ-228/97 Irish Sugar Plc κατά Επιτροπής Συλλ. 1999 σελ. ΙΙ-2969, σκ. 70, ΓενΔΕΕ Τ-83/91 Tetra Pak κατά Επιτροπής (Tetra Pak II) Συλλ. 1994 σ. ΙΙ-755, σκ. 109, και ΓενΔΕΕ Τ-30/89 Hilti κατά Επιτροπής, Συλλ. 1991, σελ. ΙΙ-1439, σκ. 91

[451] Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΕ 85/76 Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής Συλλ. 1979 σελ. 461, σκ. 56 και 60, καθώς και ΓενΔΕΕ Τ-30/89 Hilti κατά Επιτροπής, Συλλ. 1991, σελ. ΙΙ-1439, σκ. 89.

[452] Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΕ C-62/86 AKZO κατά Επιτροπής, Συλλ. 1991, σελ. Ι-3359, σκ. 60.

[453] Σχετικό Ε125. Μετάφραση από τη ΓΔΑ. Ενδεικτικά αναφέρονται και τα σχετικά Ε38, Ε8, Ε59, Ε91, Ε18, Ε54, Ε127, Ε130.

[454] Σχετικό Ε126, το οποίο αφορά σε οδηγίες σχετικά με τη στρατηγική ραφιού και την παρουσίαση των κατηγοριών εντός του σ/μ, περιγράφεται αναλυτικά η τοποθέτηση στο ράφι/«στήσιμο» για τα καθαριστικά τζαμιών ως διακριτή κατηγορία.

[455] Βλ. σχετικά και Πρακτικό ΕΑ της 10.02.2015, σελ. 31-32.

αυτή την περίπτωση η επιχείρηση με την υψηλότερη ποιότητα μπορεί να έχει πολύ υψηλό μερίδιο (όπως έχει η C-P στη συγκεκριμένη αγορά). Αυτό όμως δεν συνεπάγεται υψηλή δύναμη στην αγορά[456].

227. Ειδικότερα, η εταιρία φαίνεται να διατήρησε τα πολύ υψηλά ποσοστά αγοράς της για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα πολλών ετών, ακόμη και σε έτη οικονομικής δυσχέρειας στην οποία είχαν πλέον περιέλθει πολλές ελληνικές οικογένειες (δηλ. από το 2009 και μετά). Το επιχείρημα του υψηλού μεριδίου αγοράς που φαίνεται να αποκτούν τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας από το 2006 και μετά στερείται αποδεικτικής αξίας αφού δεν συνεπάγεται από αντίστοιχη μείωση των μεριδίων της C-P (δηλ. του AZAX), αλλά των ανταγωνιστών της. Η επίκληση των στοιχείων του έτους 2010 (όπου το μερίδιο των ιδιωτικής ετικέτας ανήλθε σε […]%) προβάλλεται, σε κάθε περίπτωση, αλυσιτελώς από την εταιρία, καθώς η έρευνα της ΓΔΑ για τις υπό διερεύνηση συμβάσεις εκτείνεται έως το έτος 2008. Σχετικά δε με τη βαρύτητα της χρησιμοποίησης εσωτερικών εγγράφων για την οριοθέτηση της σχετικής αγοράς γίνεται γενικά αποδεκτό ότι οι έρευνες που έχουν διεξαχθεί στο παρελθόν για λογαριασμό των επιχειρήσεων οι οποίες και τις χρησιμοποιούν για τη λήψη των αποφάσεών τους μπορούν να προσφέρουν στην Επιτροπή χρήσιμες πληροφορίες για τον ορισμό της σχετικής αγοράς[457].

228. Συνοπτικά, στην οικονομετρική μελέτη που υπέβαλε η C-P ενυπάρχουν μια σειρά από μεθοδολογικές παραλείψεις και αδυναμίες, οι οποίες καθιστούν βασικές διαπιστώσεις της ασθενείς ή/και υπό αμφισβήτηση. Σε κάθε περίπτωση, δεν επαρκεί για να αναιρέσει τις ως άνω διαπιστώσεις για τη θέση της ελεγχόμενης στην υπό κρίση σχετική αγορά, ούτε και την αξιολόγησή της ως δεσπόζουσας με βάση την κείμενη ενωσιακή και εθνική νομολογία.

229. Κατά την κρίση της Επιτροπής, από τη συνολική στάθμιση των προαναφερόμενων παραμέτρων, προκύπτει ότι η C-P κατέχει δεσπόζουσα θέση στην επιμέρους αγορά των προϊόντων καθαρισμού τζαμιών.

Η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης από μέρους της C-P στην παρούσα υπόθεση

230. Πέρα από την ενδεικτική απαρίθμιση των εθνικών και ενωσιακών διατάξεων, καταχρηστική εκμετάλλευση μπορεί να συνιστά κάθε συμπεριφορά επιχείρησης με δεσπόζουσα θέση, η οποία, ενόσω δεν μπορεί να δικαιολογηθεί στο πλαίσιο της νόμιμης επιδίωξης των σκοπών της επιχείρησης ή υπερβαίνει το αναγκαίο προς τούτο μέτρο, είναι σε θέση να επηρεάσει τη δομή μιας αγοράς όπου, λόγω ακριβώς της ύπαρξης της εν λόγω επιχειρήσεως, ο βαθμός του ανταγωνισμού είναι ήδη μειωμένος και η οποία έχει ως συνέπεια την παρεμπόδιση της διατήρησης του υφιστάμενου ακόμα στην αγορά επιπέδου ανταγωνισμού ή της ανάπτυξής του, με προσφυγή σε μέσα διαφορετικά εκείνων που διέπουν το φυσιολογικό ανταγωνισμό επί των προϊόντων ή υπηρεσιών βάσει των παροχών των επιχειρηματιών[458]. Οι περιορισμοί αναφορικά με τις γεωγραφικές αγορές ή τους πελάτες, στους οποίους δύναται μια επιχείρηση να πωλεί ή τους προμηθευτές από τους οποίους μπορεί να αγοράζει συνιστούν σοβαρή παράβαση των άρθρων 2 του ν. 703/1977 και 82 ΣυνθΕΚ[459]. Ως κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης έχει θεωρηθεί η προσπάθεια παρεμπόδισης εκ μέρους της δεσπόζουσας επιχείρησης των παράλληλων εισαγωγών, με στόχο τον περιορισμό του ανταγωνισμού στην αγορά σε βάρος των καταναλωτών[460]. Επίσης, υπό τη σκέπη της απαγόρευσης των ανωτέρω διατάξεων εμπίπτει και η περίπτωση της χορήγησης εκπτώσεων εκ μέρους της δεσπόζουσας επιχείρησης στους πελάτες της, υπό την προϋπόθεση ότι οι τελευταίοι θα προμηθεύονται τα προϊόντα της μόνο από την ίδια και το δίκτυο διανομής της, αποθαρρύνοντας με τον τρόπο αυτό τις αγορές των εν λόγω προϊόντων από το εξωτερικό ή από παράλληλους εισαγωγείς, προκαλώντας στεγανοποίηση της εθνικής αγοράς και διευκολύνοντας με τον τρόπο αυτό την εν λόγω επιχείρηση να διατηρήσει τη δεσπόζουσα επιρροή της στην περιοχή αυτή, χωρίς εξωτερικές επιδράσεις[461].

[456] Προς απόδειξη αυτού του ισχυρισμού η C-P χρησιμοποιεί ένα υπόδειγμα με κάθετη και οριζόντια διαφοροποίηση το οποίο καταλήγει στο ότι η εταιρία με το υψηλότερης ποιότητας προϊόν θα έχει υψηλό μερίδιο (της τάξης του […]%) και συγχρόνως χαμηλή δύναμη στην αγορά (χαμηλό δείκτη Lerner μονοπωλιακής δύναμης). Σημειώνεται, ωστόσο, ότι ο εν λόγω δείκτης έχει βασιστεί στα μερίδια αγοράς, χωρίς να λαμβάνει υπόψη του μεγέθη ελαστικότητας ζήτησης ή /και οριακού κόστους, και ως εκ τούτου ενέχει θέματα αξιοπιστίας.

[457] Βλ. επίσης και παρ. 41 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής για τον ορισμό της σχετικής αγοράς, όπου αναφέρεται: «Προτιμήσεις των καταναλωτών. Στην περίπτωση των καταναλωτικών αγαθών, είναι ίσως δύσκολο για την Επιτροπή να γνωρίζει άμεσα την άποψη των τελικών καταναλωτών όσον αφορά τα προϊόντα υποκατάστασης. Οι έρευνες μάρκετινγκ που έχουν διεξαχθεί στο παρελθόν για λογαριασμό των επιχειρήσεων οι οποίες και τις χρησιμοποιούν για τη λήψη των αποφάσεών τους όσον αφορά τον καθορισμό των τιμών των προϊόντων τους ή/και των ενεργειών τους, στον τομέα του μάρκετινγκ μπορούν να προσφέρουν στην Επιτροπή χρήσιμες πληροφορίες για τον ορισμό της σχετικής αγοράς. Οι έρευνες που έχουν διεξαχθεί μεταξύ των καταναλωτών σχετικά με τις καταναλωτικές τους συνήθειες, στοιχεία σχετικά με τις αγοραστικές συνήθειες των καταναλωτών, οι απόψεις των εμπόρων λιανικής πώλησης, καθώς και γενικότερα οι μελέτες για έρευνα της αγοράς τις οποίες κοινοποιούν τα μέρη και οι ανταγωνιστές τους χρησιμοποιούνται προκειμένου να προσδιοριστεί κατά πόσο ένας σημαντικός από οικονομική άποψη αριθμός καταναλωτών θεωρεί ότι υπάρχει δυνατότητα υποκατάστασης μεταξύ δύο προϊόντων, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τη σημασία των εμπορικών σημάτων για τα εν λόγω προϊόντα».

[458] Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ 85/76, ο.π., σκ. 91, 322/81, Michelin κατά Επιτροπής, Συλλ. 1983, σελ. 3461, σκ. 70, 62/86, ο.π., σκ. 69, T-228/97, ο.π., σκ. 111, T- 219/99, British Airways plc κατά Επιτροπής, Συλλ. 2003, σ. II-5917, σκ. 241, ΔΕφΑθ 2116/2010, σκ. 8, ΔΕφΑθ 2265/2010, σκ. 34.

[459] Κομνηνός Α, Λιανός Ι, ο.π., σ. 586, με παραπομπή σε σχετική νομολογία (ΕΑ 517/VI/2011, σκ.102, ΕΑ 520/VI/2011).

[460] Ο.π., με παραπομπή σε απόφαση ΕΕπ 97/624/ΕΚ Irish Sugar (IV/34.621, 35.059/F-3), ΕΕ L 258 σ.1, σκ. 119-122 (Επιβεβαιώθηκε από την T-228/97, ο.π.). Επίσης, στη συγκεκριμένη απόφαση (σκ. 128 επ.), θεωρήθηκε ότι εκπτώσεις που δίδονται αποκλειστικά και μόνο με κριτήριο τον τόπο επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ενός λιανοπωλητή, χωρίς να υφίσταται αντικειμενικός οικονομικός λόγος, όπως ο όγκος αγορών του πελάτη, οι δαπάνες εμπορίας και μεταφοράς ή οποιεσδήποτε υπηρεσίες προώθησης, αποθήκευσης ή άλλου είδους που ενδεχομένως να παρείχε ο σχετικός πελάτης αποτελούν μέρος μιας πολιτικής καταμερισμού των αγορών και αποκλεισμού των ανταγωνιστών.

[461] Απόφαση ΕΕπ. 2002/405/ΕΚ, Michelin (COMP/E-2/36.041/PO), ΕΕ L 143, σ. 1, σκ.240, 242, 246-247.

231. Με βάση τα ανωτέρω, οι διερευνώμενες πρακτικές της C-P ως προς την θέσπιση, επιβολή και διατήρηση του συμβατικού όρου περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών σε συμφωνίες με πελάτες της εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των ως άνω διατάξεων. Στόχος του εν λόγω συμβατικού όρου ήταν να εμποδίσει τις παράλληλες εισαγωγές και να κατακερματίσει την ενιαία εσωτερική αγορά, οδηγώντας την ελληνική σχετική αγορά σε απομόνωση και επιτρέποντας στον όμιλο C-P να ασκεί την επιρροή του στην εν λόγω αγορά, χωρίς να απειλείται από εξωτερικούς ανταγωνιστές. Επισημαίνεται ότι ο περιορισμός των παράλληλων εισαγωγών σε μια εθνική αγορά έχει θεωρηθεί ότι αποσκοπεί στη στεγανοποίηση της εθνικής αγοράς και στον περιορισμό, κατά συνέπεια, του ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά[462]. Παράλληλα, όπως προκύπτει ευθέως από τη γραμματική διατύπωση των υπό εξέταση όρων, η χορήγηση εκπτώσεων στους πελάτες του ομίλου C-P είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την τήρηση των εν λόγω συμβατικών όρων. Πιο συγκεκριμένα, προκύπτει με σαφήνεια ότι η απώλεια της προβλεπόμενης έκπτωσης συνιστά την οικονομική κύρωση που θέτει ο όμιλος C-P. Σε περίπτωση μη απόδοσής της εκ μέρους της C-P, οι παροχές / έσοδα της αντισυμβαλλόμενης επιχείρησης θα μειώνονταν σημαντικά (ενδεικτικά κατά μέσο όρο [...]% στα απορρυπαντικά και [...]% στα καλλυντικά - βλ. ενότητα VI.3 ανωτέρω). Αν και η έννοια της κατάχρησης είναι έννοια αντικειμενική (δεν προϋποθέτει υπαιτιότητα της επιχείρησης), κατά τα προεκτεθέντα, επισημαίνεται ότι τα στελέχη της C-P εφάρμοζαν ένα συνολικό, κεντρικό σχέδιο για τον έλεγχο και περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών προϊόντων C-P στην ελληνική επικράτεια ιδίως από την Ιταλία (βλ. ενότητα VI.4 ανωτέρω) κατά την επίμαχη περίοδο, στο πλαίσιο της οποίας και συμπληρωματικά εντάσσεται και ο εν λόγω συμβατικός όρος. Με αυτόν τον τρόπο, η C-P απέτρεπε τις εισαγωγές των προϊόντων της, είτε από έλληνες ή ξένους εισαγωγείς/εμπόρους, είτε από τους αντισυμβαλλόμενους πελάτες της που θα είχαν μια τέτοια δυνατότητα (μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ, όμιλοι αγορών, cash & carry), με σκοπό τη στεγανοποίηση της εθνικής αγοράς βλάβη των τελικών καταναλωτών (διατήρηση υψηλών τιμών λιανικής πώλησης στην Ελλάδα σε σχέση με τα λοιπά ευρωπαϊκά κράτη). Συνεπώς, ο όμιλος C-P καταχράστηκε τη δεσπόζουσα θέση του στη σχετική αγορά καθαριστικών για γυάλινες επιφάνειες (τζάμια) με τη θέσπιση και διατήρηση του συμβατικού όρου αναφορικά με τον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών.

VIII ΠΑΡΟΧΗ ΑΝΑΚΡΙΒΩΝ / ΕΛΛΙΠΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

VIII.1 Εφαρμοστέες διατάξεις

232. Με στόχο τη διασφάλιση των προϋποθέσεων ομαλής λειτουργίας της αγοράς και προς διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των κανόνων περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, ο νομοθέτης παραχώρησε στην ΕΑ την εξουσία να ζητεί εγγράφως πληροφορίες από επιχειρήσεις, ενώσεις επιχειρήσεων ή άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή δημόσιες ή άλλες αρχές, σύμφωνα με το άρθρο 25 του ν. 703/1977 (νυν άρθρο 38 του ν. 3959/2011). Συναφώς, η άρνηση συνεργασίας ή η παρεμπόδιση της ΓΔΑ στη διεξαγωγή της έρευνάς της συνιστά επιβαρυντική περίσταση κατά την επιμέτρηση του προστίμου[463]. Επισημαίνεται, ότι στην περίπτωση που η εμπλεκόμενη επιχείρηση αρνείται να συνεργαστεί ή αποπειράται να παρεμποδίσει τη ΓΔΑ κατά τη διεξαγωγή της έρευνάς της επί υπόθεσης, επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού να επιβάλλει με απόφασή της, είτε αυτοτελώς κυρώσεις για παρεμπόδιση ή δυσχέρανση των ερευνών της βάσει του άρθρου 25 του ν. 703/1977 (νυν άρθρου 38 του ν. 3959/2011), είτε αντίστοιχα να θεωρήσει το ίδιο αυτό γεγονός ως επιβαρυντική περίσταση κατά την επιμέτρηση του προστίμου για παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού[464].

233. Οι επιχειρήσεις στις οποίες απευθύνεται το αίτημα υποχρεούνται σε άμεση, πλήρη και ακριβή παροχή των πληροφοριών που ζητούνται. Συχνά, η αρχή ανταγωνισμού ζητεί πληροφορίες ακόμα και μετά τη διενέργεια επιτόπιου ελέγχου, είτε για να ελέγξει ζητήματα που ανέκυψαν από τον επιτόπιο έλεγχο, είτε για να διερευνήσει περαιτέρω άλλα θέματα. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 2 του ν. 703/1977 (νυν άρθρου 38 παρ. 3 του ν. 3959/2011), σε περίπτωση άρνησης, δυστροπίας ή καθυστέρησης παροχής των αιτούμενων κατά την προηγούμενη παράγραφο πληροφοριών ή παροχής πληροφοριών ανακριβών ή ελλιπών, με την επιφύλαξη τυχόν ποινικών κυρώσεων, η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να επιβάλει διοικητικές κυρώσεις. Πράγματι, η μη χορήγηση εγγράφων ή η μερική χορήγηση εγγράφων, όπως και η παροχή ανακριβών, ελλιπών ή/και παραπλανητικών πληροφοριών μετά από αίτημα παροχής διευκρινίσεων, αποτελεί παραβατική συμπεριφορά υπό το πρίσμα της διάταξης του άρθρου 25 παρ. 2 του ν. 703/1977, κατά πάγια δε σχετική, εθνική και ενωσιακή, πρακτική και νομολογία[465].

---

[462] ΕΑ 517/VI/2011, σκ.144, με παραπομπή σε σχετική νομολογία (βλ. ενδεικτικά: T-217 & 245/03, Federation nationale de la cooperation betail et viande, κλπ κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σ.II-4987, σκ.80 επ.).

[463] Βλ. σημείο 14 της Ανακοίνωσης της ΕΑ «Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων».

[464] Βλ. σχετικά Faul & Nickpay, The EU Law of Competition, 3d ed., 2014 p. 1296, με την εκεί αναφερόμενη ενωσιακή πρακτική και νομολογία. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι το Γενικό Δικαστήριο έχει επιβεβαιώσει τη διακριτική ευχέρεια της Επιτροπής, βλ. σχετικά T-384/06 IBP and International Building Products France v. Commission [2011], Συλλογή II-1177, σκ. 109. Βλ. επίσης ενδεικτικά περιπτώσεις που έχει ληφθεί υπόψη ως επιβαρυντική περίσταση την απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Ιουνίου 2006, C-308/04 P, SGL Carbon κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-5977, σκέψη 64, καθώς και την απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Απριλίου 2004, T-236/01 κλπ Tokai Carbon and others v Commission [2004], Συλλογή II-1181, σκ. 312. Βλ. επίσης αντίστοιχη πρόβλεψη στην Ανακοίνωση της Ευρ. Επιτροπής «Κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 παράγραφος 2 σημείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003», (2006/C 210/02), όπου στην παρ. 28 επίσης αναφέρεται ως επιβαρυντική περίσταση η άρνηση συνεργασίας ή παρεμπόδιση της Επιτροπής κατά τη διενέργεια της έρευνάς της.

[465] Βλ. σχετικά απόφαση ΕΑ 559/VII/2013, σκ.26, 2 με παραπομπές σε πάγια νομολογία. Βλ. επίσης ενδεικτικά Whish R. & Bailey D., Competition Law, 7th ed., Oxford University Press, 2012, σελ. 268 επ. με παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία σχετικά με παροχή αναληθών ή παραπλανητικών πληροφοριών.

VIII.2 Υπαγωγή στην κρινόμενη υπόθεση

234. Εν προκειμένω, υπό το πρίσμα της προαναφερόμενης διάταξης, εξετάστηκαν από την Επιτροπή πέντε (5) περιπτώσεις πιθανής παροχής ανακριβών στοιχείων κατά τη διάρκεια της έρευνας της υπόθεσης[466], σύμφωνα με το παραπεμπτικό της υπ' αριθμ. 4937/3.7.2014 εισήγησης:

α) η προσκόμιση «προτύπου» σύμβασης (έτους 2004), το οποίο διαφέρει από τις «υπογεγραμμένες» συμβάσεις,

β) η μη προσκόμιση των συμβάσεων του […](ετών 2000-2007),

γ) η μη προσκόμιση των συμβάσεων της ΠΕΝΤΕ (ετών 2006-2007),

δ) η μη προσκόμιση της σύμβασης της ΜΑΚΡΟ (έτους 2006), και

ε) η μη προσκόμιση της σύμβασης της ΜΑΚΡΟ (έτους 2007).

Πιο συγκεκριμένα:

235. Κατά τη διαδικασία της έρευνας από τη ΓΔΑ, ζητήθηκαν[467] από την C-P ΑΒΕΕ, μεταξύ άλλων, να αναφέρει τους πελάτες με τους οποίους έχει συνάψει συμφωνίες και να προσκομίσει αντίγραφα αυτών. Η C-P ΑΒΕΕ απάντησε[468] ότι «Υπάρχουν συμφωνίες συνεργασίας και προωθητικών ενεργειών στις αλυσίδες σούπερ μάρκετ. Οι υφιστάμενες συμφωνίες αφορούν τους εξής πελάτες:…» παραθέτοντας κατάλογο με ονόματα των πελατών (μεταξύ των οποίων είναι οι […], ΠΕΝΤΕ, ΚΥΨΕΛΗ, και ΜΑΚΡΟ). Αναφορικά με τα αντίγραφα των συμφωνιών, η C-P ΑΒΕΕ δεν τα προσκόμισε στο σύνολό τους, αλλά αντ' αυτού, επισύναψε «τύπο της σχετικής σύμβασης που χρησιμοποιείται». Σημειώνεται, ωστόσο, ότι το εν λόγω κατατεθέν πρότυπο σύμβασης δεν περιείχε την επίμαχη συμβατική ρήτρα. Ακολούθως, όμως, προέκυψε ότι οι συμφωνίες με τον […] και την ΚΥΨΕΛΗ την εν λόγω περίοδο (2004) περιείχαν την επίμαχη αυτή ρήτρα.

236. Στα υπομνήματά της και στη συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής[469], οι ελεγχόμενες εταιρίες C-P ισχυρίστηκαν ότι ορθώς δεν συμπεριέλαβαν στο «πρότυπο» την επίμαχη ρήτρα, διότι η πλειοψηφία των συμβάσεων που είχαν συνάψει με πελάτες τους την επίμαχη περίοδο πράγματι δεν την περιείχαν. Ο εν λόγω ισχυρισμός είναι όμως απορριπτέος ως αβάσιμος. Και τούτο, διότι ήταν επιλογή των ίδιων των ελεγχόμενων εταιριών να μην προσκομίσουν το σύνολο των επίμαχων συμβάσεων, όπως τους είχε ζητηθεί, αλλά μόνον ένα «πρότυπο» σύμβασης συνοδευόμενο με κατάλογο πελατών, δημιουργώντας μάλιστα έτσι την εντύπωση ότι το σχετικό «πρότυπο» αφορούσε όλους τους πελάτες του καταλόγου, συμπεριλαμβανομένων των […] και ΚΥΨΕΛΗ - γεγονός που ήταν βεβαίως ανακριβές και αναληθές. Κατά την κρίση της Επιτροπής, είναι προφανές ότι οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ παρείχαν ελλιπή και ανακριβή στοιχεία στη ΓΔΑ στο στάδιο της έρευνας της υπόθεσης, κατά τρόπο μάλιστα παραπλανητικό, απορριπτέων ως αβάσιμων των ισχυρισμών τους περί του αντιθέτου. Σε κάθε περίπτωση, οι εν λόγω ισχυρισμοί προβάλλονται και αλυσιτελώς, δεδομένου ότι το αίτημα παροχής πληροφοριών της υπηρεσίας αφορούσε στο σύνολο των συμβάσεων, και όχι σε κάποιο «πρότυπο» των αντίστοιχων αυτών συμβάσεων, όπως τεχνηέντως υπολαμβάνουν οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις.

237. Σε άλλη ερώτηση του ιδίου ερωτηματολογίου της ΓΔΑ, η οποία αφορούσε σε προσκόμιση καταλόγου πελατών, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν ποσοστό άνω του […] του κύκλου εργασιών της στα απορρυπαντικά/καθαριστικά οικιακής χρήσης, η C-P ΑΒΕΕ παρέθεσε[470] κατάλογο πελατών (βάσει στοιχείων έτους 2004), στην οποία ο […] δεν περιλαμβάνεται. Ωστόσο, σύμφωνα με την εισήγηση, όπως προέκυψε από τα ευρήματα του επιτόπιου ελέγχου στα γραφεία της C-P, […] αντιπροσώπευε ποσοστό πολύ μεγαλύτερο του […][471] ενώ είχε προσδιοριστεί και ως «πελάτης» από την ίδια τη C-P στο ίδιο ερωτηματολόγιο. Στη συνέχεια, ζητήθηκαν[472] από την C-P ΑΒΕΕ να προσκομίσει, μεταξύ άλλων, όλες τις συμβάσεις που είχε υπογράψει με πελάτες της (σ/μ), οι οποίοι αντιπροσωπεύουν ποσοστό άνω του […]% του κύκλου εργασιών της στα απορρυπαντικά/καθαριστικά οικιακής χρήσης, για την περίοδο 2000-2004. Σύμφωνα με την εισήγηση, η σύμβαση του […] και πάλι δεν προσκομίστηκε από την C-P ΑΒΕΕ[473], δεδομένου ότι […] δεν είχε συμπεριληφθεί στον κατάλογο πελατών με ποσοστό άνω του […] ενώ προσκομίστηκε η σύμβαση της ΚΥΨΕΛΗ, η οποία και έχει προσδιοριστεί ως «πελάτης». Σε αίτημα παροχής πληροφοριών το 2011[474], το οποίο αφορούσε σε προσκόμιση καταλόγου πελατών, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν ποσοστό άνω του […] του κύκλου εργασιών της στα καλλυντικά για την περίοδο 2000-2010, ο όμιλος C-P παρέθεσε[475] κατάλογο πελατών στον οποίο περιλαμβάνεται […] και η ΠΕΝΤΕ (έτη 2000-2001 και 2003). Επισημαίνεται ότι η εν λόγω ερώτηση είχε πανομοιότυπη διατύπωση με αυτή των απορρυπαντικών (σε ερωτηματολόγιο που προαναφέρθηκε). Σε άλλη ερώτηση του ιδίου ερωτηματολογίου της ΓΔΑ, η οποία αφορούσε σε προσκόμιση συμβάσεων διανομής για την περίοδο 2000-2010 (χωρίς συγκεκριμένη αναφορά σε ποσοστό κύκλου εργασιών ή σε κατηγορία πελάτη/ αντισυμβαλλόμενου), ο όμιλος C-P προσκόμισε[476] μόνο συμβάσεις ετών 2008-2010, καθώς

[466] Διευκρινίζεται ότι οι αναφερόμενες περιπτώσεις δεν αφορούν στο σύνολο των περιπτώσεων όπου ζητήθηκαν και δεν απεστάλησαν στοιχεία από τον όμιλο C-P (π.χ. συμβάσεις […]), αλλά μόνο τις περιπτώσεις όπου δεν απεστάλησαν οι θεωρούμενες ως προβληματικές συμβάσεις.

[467] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 5434/5.9.2005 επιστολή της ΓΔΑ προς την C-P ΑΒΕΕ.

[468] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005 απαντητική επιστολή της C-P ΑΒΕΕ.

[469] Βλ. Υπόμνημα εταιριών C-P, σελ.53-54.

[470] Ο.π. βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 6688/24.10.2005 απαντητική επιστολή της C-P ΑΒΕΕ.

[471] Όπως προκύπτει από το συσχετισμό του σχετικού Ε51 και της υπ' αριθμ. πρωτ. 1901/28.3.2011 απαντητικής επιστολής της C-P ΑΒΕΕ.

[472] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 682/6.2.2006 επιστολή της ΓΔΑ προς την C-P ΑΒΕΕ.

[473] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 1232/02.03.2006 απαντητική επιστολή της C-P ΑΒΕΕ

[474] Βλ. τις υπ' αριθμ. πρωτ. 687 και 688/2.2.2011 επιστολές της ΓΔΑ προς τις C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ.

[475] Βλ. τις υπ' αριθμ. πρωτ. 1900 και 1901/28.03.2011 απαντητικές επιστολές των C-P ΜΕΠΕ και C-P ΑΒΕΕ.

[476] Βλ. τις υπ' αριθμ. πρωτ. 1900 και 1901/28.03.2011 απαντητικές επιστολές των C-P ΜΕΠΕ και C-P ΑΒΕΕ.

για τα παλαιότερα έτη, ισχυρίστηκε ότι «έχουν υποβληθεί στο πλαίσιο της υπόθεσης για την οποία συντάχθηκε η με αριθμ. πρωτ 6370/11.11.2008» εισήγηση. Με βάση τα ανωτέρω, προκύπτει ότι οι C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ δεν προσκόμισαν στη ΓΔΑ τις συμβάσεις του […] και της ΠΕΝΤΕ για την περίοδο πριν το 2007. Σημειωτέον ότι (α) η επίμαχη συμβατική ρήτρα περιλαμβάνονταν στις συμβάσεις […] (έτη 1999 έως και το 2007) και της ΠΕΝΤΕ (έτη 2006 και 2007) και (β) η ΓΔΑ έλαβε γνώση των εν λόγω συμβάσεων, όταν αυτές προσκομίστηκαν από τις ίδιες τις εταιρίες […] και ΠΕΝΤΕ αντίστοιχα.

238. Ωστόσο, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής, δεν στοιχειοθετείται επαρκώς κατά νόμο παράβαση για παροχή ανακριβών ή ελλιπών στοιχείων στις προκείμενες περιπτώσεις (υπό β' και γ' ανωτέρω), δεδομένου ότι - όπως διατείνονται εν μέρει και οι ελεγχόμενες C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ[477] - δεν αποδείχθηκε ότι […] αντιπροσώπευε ποσοστό μεγαλύτερο του […] του κύκλου εργασιών της C-P ειδικώς στα απορρυπαντικά/καθαριστικά οικιακής χρήσης και κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα που αφορούσε το αίτημα παροχής πληροφοριών (εν αντιθέσει με την κατηγορία καλλυντικών, όπως ορθώς περιγράφεται στις υπ' αριθμ. πρωτ. 1900 και 1901/28.03.2011 απαντητικές επιστολές των C-P ΜΕΠΕ και C-P ΑΒΕΕ), ενώ αντίστοιχα ισχύουν και για τις συμβάσεις της ΠΕΝΤΕ για τα έτη 2006-2007[478]. Και τούτο, παρόλο που τόσο ο […] όσο και η ΠΕΝΤΕ ανήκαν προφανώς στην κατηγορία «πελατών» της C-P, απορριπτέων ως αβάσιμων των ισχυρισμών των ελεγχόμενων επιχειρήσεων του Ομίλου C-P Ελλάδος περί του αντιθέτου.

239. Σε άλλο αίτημα (2008) για προσκόμιση της σύμβασης της ΜΑΚΡΟ έτους 2007[479], η C-P ΜΕΠΕ απάντησε ότι η εν λόγω σύμβαση δεν υφίσταται και επομένως, δεν προσκομίζεται[480]. Σημειωτέον ότι (α) η επίμαχη συμβατική ρήτρα περιλαμβανόταν στη σύμβαση της ΜΑΚΡΟ (έτους 2007) και (β) η ΓΔΑ έλαβε γνώση της εν λόγω σύμβασης, όταν αυτή προσκομίστηκε από την εταιρία ΜΑΚΡΟ. Συναφώς, και το προηγούμενο έτος 2007, η ΓΔΑ είχε ζητήσει[481] να προσκομιστούν οι ισχύουσες - πιο πρόσφατες συμβάσεις που η C-P έχει συνάψει με τα σούπερ μάρκετ. Η C-P ΑΒΕΕ δεν προσκόμισε[482] αντίγραφο της σύμβασής της με τη ΜΑΚΡΟ (έτους 2006), παρότι στην εν λόγω ερώτηση δεν υπήρχε αναφορά σε ποσοστό κύκλου εργασιών. Σημειωτέον ότι (α) η επίμαχη ρήτρα περιλαμβανόταν στη σύμβαση της ΜΑΚΡΟ (έτους 2006) και (β) σε νέα ερώτηση της ΓΔΑ, το 2008 για προσκόμιση συμβάσεων της ΜΑΚΡΟ[483] (βλ. ανωτέρω), η C-P ΜΕΠΕ προσκόμισε τελικά την εν λόγω σύμβαση (2006)[484]. Περαιτέρω, η ΓΔΑ είχε ζητήσει[485] από την C-P ΑΒΕΕ, να προσκομίσει όλες τις συμβάσεις που είχε υπογράψει με πελάτες της (σ/μ), οι οποίοι αντιπροσωπεύουν ποσοστό άνω του 5% του κύκλου εργασιών της στα απορρυπαντικά/καθαριστικά οικιακής χρήσης, για την περίοδο 2000-2004.

240. Ωστόσο, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής, δεν στοιχειοθετείται επαρκώς κατά νόμο παράβαση για παροχή ανακριβών ή ελλιπών στοιχείων στην περίπτωση της σύμβασης της ΜΑΚΡΟ για το έτος 2006 (υπό δ' ανωτέρω), με δεδομένο ότι - όπως διατείνονται εν μέρει και οι ελεγχόμενες C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ[486]:

(α) αναφορικά με το υπ' αριθ. 682/6.2.2006 αίτημα παροχής πληροφοριών, η C-P ΑΒΕΕ ευλόγως δεν προσκόμισε[487] στη ΓΔΑ τη συμφωνία με τη ΜΑΚΡΟ, καθώς ο εν λόγω πελάτης δεν αντιπροσώπευε ποσοστό άνω του […] του κύκλου εργασιών της C-P την επίμαχη χρονική περίοδο. Και τούτο, παρόλο που η ΜΑΚΡΟ ανήκε προφανώς στην κατηγορία «πελατών» της C-P, απορριπτέου ως αβάσιμου του ισχυρισμού των ελεγχόμενων επιχειρήσεων περί του αντιθέτου, και

(β) αναφορικά με το υπ' αριθμ. 2075/13.4.2007 αίτημα παροχής πληροφοριών, η επίμαχη σύμβαση για το έτος 2006 δεν είχε συναφθεί από την C-P ΑΒΕΕ, αλλά από την C-P ΜΕΠΕ.

241. Διαφορετική όμως είναι η εκτίμηση στην περίπτωση της σύμβασης της ΜΑΚΡΟ για το έτος 2007 (υπό ε' ανωτέρω). Και τούτο, διότι το υπ' αριθμ. 6787/3.10.2008 αίτημα παροχής πληροφοριών ζητούσε συγκεκριμένα τις συμβάσεις της ΜΑΚΡΟ για την περίοδο 2000-2008 από τη C-P ΜΕΠΕ, χωρίς περαιτέρω διάκριση ή περιορισμό, σε προφανή αντιδιαστολή με προηγούμενα ερωτηματολόγια που περιείχαν πράγματι τον περιορισμό του […] του κύκλου εργασιών της C-P. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, είναι απορριπτέος και ο ισχυρισμός ότι η C-P θα μπορούσε καλόπιστα να είχε θεωρήσει ότι το ερωτηματολόγιο αφορούσε συγκεκριμένη μόνο κατηγορία πελατών.

VIII.3 Συμπέρασμα

242. Συμπερασματικά, κατά την ομόφωνη κρίση των μελών της Επιτροπής, η συμπεριφορά του ομίλου C-P στη διάρκεια της διεξαχθείσας έρευνας (σε επιμέρους διαστήματα που καλύπτουν τη χρονική περίοδο 2005-2011) συνιστά παροχή ανακριβών ή ελλιπών στοιχείων κατά την έννοια των προαναφερόμενων εφαρμοστέων διατάξεων[488], απορριπτέων ως αβάσιμων των περί του

[477] Βλ. Υπόμνημα εταιριών C-P, σελ.54-55.

[478] Ο έτερος ισχυρισμός της C-P, ότι δηλαδή δήθεν καλόπιστα εξέλαβε ότι οι «μη υπογεγραμμένες» συμφωνίες δεν εμπίπτουν στο αντικείμενο της ερώτησης είναι απορριπτέος ως προφανώς αβάσιμος, δεδομένου ότι οι επίμαχες συμβάσεις ήταν υπογεγραμμένες και, σε κάθε περίπτωση, συνιστούσαν συμφωνίες κατά την έννοια των κείμενων διατάξεων περί ανταγωνισμού.

[479] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 6787/03.10.2008 επιστολή της ΓΔΑ προς την C-P ΜΕΠΕ.

[480] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 8221/21.11.2008 απαντητική επιστολή της C-P ΜΕΠΕ.

[481] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 2075/13.4.2007 επιστολή της ΓΔΑ προς την C-P ΑΒΕΕ.

[482] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 2722/16.5.2007 απαντητική επιστολή της C-P ΑΒΕΕ.

[483] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 6787/3.10.2008 επιστολή της ΓΔΑ προς την C-P ΜΕΠΕ.

[484] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 8221/21.11.2008 απαντητική επιστολή της C-P ΜΕΠΕ.

[485] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 682/6.2.2006 επιστολή της ΓΔΑ προς την C-P ΑΒΕΕ.

[486] Βλ. Υπόμνημα εταιριών C-P, σελ.56-58. Βλ. και την υπ' αριθμ. πρωτ. 1465/16.2.2009 απαντητική επιστολή της C-P.ΜΕΠΕ

[487] Βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 1232/2.3.2006 απαντητική επιστολή της C-P ΑΒΕΕ.

[488] Βλ. σχετικά και ΕΑ 137/ΙΙ/2000, Ενότητα ΙΙΙ, και ΕΑ 91/1997, Ενότητα ΙΙΙ.

αντιθέτου αιτιάσεων της C-P. Και τούτο, διότι τουλάχιστον σε δύο (2) από τις πέντε (5) συνολικά περιπτώσεις που διερευνήθηκαν ανωτέρω στοιχειοθετήθηκε τέτοια παράβαση, και ειδικότερα:

• Η προσκόμιση «προτύπου» σύμβασης, το οποίο διέφερε από τις «πραγματικές/υπογεγραμμένες» συμβάσεις (έτους 2004). Πιο συγκεκριμένα, το προσκομισθέν από τον όμιλο C-P «πρότυπο» δεν περιείχε την υπό εξέταση παραβατική ρήτρα, η οποία αργότερα διαπιστώθηκε από την έρευνα της Υπηρεσίας ότι υπήρχε στις συμβάσεις του ομίλου C-P με τουλάχιστον δύο αντισυμβαλλόμενα μέρη.

• Η μη προσκόμιση της σύμβασης της ΜΑΚΡΟ (έτους 2007), η οποία ακολούθως διαπιστώθηκε ότι, και αυτή, περιείχε την υπό κρίση παραβατική ρήτρα.

243. Σημειωτέον ότι, τόσο στις συμβάσεις που δεν προσκομίστηκαν όσο και στον προσδιορισμό των πελατών που δεν περιλαμβάνονταν στον προσκομισθέντα κατάλογο, εντοπίστηκαν εντέλει ζητήματα κρίσιμα για τη στοιχειοθέτηση της παραβατικής συμπεριφοράς στην κύρια υπόθεση (ανεξαρτήτως του ότι ο παράγων αυτός δεν αποτελεί προϋπόθεση για τη θεμελίωση της διαδικαστικής παράβασης που αφορά στην παροχή ανακριβών στοιχείων).

244. Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή αποφάσισε ομόφωνα να επιβάλλει αυτοτελώς πρόστιμο για παρεμπόδιση ή δυσχέρανση των ερευνών της, βάσει του άρθρου 25 του ν. 703/1977 (νυν άρθρου 38 του ν. 3959/2011) - βλ. ενότητα IX κατωτέρω).

IX ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ

IX.1 Γενικό πλαίσιο - Εφαρμοστέο δίκαιο

245. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 703/1977, όπως ίσχυε, καθώς και με το άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3959/2011, εάν η Επιτροπή Ανταγωνισμού μετά από σχετική έρευνα που διεξάγεται διαπιστώσει παράβαση των άρθρων 1 του ν. 703/1977 ή 1 του ν. 3959/2011 ή/και 101 ΣΛΕΕ, μπορεί με απόφασή της, διαζευκτικά ή σωρευτικά, να επιβάλει πρόστιμο στις επιχειρήσεις που υπέπεσαν στην παράβαση, καθώς και να υποχρεώσει τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να παύσουν την παράβαση και να παραλείπουν αυτή στο μέλλον.

246. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 2 στοιχ. α΄ του ν. 3959/2011, για τον καθορισμό του προστίμου λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα, η διάρκεια, η γεωγραφική έκταση της παράβασης, η διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση της συγκεκριμένης επιχείρησης, καθώς και το οικονομικό όφελος που αποκόμισε, ενώ το επιβαλλόμενο πρόστιμο μπορεί να ανέλθει μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης για τη χρήση κατά την οποία έπαυσε η παράβαση, ή, εφόσον αυτή συνεχίζεται μέχρι την έκδοση της απόφασης, της προηγούμενης της έκδοσής της απόφασης χρήσης[489]. Ανάλογες διατάξεις ισχύουν και στο ενωσιακό δίκαιο[490].

247. Σημειωτέον ότι η ως άνω διάταξη, προβλέποντας χαμηλότερο ανώτατο ύψος προστίμου, συνιστά, κατ' αρχήν, ευνοϊκότερη για τις εμπλεκόμενες εταιρίες διάταξη σε σχέση με την προϊσχύουσα διάταξη του ν. 703/1977, και ως εκ τούτου εφαρμοστέα εν προκειμένω[491], [492]. Πιο συγκεκριμένα, ο ευμενέστερος χαρακτήρας ή μη του νέου νόμου κρίνεται από τη νομολογία (ex post), όχι γενικώς, αλλά ενόψει της συγκεκριμένης περίπτωσης, δηλαδή, ενόψει των συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών[493]. Στην προκειμένη περίπτωση, συγκρίνοντας για τον υπολογισμό του προστίμου τη νεότερη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 2 περ. α) του ν. 3959/2011 και την προϊσχύουσα του άρθρου 9 παρ. 2 εδ. β΄ του ν. 703/1977 διαπιστώνεται ότι η ρύθμιση του άρθρου 25, παρ. 2 περ.α) ν. 3959/2011, παρότι τα κριτήρια υπολογισμού του προστίμου παραμένουν κατ' ουσίαν τα ίδια, είναι επιεικέστερη στο σύνολό της διότι το ανώτατο όριο του προστίμου μειώθηκε με τη νεότερη διάταξη από 15% που καθοριζόταν με προϊσχύουσα διάταξη σε 10% του συνολικού κύκλου εργασιών. Συνεπώς, εν προκειμένω εφαρμοστέο είναι το άρθρο 25 παρ. 2 του ν. 3959/2011[494].

248. Συναφώς, αναφορικά με την παράλειψη γνωστοποίησης των συμβάσεων που έχουν συναφθεί μετά την 02.08.2005 εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας κατ' άρθρο 21 του ν. 703/1977, δεν υφίσταται πλέον νομικό έρεισμα για τον καταλογισμό παράβασης εκπρόθεσμης γνωστοποίησης, δεδομένου ότι το άρθρου 21 του ν. 703/1977 έχει εντωμεταξύ καταργηθεί (και δεν αντικαταστάθηκε με κανένα άλλο νομοθετικό κείμενο).

249. Σύμφωνα με την Ανακοίνωσή της Επιτροπής Ανταγωνισμού της 12.5.2006 - Κατευθυντήριες Γραμμές για τον υπολογισμό προστίμων, τούτη καθορίζει το βασικό ποσό του προστίμου για κάθε επιχείρηση σε συνάρτηση με τα προβλεπόμενα κάθε φορά στο νόμο κριτήρια. Εν συνεχεία, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, προσαυξάνει ή μειώνει το βασικό ποσό, ανάλογα με το εάν συντρέχουν αντίστοιχα επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις[495].

[489] Βλ. σχετικά και απόφαση ΣτΕ 2007/2013, σκ. 28.

[490] Βλ. άρθρο 23 του Κανονισμού 1/2003 της 16ης Δεκεμβρίου 2002, ΕΕ L 1, σ.1.

[491] Επισημαίνεται ότι η εν λόγω διάταξη προβλέπει δυο νέα κριτήρια υπολογισμού του προστίμου, τα οποία η ΕΑ λάμβανε ούτως ή άλλως υπόψη της και υπό το καθεστώς του ν. 703/1977, βάσει των προβλέψεων της Ανακοίνωσής της 12.05.2006 αναφορικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό προστίμων.

[492] Ειδικότερα, εξαίρεση από την αρχή ότι εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου οι οποίες ίσχυαν κατά τον χρόνο επέλευσης των γεγονότων που συνιστούν την παράβαση, χωρίς να έχει σημασία ο χρόνος κατά τον οποίο εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις και επιβάλλονται οι σχετικές κυρώσεις, γίνεται δεκτή στην περίπτωση ύπαρξης ευμενέστερου χαρακτήρα ενός νέου νόμου.

[493] Βλ. ΕΔΔΑ Απόφαση της 17.09.2009, Scoppola v.Italy, σκ. 109, και στη νομολογία του ΔΕΕ, C-387/02, 391/02 και 403/02, Berlusconi κ.α., Συλλ. 2005, σ. I-3565, σκ. 66-69· πρβλ. και ΣτΕ 2233/2009, σκ. 5 και νομολογία στην οποία παραπέμπει, ιδίως ΣτΕ 886/2000, σκ. 5, καθώς και ΔιοικΕφΑθ 292/2009, σκ. 6, και αποφάσειςC-201/09 και C-216/09, ArcelorMittal Luxembourg SA κ. Επιτροπής (μη δημοσιευμένη ακόμα στη Συλλογή), σκ. 72, C-189/02 P, Dansk Rørindustri κλπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, σ. I-5425, σκ. 217-233, και C-397/03 P, Archer Daniels Midland και Archer Daniels Midland Ingredients κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σ. I-4429, σκ. 21-26, ΣτΕ 4256/2001, 418/2005.

[494] Βλ. απόφαση ΕΑ 520/VI/2011 (TASTY) παρ. 355 και ΔΕφΑθ 869/2013, Tasty κατά ΕΑ, σκ. 44.

[495] Βλ. παραγράφους 5-6 της Ανακοίνωσης.

Ειδικότερα, το βασικό ποσό του προστίμου προκύπτει ως εξής:

(α) ορίζεται ποσοστό ύψους μέχρι τριάντα τοις εκατό (30%) επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορούν στην παράβαση, με κριτήριο τη σοβαρότητα αυτής και

(β) το ποσό αυτό υπολογίζεται επί των ως άνω ετήσιων εσόδων για κάθε έτος της παράβασης[496].

250. Η Επιτροπή δύναται να αποκλίνει από τη γενική μέθοδο υπολογισμού του προστίμου που προβλέπεται στη σχετική Ανακοίνωση, όταν οι ιδιαιτερότητες ορισμένης υπόθεσης το υπαγορεύουν[497]. Συναφώς, είναι επιτρεπτός ο κατ' αυτοδέσμευση της διοίκησης προσδιορισμός από αυτήν των κριτηρίων που σκοπεύει να εφαρμόσει στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της εξουσίας. Στην Επιτροπή εναπόκειται να ακολουθήσει τη μέθοδο υπολογισμού του ύψους του προστίμου, με την οποία αυτοδεσμεύτηκε, ενώ επιτρέπεται η απόκλιση από τα ούτως τεθέντα κριτήρια, λόγω συντρεχουσών ιδιαίτερων περιστάσεων σε συγκεκριμένη περίπτωση (είτε προς αυστηρότερη κατεύθυνση, είτε προς ηπιότερη κατεύθυνση), απόκλιση, ωστόσο, που θα πρέπει να δικαιολογείται ειδικώς[498].

251. Κατά την άσκηση της ανωτέρω αρμοδιότητάς της, η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια (εντός του κατά το νόμο ανώτατου ορίου) για τη συγκεκριμενοποίηση του εκάστοτε επιβληθησομένου προστίμου, προκειμένου να διασφαλίζεται με επάρκεια το επιδιωκόμενο αποτρεπτικό αποτέλεσμα, εν ανάγκη κινούμενη και αυστηρότερα της προηγούμενης τυχόν πρακτικής της[499]. Πράγματι η αποτελεσματική εφαρμογή των ενωσιακών κανόνων ανταγωνισμού προϋποθέτει ότι η εκάστοτε αρχή ανταγωνισμού μπορεί οποτεδήποτε να προσαρμόζει το ύψος των προστίμων στις ανάγκες της πολιτικής αυτής[500]. Επιπλέον, δεν υφίσταται παράβαση της αρχής της νόμιμης εμπιστοσύνης και της μη αναδρομικότητας, είτε (α) όταν η αρχή ανταγωνισμού μέσω κατευθυντήριων γραμμών αποφασίζει να κινηθεί σε αυστηρότερο σε σχέση με το παρελθόν τρόπο, είτε (β) όταν πράττει τούτο επί ατομικής βάσης (σε σύγκριση δε ατομικά προς άλλες περιπτώσεις)[501]. Οι επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε διοικητική διαδικασία, η οποία μπορεί να καταλήξει στην επιβολή προστίμου δεν μπορούν να έχουν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στο γεγονός ότι η Επιτροπή δεν θα υπερβεί το ύψος των προστίμων το οποίο εφάρμοζε προηγουμένως[502].

252. Σύμφωνα με τη νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων, οι παραβάσεις των διατάξεων του άρθρου 1 του ν. 703/1977 είναι διακριτές από εκείνες του άρθρου 2 του ν. 703/1977, δεν απορροφώνται οι πρώτες από τις δεύτερες, ενώ επιβάλλεται διαφορετικό πρόστιμο. Και τούτο, δεδομένου ιδίως ότι η στοιχειοθέτηση τους βασίζεται σε διαφορετικές προϋποθέσεις σε διαφορετικές διατάξεις και η επιβολή κύρωσης για κάθε ομάδα από τις παραβάσεις αυτές αποβλέπει σε διαφορετικό σκοπό[503]. Αντίθετα, για τις παραβάσεις των διατάξεων του άρθρου 1 ν. 703/1977 και των αντίστοιχων ενωσιακών διατάξεων του άρθρου 81 ΣυνθΕΚ νομίμως επιβάλλεται ενιαίο πρόστιμο, αφού αποτελούν κατ' ουσίαν την ίδια παράβαση που βασίζεται σε ίδιες προϋποθέσεις, ενώ η επιβολή κύρωσης για καθεμία από αυτές αποβλέπει στον ίδιο σκοπό. Το ίδιο ισχύει και για τις παραβάσεις των άρθρων 2 του ν. 703/1977 και 82 ΣυνθΕΚ[504]. Κατά συνέπεια, στην παρούσα υπόθεση, μπορεί να επιβληθεί ενιαίο πρόστιμο για τις παραβάσεις των άρθρων 1 του ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ και ενιαίο πρόστιμο για τις παραβάσεις των άρθρων 2 του ν. 703/1977 και 82 ΣυνθΕΚ[505].

253. Τέλος, όπως προαναφέρθηκε (βλ. ενότητα VIII ανωτέρω), σε περίπτωση παροχής ανακριβών ή ελλιπών των απαιτούμενων κατ' άρθρο 25 ν. 703/77 (νυν άρθρο 38 ν. 3959/2011) πληροφοριών, η Επιτροπή επιβάλλει πρόστιμο δεκαπέντε χιλιάδες (€ 15.000) με ανώτατο όριο 1% του κύκλου εργασιών της επιχείρησης που παρείχε

[496] Βλ. ιδίως παρ. 8 προαναφερόμενης Ανακοίνωσης. Η βάση για τον υπολογισμό του προστίμου είναι ο συνολικός κύκλος εργασιών της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορούν στην παράβαση. Παρομοίως, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρησιμοποιεί ως βάση υπολογισμού την αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν από την επιχείρηση, με τις οποίες η παράβαση σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα. Ο συνδυασμός της αξίας των πωλήσεων με τις οποίες σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα η παράβαση, καθώς και της διάρκειας της παράβασης, θεωρείται ως κατάλληλη βάση υπολογισμού για να προσδιοριστεί η οικονομική σημασία της παράβασης, καθώς και το σχετικό βάρος της συμμετοχής κάθε επιχείρησης σε αυτήν (βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την επιβολή προστίμων, οπ.π, παρ. 6, 13-15).

[497] Βλ. ιδίως παρ. 21 της Ανακοίνωσης.

[498] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 2265/2010 σκ. 46, ΔΕφΑθ 559/2010 σκ. 26 και ΔΕφΑθ 2891/2009 σκ. 29, όπου και σχετικές παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία, ΕΑ 512/VI/2010, σκ. 211, ΕΑ 563/VII/2013, σκ. 372 επ., υπόθεση Επιτροπής COMP/F/39.234/2006 σκ. 14, υπόθεση Επιτροπής IV/35.814/1998, σκ. 83-84, ΓενΔικ Τ-217/03 και Τ-245/03 FNCBV και FNSEA κατά Επιτροπής. Γενικά όσον αφορά στο κριτήριο του συνολικού κύκλου εργασιών μιας επιχείρησης ως βάσης για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, βλ. επίσης ΣτΕ 2007/2013, σκ. 28.

[499] Βλ. σημεία 2 και 4 της Ανακοίνωσης καθώς και ΕΑ 563/VII/2013, σκ. 332, υποσημείωση 607 με παραπομπή σε εθνική και ενωσιακή νομολογία.

[500] Βλ. ΕΑ 563/VII/2013, σκ. 332 και υποσημείωση 608 με παραπομπή σε ενωσιακή νομολογία.

[501] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 559/2010 ό.π. σκ. 26, όπου και σχετικές παραπομπές σε πάγια ενωσιακή νομολογία, ειδικότερα απόφαση ΔΕΚ, υπόθ. C-189/02P, C-202/02P, C-205/08P έως C-208/02P, Dansk Rörindustri κ.α., ό.π. σκ. 11, 202, 216-219, 222-224 και 227-231.

[502] Βλ. ΕΑ 563/VII/2013, σκ. 332 και υποσημείωση 609 με παραπομπή σε εθνική και ενωσιακή νομολογία.

[503] ΕΑ 520/VI/2011 παρ. 360, με παραπομπή σε σχετική νομολογία (ΔΕφΑθ 2265/2010, σκ. 40-41), η οποία επικυρώθηκε με την ΔΕφΑθ 869/2013, σκ. 13. Βλ. επίσης Τ-71/03 Tokai Carbon κατά Επιτροπής Συλλ. 2005, σ. ΙΙ-10, σκ. 377, Τ-25/05 ΚΜΕ κατά Επιτροπής Συλλ. 2010, σ. ΙΙ-91, σκ. 172, Τ-68/04 SGL Carbon AG κατά Επιτροπής Συλλ. 2008, σ. ΙΙ-2511, σκ. 126-134, Τ-203/01, Manufacture francaise de pneumatiques Michelin, Συλλ. 2010 σ.ΙΙ- 4071, σκ. 265, 267, Τ-155/06, Tomra Systems ASA, Συλλ. 2010, σ.ΙΙ-4361, παρ.17 επ,. όπου κρίθηκε ότι παρά τη διαπίστωση της παράβασης σε διαφορετικά εδάφη (κράτη μέλη) και σε διαφορετικές περιόδους, επιβλήθηκε ενιαίο πρόστιμο για παράβαση του άρθρου 2 για όλα τα έτη της παράβασης.

[504] ΕΑ 520/VI/2011 παρ. 360, ΔΕφΑθ 2265/2010, παρ. 44.

[505] ΕΑ 520/VI/2011, παρ. 361.

τις ανακριβείς ή ελλιπείς πληροφορίες[506]. Ως αφετήριο επομένως όριο, κατά τη σαφή εν λόγω διατύπωση, τίθεται το ποσό των 15.000 ευρώ. Το οποίο όμως δεν μπορεί να υπερβεί το 10% του κύκλου εργασιών της επιχείρησης που έχει παράσχει τις ανακριβείς ή ελλιπείς πληροφορίες.

IX.2 Καταλογισμός σε μητρικές επιχειρήσεις

254. Ο καταλογισμός της ευθύνης για διαπιστωθείσα παράβαση σε μητρικές επιχειρήσεις συνιστά διακριτική ευχέρεια, και επ' ουδενί υποχρέωση, της εθνικής αρχής ανταγωνισμού[507]. Περαιτέρω, οι όροι και οι προϋποθέσεις για τον καταλογισμό αντίστοιχης τυχόν ευθύνης δεν εφαρμόζονται κατά τρόπο ενιαίο και συνεκτικό σε ενωσιακό επίπεδο. Παρατηρούνται, δηλαδή, σημαντικές αποκλίσεις στο εθνικό δίκαιο των Κρατών Μελών, δεδομένης και της αρχής της διαδικαστικής/δικονομικής αυτονομίας[508].

255. Υπό το πρίσμα του εθνικού δικαίου, ο τυχόν καταλογισμός της ευθύνης για διαπιστωθείσα παράβαση σε μητρική επιχείρηση εγείρει συχνά ζητήματα που σχετίζονται με τη θεμελιώδη αρχή της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου και της προσωπικής ευθύνης της επιχείρησης (προσωποπαγής χαρακτήρας της ευθύνης βάσει του κυρωτικού χαρακτήρα των μέτρων που επιβάλλονται)[509] και την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, καθώς και την αρχή της ασφάλειας δικαίου. Πράγματι, τόσο η θεωρία όσο και η νομολογία, εμφανίζονται επιφυλακτικές σε θέματα κάμψης/άρσης της αυτοτέλειας της νομικής προσωπικότητας, με εξαίρεση ειδικές περιπτώσεις που σχετίζονται, για παράδειγμα, με τη χρήση της θυγατρικής ως εντολοδόχου ή ως απλού εργαλείου ή παραρτήματος της μητρικής, τη θεωρία της αντιπροσώπευσης ή της ευθύνης του προστήσαντος (μητρικής) για αδικοπραξίες του προστηθέντος (θυγατρικής)[510], τη θεωρίας του alter ego και την ανεπαρκή κεφαλαιοδότηση της θυγατρικής προκειμένου για την ικανοποίηση τρίτων δανειστών κ.αλ.[511]. Έχει επίσης κριθεί ότι ο καθολικός ή ο πολύ υψηλός βαθμός κεφαλαιουχικής συμμετοχής ενός προσώπου σε κάποιο νομικό πρόσωπο δεν επαρκεί ώστε να θεμελιωθεί η άρση της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου σε περίπτωση ευθύνης του φορέα του[512].

256. Στο ενωσιακό δίκαιο, μία μητρική εταιρία ευθύνεται για τη διαπιστωθείσα παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού όταν η ίδια έχει παραβιάσει τους σχετικούς κανόνες, αναπτύσσοντας ταυτόχρονα με τη θυγατρική της αντίστοιχη εξωτερική συμπεριφορά, ή όταν έχει συντελέσει με ενέργειες στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση της παράνομης συμπεριφοράς της θυγατρικής, ή όταν η θυγατρική δεν διαθέτει αυτονομία κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικών με την επιχειρηματική συμπεριφορά της στην αγορά, αλλά ενεργεί υπό τις οδηγίες της μητρικής, η οποία διατηρεί άμεσο και σημαντικό οικονομικό συμφέρον για άσκηση πραγματικού ελέγχου στις δραστηριότητες της θυγατρικής[513], ή παρουσιάζεται ως η καρπώτρια μέρους ή του συνόλου των ωφελημάτων, τα οποία προκύπτουν από την παράνομη συμπεριφορά της θυγατρικής, ακόμη και αν δεν έχει αναπτύξει η ίδια θετική συμπεριφορά προς την

[506] Βλ. άρθρο 25 παρ. 2 ν. 703/1977 (νυν άρθρο 38 παρ. 3 ν. 3959/2011).

[507] Βλ. ενδεικτικά κατ' αναλογία Απόφαση ΓενΔικ της 17ης Μαΐου 2011 στην υπόθεση Τ 299/08, Elf Aquitaine SA κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Συλλ. ΙΙ-02149, σκ. 60 «η Επιτροπή έχει την ευχέρεια, αλλά όχι και την υποχρέωση, να καταλογίσει την ευθύνη για μια παράβαση στη μητρική εταιρία». Βλ. επίσης, επ' αυτού, απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Σεπτεμβρίου 2009, C 125/07 P, C 133/07 P, C 135/07 P, Erste Group Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. Ι 8681, σκ. 82, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Δεκεμβρίου 2006, Τ 259/02 έως Τ 264/02 και Τ 271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. ΙΙ 5169, σκ. 331.

[508] Βλ. ενδεικτικά EU Commission Staff Document SWD (2014) 231/2 "Enhancing competition enforcement by the Member States' competition authorities: institutional and procedural issues" accompanying the 2014 EU Communication on 10 years of antitrust enforcement under Regulation 1.2003, σημ. 76. Εξ επόψεως Κρατών Μελών της ΕΕ, κάποια δεν έχουν σχετική δυνατότητα να εφαρμόζουν ευθέως στο εθνικό τους δίκαιο κανόνες για τον καταλογισμό σε μητρικές επιχειρήσεις αντίστοιχους με εκείνους που ισχύουν σε ενωσιακό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένου του σχετικού τεκμηρίου άσκησης καθοριστικής επιρροής, ενώ κάποια άλλα Κράτη Μέλη έχουν τη σχετική αυτή δυνατότητα. Βλ. σχετικά και Ν. Πίτσο, Ζητήματα ευθύνης της μητρικής για επιχειρηματικές αποφάσεις της θυγατρικής εταιρίας στους ομίλους επιχειρήσεων, ΔΕΕ 11/2013, και R. Burnley, Group Liability for Antitrust Infringements: Responsibility and Accountability, World Competition 33 (2010), σελ. 595 (614).

[509] Σημειωτέον ότι η θεμελιώδης αρχή της προσωπικής ευθύνης για παραβάσεις του δικαίου ανταγωνισμού αναγνωρίζεται και στο ενωσιακό δίκαιο - και τούτο, ανεξαρτήτως της νομολογίας AKZO που αναφέρεται, μεταξύ άλλων, και στη χρήση μαχητού τεκμηρίου βάσει κεφαλαιουχικής συμμετοχής μητρικής στη θυγατρική: βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΕ C-65/2002 και C-72/2002 ThyssenKrupp κατά Επιτροπής, σκ. 82, ΔΕΕ C-322/07 P, C-327/07 P & C-338/07 P Papierfabrik, Bollore κ.αλ. σκ. 37, 38, Προτάσεις Γεν.Εισαγ. Kokkot της 23.4.2009 στην υπόθεση C-97/2008 Akzo Nobel κατά Επιτροπής, σκ. 39, καθώς και Προτάσεις Γεν.Εισαγ. Bot της 26.10.2010 στην υπόθεση C-352/2009 ThyssenKrupp κατά Επιτροπής, σκ. 162. Η έννοια της οικονομικής ενότητας μπορεί να δικαιολογήσει παρεκκλίσεις από την αρχή της προσωπικής ευθύνης, όταν αυτές όμως έχουν χαρακτήρα εξαίρεσης και είναι αναγκαίες για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των κανόνων του ανταγωνισμού.

[510] Η συμπεριφορά της θυγατρικής μπορεί να καταλογιστεί στη μητρική ως ευθύνη από αλλότριες πράξεις (βλ. Μιχ. Σταθόπουλο, Γενικό Ενοχικό Δίκαιο, 4η έκδοση, 2004, σελ. 353 επ.) και άρα δικαιολογείται και θεμελίωση σε βάρος της μητρικής, προσωπικής ευθύνης από πρόστηση (άρθρα 334, 922 ΑΚ).

[511] Αντίστοιχα επιφυλακτικές ως προς σε θέματα κάμψης/άρσης της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου είναι και αλλοδαπές έννομες τάξεις (Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ηνωμένες Πολιτείες κ.αλ.).

[512] Βλ. ενδεικτικά ΑΠ Ολ 17/1994 ΕλλΔνη 1994, 1962.

[513] Ως περιστάσεις άσκησης πραγματικού ελέγχου επί της θυγατρικής από τη μητρική, σύμφωνα με την πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τη νομολογία του ΔΕΕ, έχουν εκτιμηθεί α) η συγκατάθεση ή η έγκριση των επιχειρηματικών αποφάσεων της θυγατρικής από τη μητρική, χωρίς να είναι απαραίτητη η άμεση αιτιώδης σύνδεση της επίδικης παράνομης συμπεριφοράς με τις οδηγίες της μητρικής, υπό την προϋπόθεση ότι η επίδικη συμπεριφορά αποτελεί τυπικά μέρος της δραστηριότητας που εποπτεύεται από τη μητρική και υπόκειται στις γενικές κατευθύνσεις της και β) η ταυτόχρονη γνώση και παθητική αποδοχή της παράνομης πρακτικής της θυγατρικής από τη μητρική, η οποία εξομοιώνεται με σιωπηρή έγκριση. Περαιτέρω, ως επιμέρους πρόσθετο κριτήριο συνεκτιμάται η ταυτότητα του αντικειμένου της δραστηριότητας μητρικής - θυγατρικής.

κατεύθυνση της παράβασης[514]. Στην ειδική περίπτωση της θυγατρικής που ελέγχεται κατά 100% από τη μητρική της, υφίσταται - σύμφωνα με τη νομολογία - μαχητό τεκμήριο τήρησης των οδηγιών της μητρικής από την καθ' ολοκληρίαν ελεγχόμενη θυγατρική, με συνέπεια ο καταλογισμός να προκύπτει κατ' αρχήν αυτομάτως με μόνη τη διαπίστωση του ποσοστού της συμμετοχής της πρώτης στο κεφάλαιο της δεύτερης, χωρίς να απαιτείται κατ' αρχήν να αποδειχθεί η άσκηση πραγματικού ελέγχου της μητρικής επί της θυγατρικής[515]. Ωστόσο, και σε αυτή την ειδική περίπτωση, η μητρική εταιρία δύναται να ανατρέψει αυτό το τεκμήριο, προσκομίζοντας στοιχεία που αποδεικνύουν επαρκώς ότι δεν ήταν σε θέση να επηρεάσει την εμπορική πολιτική της θυγατρικής ή ότι τούτη ενεργεί αυτοτελώς στην αγορά[516]. Όπως προαναφέρθηκε, ο καταλογισμός ευθύνης στη μητρική για διαπιστωθείσα παράβαση της θυγατρικής εναπόκειται πάντοτε στη διακριτική ευχέρεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με στόχο να βελτιώσει την αποτελεσματική εφαρμογή των ενωσιακών κανόνων ανταγωνισμού (και με δεδομένο τον κατακερματισμό των εθνικών εννόμων τάξεων).

257. Κατά την κρίση της Επιτροπής, λαμβάνοντας υπόψη τις προαναφερόμενες σκέψεις, προκύπτουν τα ακόλουθα. Η ένταξη δύο εταιριών σε μία «ενιαία οικονομική οντότητα» κατά την έννοια του δικαίου του ανταγωνισμού[517], μπορεί μεν να αποκλείει τη στοιχειοθέτηση συμπράξεων κατ' άρθρο 81 ΣυνθΕΚ / 101 ΣΛΕΕ (λόγω της έλλειψης πλειονότητας ανεξάρτητων κέντρων εξουσίας και λήψης αποφάσεων), δεν επαρκεί, ωστόσο, για τον καταλογισμό της ευθύνης σε μητρική επιχείρηση για διαπιστωθείσα παράβαση που διέπραξε η θυγατρική της, αλλά πρέπει να συμπληρώνεται από ικανό αριθμό πραγματικών προϋποθέσεων που καταδεικνύουν την έλλειψη νομικής ή πραγματικής δυνατότητας αυτόνομης λήψης αποφάσεων της θυγατρικής επιχείρησης, στη βάση οικονομικών/ επιχειρηματικών και οργανωτικών κριτηρίων[518], και τη συνδρομή συμφέροντος πραγματικού ελέγχου της πρώτης επί της δεύτερης[519]. Συναφώς, ο αυτόνομος ή μη χαρακτήρας της συμπεριφοράς της θυγατρικής (εάν, δηλαδή, η θυγατρική εταιρία καθορίζει αυτοτελώς την εμπορική της πολιτική ή εάν η μητρική της εταιρία ασκεί καθοριστική επιρροή σε αυτή) θα πρέπει να εξετάζεται ανά περίπτωση και υπό το πρίσμα όλων των κρίσιμων στοιχείων που αφορούν τις οργανωτικές, οικονομικές και νομικές σχέσεις μεταξύ της θυγατρικής και της μητρικής εταιρίας[520]. Η θεώρηση αυτή συνάδει, άλλωστε, και με την αρχή του προσωπικού χαρακτήρα της ευθύνης, η οποία αναγνωρίζεται ως θεμελιώδης και στο ενωσιακό δίκαιο κατά τα προκτεθέντα. Ειδικότερα, χωρίς να παραγνωρίζεται η διακριτική ευχέρεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού να καταλογίσει στη μητρική την ευθύνη για την παράβαση που διέπραξε η θυγατρική της, συνεκτιμώμενης της σχετικής πρακτικής και νομολογίας σε ενωσιακό επίπεδο[521], απαιτείται, σε κάθε περίπτωση,

[514] Βλ. Λ. Αθανασίου/ Ε. Μαστρομανώλη, Καταλογισμός σε μητρική εταιρία παράβασης κανόνων ανταγωνισμού θυγατρικής της - Σύγχρονες τάσεις και συγκριτικές προσεγγίσεις, ΔΕΕ 12/2009 με περαιτέρω παραπομπές σε ΔΕΕ C-65/2002 και 72/2002 ThyssenKrupp Stainless GmbH σκ. 82 - 84 και C-49/1992 Anic Partecipazioni SpA σκ. 78. Βλ. επίσης Πίτσος, Ζητήματα ευθύνης της μητρικής για επιχειρηματικές αποφάσεις της θυγατρικής στους ομίλους επιχειρήσεων, ΔΕΕ 11/2013 και Whish R & Bailey D., Competition Law, 7th ed., Oxford University Press, 2012, p. 95 - 97. Κρίσιμες παράμετροι για την απόδοση σε μητρική εταιρία, συμπεριφοράς της θυγατρικής, θεωρούνται αφενός η έλλειψη αυτονομίας της θυγατρικής κατά τη λήψη συναφών αποφάσεων, εξαιτίας της τήρησης, από όλες τις ουσιώδεις απόψεις, των οδηγιών της μητρικής της. και αφετέρου οι οικονομικοί και νομικοί δεσμοί που συνδέουν τις δύο εταιρίες: βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ 48/69 Imperial Chemical Industries σκ. 132 επ, ΔΕΕ 52/1969 Geigy σκ. 44 επ., ΔΕΕ 107/1982 AEG, σκ. 49 επ.

[515] Βλ. ΔΕΕ C-286/98 P, Stora Kopparbergs Bergslags σκ. 26-29 και ΓενΔΕΕ Τ-71, 74, 87 & 91/2003 Tokai Carbon σκ. 60 επ. Μάλιστα σύμφωνα με τη νομολογία, αρκεί να αποδειχθεί ότι η μητρική εταιρία κατέχει το σύνολο του κεφαλαίου μιας θυγατρικής και συνεπώς αποτελεί τμήμα μιας ενιαίας οικονομικής ενότητας, προκειμένου να συναχθεί ότι η μητρική ασκεί αποφασιστική επιρροή επί της εμπορικής πολιτικής της θυγατρικής, ακόμη και αν η πρώτη δεν συμμετείχε άμεσα στην παράβαση (βλ. ΔΕΕ C - 97/2008 P, Akzo σκ. 62). Στο πλαίσιο αυτό, η μητρική εταιρία ενέχεται εις ολόκληρον και αλληλεγγύως για την καταβολή του επιβληθέντος στη θυγατρική προστίμου (βλ, σχετικά και ΓενΔΕΕ Τ-122/2007 Siemens σκ. 155-156).

[516] Βλ. μεταξύ άλλων, ΔΕΕ C 628/10 και C 14/11 Alliance one International και Standard Commercial Tobacco κατά Επιτροπής σκ. 47.

[517] Το κριτήριο της «ενιαίας οικονομικής οντότητας» δεν αντιπροσωπεύει μια πλήρη και αυτόνομη θεωρία εταιρικής νομικής προσωπικότητας, η οποία να καθιστά σε κάθε περίπτωση πλήρως ανεφάρμοστους τους αντίστοιχους κανόνες εθνικού δικαίου στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 81 ΣυνθΕΚ / 101 ΣΛΕΕ.

[518] Όπως, για παράδειγμα, η χρήση της θυγατρικής ως οχήματος για την αποκλειστική διεκπεραίωση των επιχειρηματικών σκοπών της μητρικής, η ταυτότητα αντικειμένου δραστηριότητας, η συμπληρωματικότητα και αλληλεξάρτηση των δραστηριοτήτων μητρικής/θυγατρικής, η ταυτότητα προσώπων που στελεχώνουν τη διοίκηση μητρικής και θυγατρικής, ο συντονισμός των δραστηριοτήτων των θυγατρικών από την μητρική, η εμπλοκή της μητρικής ή περισσότερων συγγενών ή συνδεδεμένων εταιριών ενός ομίλου στη φερόμενη παραβατική συμπεριφορά, καθώς και η συγκατάθεση ή έγκριση επιχειρηματικών αποφάσεων της θυγατρικής από τη μητρική κ.αλ.

[519] Βλ. σχετικά Αθανασίου Λ., Μαστρομανώλης Ε., Καταλογισμός σε μητρική εταιρία παράβασης κανόνων ανταγωνισμού θυγατρικής της- Σύγχρονες τάσεις και συγκριτικές προσεγγίσεις, ΔΕΕ, τ.12/2009.

[520] Βλ. αντιστοίχως και ενδεικτικώς στο ενωσιακό δίκαιο: απόφαση της 1.7.2010 ΔΕΕ C-407/2008 Knauf κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Συλλ. I-6375), σκ. 100, καθώς και Προτάσεις Γεν.Εισαγ. Mazak της 14.10.2010 στην υπόθεση C-90/2009 General Quimica κατά Επιτροπής, σκ. 39.

[521] Στο πλαίσιο αυτό, συνεκτιμάται και ο βαθμός κεφαλαιουχικής συμμετοχής της μητρικής στη θυγατρική, σε συνδυασμό με άλλες πτυχές της μεταξύ τους οργανωτικής διάρθρωσης, χωρίς ωστόσο η τυχόν καθολική κεφαλαιουχική συμμετοχή (έλεγχος κατά 100% της θυγατρικής από τη μητρική)να επαρκεί από μόνη της, ως μαχητό τεκμήριο, για τον καταλογισμό της ευθύνης στη μητρική επιχείρηση. Εξάλλου, και πέραν της διακριτικής ευχέρειας που απολαμβάνουν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού ως προς τον καταλογισμό της ευθύνης σε μητρική επιχείρησης, επισημαίνεται ότι - και με βάση την αρχή της διαδικαστικής/δικονομικής αυτονομίας - οι κανόνες κατανομής βάρους απόδειξης και η χρήση σχετικών αποδεικτικών (μαχητών ή αμάχητων) τεκμηρίων ρυθμίζονται από το εθνικό δίκαιο, εκτός εάν κάτι διαφορετικό επιβάλλεται για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής των ενωσιακών κανόνων (βλ. ενδεικτικά Bernardo Cortese, Piercing the corporate veil in EU competition law: the parent subsidiary relationship and antitrust liability σε Συλλογή EU Competition Law, Between Public and Private Enforcement, Επιμ. Bernardo Cortese, σελ. 89 επ.).

η συνδρομή των συνθηκών εκείνων που - με βάση την αρχή της αναλογικότητας - το επιβάλλουν. Στη μέχρι τώρα διοικητική πρακτική των εθνικών αρχών ανταγωνισμού, συμπεριλαμβανομένης της ελληνικής αρχής, αυτή η δυνατότητα έχει χρησιμοποιηθεί με μεγάλη φειδώ, και σε ειδικές περιπτώσεις. Κατά την κρίση των Μελών της Επιτροπής, τέτοιες είναι οι περιπτώσεις, όπου προκύπτουν συγκεκριμένα ευρήματα / αποδεικτικά στοιχεία στο φάκελο της υπόθεσης για άμεση εμπλοκή και γνώση της μητρικής, δηλαδή ενεργό συμμετοχή της στην εκάστοτε διαπιστωθείσα παράβαση. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή συνεκτιμά συνολικά όλα τα κρίσιμα στοιχεία και κριτήρια που αφορούν τις οργανωτικές, οικονομικές και νομικές σχέσεις μεταξύ της θυγατρικής και της μητρικής εταιρίας κατά τα προαναφερθέντα, ώστε να προκύπτει με σαφήνεια ότι η θυγατρική δεν καθόριζε αυτοτελώς την συγκεκριμένη υπό εξέταση επιχειρηματική της συμπεριφορά, αλλά εκτελούσε τις σχετικές οδηγίες της μητρικής της - σταθμίζοντας επιπλέον την ανάγκη διασφάλισης του αποτρεπτικού χαρακτήρα της παρέμβασης της Επιτροπής στην εκάστοτε συγκεκριμένη υπόθεση, καθώς και λόγους αποτελεσματικότητας της διαδικασίας εν γένει.

258. Στα υπομνήματά τους και στη συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής, οι ελεγχόμενες εταιρίες C-P υποστήριξαν ότι - στις περιστάσεις της κρινόμενης υπόθεσης - δεν είναι ορθό, αλλά ούτε και σκόπιμο/αναλογικό, να καταλογιστεί στην μητρική εταιρία C-P ευθύνη για τυχόν διαπιστωθείσες παραβάσεις των ελληνικών θυγατρικών της[522]. Και τούτο, διότι κατά την άποψή τους πάντοτε (α) υφίστατο σαφής αυτοτέλεια των ελληνικών θυγατρικών ως προς τον καθορισμό της εμπορικής τους πολιτικής[523], (β) από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει οποιαδήποτε απόδειξη, ή έστω ένδειξη, περί σαφών οδηγιών για τις επίμαχες συμβατικές ρήτρες, ούτε και περί σιωπηρής έγκρισης και αποδοχής των επίμαχων αυτών ρητρών[524], ενώ και η σχετική παράθεση του αποδεικτικού υλικού από τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία των ελληνικών θυγατρικών C-P είναι παραπλανητική. Ισχυρίστηκαν, επίσης, ότι - στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της ευχέρειας και υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας - δεν ενδείκνυται η Επιτροπή να καταλογίσει εν προκειμένω ευθύνη στη μητρική εταιρία C-P για τη διαπιστωθείσα παράβαση των ελληνικών θυγατρικών της (λαμβάνοντας ιδίως υπόψη ότι δεν πρόκειται για οριζόντια σύμπραξη καρτελικής φύσης)[525].

259. Κατά την πλειοψηφία των Μελών της Επιτροπής (Πρόεδρος, Δημήτριος Κυριτσάκης, Τακτικά Μέλη, Βικτωρία Μερτικοπούλου, Λευκοθέα Ντέκα και Ιωάννης Αυγερινός), οι ως άνω ισχυρισμοί είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι. Και τούτο, διότι προκύπτει με σαφήνεια - ιδίως με βάση τα στοιχεία επικοινωνίας μεταξύ των ελληνικών θυγατρικών εταιριών C-P με την απώτερη αμερικανική μητρική C-P, απευθείας και διαμέσου του ευρωπαϊκού επιχειρησιακού διαμερίσματος C-P, όπως αυτά συμπληρώνονται από στοιχεία επικοινωνίας από τις εταιρίες αυτές και προς την ιταλική θυγατρική C-P (βλ. ενότητες VI.3, VI.4, VII.7.2 και VII.7.6) - ότι η μητρική εταιρία C-P είχε συνεισφέρει θετικά στη σύλληψη, στο σχεδιασμό, στην παρακολούθηση και στην υλοποίηση της παράνομης συμπεριφοράς των ελληνικών θυγατρικών (ανεξαρτήτως του ότι η εν λόγω συμπεριφορά δεν εξωτερικεύτηκε ως συμπεριφορά της μητρικής). Με βάση τα συγκεκριμένα αυτά ευρήματα, δεν καταλείπεται αμφιβολία ότι η απώτερη μητρική C-P είχε άμεση εμπλοκή και γνώση της πολιτικής περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών που εφάρμοζαν οι ελληνικές θυγατρικές της, δηλαδή ενεργό συμμετοχή στη διαπιστωθείσα παράβαση.

260. Πράγματι, και σε αντίθεση με τις αιτιάσεις που πρόβαλαν οι ελεγχόμενες εταιρίες C-P, οι ενέργειές τους, όπως αυτές προτεραιοποιήθηκαν και εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο του κεντρικού σχεδίου για την αντιμετώπιση της «απειλής» των παράλληλων εισαγωγών, δεν ήταν εξ ολοκλήρου εύλογες ή/και ουδέτερες εξ απόψεως δικαίου ανταγωνισμού, δεν αφορούσαν αποκλειστικά σε συγκεκριμένα επιμέρους κανάλια διανομής, ούτε και αφορούσαν μόνον τη διενέργεια ανταγωνιστικών προωθητικών ενεργειών ως κίνητρο στους Έλληνες πελάτες να συνεχίσουν να προμηθεύονται προϊόντα C-P από τις ελληνικές θυγατρικές C-P. Τουναντίον, ορισμένες στόχευαν ευθέως στον έλεγχο και περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών προϊόντων C-P από την Ιταλία στην Ελλάδα - τόσο των πωλήσεων από Ιταλία προς Ελλάδα, όσο και των αγορών από Ελλάδα προς Ιταλία - για παράδειγμα, με την πρόβλεψη επιβολής ανώτατων ορίων/ποσοστώσεων για την μείωση των παράλληλων εξαγωγών που πραγματοποιούσαν συγκεκριμένοι Ιταλοί μεταπωλητές προς την Ελλάδα, αλλά και με την αντίστοιχη πρόβλεψη χρηματικών «κυρώσεων» υπό την μορφή απώλειας παροχών για τους Έλληνες πελάτες (αλυσίδες σούπερ μάρκετ, όμιλοι αγορών) που προμηθεύονταν προϊόντα παράλληλων εισαγωγών από Ιταλία[526]. Στο ίδιο αυτό σχέδιο εντάσσεται και η συμπερίληψη συμβατικών ρητρών με αντικείμενο τον περιορισμό/παρεμπόδιση των παράλληλων εισαγωγών στις συμφωνίες των ελληνικών θυγατρικών C-P με πελάτες τους, οι οποίες εφαρμόστηκαν και επεκτάθηκαν σταδιακά από ομίλους αγορών σε μεγαλύτερες αλυσίδες σούπερ μάρκετ (κατ' αντιστοιχία με τις μεταβαλλόμενες τότε συνθήκες στην αγορά). Ειδικότερα, όπως αναλυτικώς παρατέθηκε ιδίως στις ενότητες VI.3, VII.7.2 και VII.7.8 ανωτέρω, η συμπερίληψη των επίμαχων συμβατικών ρητρών στις συμβάσεις των ελληνικών θυγατρικών C-P με πελάτες της συνέχεται ευθέως με την υποκείμενη στρατηγική στόχευση, αλλά και με τις επιμέρους εμπορικές εκτιμήσεις για τις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς της C-P (π.χ. παρατηρούμενη αύξηση ή/και συγκέντρωση περισσότερων παράλληλων εισαγωγών στις μεγάλες αλυσίδες σ/μ από το 2004 και εφεξής, αυξανόμενη δραστηριοποίηση ενδιάμεσων που άρχισαν να εξυπηρετούν τα μεγαλύτερα

[522] Βλ. ιδίως Υπόμνημα μητρικής C-P, σελ. 3-4.

[523] Βλ. ιδίως Υπόμνημα μητρικής C-P, σελ. 10 επ.

[524] Βλ. ιδίως Υπόμνημα μητρικής C-P, σελ. 12 επ

[525] Βλ. ιδίως Υπόμνημα μητρικής C-P, σελ. 30 επ

[526] Στην ίδια λογική εντάσσονται και η παροχή οδηγιών από το ευρωπαϊκό επιχειρησιακό διαμέρισμα προς τον ελληνικό όμιλο για επιθετικότερη αντιμετώπιση των παράλληλων εισαγωγών, παρατήρηση η οποία αποτελούσε αντικείμενο κοινοποίησης στον Πρόεδρο της αμερικάνικης μητρικής εταιρίας, καθώς και οι οδηγίες προς την ιταλική C-P, για τον «μηδενισμό» των παράλληλων εισαγωγών στον προϋπολογισμό της εταιρίας.

σούπερ μάρκετ, κίνδυνος πρόκλησης «ντόμινο» κλπ), παραδοχές στις οποίες δομούνται και οι συγκεκριμένες δράσεις στο πλαίσιο του προαναφερόμενου κεντρικού σχεδίου για τον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών στην ελληνική επικράτεια, και υπηρετεί, σε κάθε περίπτωση, τη λογική του. Για τους λόγους αυτούς, άλλωστε, η συμπερίληψη των επίμαχων ρητρών στις συμβάσεις με πελάτες εμφανίζει ταυτότητα αντικειμένου, κοινή στόχευση, χρονική αλληλουχία, συστηματική ακολουθία και προπαντός συμπληρωματικότητά με άλλες δράσεις του κεντρικού σχεδίου (βλ. ιδίως ενότητα VII.7.2 ανωτέρω), γεγονός επομένως που την καθιστά άρρηκτα συνδεδεμένη με αυτό. Τα στοιχεία του φακέλου καταδεικνύουν, επίσης, με σαφήνεια ότι το κεντρικό αυτό σχέδιο σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε συντονισμένα από τις ελληνικές και ιταλικές θυγατρικές C-P, με την άμεση και ενεργή καθοδήγηση, εμπλοκή και γνώση της αμερικάνικης μητρικής C-P (απευθείας, αλλά και μέσω του ευρωπαϊκού επιχειρησιακού της διαμερίσματος)[527]. Επισημαίνεται, επικουρικώς, ότι οι οργανωτικές σχέσεις μητρικής και ελληνικών θυγατρικών κατατείνουν επίσης στο ίδιο συμπέρασμα: ανώτατα διοικητικά στελέχη (π.χ. θέση Αντιπροέδρου ή Γενικού Διευθυντή) των μητρικών εταιριών κατείχαν θέσεις στα ΔΣ των ελληνικών θυγατρικών (π.χ θέση Συμβούλου, Διαχειριστή)[528], ενώ και το αντικείμενο των δραστηριοτήτων τους ταυτίζεται.

261. Περαιτέρω, συνεκτιμώντας την ανάγκη να διασφαλιστεί ο αποτρεπτικός χαρακτήρας από την παρέμβαση της Επιτροπής στη συγκεκριμένη υπόθεση (στην οποία συντείνει και η ίδια η φύση της περιοριστικής σύμπραξης, αφού στεγανοποιεί εθνικές αγορές και κατακερματίζει την ενιαία αγορά), είναι σκόπιμο και αναλογικό εν προκειμένω να καταλογιστεί ευθύνη στην μητρική εταιρία C-P για τη διαπιστωθείσα παράβαση του Ομίλου C-P Ελλάδος (C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ)[529], δεδομένου ότι προέκυψαν συγκεκριμένα και συγκλίνοντα στοιχεία για την άμεση και ενεργό εμπλοκή της στο κεντρικό σχέδιο περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών, άρρηκτα συνδεδεμένο με το οποίο ήταν και η συμπερίληψη των αντι-ανταγωνιστικών όρων στις συμβάσεις των ελληνικών θυγατρικών με πελάτες τους, γεγονός που διακρίνει ειδικώς την υπό κρίση υπόθεση από προηγούμενες αποφάσεις της Επιτροπής. Ο δε καταλογισμός ευθύνης στη μητρική δεν σηματοδοτεί αλλαγή πολιτικής της ελληνικής αρχής στο συγκεκριμένο ζήτημα. Στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της ευχέρειας, αυτή η δυνατότητα χρησιμοποιείται πράγματι, όπως προαναφέρθηκε, με μεγάλη φειδώ, και σε ειδικές περιπτώσεις (όπως αντίστοιχα συμβαίνει και στη διοικητική πρακτική άλλων εθνικών αρχών του Ευρωπαϊκού Δικτύου). Στην υπό κρίση όπως περίπτωση, ο καταλογισμός της ευθύνης στη μητρική βασίζεται ακριβώς στα συγκεκριμένα εκείνα (πολλαπλά και συγκλίνοντα) στοιχεία του φακέλου που καταδεικνύουν την άμεση και ενεργό εμπλοκή της μητρικής C-P στη διαπιστωθείσα παράβαση των θυγατρικών της, ιδίως με την παροχή σχετικών οδηγιών ή/και κατευθύνσεων προς τις ελληνικές θυγατρικές, αλλά και την ιταλική θυγατρική C-P - και όχι απλώς στην κατάφαση των κριτηρίων του καθολικού κεφαλαιουχικού ελέγχου της μητρικής επί των ελληνικών θυγατρικών ή/και της σιωπηρής έγκρισης (γνώση και παθητική αποδοχή) από τη μητρική της εμπορικής πολιτικής των εν λόγω θυγατρικών, όπως ενδεχομένως υπολαμβάνουν αβάσιμα οι ελεγχόμενες εταιρίες C-P.

262. Κατά την μειοψηφήσασα γνώμη δύο Μελών της Επιτροπής (Αντιπρόεδρος, Δημήτριος Λουκάς και Τακτικό Μέλος, Δημήτριος Δανηλάτος), στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής ευχέρειας της Επιτροπής, δεν είναι σκόπιμο και αναλογικό να καταλογισθεί εν προκειμένω ευθύνη στη μητρική C-P. Και τούτο, δεδομένου ότι δεν προέκυψαν από το φάκελο συγκλίνοντα στοιχεία για την παροχή συγκεκριμένων οδηγιών ή/και κατευθύνσεων από τη μητρική προς τις ελληνικές θυγατρικές, ειδικώς για τη συμπερίληψη της ρήτρας παρεμπόδισης των παράλληλων εισαγωγών στις συμβάσεις με πελάτες τους - χωρίς αυτό βεβαίως να θέτει εν αμφιβόλω το γεγονός ότι η σχετική αυτή ενέργεια των ελληνικών θυγατρικών ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με το κεντρικό σχέδιο περιορισμού του παράλληλου εμπορίου (εμφανίζοντας ταυτότητα αντικειμένου, κοινή στόχευση, χρονική αλληλουχία, συστηματική ακολουθία και προπαντός συμπληρωματικότητά με άλλες δράσεις αυτού) και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να ερμηνευτεί και υπό το πρίσμα αυτό (βλ. ιδίως ενότητες VI.3, VI.6 και VI.7 ανωτέρω). Και για τον πρόσθετο λόγο, ότι ο αναλογικός και αποτρεπτικός χαρακτήρας του προστίμου διασφαλίζεται επαρκώς στις περιστάσεις της κρινόμενης υπόθεσης (βλ. ενότητες IX.3 έως IX.7 κατωτέρω), χωρίς να ασκεί επιρροή στην επιμέτρησή του ο ενδεχόμενος καταλογισμός ή μη ευθύνης στη μητρική C-P.

---

[527] Ειδικά ως προς το Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Διαμέρισμα, που φαίνεται ότι αρχικά λειτουργούσε υπό τη γαλλική θυγατρική και στη συνέχεια υπό την ελβετική θυγατρική της C-P COMPANY (USA), η οποία σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία πρόκειται για […]% θυγατρική εταιρία της C-P (AMERICA) INC (USA), η οποία είναι […]% θυγατρική της NORWOOD INTERNATIONAL INC (USA), η οποία με τη σειρά της είναι […]% θυγατρική της C-P COMPANY (USA). Δεν αμφισβητείται, εν προκειμένω, ότι το Διαμέρισμα εξυπηρετούσε τις ανάγκες της απώτερης μητρικής C-P, ιδίως με το συντονισμού των θυγατρικών στη Δυτική Ευρώπη (βλ. ενδεικτικά Τ-305/94, Limburgse Vinyl Maatschappij κατά Επιτροπής, Συλλ. 1999, σ.II-931, σκ. 948, 989, Τ-11/1989, Shell κατά Επιτροπής, Συλλ.1992, σ.II-757, σκ.31).

[528] Βλ. σχετικά παράρτημα 2 της υπ' αριθμ. 4937/3.7.2014 εισήγησης, σύμφωνα με το οποίο η μητρική εταιρία ήταν επίσης εμπλεκόμενη στην επιχειρησιακή διαχείριση της C-P ΑΒΕΕ μέσω της παρουσίας ανώτερων στελεχών του Ομίλου COLGATE PALMOLIVE στα ΔΣ της C-P ΑΒΕΕ και της C-P ΜΕΠΕ. Σχετικά αναφέρεται ότι […], μέλος του ΔΣ της κατά την περίοδο 2003 κατείχε επίσης τη θέση VP, Associate General Counsel-Europe, […] μέλος του ΔΣ κατά την περίοδο 2004-2005 ήταν επίσης VP, Colgate Europe το 2004 και στη συνέχεια το 2005 VP, Colgate Europe/South Pacific, ενώ […] μέλος του ΔΣ κατά τα έτη 2006-2007 ήταν κατά την ίδια περίοδο και VP & GM Colgate-Iberia. Τέλος, σημειώνεται ότι και […] ένας εκ των Διαχειριστών της ΜΕΠΕ κατά τα έτη 2005-2007 ήταν VP Colgate-Europe τουλάχιστον κατά τα έτη 2003-2005.

[529] Στην προκειμένη περίπτωση, δεν αμφισβητείται, και άλλωστε προκύπτει ευθέως από τα στοιχεία του φακέλου, ότι οι ελληνικές θυγατρικές C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ λειτουργούσαν ενιαία, λαμβάνοντας υπόψη αφενός τις μεταξύ τους οργανωτικές, οικονομικές και νομικές σχέσεις (συμπεριλαμβανομένης της ανάληψης δραστηριοτήτων της πρώτης από τη δεύτερη μετά το 2005 και της πανομοιότυπης λεκτικής διατύπωσης του σχετικού συμβατικού όρου), και αφετέρου τη συνδρομή συμφέροντος πραγματικού ελέγχου της πρώτης επί της δεύτερης.

263. Με βάση τις προαναφερόμενες σκέψεις, η μητρική εταιρία C-P (COLGATE-PALMOLIVE COMPANY) πρέπει να θεωρηθεί υπεύθυνη εις ολόκληρον για τις συμφωνίες και πρακτικές που προσάπτονται στις ελληνικές θυγατρικές της (C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ).

IX.3 Βασικό ποσό προστίμου - βάση υπολογισμού

264. Η βάση για τον υπολογισμό του προστίμου είναι ο συνολικός κύκλος εργασιών της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορούν στην παράβαση[530]. Σύμφωνα και με την ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού της 17ης Ιουλίου 2009 αναφορικά με το εύρος των ακαθαρίστων εσόδων που χρησιμοποιούνται ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου, λαμβάνεται κάθε φορά υπόψη το σύνολο των ακαθαρίστων εσόδων της επιχείρησης στη σχετική (-ές) αγορά (-ές) προϊόντων που αφορά η διαπιστωθείσα παράβαση. Και τούτο, διότι η σχετική αγορά προϊόντων αποτελεί συνήθως ασφαλές κριτήριο για τον προσδιορισμό της αξίας πωλήσεων των προϊόντων που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από την παράβαση, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται με τον τρόπο αυτό και ο επιδιωκόμενος αποτρεπτικός χαρακτήρας του προστίμου[531]. Πολύ περισσότερο, όταν οι κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό του προστίμου δεν προβλέπουν ειδική προσαύξηση προκειμένου να διασφαλίζεται επαρκώς το αποτρεπτικό αποτέλεσμα του προστίμου στην περίπτωση επιχειρήσεων με ιδιαίτερα μεγάλο κύκλο εργασιών (ενώ οι αντίστοιχες κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προβλέπουν ειδικώς τη δυνατότητα τέτοιας προσαύξησης).

265. Εν προκειμένω, η περιγραφόμενη στο ως άνω σκεπτικό παράβαση των άρθρων 1 ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ (101 ΣΛΕΕ) επηρεάζει, άμεσα ή έμμεσα, την παραγωγή και διάθεση από την C-P απορρυπαντικών ρούχων για πλύσιμο στο χέρι, μαλακτικά ρούχων, απορρυπαντικών πιάτων & σκευών για πλύσιμο στο χέρι, λοιπών προϊόντων καθαρισμού μεγάλων επιφανειών & γενικής χρήσης, προϊόντων καθαρισμού γυάλινων επιφανειών (τζάμια, καθρέπτες), προϊόντων περιποίησης μαλλιών (σαμπουάν), προϊόντων υγιεινής & καθαρισμού σώματος (αφρόλουτρα, αφροντούς), αποσμητικών σώματος, αφρών ξυρίσματος, σαπουνιών σε στέρεη μορφή, στοματικών διαλυμάτων, προϊόντων οδοντόκρεμας και προϊόντων οδοντόβουρτσας. Επομένως, ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται υπόψη η αξία πωλήσεων στα προαναφερόμενα προϊόντα που πραγματοποίησε κατ' έτος ο όμιλος C-P (Ελλάδος) και οι συμπράττουσες επιχειρήσεις-πελάτες του, και για την χρονική περίοδο συμμετοχής κάθε εμπλεκόμενο μέρος στη διαπιστωθείσα παράβαση (ως προς τη διάρκεια συμμετοχής εκάστου στην παράβαση: βλ. ενότητα IX.5 κατωτέρω).

266. Με βάση τις προαναφερόμενες σκέψεις, ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου στην κρινόμενη υπόθεση λαμβάνεται η ακόλουθη συνολική αξία πωλήσεων ανά συμπράττουσα επιχείρηση, ως ακολούθως:

Colgate-Palmolive
Συνολικός κύκλος εργασιών (€) ως βάση υπολογισμού του προστίμου για παράβαση άρθρων 1 ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ (101 ΣΛΕΕ)

Εταιρία	Έτη	Συνολική Αξία Σχετικών Πωλήσεων[532] (€)
Όμιλος C-P (Ελλάδος)	1999 - 2008	[…]

Πηγή: Οικονομικά στοιχεία C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ και επεξεργασία ΓΔΑ

Λοιπές Συμπράττουσες Επιχειρήσεις
Συνολικός κύκλος εργασιών (€) ως βάση υπολογισμού του προστίμου για παράβαση άρθρων 1 ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ (101 ΣΛΕΕ)

Εταιρία	Έτη	Συνολική Αξία Σχετικών Πωλήσεων[533] (€)
ΑΒ Βασιλόπουλος	2006 - 2007	[…]
Σκλαβενίτης	2006	[…]
ΜΑΚΡΟ	2006 - 2008	[…]
Πέντε	2006 - 2007	[…]
Κυψέλη	2001 - 2004	[…]

Πηγή: Οικονομικά στοιχεία επιχειρήσεων και επεξεργασία ΓΔΑ. Δεδομένης της έλλειψης διαθέσιμων στοιχείων για την αλυσίδα σούπερ μάρκετ ΠΕΝΤΕ (2006-2007), ελήφθη υπόψη το ποσοστό των αγορών των σχετικών προϊόντων C-P ([…]%) στον ετήσιο κύκλο εργασιών των σούπερ μάρκετ κατά την περίοδο της διαπιστωθείσας παράβασης (βλ. σχετ. υπόσ. 229 της υπ' αριθμ. 554/2012 απόφασης ΕΑ). Αντιστοίχως, για τον όμιλο αγορών Κυψέλη (2001-2004), ελήφθη υπόψη ο κύκλος εργασιών της ιδίας (χωρίς αναγωγή στον κύκλο εργασιών των μελών της), ως η επιεικέστερη εναλλακτική.

267. Περαιτέρω, η περιγραφόμενη στο ως άνω σκεπτικό παράβαση των άρθρων 2 ν. 703/1977 και 82 ΣυνθΕΚ (102 ΣΛΕΕ) επηρεάζει, άμεσα ή έμμεσα, την παραγωγή και διάθεση από την C-P μόνο των προϊόντων καθαρισμού γυάλινων επιφανειών (τζάμια, καθρέπτες). Επομένως, ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου για την εν λόγω διαπιστωθείσα παράβαση στην υπό κρίση υπόθεση λαμβάνεται υπόψη η αξία πωλήσεων μόνο στα συγκεκριμένα προϊόντα αυτά που πραγματοποίησε κατ' έτος ο όμιλος C-P (Ελλάδος).

Colgate-Palmolive
Συνολικός κύκλος εργασιών (€) ως βάση υπολογισμού του προστίμου για παράβαση άρθρων 2 ν. 703/1977 και 82 ΣυνθΕΚ (102 ΣΛΕΕ)

Εταιρία	Έτη	Συνολική Αξία Σχετικών Πωλήσεων[534] (€)
Όμιλος C-P (Ελλάδος)	1999 - 2008	[…]

Πηγή: Οικονομικά στοιχεία C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ και επεξεργασία ΓΔΑ

[530] Βλ. παραγράφους 5-6 της Ανακοίνωσης.

[531] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 2094/2007, σκ. 12 (η οποία αντικατοπτρίζει πάγια ενωσιακή νομολογία).

[532] Άθροισμα σχετικών πωλήσεων ανά έτος συμμετοχής στην παράβαση.

[533] Άθροισμα σχετικών πωλήσεων ανά έτος συμμετοχής στην παράβαση.

[534] Άθροισμα σχετικών πωλήσεων ανά έτος συμμετοχής στην παράβαση.

ΙΧ.4 Βασικό ποσό προστίμου - σοβαρότητα των παραβάσεων [532] [533] [534]

268. Προκειμένου να αξιολογηθεί η σοβαρότητα μίας παράβασης, η Επιτροπή λαμβάνει, ιδίως, υπόψη της το είδος της παράβασης, τα αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα που προκλήθηκαν ή απειλήθηκε να προκληθούν στην αγορά, το ειδικό βάρος της κάθε επιχείρησης στη σχετική αγορά, το οικονομικό όφελος που αποκόμισε ο παραβάτης, εφόσον είναι δυνατό να υπολογιστεί το ύψος του, την οικονομική δύναμη της επιχείρησης που παραβιάζει τους κανόνες ανταγωνισμού στη σχετική αγορά, καθώς και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς[535], [536]. Εν προκειμένω, σε σχέση με τα εν λόγω επιμέρους κριτήρια περί της σοβαρότητας της υπό εξέταση παράβασης, διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

Φύση της παράβασης

269. Ως προς τη φύση των παραβάσεων, σημειώνεται ότι η συμφωνία για τον περιορισμό και παρεμπόδιση των παράλληλων εισαγωγών, ιδίως με τους υπό εξέταση συμβατικούς όρους, συνιστά ιδιαίτερα σοβαρή παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού, αφού είναι μια πρακτική που έχει ως αντικείμενο την στεγανοποίηση των εθνικών αγορών, την κατανομή γεωγραφικών αγορών και εν τέλει τον κατακερματισμό της ενιαίας εσωτερικής αγοράς, και μέσω αυτών την εξάλειψη ή τουλάχιστον τον περιορισμό του ανταγωνισμού ως προς τις τιμές (ο οποίος, επίσης με τη σειρά του, αποτελεί τη σημαντικότερη παράμετρο του υγιούς ανταγωνισμού)[537].

270. Συναφώς, η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης από τον όμιλο C-P συνιστά πολύ σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού. Η επιδίωξη αύξησης ή διατήρησης των κερδών της επιχείρησης μέσα από μονομερείς καταχρηστικές πρακτικές, θέτει σε κίνδυνο τη δομή του ανταγωνισμού και βλάπτει τον καταναλωτή.

271. Περαιτέρω, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει με σαφήνεια ότι η προαναφερόμενη εμπορική πολιτική των εταιριών του ομίλου C-P κατά την περίοδο 1999 - 2008, εντάσσεται σε ένα συνολικό, κεντρικό σχέδιο νόθευσης του ανταγωνισμού με αντικείμενο τον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών προϊόντων C-P από άλλες χώρες (και ιδίως την Ιταλία) στην ελληνική επικράτεια, όπου επικρατούσαν υψηλότερες τιμές (γεγονός που ευνοούσε και τη διενέργεια τέτοιων παράλληλων εισαγωγών), και με στόχο τη διατήρηση υψηλότερου επιπέδου τιμών για τα προϊόντα C-P στην Ελλάδα (βλ. συνοπτικά και ενότητες VI.1 και VI.3 ανωτέρω)[538]. Το εν λόγω συνολικό σχέδιο τεκμηριώνεται σε πληθώρα αποδεικτικών στοιχείων του φακέλου και δεν καταλείπει ουδεμία αμφιβολία ως προς το οικονομικό πλαίσιο της υπό κρίση συμφωνίας και συνακόλουθα ως προς την ερμηνεία της επίμαχης συμβατικής ρήτρας και τον εξ αντικειμένου περιοριστικό της χαρακτήρα.

Πραγματικός ή δυνητικός αντίκτυπος στην αγορά

272. Το είδος της παράβασης που προεκτέθηκε συνιστά εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού ιδιαίτερης σοβαρότητας, ο οποίος από τη φύση του θεωρείται ότι έχει αντίκτυπο στην αγορά. Πολλώ δε μάλλον, όταν τα στοιχεία του φακέλου καταδεικνύουν με σαφήνεια η υπό κρίση εμπορική πολιτική των εταιριών του ομίλου C-P κατά την περίοδο 1999 - 2008, εντάσσεται σε ένα συνολικό, κεντρικό σχέδιο με αντικείμενο τον περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών προϊόντων C-P από άλλες χώρες (και ιδίως την Ιταλία) στην ελληνική επικράτεια, με προφανή σκοπό τη διατήρηση υψηλότερων τιμών στην ελληνική επικράτεια (σε σύγκριση κυρίως με την Ιταλία). Με αυτά τα δεδομένα, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η πολιτική της C-P είχε, ή τουλάχιστον θα μπορούσε να είχε, σημαντικά επιζήμιες επιπτώσεις στον ανταγωνισμό.

273. Περαιτέρω, η ίδια αυτή πολιτική περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών, μέσω της επίμαχης συμβατικής ρήτρας, κατέτεινε στη διατήρηση και ενίσχυση της δεσπόζουσας θέσης του ομίλου C-P στη σχετική αγορά προϊόντων καθαρισμού γυάλινων επιφανειών (τζάμια, καθρέπτες), κατ' αποκλεισμό των υποψήφιων νέων εισαγωγέων και παρεμπόδισης ή/και περιορισμού των δυνατοτήτων δραστηριοποίησης τους. Δεδομένου δε ότι εφαρμόστηκαν στην πράξη επί σειρά ετών, εκτιμάται ότι είχαν σημαντικό πραγματικό αντίκτυπο στην αγορά[539]. Είχαν, σε κάθε περίπτωση, εγγενές δυνητικό αποτέλεσμα, κατά τα προαναφερθέντα.

Οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων - ζητήματα οικονομικής ισχύος

274. Η οικονομική δύναμη του ομίλου C-P σε όλες τις σχετικές αγορές της υπό κρίση υπόθεσης είναι σημαντική, όπως περιγράφεται αναλυτικότερα στην ενότητα IV.3 ανωτέρω. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται, πέραν από τα σημαντικά μερίδια αγοράς που κατείχε διαχρονικά ο όμιλος C-P (Ελλάδος) σε όλες τις επιμέρους αυτές σχετικές αγορές, και από τη δύναμη των σημάτων του σε όλα τα κανάλια διανομής, τα οποία σε ορισμένες υποκατηγορίες έχουν μάλιστα την ιδιότητα «must have» σημάτων, καθώς και από το εύρος του χαρτοφυλακίου των προϊόντων της εν γένει. Περαιτέρω, ο όμιλος C-P (Ελλάδος) διαδραμάτισε αδιαμφισβήτητα τον πρωταρχικό ρόλο στην υιοθέτηση και εφαρμογή της υπό εξέταση συμφωνίας και πρακτικής, ήτοι του περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών, καθώς είναι σαφές ότι αυτός είχε τη σχετική πρωτοβουλία και πρότεινε τη συμπερίληψη της επίμαχης συμβατικής ρήτρας στις συμβάσεις με πελάτες της και, ακολούθως, παρακολουθούσε συστηματικά την υλοποίηση και εφαρμογή της, προβλέ-

[535] Ανάλογα προβλέπονται και στις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την επιβολή προστίμων κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003. Βλ. σχετικά ΕΕ αριθ. C 210 της 1/9/2006.

[536] Βλ. σημεία 10-11 της Ανακοίνωσης της ΕΑ για τον υπολογισμό των προστίμων.

[537] Βλ. ενδεικτικά Απόφαση ΕΑ 441/V/2009, σκ. VII.5.1 και ΔΕφΑθ 3807/2014, σκ. 15-16.

[538] Τα συλλεχθέντα στοιχεία, τα οποία καταδεικνύουν την πρόθεση του ομίλου C-P να εμποδίσει τις παράλληλες εισαγωγές, με απώτερο στόχο τη διατήρηση των τιμών στην Ελλάδα σε υψηλότερα επίπεδα, όπως εσωτερικά ενημερωτικά σημειώματα, παρουσιάσεις, ηλεκτρονική αλληλογραφία, κ.ο.κ., λαμβάνονται υπόψη ως άμεσα αποδεικτικά στοιχεία κατά την ερμηνεία των εμπορικών πρακτικών της ελεγχόμενης επιχείρησης, και οδηγούν στη διαπίστωση ότι σχεδιάσθηκαν και υλοποιήθηκαν ως εκφάνσεις μιας ενιαίας στρατηγικής. Τέτοιου είδους στοιχεία συνέδραμαν στην κατανόηση και ερμηνεία των υπό εξέταση συμβατικών όρων, αλλά και στη πιθανολόγηση των συνεπειών τους στο επίπεδο ανταγωνισμού των επιμέρους σχετικών αγορών.

[539] Τ-38/02, Group Danone κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, σ. ΙΙ-4407, σκ. 148.

ποντας μάλιστα και κυρώσεις σε περίπτωση απόκλισης/μη τήρησης. Περαιτέρω, με δεδομένο το μέγεθος και τη μακρόχρονη δραστηριότητα και εξειδίκευση του ομίλου C-P (Ελλάδος) στις σχετικές αγορές των απορρυπαντικών και των καλλυντικών, συνάγεται ότι διέθετε τις γνώσεις και τα νομικά / οικονομικά μέσα που τυχόν απαιτούνται για να αξιολογήσει τον παράνομο χαρακτήρα της συμπεριφοράς του και τις συνέπειές του υπό το πρίσμα του δικαίου του ανταγωνισμού[540].

275. Από την άλλη πλευρά, η οικονομική δύναμη των πελατών της C-P, αλυσίδων σ/μ, cash & carry και ομίλων αγορών, σε όλες σχεδόν τις σχετικές αγορές που αφορά η κρινόμενη υπόθεση είναι υπολογίσιμη και, σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να θεωρηθεί αμελητέα (βλ. ενότητα IV.3.6 ανωτέρω αναφορικά με τη διαπραγματευτική ισχύ των πελατών της C-P) για τους σκοπούς εφαρμογής των άρθρων 1 ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ. Και τούτο, ανεξαρτήτως του γεγονότος η διαπραγματευτική τους αυτή ισχύ περιορίζεται εν προκειμένω από το εύρος του χαρτοφυλακίου των προϊόντων της C-P και τη δύναμη των σημάτων της.

276. Δεδομένης της οικονομικής δύναμης και των πελατών του προμηθευτή στην κρινόμενη υπόθεση, γίνεται δεκτό ότι πρόστιμα για τη διαπιστωθείσα παράβαση επιβάλλονται τόσο στον προμηθευτή (C-P), όσο και στους αντισυμβαλλόμενους πελάτες του (αλυσίδες σ/μ, cash & carry, όμιλοι αγορών διανομείς), παρόλο που τα πρόστιμα που επιβάλλονται στους προμηθευτές είναι συνήθως σε σημαντικό βαθμό μεγαλύτερα[541].

277. Με βάση τα ανωτέρω, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής στην κρινόμενη υπόθεση πρόστιμα θα πρέπει να επιβληθούν για τη διαπιστωθείσα παράβαση και στους αντισυμβαλλόμενους πελάτες του ομίλου C-P Ελλάδος (αλυσίδες σ/μ, cash & carry, όμιλοι αγορών διανομείς). Και τούτο, κατά παγίως ακολουθούμενη πρακτική της Επιτροπής σε αντίστοιχες σχετικές υποθέσεις (βλ. ιδίως ΕΑ 441/V/2009), με δεδομένο ότι οι αντισυμβαλλόμενοι αυτοί πελάτες διέθεταν επίσης σημαντική ή υπολογίσιμη οικονομική δύναμη στις επιμέρους σχετικές υπό εξέταση αγορές (και επωφελήθηκαν, έστω εμμέσως, από τη διατήρηση υψηλότερου επιπέδου τιμών), αλλά και γενικότερους λόγους πολιτικής πρόληψης αντίστοιχων πρακτικών στο μέλλον. Ένα μέλος της Επιτροπής (Αντιπρόεδρος, Δημήτριος Λουκάς) διατύπωσε τη συγκλίνουσα άποψη ότι η επιβολή προστίμου στους αντισυμβαλλόμενους πελάτες του ομίλου C-P Ελλάδος δικαιολογείται εν προκειμένω για λόγους διασφάλισης του αποτρεπτικού χαρακτήρα από την παρέμβαση της Επιτροπής στην κρινόμενη υπόθεση, με δεδομένο ότι αυτοί διέθεταν πράγματι σημαντική οικονομική δύναμη και θα μπορούσαν να είχαν αντιταχθεί στη συνομολόγηση της επίμαχης συμβατικής ρήτρας (παρόλο που οι εν λόγω πελάτες δεν είχαν την πρωτοβουλία και δεν επωφελήθηκαν άμεσα από τη συνομολόγηση και εφαρμογή της συμβατικής ρήτρας - σε αντίθεση με τις ελεγχόμενες εταιρίες C-P, οι οποίες είχαν τη σχετική πρωτοβουλία σύλληψης και εφαρμογής της ρήτρας, καθώς και ειδικό και άμεσο όφελος από την εφαρμογή της).

Γεωγραφική έκταση της παράβασης

278. Όσον αφορά τη σοβαρότητα της παράβασης σε σχέση με τη γεωγραφική της έκταση, η εξεταζόμενη συμφωνία και καταχρηστική πρακτική αφορά στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας και έχει, επομένως, σημαντική έκταση.

Οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν να αποκομίσουν οι παραβαίνουσες

279. Εν προκειμένω, δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί το τυχόν οικονομικό όφελος που αποκόμισε εκάστη συμμετέχουσα επιχείρηση. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι το οικονομικό όφελος που επεδίωξε να αποκομίσει ο Όμιλος C-P Ελλάδος, παρότι και αυτό δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί επακριβώς, είναι οπωσδήποτε σημαντικό, και συνδέεται με τη διάρκεια και το πρόσφορο των αντι-ανταγωνιστικών πρακτικών της να της αποδώσουν υψηλότερα έσοδα (λόγω της διατήρησης του υψηλότερου επιπέδου τιμών στην Ελλάδα, σε σύγκριση με άλλες χώρες)[542].

Είδος συμμετοχής στην παράβαση

280. Οι συμβαλλόμενες επιχειρήσεις συμμετείχαν άμεσα στην υπό κρίση αντι-ανταγωνιστική συμφωνία, με τη συνομολόγηση των σχετικών συμβάσεων που εμπεριέχουν την επίμαχη ρήτρα. Ο Όμιλος C-P Ελλάδος είχε βεβαίως συγκριτικά ενεργότερο ρόλο στην παράβαση, για όλους τους λόγους που προαναφέρθηκαν, γεγονός που συντείνει επίσης στην επιβολή αυστηρότερου προστίμου.

281. Τέλος, εκτιμάται ότι η παράβαση όλων των εμπλεκομένων επιχειρήσεων έγινε εκ προθέσεως, κατά την έννοια των διατάξεων για την προστασία του ανταγωνισμού, καθώς όλες οι συμβαλλόμενες συνομολόγησαν και αποδέχθηκαν τις υπό κρίση συμβάσεις και τους επιμέρους όρους τους. Γνώριζαν δε ή όφειλαν να γνωρίζουν ότι η επίμαχη συμβατική ρήτρα είχε ως αντικείμενο τον

[540] Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΕΑ 441/V/2009, σκ. VII.5.3, με παραπομπές σε σχετική νομολογία.

[541] Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΕΑ 441/V/2009, σκ. VII.5.1, με παραπομπές σε σχετική νομολογία. Σε αντίθετη περίπτωση, δηλαδή όταν οι αντισυμβαλλόμενοι διανομείς - πελάτες του προμηθευτή δεν έχουν σημαντική ή υπολογίσιμη αντισταθμιστική οικονομική ισχύ, δεν θεωρείται καταρχήν ενδεδειγμένο να επιβληθούν πρόστιμα και στις αντισυμβαλλόμενες επιχειρήσεις αυτές. Τέτοιες είναι π.χ. οι περιπτώσεις διανομέων σε συστήματα αποκλειστικής, επιλεκτικής διανομής και σε συστήματα δικαιόχρησης (βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΕΑ 332/2007, ΕΑ 495/2010, 580/2013) και όλες οι περιπτώσεις αντισυμβαλλόμενων σχετικά με καταχρηστικές πρακτικές προμηθευτών με δεσπόζουσα θέση που αφορούν και σε επιβολή συμβατικών όρων, ενώ αντίστοιχη πρακτική ακολουθεί και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε αποφάσεις της (βλ. ενδεικτικά Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 2001/711/ΕΚ, Volkswagen Passat, παρ. 104, απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 2002/758/ΕΚ, Mercedes Benz, παρ. 233).

[542] Σε κάθε περίπτωση, το επιβαλλόμενο πρόστιμο πρέπει να έχει, όπως προεκτέθηκε, και αποτρεπτικό, πέραν του κυρωτικού, χαρακτήρα. Η έννοια της στάθμισης του παράγοντα του οικονομικού οφέλους κατά τον προσδιορισμό του προστίμου δεν είναι να υποκαταστήσει ή να εξισορροπήσει άλλους παράγοντες, αλλά τουναντίον να διασφαλίσει ακριβώς τον αποτρεπτικό χαρακτήρα του προστίμου (επί το αυστηρότερο). Και τούτο, δεδομένης της ρητής διατύπωσης του άρθρου 25 παρ. 2 α) ν. 3959/2011, σύμφωνα με το οποίο «εφόσον είναι δυνατόν να υπολογιστεί το ύψος του οικονομικού οφέλους της επιχείρησης από την παράβαση, το ύψος του επιβαλλόμενου προστίμου δεν μπορεί να είναι μικρότερο από αυτό».

περιορισμό των παράλληλων εισαγωγών. Αντίστοιχα ισχύουν και για την καταχρηστική πρακτική του Ομίλου C-P Ελλάδος στη σχετική αγορά προϊόντων καθαρισμού γυάλινων επιφανειών (τζάμια, καθρέπτες).

IX. Βασικό ποσό προστίμου - διάρκεια των παραβάσεων

282. Ως προς τη διάρκεια των παραβάσεων χρήσιμη είναι η ακόλουθη διάκριση. Αναφορικά με τα άρθρα 1 του ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ (101 ΣΛΕΕ), βάσει του χρόνου διάρκειας των συμβάσεων που περιείχαν τον υπό κρίση όρο του περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών:

• Ως προς τον Όμιλο C-P Ελλάδος, η παράβαση εκτείνεται από το 1999 έως το 2008, δηλ. εννέα συνολικά έτη (ειδικότερα, 1999- 2004 για την C-P ΑΒΕΕ και 2005-2008 για την C-P ΜΕΠΕ).

• Ως προς τη ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ και την ΠΕΝΤΕ, η παράβαση εκτείνεται από το 2006 έως και το 2007, δηλ. δύο συνολικά έτη.

• Ως προς τη ΜΑΚΡΟ, η παράβαση εκτείνεται από το 2006 έως και το 2008, δηλ. τρία συνολικά έτη.

• Ως προς τη ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, η παράβαση αφορά στο 2006, δηλ. ένα έτος.

• Ως προς την ΚΥΨΕΛΗ η παράβαση εκτείνεται από το 2001 έως και το 2004, δηλ. τέσσερα συνολικά έτη.

283. Αναφορικά με τα άρθρα 2 του ν. 703/1977 και το άρθρο 82 ΣυνθΕΚ, η παράβαση του Ομίλου C-P Ελλάδος εκτείνεται από το 1999 έως το 2008 (ειδικότερα, 1999-2004 για την C-P ΑΒΕΕ και 2005-2008 για την C-P ΜΕΠΕ).

IX.6 Βασικό ποσό προστίμου - συντελεστής επί της συνολικής αξίας των (σχετικών με τη παράβαση) πωλήσεων

284. Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, οι οποίες αποτυπώνουν ως προς το σημείο αυτό πάγια ενωσιακή πρακτική, στις περιπτώσεις των οριζόντιων συμπράξεων τύπου καρτέλ που αφορούν σε καθορισμό τιμών, κατανομή αγορών και περιορισμό της παραγωγής, καθώς και στις περιπτώσεις ορισμένων καταχρήσεων δεσπόζουσας θέσης, το ποσοστό επί των ακαθαρίστων εσόδων της επιχείρησης που αφορούν στην παράβαση ορίζεται στα ανώτερα της κλίμακας 0-30%, προκειμένου οι εν λόγω πρακτικές να τιμωρούνται αυστηρά και παραδειγματικά. Η κρινόμενη υπόθεση δεν εμπίπτει στις ως άνω περιπτώσεις, καθώς αφορά πρωτίστως σε κάθετη αντι-ανταγωνιστική συμφωνία. Περαιτέρω, παρόλο ο περιορισμός ή η παρεμπόδιση των παράλληλων εισαγωγών συνιστά ιδιαιτέρως σοβαρή παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού κατά τα προεκτεθέντα, κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής θα πρέπει να συνεκτιμηθεί το γεγονός ότι δεν προέκυψαν επαρκώς κατά νόμο στοιχεία αναφορικά με τα ακριβή βλαπτικά αποτελέσματα της υπό κρίση συμπεριφοράς στην πράξη, το γεγονός ότι οι επίμαχες συμβατικές ρήτρες απαλείφθηκαν εντέλει (αν και καθυστερημένα) από τις συμβάσεις του Ομίλου C-P Ελλάδος, αλλά και ο διαδραμών χρόνος για τη διερεύνηση της υπόθεσης που επιμηκύνθηκε στην προκειμένη περίπτωση, εν μέρει τουλάχιστον, λόγω της προδικαστικής απόφασης για τη διεξαγωγή περαιτέρω (συμπληρωματικών και αναγκαίων) μέτρων έρευνας προς διαπίστωση του εύρους τυχόν παραβάσεων.

Παράβαση άρθρων 1 ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ (101 ΣΛΕΕ) από Όμιλο C-P

285. Κατά την πλειοψηφία τριών μελών της Επιτροπής (Πρόεδρος, Δημήτριος Κυριτσάκης, Τακτικά Μέλη, Λευκοθέα Ντέκα και Δημήτριος Δανηλάτος), λαμβάνοντας συνολικά υπόψη τους προαναφερόμενους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων της σοβαρότητας και της διάρκειας της διαπιστωθείσας παράβασης των άρθρων 1 του ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ (101 ΣΛΕΕ) από μέρους του Ομίλου C-P Ελλάδος, προσδιορίζεται ως βασικό πρόστιμο για την παράβαση αυτή ποσοστό […] επί της συνολικής αξίας (των σχετικών με τη παράβαση) πωλήσεων του Ομίλου C-P Ελλάδος (εταιρίες C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ), για την χρονική περίοδο 1999-2008. Κατά τη γνώμη της μειοψηφίας δύο μελών της Επιτροπής (Τακτικά Μέλη, Βικτωρία Μερτικοπούλου και Ιωάννης Αυγερινός), θα έπρεπε να επιβληθεί αυστηρότερο πρόστιμο, και συγκεκριμένα ποσοστό […] επί της συνολικής αξίας των σχετικών με τη παράβαση πωλήσεων του Ομίλου C-P Ελλάδος (C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ), για την ίδια αυτή παράβαση, προκειμένου να διασφαλιστεί έτι περαιτέρω ο αποτρεπτικός χαρακτήρας του προστίμου. Κατά την γνώμη της μειοψηφίας ενός μέλους της Επιτροπής (Αντιπρόεδρος, Δημήτριος Λουκάς), θα έπρεπε να επιβληθεί επιεικέστερο πρόστιμο, και συγκεκριμένα ποσοστό […] επί της συνολικής αξίας (των σχετικών με τη παράβαση) πωλήσεων του Ομίλου C-P Ελλάδος (C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ), για την ίδια παράβαση, συνεκτιμώντας ιδίως ότι ο επίμαχος συμβατικός όρος απαλείφθηκε (έστω και καθυστερημένα) από τις επίμαχες συμβάσεις της C-P, και ότι δεν εφαρμόστηκε καθολικά στο σύνολο των συμβάσεων που καταρτίσθηκαν από τον Όμιλο C-P Ελλάδος στα ανωτέρω έτη[543].

286. Συνεπώς, μετά την εφαρμογή συντελεστή […] επί της συνολικής αξίας των σχετικών με την παράβαση πωλήσεων, το βασικό ποσό του προστίμου για τον Όμιλο C-P Ελλάδος (C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ) διαμορφώνεται ως ακολούθως:

Colgate Palmolive
Βασικό ποσό προστίμου για την παράβαση των άρθρων 1 ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ

Εταιρία	Συνολική αξία σχετικών πωλήσεων (€)[544]	Ποσοστό επί των πωλήσεων	Βασικό ποσό προστίμου (€)
Όμιλος C-P (Ελλάδος)	[…]	[…]	8.671.267

Πηγή: Οικονομικά στοιχεία C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ και επεξεργασία ΓΔΑ

[543] Δεδομένου ότι σχηματίζεται πλειοψηφία, δεν είναι αναγκαία η κατ' άρθρο 27 παρ. 4 Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης ΕΑ υποχρεωτική προσχώρηση του Μέλους αυτού σε μία από τις επικρατέστερες απόψεις - σε κάθε περίπτωση, το μειοψηφούν Μέλος δήλωσε ότι θα συντασσόταν με την αμέσως επιεικέστερη άποψη που εξέφρασαν τα τρία Μέλη της Επιτροπής (δηλ. συντελεστής […].

[544] Για τα έτη 1999-2008, βλ. Πίνακα υπό IX.3 ανωτέρω.

Παράβαση άρθρων 1 ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ (101 ΣΛΕΕ) από αντισυμβαλλόμενους πελάτες του Ομίλου C-P

287. Κατά την ομόφωνη κρίση των μελών της Επιτροπής, λαμβάνοντας συνολικά υπόψη τους προαναφερόμενους παράγοντες, και ιδίως τη σοβαρότητα και διάρκεια της διαπιστωθείσας παράβασης των άρθρων 1 του ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ (101 ΣΛΕΕ) από μέρους των αντισυμβαλλόμενων - πελατών του Ομίλου C-P Ελλάδος, προσδιορίζεται ως βασικό πρόστιμο για την παράβαση αυτή ποσοστό […] επί της συνολικής αξίας (των σχετικών με τη παράβαση) πωλήσεων εκάστου από αυτούς, ανάλογα με τη διάρκεια συμμετοχής καθενός στη παράβαση (βλ. ενότητα IX.5 ανωτέρω). Δεδομένου ότι ο συντελεστής για τον Όμιλο C-P Ελλάδος είχε ήδη διαμορφωθεί ανωτέρω κατά πλειοψηφία σε ποσοστό […] και ότι είχε ήδη αποφασισθεί ανωτέρω η επιβολή προστίμου και στους αντισυμβαλλόμενους πελάτες του Ομίλου C-P Ελλάδος, ένα μέλος της Επιτροπής (Αντιπρόεδρος, Δημήτριος Λουκάς) διατύπωσε συγκλίνουσα άποψη.

288. Συνεπώς, μετά την εφαρμογή συντελεστή […] επί της συνολικής αξίας των σχετικών με την παράβαση πωλήσεων, το βασικό ποσό του προστίμου για κάθε αντισυμβαλλόμενο - πελάτη του Ομίλου C-P Ελλάδος διαμορφώνεται ως ακολούθως:

Λοιπές Συμπράττουσες Επιχειρήσεις
Βασικό ποσό προστίμου για την παράβαση των άρθρων 1 ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ

Εταιρία	Συνολική αξία σχετικών πωλήσεων (€)	Ποσοστό επί των πωλήσεων	Βασικό ποσό προστίμου (€)
ΑΒ Βασιλόπουλος	[…][545]	[…]	474.714
Σκλαβενίτης	[…][546]		213.297
ΜΑΚΡΟ	[…][547]		183.330
Πέντε	[…][548]		143.922
Κυψέλη	[…][549]		1.944

Πηγή: Οικονομικές στοιχεία επιχειρήσεων και επεξεργασία ΓΔΑ

Παράβαση άρθρων 2 ν. 703/1977 και 82 ΣυνθΕΚ (102 ΣΛΕΕ) από Όμιλο C-P

289. Κατά την πλειοψηφήσασα γνώμη τριών μελών της Επιτροπής (Πρόεδρος, Δημήτριος Κυριτσάκης, Αντιπρόεδρος, Δημήτριος Λουκάς, και Τακτικό Μέλος, Λευκοθέα Ντέκα), άποψη που υπερίσχυσε με την ψήφο του Προέδρου κατά τις σχετικές προβλεπόμενες στον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης διατάξεις, λαμβάνοντας συνολικά υπόψη τους προαναφερόμενους παράγοντες, και ιδίως τη σοβαρότητα και διάρκεια της διαπιστωθείσας παράβασης των άρθρων 2 του ν. 703/1977 και 82 ΣυνθΕΚ (102 ΣΛΕΕ) περί κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης από μέρους του Ομίλου C-P Ελλάδος, προσδιορίζεται ως βασικό πρόστιμο για την παράβαση αυτή ποσοστό […] επί της συνολικής αξίας πωλήσεων προϊόντων καθαρισμού γυάλινων επιφανειών (τζάμια, καθρέπτες)του Ομίλου C-P Ελλάδος (C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ), για τη χρονική περίοδο 1999-2008. Κατά τη γνώμη της μειοψηφίας τριών μελών της Επιτροπής (Τακτικά Μέλη, Βικτωρία Μερτικοπούλου, Ιωάννης Αυγερινός και Δημήτριος Δανηλάτος), θα έπρεπε να επιβληθεί αυστηρότερο πρόστιμο, και συγκεκριμένα ποσοστό […] επί της συνολικής αξίας πωλήσεων προϊόντων καθαρισμού γυάλινων επιφανειών (τζάμια, καθρέπτες) του Ομίλου C-P Ελλάδος (C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ), για την ίδια αυτή παράβαση, προκειμένου να διασφαλιστεί έτι περαιτέρω ο αποτρεπτικός χαρακτήρας του προστίμου και να συνυπολογισθεί το γεγονός ότι οι δεσπόζουσες επιχειρήσεις φέρουν ιδιαίτερη ευθύνη εκ της θέση τους να μην περιορίζουν τον ανταγωνισμό.

290. Συνεπώς, μετά την εφαρμογή συντελεστή […] επί της συνολικής αξίας πωλήσεων προϊόντων καθαρισμού γυάλινων επιφανειών (τζάμια, καθρέπτες), το βασικό ποσό του προστίμου για τον Όμιλο C-P Ελλάδος (C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ) διαμορφώνεται ως ακολούθως:

Colgate Palmolive
Βασικό ποσό προστίμου για την παράβαση των άρθρων 2 ν. 703/1977 και 82 ΣυνθΕΚ

Εταιρία	Συνολική αξία σχετικών πωλήσεων (€)	Ποσοστό επί των πωλήσεων	Βασικό ποσό προστίμου (€)
Όμιλος C-P (Ελλάδος)	[…]	[…]	747.518

Πηγή: Οικονομικά στοιχεία C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ και επεξεργασία ΓΔΑ

IX.7 Επιβαρυντικοί παράγοντες και ελαφρυντικές περιστάσεις

Επιβαρυντικές περιστάσεις

291. Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να προσαυξάνεται, εάν συντρέχουν επιβαρυντικές περιστάσεις, όπως όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση έχει διαπράξει στο παρελθόν διαπιστωμένη παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού, όταν αρνήθηκε να συνεργαστεί ή αποπειράθηκε να παρεμποδίσει την Γενική Δ/νση Ανταγωνισμού κατά τη διεξαγωγή της έρευνάς της επί της συγκεκριμένης υπόθεσης, ή όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση είχε ηγετικό ρόλο στην παράνομη συμπεριφορά ή είχε προτρέψει άλλες επιχειρήσεις να την υιοθετήσουν[550].

292. Κατά την κρίση, ωστόσο, των μελών της Επιτροπής, δεν συντρέχουν επιβαρυντικές περιστάσεις για καμία από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις στην κρινόμενη υπόθεση. Ο ενεργότερος ρόλος του Ομίλου C-P Ελλάδος, σε σχέση με τις λοιπές συμπράττουσες επιχειρήσεις-πελάτες του, έχει ήδη συνυπολογιστεί και σταθμιστεί κατά τον προσδιορισμό αυξημένου για τον Όμιλο C-P συντελεστή επί της συνολικής αξίας των σχετικών πωλήσεων

545 Για τα έτη 2006-2007, βλ. Πίνακα υπό IX.3 ανωτέρω.
546 Για το έτος 2006, βλ. Πίνακα υπό IX.3 ανωτέρω.
547 Για τα έτη 2006-2008, βλ. Πίνακα υπό IX.3 ανωτέρω.
548 Για τα έτη 2006-2007, βλ. Πίνακα υπό IX.3 ανωτέρω.
549 Για τα έτη 2001-2004, βλ. Πίνακα υπό IX.3 ανωτέρω.
550 Βλ. κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, παρ. 14.

για την επιμέτρηση του βασικού προστίμου (βλ. ενότητα IX.6 ανωτέρω).

Ελαφρυντικές περιστάσεις

293. Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να μειώνεται, εάν συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις, όπως όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση παρέχει αποδείξεις ότι έχει παύσει την παράβαση ύστερα από την πρώτη παρέμβαση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (π.χ. διενέργεια επιτόπιου ελέγχου), όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση αποδεικνύει ότι από αμέλεια οδηγήθηκε στην παράβαση, όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση παρέχει αποδείξεις ότι η εμπλοκή της στην παράβαση είναι ιδιαίτερα περιορισμένη ή όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση συνεργάστηκε αποτελεσματικά με την Επιτροπή εκτός του Προγράμματος Επιείκειας[551].

294. Εν προκειμένω, ο Όμιλος C-P Ελλάδος υποστηρίζει ότι, στην παρούσα υπόθεση, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες ελαφρυντικές περιστάσεις στην τελική επιμέτρηση του προστίμου[552]:

(α) το γεγονός ότι ο επίμαχος όρος δεν εφαρμόστηκε στην πράξη. Κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής, ο εν λόγω ισχυρισμός είναι απορριπτέος, αφενός ως αβάσιμος διότι ο επίμαχος όρος ήταν αναπόσπαστο μέρος των συμβάσεων του Ομίλου C-P Ελλάδος με πελάτες του (αλυσίδες σ/μ, cash & carry, όμιλοι αγορών) που εφαρμόστηκαν στην πράξη, και αφετέρου διότι - σε κάθε περίπτωση - ο πραγματικός ή δυνητικός αντίκτυπος της παράβασης έχει ήδη συνυπολογιστεί κατά την επιμέτρηση του βασικού ποσού του προστίμου (βλ. ενότητες IX.4 και IX.6 ανωτέρω)[553].

(β) το γεγονός ότι ο επίμαχος όρος εξαλείφθηκε από τις αρχές του 2009 (αμέσως μόλις αντιλήφθηκε ότι και η ουδέτερη, κατ' εκτίμησή της, εκδοχή του ήγειρε αντιρρήσεις από την ΓΔΑ). Αλλά ούτε και η εξάλειψη των επίμαχων συμβατικών ρητρών που υπολαμβάνουν οι ελεγχόμενες εταιρίες C-P μπορεί να γίνει δεκτή ως ελαφρυντική περίσταση. Και τούτο, διότι οι αντι-ανταγωνιστικές συμβατικές ρήτρες συνέχισαν να εφαρμόζονται για τουλάχιστον τρία έτη από την εκκίνηση της αυτεπάγγελτης έρευνας της ΓΔΑ το 2006.

(γ) το γεγονός ότι η C-P είχε εύλογες αμφιβολίες ως προς τον χαρακτηρισμό του επίμαχου συμβατικού όρου. Κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής, και αυτός ο ισχυρισμός είναι απορριπτέος, δεδομένου ότι ο Όμιλος C-P Ελλάδος διέθετε τις γνώσεις και τα νομικά/οικονομικά μέσα που τυχόν απαιτούνται για να αξιολογήσει τον παράνομο χαρακτήρα της συμπεριφοράς του και τις συνέπειές του υπό το πρίσμα του δικαίου του ανταγωνισμού.

(δ) το γεγονός ότι ο επίμαχος συμβατικός όρος απαντάται σε μεμονωμένες συμβάσεις. Και ο εν λόγω ισχυρισμός είναι, επίσης, απορριπτέος ως αβάσιμος, δεδομένου ιδίως ότι οι συμβάσεις με τον ως άνω συμβατικό όρο κάλυπταν - σε κάθε περίπτωση - σημαντικό μέρος πελατών της C-P κατ' έτος, καθώς και σημαντικό μέρος των σχετικών αγορών εν γένει[554].

(ε) το γεγονός ότι η C-P είχε γνωστοποιήσει την τυποποιημένη σύμβαση διανομής με χονδρεμπόρους. Κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής, και αυτός ο ισχυρισμός είναι απορριπτέος, δεδομένου αφενός ότι αφορά σε άλλες συμβάσεις, και αφετέρου διότι ελαφρυντική περίσταση για τέτοιο λόγο δεν προβλέπεται[555].

(στ) το γεγονός ότι η C-P είχε προσφέρει δεσμεύσεις κατά τη πρώτη συζήτηση της υπόθεσης (πριν τη προδικαστική απόφαση) το 2009. Ο εν λόγω ισχυρισμός είναι συναφώς απορριπτέος, διότι η υπό κρίση υπόθεση δεν ήταν όπως προεκτάθηκε πρόσφορη για την αποδοχή δεσμεύσεων. Και τούτο, ιδίως διότι, με βάση τις προκαταρκτικές διαπιστώσεις της έρευνας εκείνη τη χρονική στιγμή, οι αποδιδόμενες παραβάσεις ενέπιπταν στο σκληρό πυρήνα του δικαίου του ανταγωνισμού (περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας) και, επομένως ορθώς κρίθηκε επιβεβλημένη και αναγκαία η επιβολή προστίμου, εφόσον διαπιστωνόταν από την Επιτροπή παράβαση, ώστε να διασφαλιστεί ο αποτρεπτικός χαρακτήρας των κανόνων ανταγωνισμού. Περαιτέρω, διότι δεν συνέτρεχαν, στις περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης, υπέρτεροι λόγοι αποτελεσματικότητας της διαδικασίας που να δικαιολογούσαν τον τερματισμό αυτής από μέρους της Επιτροπής[556].

(ζ) το γεγονός ότι, όσο διήρκησε η παρατεταμένη έρευνα, η C-P απάντησε σε αναρίθμητα ερωτηματολόγια και παρέσχε όλα τα αιτηθέντα στοιχεία. Ωστόσο, η C-P όχι

[551] Βλ. κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, παρ. 15.

[552] Βλ. Υπόμνημα C-P ΑΒΕΕ και C-P ΜΕΠΕ, σελ. 70.

[553] Όπως πολλάκις προαναφέρθηκε, εφόσον διαπιστώθηκε η ύπαρξη συμφωνίας που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού (εξ αντικειμένου περιορισμός του ανταγωνισμού), παρέλκει η διερεύνηση των όποιων τυχόν συγκεκριμένων αποτελεσμάτων της συμφωνίας αυτής. Είναι, συναφώς, αδιάφορο το ζήτημα, αν η συμμετοχή της καταγγελλόμενης στην υπό κρίση σύμπραξη υπαγορεύθηκε από συγκεκριμένους εμπορικούς λόγους ή από κάποιο οικονομικό συμφέρον ή κίνητρο. Σε κάθε περίπτωση, η εφαρμογή ή μη της συμφωνίας στην πράξη, καθώς και η ύπαρξη ή μη οικονομικού οφέλους που τυχόν αποκόμισε η καταγγελλόμενη από τις διαπιστωθείσες παραβάσεις, δεν συνιστούν ελαφρυντική περίπτωση, καθώς οι παράγοντες αυτοί συνεκτιμώνται ήδη κατά την αξιολόγηση της σοβαρότητας των παραβάσεων και το συνακόλουθο προσδιορισμό του ποσοστού επί της σχετικής αξίας πωλήσεων.

[554] Για παράδειγμα, όπως προαναφέρθηκε, η συμμετοχή των πελατών με τον επίμαχο συμβατικό όρο ανερχόταν σε περίπου […]% στο σύνολο του ετήσιου κύκλου εργασιών της C-P ΜΕΠΕ και σε […]% του συνολικού κύκλου εργασιών στην ελληνική αγορά (έτος αναφοράς 2006).

[555] Η μη γνωστοποίηση σχετικών συμβάσεων υπό το προηγούμενο καθεστώς του ν. 703/1977 είχε αρνητικές συνέπειες για τα μέρη, όπως ρητώς προβλέπονταν στην οικεία διάταξη του άρθρου 21, χωρίς να προκύπτει οποιοδήποτε όφελος από τυχόν γνωστοποίηση, η οποία ούτως ή άλλως συνιστούσε υποχρέωση των επιχειρήσεων.

[556] Σημειωτέον ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού, όπως και άλλες αρχές ανταγωνισμού σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, χαίρει ευρείας διακριτικής ευχέρειας κατά την επιλογή άσκησης των σχετικών εξουσιών που της απονέμει ο νόμος και σε καμία περίπτωση δεν υποχρεούται στην αποδοχή των δεσμεύσεων που προτείνουν οι επιχειρήσεις, αλλά προβαίνει στην αποδοχή τους μόνον όταν κρίνει ότι αυτό αρμόζει ενόψει όλων των περιστάσεων: βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 2265/2010 σκ. 9, καθώς και ΔΕΕ C-441/07 P Επιτροπή κατά Alrosa, Συλλ. 2010, σελ. I-5949, σκ. 59-69, 94 & 115, και σχετικές Προτάσεις Γεν. Εισαγγελέα Kokott της 17-9-2009, σκ. 80-90.

μόνον δεν συνεργάστηκε επαρκώς με την υπηρεσία κατά τη διεξαγωγή της αυτεπάγγελτης έρευνας, όπως είχε υποχρέωση, αλλά μάλιστα υπέπεσε και σε παράβαση παροχής ανακριβών και ελλιπών στοιχείων (βλ. ενότητα VIII ανωτέρω). Σε κάθε περίπτωση, επισημαίνεται ότι η πλήρης συνεργασία με την Επιτροπή Ανταγωνισμού κατά τη διεξαγωγή της έρευνας συνιστά εκ του νόμου υποχρέωση κάθε εταιρίας, για την οποία η C-P δεν μπορεί να επικαλείται την αναγνώριση ελαφρυντικής περίστασης. Επισημαίνεται, σχετικώς, ότι τόσο οι κατευθυντήριες γραμμές της Ε.Α. για τον υπολογισμό προστίμων (παρ. 15), όσο και οι αντίστοιχες κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (παρ. 29), διευκρινίζουν ότι το στοιχείο της συνεργασίας αναγνωρίζεται ως ελαφρυντική περίσταση μόνο στην περίπτωση που η εμπλεκόμενη επιχείρηση συνεργάστηκε αποτελεσματικά με την Επιτροπή, πέραν του πεδίου εφαρμογής Προγράμματος Επιείκειας και πέραν των νόμιμων υποχρεώσεών της. Συναφώς, έχει κριθεί ότι η όποια τυχόν ανταπόκριση των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στα αιτήματα παροχής πληροφοριών βάσει του νόμου και στη διοικητική διαδικασία εν γένει δεν μπορεί να αναγνωριστεί ως ελαφρυντική περίπτωση[557].

295. Περαιτέρω, ορισμένες από τις λοιπές συμπράττουσες επιχειρήσεις (αντισυμβαλλόμενοι-πελάτες της C-P) υποστηρίζουν θα πρέπει να ληφθούν υπόψη, γι' αυτές, οι ακόλουθες ελαφρυντικές περιστάσεις στην τελική επιμέτρηση του προστίμου:

(α) Η εξαιρετικά σύντομη διάρκεια της διαπιστωθείσας παράβασης[558]. Κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής, ο εν λόγω ισχυρισμός είναι απορριπτέος, δεδομένου ότι η διάρκεια συμμετοχής εκάστης επιχείρησης στην παράβαση έχει ήδη συνυπολογιστεί κατά την επιμέτρηση του βασικού ποσού του προστίμου (βλ. ενότητες ΙΧ.5 και ΙΧ.6 ανωτέρω).

(β) Η αποτελεσματική συνεργασία με την ΓΔΑ κατά τη διεξαγωγή της έρευνας[559]. Ωστόσο, ο εν λόγω ισχυρισμός είναι απορριπτέος για τους ίδιους γενικούς λόγους που προεκτέθηκαν υπό σημείο (ζ) σε σχέση με τον Όμιλο C-P.

(γ) Η υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας[560]. Και ο εν λόγω ισχυρισμός είναι, ομοίως, απορριπτέος, αφενός διότι δεν υφίσταται εν προκειμένω ζήτημα τυχόν παράβασης της αρχής της ευλόγου προθεσμίας δράσης της διοίκησης για τους λόγους που προαναφέρθηκαν (βλ. ενότητα ΙΙΙ ανωτέρω), και αφετέρου διότι ο διαδραμών χρόνος για τη διερεύνηση της υπόθεσης - που επιμηκύνθηκε στην προκειμένη περίπτωση εν μέρει τουλάχιστον, λόγω της προδικαστικής απόφασης για τη διεξαγωγή συμπληρωματικών μέτρων έρευνας προς διαπίστωση του εύρους τυχόν παραβάσεων - έχει ήδη προσηκόντως ληφθεί υπόψη κατά τον προσδιορισμό συγκριτικά χαμηλού συντελεστή βαρύτητας στην επιμέτρηση του βασικού ποσού του προστίμου (βλ. ενότητα ΙΧ.6 ανωτέρω) και, ως εκ τούτου, δεν δικαιολογείται καμία επιπλέον μείωση προστίμου.

(δ) Ο παθητικός, σε σχέση με την C-P, ρόλος τους στη διαπιστωθείσα παράβαση και το γεγονός ότι ο επίμαχος όρος δεν ήταν δική τους πρωτοβουλία, αλλά τους επιβλήθηκε, χωρίς εκείνοι (ως πελάτες) να είχαν σχετική πρόθεση να παραβούν τις κείμενες διατάξεις, ούτε και κάποιο σχετικό εμπορικό συμφέρον, και χωρίς να αποκομίζουν το οποιοδήποτε οικονομικό όφελος[561]. Κατά την κρίση της Επιτροπής, οι εν λόγω ισχυρισμοί είναι απορριπτέοι για τους ακόλουθους κυρίως λόγους: πρώτον, διότι το είδος και ο βαθμός συμμετοχής τους στην παράβαση έχει ήδη συνυπολογιστεί κατά την επιμέτρηση του βασικού ποσού του προστίμου, με την επιβολή μάλιστα σημαντικά χαμηλότερου, συγκριτικά με την C-P, συντελεστή βαρύτητας επί της συνολικής αξίας των σχετικών πωλήσεων που τις αφορούν (βλ. ενότητες ΙΧ.4, ΙΧ.5 και ΙΧ.6 ανωτέρω). Δεύτερον, διότι τα όποια τυχόν αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα προκλήθηκαν ή απειλήθηκε να προκληθούν στην πράξη, καθώς και η ύπαρξη ή μη οικονομικού οφέλους που τυχόν αποκόμισαν οι λοιπές αυτές συμπράττουσες επιχειρήσεις, δεν συνιστούν ελαφρυντικές περιστάσεις, αλλά παράγοντες που συνεκτιμώνται ήδη στο στάδιο της αξιολόγησης της σοβαρότητας της παράβασης και υπολογισμού του βασικού προστίμου (βλ. συναφώς ενότητες ΙΧ.4 και ΙΧ.6 ανωτέρω). Τρίτον, διότι δεν απαλλάσσει, ούτε και μειώνει από την ευθύνη τις συμπράττουσες εταιρίες η τυχόν πεποίθησή τους ότι ενεργούσαν σύμφωνα με το νόμο[562], η οποία άλλωστε ουδόλως στοιχειοθετείται στην υπό κρίση υπόθεση. Περαιτέρω, κατά πάγια νομολογία, παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού μπορεί να θεωρηθεί ότι διαπράχθηκε εκ προθέσεως όταν η επιχείρηση δεν μπορούσε να αγνοεί ότι η συμπεριφορά της είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Δεν είναι αναγκαίο η επιχείρηση να έχει επίγνωση ότι παραβαίνει τους κανόνες αυτούς, όπως αβασίμως υπολαμβάνουν οι συμπράττουσες επιχειρήσεις. Εν προκειμένω, λαμβάνοντας υπόψη τη συνομολόγηση και εφαρμογή των επίμαχων συμβάσεων που περιλάμβαναν την επίμαχη αντι-ανταγωνιστική ρήτρα ιδιαίτερης σοβαρότητας την εγγενή σοβαρότητα και τον πρόδηλο χαρακτήρα της διαπιστωθείσας παράβασης, τα εμπλεκόμενα μέρη δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι δεν ενήργησαν εκ προθέσεως[563]. Τέταρτον, διότι, όπως επίσης προαναφέρθηκε, στην ενότητα εφόσον διαπιστώνεται το περιοριστικό

[557] Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΠΕΚ Τ-213/00 CMA CGM κατά Επιτροπής, σκ. 303.

[558] Βλ. Υπόμνημα ΑΒ Βασιλόπουλος, σελ. 25.

[559] Βλ. Υπόμνημα ΑΒ Βασιλόπουλος, σελ. 25.

[560] Βλ. Υπόμνημα ΑΒ Βασιλόπουλος, σελ. 26-27.

[561] Βλ. ενδεικτικά Υπόμνημα ΜΑΚΡΟ, σελ. 41-42 και Υπόμνημα Πέντε, σελ. 24 επ.

[562] Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 1001/2006, σκ. 20 (που αποτυπώνει, ως προς το σημείο αυτό, πάγια ενωσιακή νομολογία).

[563] Βλ. αποφάσεις ΠΕΚ Τ-143/89 Ferriere Nord κατά Επιτροπής, σκ. 41-42, ΠΕΚ Τ-45/98 Krupp Thyssen κατά Επιτροπής, σκ. 200, καθώς και ΔΕΚ υπόθ. 246/86 Belasco κ.αλ. κατά Επιτροπής, σκ. 41 και ΔΕΚ υποθ. 96/82 IAZ κατά Επιτροπής, σκ. 45. Εξάλλου, όπως προαναφέρθηκε, κατά τη σχετική αξιολόγηση του αντικειμένου της σύμπραξης, δεν εξετάζεται η υποκειμενική πρόθεση των μερών, αλλά μόνο το περιεχόμενο και ο αντικειμενικός σκοπός της συμφωνίας/εναρμονισμένης πρακτικής. Με άλλα λόγια, δεν απαιτείται αντι-ανταγωνιστική πρόθεση, αλλά αρκεί το αντικειμενικά ενδεχόμενο αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα. Εφόσον το αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα είναι αντικειμενικά ενδεχόμενο, η σύμπραξη είναι απαγορευμένη, έστω και αν οι συμπράττοντες δεν αποσκοπούν στο αποτέλεσμα αυτό.

αντικείμενο των εν λόγω συμβάσεων, δεν χρειάζεται να εξεταστεί το τυχόν επιχειρηματικό συμφέρον των συμβαλλόμενων. Είναι, δηλαδή, αδιάφορο το ζήτημα αν η συμμετοχή κάποιας επιχείρησης στην αντι-ανταγωνιστική συμφωνία, για την οποία υπάρχουν έγγραφες αποδείξεις, υπαγορεύθηκε από συγκεκριμένους εμπορικούς λόγους ή ήταν κατ' εκτίμηση οικονομικά λογική, δικαιολογημένη ή πρόσφορη.

296. Συνεπώς, μετά την αξιολόγηση τυχόν επιβαρυντικών και ελαφρυντικών περιστάσεων, το ποσό του προστίμου για καθεμία από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις παραμένει το ίδιο.

297. Τέλος, επισημαίνεται ότι τα τελικώς επιβαλλόμενα πρόστιμα, αφενός για τις παραβάσεις των άρθρων 1 ν. 703/1977 και 81 ΣυνθΕΚ (101 ΣΛΕΕ), και αφετέρου για τις παραβάσεις των άρθρων 2 ν. 703/1977 και 82 ΣυνθΕΚ (102 ΣΛΕΕ), δεν υπερβαίνουν, σε κάθε περίπτωση, ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών εκάστης επιχείρησης για τη χρήση κατά την οποία έπαυσε η παράβαση. Ως εκ τούτου, καμία αναπροσαρμογή προστίμου δεν απαιτείται εξ αυτού του λόγου στην υπό κρίση υπόθεση για καμία από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις.

IX.8 Επιβολή αυτοτελούς προστίμου για παροχή ανακριβών ή ελλιπών στοιχείων

298. Για τη διαπιστωθείσα ως άνω στην ενότητα VIII παράβαση που συνίσταται στην παροχή από μέρους του Ομίλου C-P Ελλάδος ανακριβών και ελλιπών στοιχείων κατά τη διεξαγωγή της αυτεπάγγελτης έρευνας, η Επιτροπή ομοφώνως αποφάσισε να επιβάλει αυτοτελές πρόστιμο συνολικού ύψους € 400.000.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε Ολομέλεια αποφάσισε σε φανερή ψηφοφορία τα ακόλουθα:

1. Διαπιστώνει ομοφώνως ότι οι εταιρίες COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) Α.Β.Ε.Ε., COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΕΠΕ, ΑΛΦΑ-ΒΗΤΑ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε., ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Ι.&Σ. Α.Ε.Ε., ΜΑΚΡΟ ΚΑΣ & ΚΑΡΥ ΧΑΕΕ Α.Ε., ΠΕΝΤΕ Α.Ε. και ΚΥΨΕΛΗ Α.Ε, και κατά πλειοψηφία η εταιρία COLGATE-PALMOLIVE COMPANY, παραβίασαν, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στο ως άνω σκεπτικό, τα άρθρα 1 του ν. 703/1977 (νυν 1 του ν. 3959/2011) και 81 ΣυνθΕΚ (νυν 101 ΣΛΕΕ) περί απαγορευμένων αντι-ανταγωνιστικών συμπράξεων, με τη συμμετοχή τους σε απαγορευμένη συμφωνία για τον περιορισμό / παρεμπόδιση των παράλληλων εισαγωγών προϊόντων COLGATE PALMOLIVE στην ελληνική επικράτεια.

2. Διαπιστώνει ομοφώνως ότι οι εταιρίες COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) Α.Β.Ε.Ε. και COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΕΠΕ, και κατά πλειοψηφία η εταιρία COLGATE-PALMOLIVE COMPANY, παραβίασαν, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στο ως άνω σκεπτικό, τα άρθρα 2 του ν. 703/1977 (νυν 2 ν. 3959/2011) και 82 ΣυνθΕΚ (νυν 102 ΣΛΕΕ) περί κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης, με τη θέσπιση και διατήρηση του συμβατικού όρου περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών σε συμβάσεις με πελάτες τους στη σχετική αγορά καθαριστικών για γυάλινες επιφάνειες (τζάμια) στην ελληνική επικράτεια.

3. Επιβάλλει κατά πλειοψηφία πρόστιμο εις ολόκληρον και αλληλεγγύως στις εταιρίες COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) Α.Β.Ε.Ε., COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΕΠΕ και COLGATE-PALMOLIVE COMPANY συνολικού ύψους οκτώ εκατομμυρίων εξακοσίων εβδομήντα ενός χιλιάδων διακοσίων εξήντα επτά ευρώ (€ 8.671.267) για τη διαπιστωθείσα ως άνω παράβαση των άρθρων 1 του ν. 703/1977 (νυν 1 του ν. 3959/2011) και 81 ΣυνθΕΚ (νυν 101 ΣΛΕΕ).

4. Επιβάλλει ομοφώνως πρόστιμο αυτοτελώς στις εταιρίες:

i. ΑΛΦΑ-ΒΗΤΑ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε., συνολικού ύψους τετρακοσίων εβδομήντα τεσσάρων χιλιάδων επτακοσίων δέκα τεσσάρων ευρώ (€ 474.714).

ii. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Ι.&Σ. Α.Ε.Ε., συνολικού ύψους διακοσίων δέκα τριών χιλιάδων διακοσίων ενενήντα επτά ευρώ (€ 213.297)

iii. ΜΑΚΡΟ ΚΑΣ & ΚΑΡΥ ΧΑΕΕ Α.Ε., συνολικού ύψους εκατό ογδόντα τριών χιλιάδων τριακοσίων τριάντα ευρώ (€ 183.330)

iv. ΠΕΝΤΕ Α.Ε., συνολικού ύψους εκατό σαράντα τριών χιλιάδων εννιακοσίων είκοσι δύο ευρώ (€ 143.922), και

v. ΚΥΨΕΛΗ Α.Ε., συνολικού ύψους χιλίων εννιακοσίων σαράντα τεσσάρων ευρώ (€ 1.944),

για τη διαπιστωθείσα ως άνω παράβαση των άρθρων 1 του ν. 703/1977 (νυν 1 του ν. 3959/2011) και 81 ΣυνθΕΚ (νυν 101 ΣΛΕΕ).

5. Επιβάλλει κατά πλειοψηφία πρόστιμο εις ολόκληρον και αλληλεγγύως στις εταιρίες COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) Α.Β.Ε.Ε., COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΕΠΕ και COLGATE-PALMOLIVE COMPANY συνολικού ύψους επτακοσίων σαράντα επτά χιλιάδων πεντακοσίων δέκα οκτώ ευρώ (€ 747.518) για τη διαπιστωθείσα ως άνω παράβαση των άρθρων 2 του ν. 703/1977 (νυν 2 του ν. 3959/2011) και 82 ΣυνθΕΚ (νυν 102 ΣΛΕΕ).

6. Επιβάλλει ομοφώνως πρόστιμο εις ολόκληρον και αλληλεγγύως στις εταιρίες COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) Α.Β.Ε.Ε. και COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΕΠΕ συνολικού ύψους τετρακοσίων χιλιάδων ευρώ (€ 400.000) για τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση του άρθρου 25 παρ. 2 του ν. 703/1977, λόγω παροχής ανακριβών και ελλιπών στοιχείων κατά τη διεξαγωγή της αυτεπάγγελτης έρευνας.

Η απόφαση εκδόθηκε την 27η Απριλίου 2015.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΥΡΙΤΣΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Την ευθύνη για την εκτύπωση, διαχείριση και κυκλοφορία των φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, (ΦΕΚ) στην έντυπη και ηλεκτρονική έκδοση, **έχει το Εθνικό Τυπογραφείο** το οποίο αποτελεί δημόσια υπηρεσία η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Το Εθνικό Τυπογραφείο έχει επίσης την ευθύνη για την κάλυψη των εκτυπωτικών αναγκών του Δημοσίου. (ν. 3469/2006, Α΄ 131).

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

Η ηλεκτρονική μορφή των ΦΕΚ διατίθεται δωρεάν από την ιστοσελίδα www.et.gr. Για τα ΦΕΚ που δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωρισθεί στην πιο πάνω ιστοσελίδα δίνεται η δυνατότητα δωρεάν αποστολής με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μετά από αίτηση που υποβάλλεται ηλεκτρονικά με τη συμπλήρωση ειδικής φόρμας.

Η έντυπη μορφή των ΦΕΚ διατίθεται για μεμονωμένα φύλλα με το ανάλογο κόστος από το τμήμα Πωλήσεων απευθείας ή με ταχυδρομική αποστολή μέσω αίτησης παραγγελίας στα ΚΕΠ, ενώ για ετήσια συνδρομή από το τμήμα Συνδρομητών. Το κόστος για ασπρόμαυρο ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1€, προσαυξανόμενο κατά 0,20€ για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού. Το κόστος για έγχρωμο ΦΕΚ είναι 1,50€ από 1 έως 16 σελίδες, προσαυξανόμενο κατά 0,30€ για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.

Τρόπος αποστολής κειμένων προς δημοσίευση

- Τα κείμενα για δημοσίευση στο ΦΕΚ, από όλες τις δημόσιες υπηρεσίες και τους φορείς του δημόσιου τομέα, **αποστέλλονται στην διεύθυνση** **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.
- Οι περιλήψεις Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων, αποστέλλονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση dds@et.gr με τη χρήση **απλού** ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- Κατ' εξαίρεση, πολίτες οι οποίοι δεν έχουν αποκτήσει προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, μπορούν να αποστέλλουν ταχυδρομικά ή να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση αποτυπωμένα σε χαρτί, στο Τμήμα Παραλαβής Δημοσιευτέας Ύλης.

Πληροφορίες σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την πώληση των τευχών και τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες θα βρείτε στην ιστοσελίδα μας και στη διαδρομή Εξυπηρέτηση κοινού - τμήμα πωλήσεων ή συνδρομητών. Επίσης στην ιστοσελίδα μπορείτε να αναζητήσετε πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, εφόσον γνωρίζετε τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Τον ΚΑΔ εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΚΑΛΥΨΗ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ του Δημοσίου και των φορέων του

Το Εθνικό Τυπογραφείο μετά από αίτημα φορέα του Δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει κάρτες, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους, φακέλους αλληλογραφίας, κ.ά. Επίσης σχεδιάζει και κατασκευάζει σφραγίδες.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ
Πωλήσεων: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)
Συνδρομητών: (Ημιόροφος, τηλ. 210 5279136)
Πληροφοριών: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)
Παραλαβής Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Ιστοσελίδα: **www.et.gr**

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία της ιστοσελίδας: **helpdesk.et@et.gr**

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**

02025102007170080